

1938-01-08.

Sjölunda 8/1 1938. Issituation: Segeån öppen men praktiskt taget utan fåglar i sin inre fåra. F.ö. fast is nära en km ut över grundvattnet. Ytterst en tvär iskant. Här hölls den mesta fågeln. På isen ej så mycket utom kråkor. Däremot låg på ön i Segeåmynningen en alldeles osannolik mängd gräsand: fågel låg tryckt intill fågel som sardiner i en burk. Under minuter lyfte en ström av gräsänder ur vegetationen här, och granskade man ön såg man fortfarande huvud vid huvud alldeles tätt. Ingen snö. Gråmulet väder. Jag gick en stor runda på isen så långt ut som möjligt under ett par middagstimmar. - Viktigare arter:

Kråka massvis på isen
stare: 2 + 6 flög förbi
vanlig hämpling 1 ♂ } tillsammans uppe
gulnäbbad " 4 } vid Arlöv

bofink 1 ♀ + 2 ♂♂
sånglärka 1 strandängarna
ängspioplärka 1 "
snösparv stora flockar
gräsand > 2000. Se ovan. Slog ner ute
på iskanten, som i diset framträdde
som ett oändligt långt svart streck,
så många voro gräsänderna.

kricka 14 i flock ute vid iskanten. Det
var nog den mest arktiskt präglade
lokal, där jag någonsin sett en kricka.
gravand 6 ad, vackra ute på iskanten.
sångsvan låg långt ute, c:a 30 sågs.
fiskmåsar allmän
skratmåsar mycket allmän
havstrut många
gråtrut mycket allmän.

Kommentarer: Sjölunda var vid denna tid en utomordentligt fin lokal för gräsand. Januarifynd av kricka och gravand var, eller åtminstone ansågs vara, märkliga på 30-talet. OBS snösparven, som kommer igen i betydande antal gång på gång under vintrarna dessa år. Numera mycket sparsam; dock måste betänkas att de lokaler, som på 30-talet var goda och m l m ofta besökta av oss, numera ofta är förstörda. Måne snösparven ännu kan finnas vintertid i avsevärt antal på kuststräckor som vi inte besöker? Tveksamt! - Renskrift och kommentarer gjorda 1986-11-14. GRck

1938-01-09.

Vomb- och Krankesjöområdet med Folke Nystrand kl. 11,45 - 16,00 den 9/1. Fick sällskap ända från Harlösa med en liten rätt trevlig dansk jude, Preben Metz, Österbrogade 4, Kbhvn. Från Vomb även (med) Folke Köhler, som gått härute ända sedan 7,30-tåget.

Vi gick Harlösa - Kvinnevadsbron - Stora ladan - Fiskar Bergströms - tillbaka mot S - över ängarna - Silvåkra - Krankesjöns sydsida - Revingeby. Vid KR:s sydsida inte ett liv! -Dagen var på morgonen bra, men sedan blev sikten dålig i dimman, och det gick timtal utan att vi fick se något intressant. Särskilt promenaden utefter Krankesjöns S sida och sedan över isen från Almen upp till Revinge Kvarn var ur ornitologisk synpunkt värdelös. Arter:

Kråka
Råka allmän
Kaja
Skata
Domherre vanlig
Gråsiska 1 ex (Köhler)
Gulnäbbad hämpling > 100 vid Fiskar Bergströms. Här var en småfågel-flock på isen på översvåmn., bestående av dessa gulnäbbade + 23 berglärkor + några snösparvar.
Bofink 4 ♂♂ Harlösa
Steglits 4 ex mellan Harlösa och Kvinnevadsbron.
Stenknäck 1 ♂ i Harlösa mitt emot stationshuset i några småträd på en skitig gårdsplan. Ny för trakten! Jag har aldrig sett den förut där!

Pjodd
Pilfink
Snösparv några få ex, 4 - 5, i den stora gulnäbbade flocken
Berglärka 23 ex i nyssnämnda flock. Var först uppblandad i flocken, men när de gulnäbbade lyfte, gick berglärkorna kvar.
Kungsfågel: två flockar, en nära Kvinnevad, en i furet
Blåmes flera ex
Talgöxe flera ex
Sävparv 3 ex vid Kävlingeån (Köhler)
Gulsparv allmän
Koltrast
Gröngöling 1
Tornfalk 1 juv Vombs ängar
Stenfalk 1 (Köhler)
Ormvråk minst 2
Fjällvråk 2

FORTS

1938-01-09 forts.

Blåhök 1 juv Vombs ängar (+ 1 ad Köhler)

Havsörn 2 juv vid Vombsjön (Köhler. Sikten var på morgonen mellan 8 - 12 mycket bättre än senare på dagen)

Fasan

Rapphöns 3

Häger minst 3. 1 ad (och de övriga troligen av oviss ålder. GR ~~1986~~ vid renskr.)

Storskrak blott ungefär 1 + 6 + 1. Märkvärdigt få. Vombsjön och Krankesjön helt frusna, översvämningarna öppna delvis, men översväm. var ej stora. Ån helt öppen.

Salskrak 3 ♂ ad (på) på gamla stället.

Knipa blott 2 ♀♀

Gräsand ej så många, 50 - 100. Överhuvudtaget var andfåglarna sparsamma ~~1986~~, med hänsyn till att det dock fanns en hel del öppet vatten i ån osv.

Bläsand 1 (hörd av Köhler)

Sädgåås 1 ensam här vid översvämningarna

Sångsvan 53, därav 26 juv.

Gråtrut 1 juv.

Kommentarer: rätt artfattig dag. Bara 33 arter sedda av mig. Artlistan stiger till 38 arter, när Köhlers obsar inkluderas. Fortfarande rätt lågt. Även individrikedomen mindre än vanligt. Men till stor del kan det förstås bero på vädret. Trevligt med berglärka och snösparv etc. Vinterobsar av stenfalk numera mycket sällsynta, på gränsen till okända. GRck 1986-11-14.

1938-01-08 och -09: Rödhake 1 ex vid Zool. Inst (i Lund).

1938-01-14.

Jag var ånyo uppe i Stockholm ett par dagar i samband med aktionen för Kävlingeån. Detta tema behandlas dock inte närmare i denna dagbok. -

Den 14 januari klockan 10 såg Klingberg och jag en ung vittrut på Strömmen vid Slussen. Höll sig litet för sig själv men kom och slog ner bland gråtrutarna juv och ad vid ett tillfälle. Mörk fågel, säkert mycket ung.

Kommentarer: Det var zoologerna Carl G.A. Klingberg och Kjell Ehnbohm, som arbetade tillsammans med mig för Kävlingeån. Båda var lundensare och är tidigare presenterade här. - Bestämningen av vittrut, ungfågel, är absolut riktig. Vi såg fågeln utmärkt. Ett fåtal exemplar, oftast ungfåglar, brukade ses varje vinter på Strömmen. Detta vet jag väl, eftersom jag hade mitt föräldrahem i Stockholm fram till 1941 och alltså vistades i huvudstaden varje jul- och nyårshelg, bland ANNAT. Flera goda vänner hade jag bland zoologerna vid dåvarande Stockholms Högskola. GRck 1986-11-14.

1938-01-16, söndag. (Åter i Lund).

Söndagen d. 16/1 reste jag åter ut till Krankesjön. Sällskap: Gun Böök och Carin Eklundh, Folke Köhler samt Magnus Sylvén, som går på hästkurs i Flyinge. Fast is på Vombsjön. Vi gick ett gott stycke på den utanför ladan. Likaså fast is på Krankesjön. Översvämningarna större än sist, dock måttligt stora, delvis öppna. Ingen snö; mildväder; vid 11-tiden kom en mycket hotande dimbank vällande från norr ner över Vombsjön, det yrde litet snö och regn i luften, men vädret bättrade sig sedan åter. På eftermiddagen riktigt bra. Vi kom till Revingeby hotell kl. 15,40 ungefär.

Kråka mycket allmän

Råka " "

Kaja flera ex

Skata " "

Domherre fanns i Furet m.fl. ställen

Steglits 1 ex Vombsjöstranden strax S om stora ladan. Ensam, flög från telefontråden ner i ett par småbuskar vid stranden, där den hoppade omkring.

Rätt skygg. Läte!

Hämppling flock på 23 ex på stubbåkern nära Revingeby stn. Vi såg ej gul-näbbad hämppling!

Grönfink hördes ett par ggr

Bofink hördes en gång i Furet

10 Pjodd

Pilfink

Gulspurv

Sävspurv 1 ex, tydligen ♂, kom flygande över översväm. strax V om Fiskar Bergströms och slog ner i en vassrugge här. Huvudet mycket mörkt med ett par ljusa sidostreck.

Snösparv endast 1 ex, en ♂, i stora berglärkeflocken

FORTS

Sånglärka: enstaka ex sågs på flera ställen på Vombs ängar och vid Revingeby. Åtskilliga sånglärkor måste tydligen ha funnits i trakten, men någon flockbildning har ej skett där.

Berglärka: vid Översvämn. (på) Vombs ängar nära Kävlingeån kom en flock på 12 ex flygande. Sedan (sågs) en flock på ej mindre än 41 ex + en snösparvhane vid vägen kvarnen-Södergården, på plöjnaden nära det fridlysta området. De sprang där länge, men en hare skrämde upp dem.

Blåmesallmän i vassarna på flera ställen vid Vomb- och Krankesj. osv.

Kungsfågel allmän i Vombs Fure

Snöskata 1 ex i träd vid ~~Kr.V.~~ Kr.V., där hästarna brukar gå

(20) Gärdsmyg 1 ex Vombsjöstranden nedanför Furet. Dessutom hörd i Furet

Gröngöling 1 ex Vombs södergård i allén.

Pilgrimsfalk: 1 ex flög på långt avstånd över Kr. mot ONO. Snabb flykt, kraft i rörelsen.

Stenfalk 1 ex Kr. V. Köhler och Carin

~~Såg~~ den, men inte jag, ty vi andra arbetade med att lägga en planka över diket som kommer in här.

Tornfalk: 2 ex på Vombs ängar. 1 ad, klart röd. 1 juv, mycket mörk, föga röd.

Fjällvråk: minst 3 ex sågs: ~~1~~ 1 över Vombs Fure och 2 vid Kr.S. Dessutom sedd över ängarna, men det kan ju ha varit densamma (som sågs över Furet). Ena fjällvråken satt länge i liten björk vid Kr.S. Så fort den lyft, kom en ormvråk och satte sig där. Satt också länge, flög sedan ner på marken och plockade sig något ~~ätbart~~ ätbart.

Ormvråk 2 (sedda), en i Furet och en vid Kr.S. (Se även föregående art)

Havsörn 6 ex, dock ingalunda så särskilt nära utom 2 ex. Sågs endast vid Vombsjön. När vi kom fram till stora ladan, befanns det att 5 sångsvanar, varav 3 juv, satt på isen någon kilometer ut, synliga vida omkring. Ännu my. längre bort i Ö satt 3 havsörnar på isen tillsammans med några kråkor, tätt tillsammans. Vi gick ut på isen rätt långt men fick just ej se örnarna bättre. När vi vände in mot land, hade de tydligen flugit bort. En god stund senare sågs från Furets udde 2 havsörnar komma flygande in mot Furet: 1 juv kom my. nära, och en ad ett par hundra meter bort. Båda kom på rätt

låg höjd och försvann in över Furet. Samtidigt sågs 2 andra örnar ute på isen, den ena rätt långt bort, den andra på en hopskruvad barriär i isen på måttligt avstånd. Denna satt vänd rakt emot oss, så att man kunde se att fjäderbeklädnaden räckte blott ner på halva tarsen. Det syntes utmärkt och måste synas på kilometerhåll, bara örnen sitter vänd rakt emot iakttagaren. Denna örn, som var en juv, lyfte snart och kom också in över Furet. Nära. Ståtligt. Våldiga vingslag.

Örnen n:o 4, också en juv, lyfte samtidigt men flög i vid båge mot norr. Jag följde den i kikaren och fann att den flög över 2 havsörnar, som satt tätt intill varandra i Vombsjöns NO hörn på jätteavstånd. Men havsörn var det. Nu hade alltså just 3 örnar försvunnit in över Furet, och 3 andra ~~höll~~ höll till uppe mot Övedsklosters slott. Summa 6 havsörnar, 5 juv och 1 ad.

Sparvhök sågs 2 ggr: 1 my. fint över Krankemossen; senare lyfte 1 vid en mangelgrav på fälten nära Revinge kvarn.

Blåhök 1 ♂ med.-ad. med litet brunt kvar på vingarna sågs vid Almen, stack in över skogen. Dessutom 1 juv Kr. S, my. mörk.

(30) Ringduva: 1 ex Kvinnevadsbro, flög mot N; och 1 ex på fältet nära Revingeby.

Fasan: en dj-a massa vid Kr.V.

Häger: 1 ex Kr.SO.

OBSERVERA: sothöns ej sedda!! En liten möjlighet finns att ett fåtal kan ha legat i ån men blivit förbisedda.

Storskrak ej många: Ensam ♂ uppströms Kvinnevadsbron; senare sågs 7 ex flyga mot Ö, därefter 2 ♀♀ på Översvämn., och slutl. i den enda lilla vaken i Kr.SO 1 ♂ ad och 2 ♀♀ mycket fint.

Salskrak Kvinnevad 3 ♂♂ ad och 3 andra

Vigg " 15 ex

Knipa " och ån för övrigt, rätt allmän. Många ♀♀, samt en flock 9 ♂♂ ad.

Gräsand my. allmänare än sist: 100-tals.

Sädgås c:a 200 räknades på Översvämn. norr

om ån. Lyfte, flög mot S. Jag hörde ett par gälla läten men tror inte att blåsgäss fanns i flocken. - Senare andra sädgäsflockar sedda. Totalantal minst 250 ex.

Sångsvan c:a 50 på Översvämn. som sist.

På e m c kl 1500 kom flera småflr längs ån ~~vid~~ vid Revingeby mot Ö. Säkert över 100 ex i trakten.

Knölsvan?: 4 juv + 2 ad flög förbi Revingehed. Långt avstånd. Jag vågar inte svära på bestämningen

(40) Gråtrut: Vombsj + Heljesj, minst 6 ad + 2 juv

Fiskmå: 1 ad Heljesjön. Mantel mörkare än hos gråtruten.

Havstrut 1 ad Vombsjön.

F O R T S

42 arter

1938-01-16 forts.

Kommentarer till dagen:

- a) Gun Böök var dotter till Fredrik Böök och nära vän till Carin Eklundh. - Av Magnus Sylvén har jag endast mycket svagt minne. Men eftersom jag har en yngre kollega här på Ekologihuset, som heter Magnus Sylvén, blir det säkert lätt att placera även Magnus den äldre.
- b) Exkursionen ägde rum en mild skånsk vinterdag, och utbytet var som synes gott eller snarare mycket gott. Antalet sedda berglärkor var exceptionellt högt. Arten var påfallande vanlig denna säsong, och jag har aldrig senare upplevt något liknande. Tvärtom har berglärkan avtagit i hög grad på senare decennier. GRck 1986-11-17.

1938-01-21, fredag.

Sjölunda, Malmö Frihamn osv Fredagen d. 21/1 1938 kl. 9,30 - 12,45.

Artlistan ovanligt fin:

- 1 ● Kråka allmän, bl.a. avstjälningsplatsen
2 Råka allmän på avstj.-platsen, men ej > 30
3 Kaja " " "
4 stare c 15 ex/ på " , och norr om densamma ytterligare högst 10 ex
5 steglits: 7 praktfulla ex i stort kardborrestånd på bränneplatsen, där Sjölundavägen går över järnvägen
6 gulnäbbad hämpling 5 ex därstädes
7 bofink ~~1~~ 8 i flocken av följande art
8 bergfink: 10 ex, därav 5 ♂♂ och 5 ♀♀, i liten buske på avstjälpn.-pl. Bofinken var i denna flock. Lustigt!
9 Pjodd } mycket allmänna
10 Pilfink }
11 Gulspurv: på avstjälpn.-pl sågs en ♂ samt (många) andra
12 snöspurv: enstaka ute på sandbanken flög över, (och) flock på c:a 40-50 inne vid stranden
13 Tofslärkan ej sällsynt på gatorna osv.
14 Sånglärka: 2 ex vid Arlövs skjutbana; Ytterligare 1 + 2 på ängen därintill.
15 Ängspioplärka 1 ex skjutbanan
16 blåmes 1 ex i vegetationen nära avstjälningsplatsen
17 grönfink: 1 ♂ (vid) skjutbanan, med egen domligt läte. Flera ex avstjälpn.-pl.
18 snöskata flock på 11 st. skjutbanan
19 ■ Fjällvråk 1 ex nära fiskarkojan
20 häger: 1 ex lyfte från den blottade sandstranden nära kloaken vid Segeåns mynning
21 sothöns: ytterst allmän, se nedan.
22 storskrak: många ex; minst 15 ♂♂ ad i jätteflocken vid Frihamnen. Även många ♀♀ där. Se nedan.
23 salskrak: 4 ex juv därstädes
24 ejder: 2 ex för sig själva i nya bassängen nära avstjälpn.-pl. Ena ex delvis vitbrokigt.
25 brunand i jätteflocken över 70 ex!
26 Vigg i jätteflocken över 2000 ex!!!
27 Bergand i " minst 260 ex!!!
28 knipa: ~~2000~~ dels vid jätteflocken c:a 20 ex i närheten, dels mycket stora flockar utanför (i) grundhavet!
29 gräsand massor
30 bläsand: 1 ♂ ad i de lyftande gräsandflockarna. Helt annan flock kom från N in över Sege och var på 12 ex, därav 6 ♂♂ ad
31 Kricka: i krickvattnet, nu helt öppna, låg bland massor av gräsänder 6 krickor, därav 4 ♂♂. Kanske fanns flera ex
32 gravand: 2 ex långt ute på en blottad sandbank
33 sångsvan över 250, de flesta ad
34 knölsvan: 3 ad inblandade i största sångsvanflocken. Se nedan!
35 skrattnås: över 1000 räknades
36 fiskmåls allmän; dock, skulle jag tro, ej över 200 inom området
37 gråtrut: 2900 räknades vid sophögarna. Se nedan.
38 havstrut. Satt i gråtrutfl(ockarna) spridda och flög utanför. Ovanligt många! Över 30 räknade samtidigt.
39 äntligen en vitttrut i Skåne! 1 ex, juv, men ej mörkt, troligen 1 1/2 år, kom flygande från frihamnen över bröderna Edstrands nya hus mot avstjälpn.-platsen. Stor dj-l.
OBS: trots genomvadning just av sumpen inga beckasiner eller dylikt.
Jättedag!

Kommentarer: a) Hänvisningarna "se nedan" tyvärr utan mening, ty intet mera är skrivet. b) jätteflocken vid Frihamnen bestod av brunand, vigg och bergand enl. ovan, trol. även av sothöns (?). Men totala antalet storskrakar säkerligen, trots tve-tydig text, ej större än c 30 ex skulle jag tro. Knipa i ringa antal vid jättefl. men, som vanligt, i större antal längre ute. Tveksamt om ordet "i" skall stå som jag angivit härovan. GRck 1986-11-17.

1938-01-23, söndag.

(5)

Söndag 23/1 reste jag till Köpenhamn. Det var meningen att Olle skulle följt med, men tyvärr blev han upptagen. Jag fick i stället Guy Arvidsson, min exerciskamrat, med som sällskap. Han är mycket trevlig. Vi reste med 11,30-båten. Mycket folk. Överfarten rätt dimmig; jag såg stora ejderflockar, några småkrakar samt av måsar fiskmåsar, några havstrutar och en mängd gråtrutar, därav en med gula fötter, vilket syntes när den och de andra kastade sig ned till vattenytan för att ta något ätbart, som folk slängde ut från båten. Den gulfotade var mycket vackert färgad, ett stort gammalt exemplar med föga grått på huvud och hals, tvärtom verkade dessa delar nästan rent vita trots vinterdräkten.

I Malmö och Köpenhamns hamn var skrattmåsen allmän, men ute på havet syntes den aldrig.

I Köpenhamn gick vi på Van Gogh - utställningen på Charlottenberg. Mycket rolig att se. "Potatisätarna". Vi åt sedan bouillabaisse på Hôtel Nordland, Vesterbrogade 22, varpå vi gick till Scala-salen på National Scala och tog en drink och såg på dansen. Inget otrevligt ställe. Sedan tog vi en promenad i staden ned mot båten, som gick 19,15. Fullproppad med folk.

Kommentarer: Olle är = min kusin Olle Rudebeck, som ^{arbetade} ~~var verksam~~ på Tobaksmonopolet i Malmö. Guy Arvidsson var från Sösdala. Vi var exerciskamrater på Studentsignalavdelningen i Strängnäs sommaren 1937. Det var en rätt säregen typ, vanligen lätt att tala med; och vi trivdes väl ihop under värnplikten; men han var bisarr och självsvåldig. Han hade börjat läsa väg- och vattenbyggnad på Tekniska Högskolan (i Stockholm, tror jag); men där trivdes han illa: "vicken jäävla anda där va". Han började istället studera nationalekonomi i Lund och avancerade snabbt, även internationellt. I fortsättningen träffades vi mycket litet. Han dog rätt tidigt, antagligen på 1950-talet.

Ibland, under exercisen, fick Guy Arvidsson frågan varför han döpts till Guy. Han svarade att hans fullständiga förnamn var Guy Alexander Nicolai och att han fått dessa namn eftersom prästen, som döpte honom, suttit och supit ihop med hans far och att bägge två varit ganska ordentligt berusade vid dopet. Om denna historia är sann, har jag aldrig tagit reda på. Men otänkbart är det inte, att det gått till på det viset.

1938-01-26.

26/1 1938 reste jag till Sjöholmen och gick utefter ån ett stycke, var även nere vid Ringsjöstranden. Ringsjön var isbetäckt till största delen, men isen hade gått upp inne vid stränderna, och dessutom funnos ett par rätt stora öppna fält längre ute samt ett smalt öppet stråk över hela sjön mot OSO. Soligt och bra väder. 10,37 - 14,00.

Kråka

Råka

Kaja

Nötskrika 1 ex Sjöholmen stn
Domherre

Grönsiska flock på c:a 20 utefter sjöns strand

Bofink: 88 iakttagna

Bergfink några få vid Sjöholmen stn

Gulspurv

(10) Sävspurv i ån nära sjön.
1 ex hördes.

Sånglärka var ej ovanlig.

Sträckte kl. 10,30 - 12
ganska rikligt mot Ö.

Vind ej så stark, ostlig.

Talgoxe allmän

Blåmes

Stjærtmes: en flock i ett buskage ute på mossen for hastigt förbi. Jag stod på andra sidan ån och kunde tyvärr ej studera dem närmare.

OBS Klingbergs omnämnande av stjärtmesar med egendomligt beteende från Uddevalla i vinter. Varfågel fanns i 2 ex på mossen. 1 ex helt nära ån vid stambanans bro, satt länge på stolpar och gjorde små utfärder ner till marken. Ett annat ex mycket längre uppåt Rönneholm hölls också vid åkanten på stolpar.

Snöskata fanns i en väldig flock. När jag först fick ögonen på den, var det en flock på

> 500 ex, som slog ner norr om ån i ekarna täml. nära torvhusen och det övriga där. Sedan delade flocken på sig, och ena hälften kom jämte en hel flock kajor och kråkor över stationen mot söder; den andra flocken satt kvar.

FORTS

Kungsfiskare 2 ex alldeles vid broarna!
 Ett litet tippvagnståg passerade just över bron ut mot mossen under gnissel och slammer. När det passerat, hörde jag fortfarande ett läte, som i allra högsta grad var gnisslande som osmorda vagnsaxlar. Jag trodde faktiskt att det var tåget jag hörde, men plötsligt kom ur buskarna, alldeles vid den lilla bron där tåget just passerat, två kungsfiskare ut under oupphörligt utstötande av detta egendomliga läte. Det kan återges med ett hårt, högt tsrii - vrii, tsrii - vrii, till förväxling likt gnisslet från ett vagnshjul eller en osmord maskin. De båda praktfulla fåglarna foro i svindlande fart alldeles utefter vattenytan bort längs ån. På långt håll blixtrade deras praktfulla blå färg i solen, när de gjorde en kurva och försvann ~~runter~~ runt en buske. De flög ett par hundra meter. Jag stod kvar nära bron, och inom kort kommo de också tillbaka tätt utefter vattnet med pilsnabb men något knyckig flykt. De höjde sig över den lilla bron och sjönk ner i strandkanten just mellan broarna. Här menas överallt: lilla bron = bron med smal-spåriga järnvägen; andra bron = stambanans dubbelspåriga bro. Jag var där efter några steg men lyckades ej få se fåglarna vidare, förmodligen hade de flugit ut i vassen vid Ringsjöns strand.

Sparvhök: just när kungsfiskarna försvunnit, kom en sparvhök lömskt strykande alldeles över marken och satte sig på en stolpe i närheten. Jag var emellertid rädd om kungsfiskarna och körde därför bort höken, som gav sig ut över mossen mot V. Sedan såg jag en sparvhök till neråt Rönneholm.

Kommentarer: det förefaller tydligt, att sånglärkor redan befann sig på sträck, alltså ~~ungefär~~ ungefär normalriktat vårsträck! Säkerligen har jag ytterst få sådana observationer från januari. Naturligtvis uppskattade jag iakttagelserna av kungsfiskare i högsta grad. FÖR övrigt föga att kommentera. GRck 1986-12-17

Ormvråk sågs ett par ggr

Fasan

Rapphöns 5 i flock vid ån

OBS: sothöns fanns ej i ån

Häger: flera ex lyfte från mossens gravar och från Ringsjöstranden.

Inalles minst 4 ex, (därav) en ljus ad och på mossen 2 tydliga juv.

Storskrak allmän ute i Ringsjöns öppna vatten. Sågs ofta flyga i smärre sällskap, men i vattnet låg, som jag kunde se, > 40 ex, på längre avstånd säkerligen många andra.

Salskrak: precis vid åns utlopp ur sjön 3 ♂♂ ad och 2 andra. Låg i vattnet vid iskanten

Knipa: i ån en ♂ vid stambanebron, orädd, skyggade ej ett dugg för ett snabbtåg, som med 90 km kom över bron. Dessutom 2 ♂♂ ad och 4 ♀♀ längre ner

Gräsand flockvis i ån, (inalles) $\approx$ 100.

Gråtrut 1 juv (och) 1 ad ute över Ringsjön. Den gamle flög länge över storskrakflockarna och föll fåglarna i ryggen, när de dök upp med fisk, men de kastade sig snabbt undan, och jag tror inte måsen fick något.

27 arter

1938-01-28.

Skanör och Ljungen. Gick c kl 9,15 Ljunghusen - näsets norra strand, d v s ut-
efter Höllviken upp till Knösen, ner till Skanör, åt där, gick sedan ut på revlarna
norr om hamnen så långt jag kunde gå. Det var mycket högt vatten. Sedan gick jag
tillbaka till hamnen, Flommen samt till stationen. Dykandflocken vid Flommen!

Soligt och vackert, men stark, tilltagande vind, som övergick till storm 22
meter/sek på kvällen. Nog blåste det 15 m/sek i Skanör. Vid 14-tiden försvann
solen, det blev ovädersartat.

Höllvikens strand var ytterst fågelfattig. Vid stranden ej en vadare, knappt
en småfågel. Men på Ljungen fanns litet fågel. Och i vattnet. Bäst syntes fågel-
livet i Höllviken. Utanför Skanör låg nog ganska bra med fågel, men sjön var för
grov för att man skulle kunna se det hela bra. Artlista:

<p>1 kråka
2 kaja
3 råka några få
4 skata
5 bofink: 17 ♂♂ i flock nära Ljung-
husen
6 grönfink 5 ex N om Skanör
7 sånglärka sträckte ganska allmänt
mot Ö, mest på morgonen. Var
f.ö. ej sällsynt på fälten
8 <u>berglärka</u> 3 ex Knösen
9 steglits 4 ex N Skanör
10 <u>snösparv</u> 1 ♂ och 1 ♀ Revlarna
11 <u>stenfalk</u> 1 ex på avstånd på Ljungen
12 <u>tornfalk</u>: 2 juv vid Ljunghusen
nära varandra. En tredje, ad,
med grått huvud, starkt röd,
glest svartfläckad på ryggen,
sågs nära Knösen.
13 <u>ormvråk</u>: 2 ex Ljungen. Det ena ex
höll sig nära mig en lång stund,
flög från ena staketstolpen till
den andra; var tydl. stadd i rugg-
ning, ty den såg mycket rufsig
och "blöt" ut.
14 <u>sparvhök</u> på Ljungen. Ett ex slog
upprepade ggr efter en sånglärka,
tyvärr på rätt långt avstånd. -
Slutresultatet fick jag aldrig
se. - Sedan såg jag en sparvhök
♂ på en stolpe på nära håll vid
Skanör.
15 <u>Blåhök</u> 1 ♂ ad nästan ren dräkt
strax norr om Skanör
16 Sothöns: några få ex utanför
Skanörs hamn
17 häger 1 ex på Ljungen vid en
öppen liten vattensamling
18 <u>kärrsnäppa</u>: när jag gick ute på
reveln kom 3 ex flygande i den
hårda blåsten förbi mot S, lågt
över vågorna.
19 småskrake var mycket vanlig i
Höllviken. Låg massvis vid de
stora stenarna ute i vattnet
m.fl. ställen</p> | <p>20 vigg: i vattnet omedelbart S om vägen
till Skanörs hamn låg en flock på
766 viggar. Jag beskådade dem my.
noggrant, de ville nämligen inte
flyga upp i den hårda vinden. Åt-
skilliga ex med vitt vid näbbroten
såg jag, men ingen bergand fanns.
Däremot hyste flocken 5 brunänder.
21 brunand: 5 i viggflocken
22 knipa i Höllviken
OBS: ejder och alfågel <u>icke</u> sedda!
23 gräsanden var allmän i Höllviken
m.fl. ställen
24 knölsvanen var vanlig. I Höllviken låg
sång- och knölsvan blandade, båda i
ganska stort antal: inalles c:a 400,
varav >100 voro knöl, kanske > 200.
Även vid Knösen och inåt låg svan,
här mest knöl.
25 sångsvan allmän, se föregående
26 gravand: 9 ex, praktfulla, stod på
en sandbank vid Knösen tillsammans
med gräsand och måsar.
27 fiskmåsar allmän
28 gråtrut
29 havstrut.
OBS: skratmåsar <u>ej</u> sedd!
30 skäggdopping: 2 ex utanför Skanörs hamn.
- - - - -
Jag fann två rätt fina bärnstens-
stycken på en revel norr om Skanörs hamn.
- - - - -
Vattenstånd högt. När jag gick mot norr
på revlarna, var det redan så pass att det
gick över knäna i rännan mellan den land-
fasta reveln och den yttre. På denna gick
jag väl 1 1/2 timme. När jag gick tillbaka,
hade vattnet stigit, och det stormade så
att vågorna slog mig upp över magen. Det
var djävligt kallt.</p> |
|--|---|

Kommentarer:

- a) redogörelsen för sparvhökens ~~redogörelse~~ jakt har
avkortats drastiskt. Orsak: rätt kort
efter nedskrivandet av obsarna har jag
gjort ett tillägg som säger att denna
iakttagelse ~~redogörelse~~ icke skall medtagas,
"eftersom det kan ha varit fråga om en

stenfalk av jaktsättet att döma". Nu (1987) tvekar jag i frågan, men eftersom tvivel har
väckts, av mig själv därtill, är det bäst att helt utesluta redogörelsen.

b) År 1938 visste jag föga om fåglars ruggning. Framgår av texten om ormvråk.

c) f.ö. en hel del trevliga uppgifter, t ex om antal. Alla arter bör uppmärksammas.

GRck 1987-01-07.

(8)

Notiser januari 1938

Kattuggla upprepade gånger i januari hörd på nätterna vid UB eller Zool.Inst.

Rödhake vid Universitetet 22 januari

Sångsvanar: 6 st mot öster över Psyket kl. 10,50 den 22 januari

Domherre mycket allmän Lund januari

Bofink: ♂♂ och 3 ♀♀ vid UB hela januari

Tornfalk: 1 ex, troligen juv, vid Åkarp 25 januari

Kommentarer:

- a) UB är = Universitetsbiblioteket
- b) Psyket är = Psykiatriska kliniken, byggnaden närmast ~~2000~~ norr om Zoologiska Institutionen. Från mitt första amanuensrum hade jag sikt bara mot norr.
- c) OBS uppgiften om domherren!
- d) OBS att antalet bofinkhannar inte är angivet.

1938-02-01.

Den 1/2 blev det i naturskyddssyfte en helt oförmodad bilfärd med professor Wallengren. Vi for ut på eftermiddagen, i klart men kallt väder. Vi for Lund - Skatteberga - Revingeby - över ån - Harlösa - stora ladan - Vombs Södergård - Raby - Klingvallsbron - Veberöd - Lund. Uppehåll på bron över ån vid Revingeby samt vid stora ladan.

Översvämningar mycket stora. Vombsjön helt öppen efter de sista 8 - 10 dagarnas töväder!

Vid Skatteberga sågs: 70 sångsvanar, gräsänder, och en flock sädgäss från Ö mot V.

Från bron över ån vid Revingeby: stora översvämningar! Fågel: > 200 sångsvanar!!, de flesta ad. 1 knipa ♂ ad. 1 pilgrimsfalk från V mot Ö, över vattnet sakta och liksom obeslutsamt. Försvann i motsolen över Revingeby station. Gräsänder.

Stora ladan: storskrak både i sjön och i översvämningarna, allmän. Gräsand i översvänn. > 500, kanske dubbelt. Bläsand i översvänn. , 8 i flock flög med gräsänder, flera ♂ ad. Fällde långt ute. Sångsvan c:a 150. Någon knölsvan såg jag ej, men vi stod ju blott några minuter. Melander, som just genomsnokat trakten, sade att 10 knöl låg här.

Utanför Vombs Södergård: 300 gäss, sädgäss, mycket nära, juv. et ad. 1 spetsbergare, juv, stod mitt i flocken.

F.ö. ingenting märkligt, men rikedomerna på svan, bläsänderna inne i landet samt spetsbergaren voro ju roliga att se. Och så pilgrimsfalken naturligtvis.....

Kommentar till 1938-02-01: Även idag, 49 år senare, tycker jag att utbytet av denna rätt snabba rundtur var mycket tillfredsställande. Det framgår ju tydligt hur fin Kävlingeån var som vinterkvarter för sångsvan, så länge ån var oreglerad. -

Hans Wallengren var professor emeritus i zoologi. Han var fortfarande pamp i Skånes naturskyddsförening, rentav ordförande om jag minns rätt; och eftersom föreningen skött sig illa ifråga om Kävlingeåns planerade reglering, var både W. och flera andra styrelseledamöter i föreningen mycket besvärade av den aktion som Klingberg, Ehnbohm och jag satt igång. Wallengren var en livlig och rolig typ, men självsvåldig, och eftersom ärendet redan hunnit mycket långt var han nog egentligen mest böjd att inte agera. Därmed ej sagt att hans naturintresse och naturskyddsintresse var ringa. Men naturvården hade vid denna tid en synnerligen svag ställning. *Qek 1987-01-08.*

Renskriften följer originalet helt. Jag har glömt om Yngve Melander deltog i färden; det föresvävar mig att vi var 3 eller 4 deltagare incl. professor W.

1938-02-03, torsdag.

Promenad med Köhler i Bökeberg. Det blev en lång vandring. Holmeja - Yddingen över fälten - Yddingens S sida - Grånakedammen - Bökebergs S bryn - Fjällfotasjön - runt sjön åt Ö - längs stranden - mossen - åt norr - Eksholmssjön - norra brynet - Holmeja delvis (genom) nya skogsdungar, men här ej mycket fågel. -

Viktigare arter:

nötskrika

mindre korsnäbb: några ex nära Holmeja kom över fälten från NV. Inalles en hel liten flock. Sedan sågs några få (på) mossen vid Fjällfotasjön
grönsiska: i skogarna och snärjena nära Ebbesjö 3 + 12 ex

~~grönsiska~~

bofink: ♂ sedda i Bökeberg

gulsparv: på fälten vid ett litet snår nära Holmeja > 100 i flock!

sånglärka sträckte på morgonen mot Ö ganska talrikt, ej i täta flockar utan den ena efter den andra

trädkryp: 2 ex i den fina ekskogen vid Yddingen SV.

Tillsammans med trädkryparna sågs en stor mesflock:

talgoxe: allmän här vid Yddingen samt utomordentligt vanlig i Bökeberg, ofta rena flockar på > 50, ja, det dubbla. entita flera ex

blåmes i mesflockar vid Yddingen och vid Fjällfotasjön NV

- talltita: undersök lätet i litt(-eraturen och i mina anteckningar från) 15/3 35.

stjärtmes: hel flock nära "utsikten".

kungsfågel allmän i skogen

varfågel: på kvällen efter kl. 16 sågs 1 juv på en telefonstolpe strax norr om Holmeja station

snöskata: 2 ex Yddingen SV.

FORTS

gärdsmyg 1 ex Fjällfotasj. Ö strand större hackspett en ? nära gårdsgrunden

ormvråk: bl.a. 2 ex på morgonen i skogen nära Yddingen SV. Först 1 ex som flög my. snabbt inne mellan träden, skrikande. Sedan kom en till, och de två gjorde tillsammans my. vackra flyg lekar, för som skott i sned bana nedåt, steg åter, osv., höll sig i regel relativt lågt, över trädtopparna - ned till marken.

havsörn: 1 juv, mycket ung, delvis nästan blåsvart på rygg och vingar. Kom i duggregnet och blåsten ut över Fjällfotasjöns norra sida. Flög länge liksom tveksamt fram och åter på större höjd än trädtopparna. Höll på så en stund, sänkte sig sedan då och då till lägre höjd men steg åter. Slutligen beslöt den sig för att göra slag i saken. I vattnet, fullt öppet och nedanför örnen, låg c:a 30 sångsvanar ad. De reagerade ej alls för örnen. Men plötsligt kom örnen som en stormvind mot en av svanarna för att anfalla. På ett par meters höjd stannade den på flaxande vingar och sträckte ner klorna för att gripa svanen. Men därav blev intet. Ty svanen vände sig snett uppåt, reste huvud och hals i båge mot örnen och flaxade med vingarna. Örnen fortsatte sin flykt i några vida ringar med tunga vingslag på låg höjd över vattenet. Om en stund var den åter över svanen, men denna gjorde ånyo ansatser till försvar. Örnen tappade då modet och försvann över skogen. Se skiss härinvid!

blåhök: 1 ♂ juv i fuktiga sänkan nära Orans gård. En ormvråk fanns nära intill.

gås: 1 ex i Yddingen långt ute. (Sädgås säkerligen, dock knappt kritiskt bestämd).

gräsand: allmän. I Yddingen > 250, och i Fjällfotasjön > 200.

storskrak likaledes allmän i båda sjöarna.

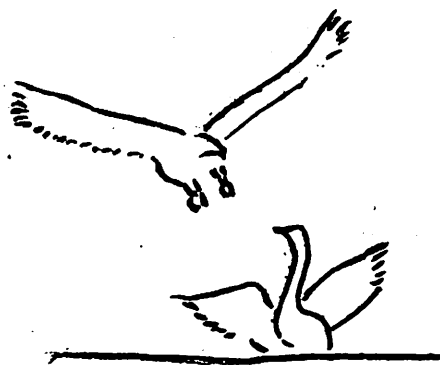
salskrak: ett ex i Fjällfotasjön med de övriga. Var icke ♂ ad.

vigg: 1 ♂ ad Fjällfotasjön med de övriga

knipa: 2 ♂ ad Fjällfotasjön, nära tillsammans.

sångsvan: 30 ad Fjällfotasjön. Se under havsörn. På e m hade svanarna samlat sig kring den lilla holmen nedanför utsiktsberget.

Allmänt om andfågel: i Fjällfotasjön låg kniporna för sig i öster, svanarna också för sig; men alla de övriga, alltså gräsänderna, storskrakarna, salskraken och vigghannen, höll ihop (i en samling).

Kommentarer:

1) Bestämningsfrågor:

- a) talltita. Ordvalet visar att jag ej var säker på arten. Hänvisningen till min observation 15 mars 1935 är av föga nytta. Den obsen var visserligen helt prima, men anteckningarna innehåller intet av värde om lätena.
- b) gåsen. I originalet står ordet "säd-" inom parentes, vilket troligen indikerar osäkerhet.
- c) blå kärrhöken. Artbestämningen helt OK, men jag tror inte att jag dög att könsbestämma en ungfågel i fält.

2) OBS bl.a. den stora gulsparflocken och de mycket stora flockarna av talgoxe. Och det är anmärkningsvärt att sånglärkor i betydande antal var på sträck redan 3 februari. Måne sådant förekommer fortfarande?

3) Långt inne i Bökebergsskogen fanns stengrunden till en gammal gård. Jag hade funnit den, nästan säkert år 1933, och hade sedan återsett den ett fåtal ggr. Men det är nu över 40 år sedan. Jag har ett svagt minne av att den öppna marken runt stengrunden och även området innanför stenarna, blev planterade med gran, trol. senast omkring 1940.

4) "Utsikten" är en markerad höjd norr om Fjällfotasjön. Man hade fin sikt över sjön, och ännu längre, härifrån. I gamla dagar stod en mycket grov bok allra överst på toppen. Men den avverkades för längesedan, troligen på 50-talet.

5) Renskriften följer originalet noga, men några smärre förkortningar har gjorts..

X/ skall vara: sedan sist.

Rek 1987-01-09

1938-02-04, fredag.

Jag reste in till Malmö Museum. Där pågår f.n. en utställning av djurbilder, som jag redan tidigare besökt. Följande utställare är representerade:

namn	bästa bilder
Sten Larsson	1 Lövsångare 2 Törnnskata
Sten Wallin	1 Regiafågeln 2 Albatross, flygbild
Folke Persson	Fiskgjuse med utbredda vingar
Mårten Nordqvist	Vanessa io
Erik Rosenberg	1 Tranorna på myren 2 Vitkindade gässen
Ingvar Kjellin	1 Hägern i kärret 2 Skrattmåsar
Nils J Nilsson	1 Sjöstjärnan (Asterias) 2 Balaniderna
D Sjölander	1 Pilgrimsfalk med byte 2 Pilgrimsfalk med unge
Carl Persson	1 Alfågeln 2 Lappspårven
Haglund och Lundgren	1 Vesslan 2 Fjällabben över fjället
Viktor Hasselblad	1 Snöspårarna 2 Skarvarna
Pelle Swanberg	1 Strömstaren 2 Fjällgåsen? 3 Knölsvanarna 4 Svartsnäppan
Rosenius	1 Kungsörn-ungen 2 Skärfläcken

Mitt ärende för dagen var emellertid att fråga Bergman om en skrikörn, som enligt uppgift hade sitt tillhåll uppe vid Skarhults kronopark. Medan vi satt och pratade ornitologi och naturskydd, kom Tutte Nordqvist. Vi kom överens om att fara till Skarhult och se efter. Vi kom iväg ganska sent. I Lund hämtade vi Melander och Arne Klementsson och fortsatte till Skarhult, där vi efter diverse förfrågningar, som gävo föga besked, beslöt att börja vid Kungshults mosse, även kallad Kastberga mosse. Här fanns på eftermiddagen bl.a.:

gråsiska stor flock, som for omkring över kärrets norra sida under sitt vanliga, litet "kvidande" läte.

sparvhök 1

ormvråk 2

fjällvråk 1

ringduva: $31 + 27 + 4 = 62$ ex. De kom från N och NO på kvällen, flög över mossen och in över skogen på andra sidan

gräsand i mossen

kråka och kaja } massvis.

En mystisk rovfågel såg vi faktiskt.

Den lyfte från en liten dunge vid järnvägen och flög ett stycke till en annan grandunge, där den slog ner på en lågt utgående gren. Den var gott och väl av en vråks storlek, ovanpå tämligen ljus brun i olika skiftningar, ungefär som en ung havsörn kan se ut. På bröstet ljusare grå med rödbruna längsfläckar. Stjärtrot ej vit. Näbben var blågrå.

Detta såg vi alla: Melander, jag, Tutte

och Arne. Men när vi smög närmare, lyfte fågeln, dock ej för oss utan för en fjällvråk, som kom ut över dungen där den satt. Sedan såg vi fjällvråken flera gånger, men den mystiska rovfågeln syntes inte igen. Vi blev inte kloka på arten, men det är möjligt att det var en ormvråk, fast stjärten verkade mycket längre och färgerna andra.

Kommentarer:

1. Det var en utställning av djurfotografier, givetvis enbart i svartvitt. Många vackra bilder. Det skulle föra för långt att här diskutera fotograferna. Till stor del var det folk som jag kände, mer eller mindre nära.
2. Kastberga mosse = Kungshults mosse ligger c 7 km öster om Eslöv. Järnvägen Eslöv - Kristianstad, numera sedan länge nedlagd, gick strax norr om mossen.
3. Den mystiska rovfågeln kan jag inte klara. Beskrivningen tyder verkligen inte på ormvråk. Kanske var det en svårbestämbar art. Om det var en ormvråk, skulle Gunnar Nordqvist säkert ha sagt ifrån; han kunde ju mycket mycket mer om rovfågel än vi andra på den tiden. Och han hade ingenting emot att upplysa oss, dels om arten, dels om vår okunnighet och oerfarenhet.

GRck 1987-01-13.

1938-02-06, söndag.

Upp tidigt. Reste åter till Kungshult och gick där kring mossen och i skogarna. Lillieroth med. Mulet och dimmigt. Inga märkvärdigheter:

bofink åtskilliga öf
talgoxe
kungsfågel osv } allmänna
svartmes
varfågel 1 juv

ormvråk: vi gick en rätt lång runda mot öster till en sumpmark. Tre ormvråkar höll till där, bland dem en stor bjässe.

ringduva: en flock på > 100 ex, väl samlade, i en bokdunge nära mossen. Se även härnedan.

gräsand
storskrak 4 - 5 ex } alla dessa
häger } i mossen
gröngöling 2 ex
i sällskap

dovhjort: flock 18 ex, vackra att se men små skitar var det. Vi fann ett spets-horn av dovhjort.

Vi fann påfallande många döda och uppätta ringduvor. Enligt Sökjer-Petersen, som ursprungligen förtäljt om fyndet, ~~levde~~ skrikörnen mest på duvor, vilket ju verkar skumt! Kanske en duvhök?!

Kommentarer:

1. Sigvard Lillieroth var biolog, redan tidigt med limnologi som huvudintresse. Han deltog i ~~ett~~ ett antal exkursioner på 30-talet, men knappast senare.
2. Sökjer-Petersen var en jägmästare, som, om jag minns rätt, brukade lämna upplysningar om sina fält-observationer till zoologer på Zootis. Själv träffade jag honom aldrig.
3. Vid denna tid var fältornitologisk kunskap i sin linda. Eller, rättare sagt, det fanns några få kunniga personer: Nordqvist, Swanberg, Bergengren och rimligen några till. Jag anser absolut inte att Sökjer-Petersen kunde bestämma kritiska fåglar i fält. Men detta är inte avsett som kritik; det var ju berömvärt att han rapporterade sina fynd. ~~Det~~ Det finns ingen evidens för ~~skrikörn~~ skrikörn vid Kungshult. Däremot är det nog sannolikt att en egendomlig rovfågel vistades där en tid, men den blev aldrig bestämd, inte ens väl observerad tror jag. Jag bör tillägga, att min egen kunskap på svåra arter var mycket begränsad ännu år 1938. Exempelvis var jag okunnig om flyttningsvanorna hos både större och mindre skrikörn. GRck 1987-01-15.

1938-02-07, måndag.

Tåg Lund - Harlösa - Sjöbo. Frukost där. Bil Sjöbo - Andrarum. Vid Christinehof hälsade vi på Karin Larsson, en god vän till Gunnar N. Fortsatte sedan via Eljaröd - Fågeltofta - S:t Olof - Kivik. Kungagraven. Sedan Havängen, Maglehem, Knäbäck, Olseröd, Yngsjö m.fl. ställen ner till stranden. Fint. Hem via Ripa - Vittskövle - Degeberga - Vallarum - Vollsjö - Araskoga - Sjöbo. Fågel:

berglärka: stor flock Havängen
blåhök juv vid "
alfågel låg talrikt i havet
utanför Havängen m.fl. ställen

sjöorre: flock i fullt solljus. Vårletet hördes, = flyttningsslätet på nätterna. gräsand osv.

Vi var nere vid fisk-kläckningsanstalten vid Havängen. Trevligt.

1938-02-08, tisdag.

For med Gunnar Sjöbo - Anklam - Pälсадalen - Eriksdal-Röddinge-Lyckås-Övrabyborg-Bollerup-Hannas-Hörup-Löderup-Sandhammaren vid åutloppet - Mälarhusen - Borrbys havsbad-Skillinge-Brantevik-Simrishamn - stranden strax norr om Simrishamn - Baske-mölla-Vik-Stenshuvud. Lång promenad på strandmarkerna söder om Stenshuvud. Fågel: alfågel allmän. 3 storlommar söder Stenshuvud. En skrattmåsa vid Skillinge. En tofslärka och en stenkäck vid Vik, osv. Resan företagen ur naturskyddssynpunkt.

1938-02-09, onsdag.

Resa Sjöbo-Harlösa-Gårdstunga-Lund. På översvämningarna massor av sångsvan. Härliga dagar.

Kommentarer till dagarna ~~7, 8 och 9 febr. 1938~~ 7, 8 och 9 febr. 1938: exkursion med Gunnar Nordqvist. Bodde hos honom i Sjöbo på nätterna. Vi hade gemensamt naturskyddsintresse. Mycket fin rundtur! Mina anteckningar tyvärr synnerligen bristfälliga. Kanske bjöd Gunnar på denna tur för att visa sin vänlighet mot mig, eftersom jag just var mycket hårt engagerad i ärendet om Kävlinge-åns reglering, med allt vad det medförde av sorg och bitterhet. GRck 1987-01-15

1938-02-13, söndag.

Sövdeborgsskogen, Snogeholmssjön, Sövdesjön. Väg: Sövdeborgs station - in i skogen öster om slottet ner till Snogeholmssjöns N strand - Snogeholms slott - genom skogen och över sandmarkerna - Sövdesjön SO - sjöns sydsida - Frihult - upp utefter västra sidan - Åmans bro - Sövdemölla - på fälten till Sjöbo. Eva Hansen var med. Mycket fin dag. Arter:

kråka

råka

kaja

skata

nötskrika mycket allmän i Sövde-
skogarna

domherre

bofink några 30

gulsparv

sånglärka > 50 } i flock på kvällen
(10) berglärka > 15 } på fälten norr om Sövdesjön

nötväcka Snogeholm

talgoxe mycket allmän

blåmes flera ggr. Sövdesjön i
vassar

tofsmes } i granskogen, där vi såg
svartmes } duvhökarna

stjärtmes: stor fin flock, alla
med helvita huvuden, i skogen
norr om Snogeholmssjön

kungsfågel: en hel mängd kungsfåg-
lar flögo förskräckta ut från en
tall vid Sövdesjöns V sida, när
en varfågel kom och satte sig där.

varfågel: 1 ad, se föregående art

snöskata: flock på 10-15 ex vid
Sövdesjöns S sida

(90) större hackspett: 2 ex, (varav) en
♀ vid Snogeholmssjöns avlopp i
en gran

spillkråka hördes på långt håll
vid Snogeholm

gröngöling: 1 ex i skogen vid
Sövdeborg

kattuggla: 1 ex satt helt öppet på
en skorsten på ett obebott hus i
en skogsglänta vid vägen nära
Sövdeborgs slott

kungsörn: minst 3 ex, måhända flera!

Den första kom seglande på stor
höjd i solen över markerna mel-
lan Snogeholmssjön och Sövdesjön.
Det var ej någon årsunge. Den
hade stora guldgula fält på
nacken och framryggen samt ut på
vingarna, och stjärtroten var ej
vit. Praktfull övermåttan i solen.
Steg allt högre. En ormvråk, som
hade seglat långt borta, kom när-
mare, steg ifatt örnen och slog
my. ~~örnen~~ häftigt efter den en
lång stund. Örnen fullkomligt

oberörd. Till slut, när vråken knappt kunde
urskiljas med blotta ögat, gav den tappt och
sänkte sig ner mot jorden, medan örnen skru-
vade sig allt högre upp, tills den drunknade
i motsolsljuset.

En stund senare, nära Frihult, visade sig
en ung kungsörn med vita vingfläckar och
vit stjärtrot. Och när jag såg åt motsatt
håll fann jag två kungsörnar seglande bred-
vid varandra över Snogeholmsskogen, visser-
ligen långt borta; men jag såg att den ene
av dessa två också var ung, den andra däremot
ej så ung, ty den hade intet vitt på
stjärten. - Den nyssnämnda ungfågeln vid Fri-
hult satte sig senare i en tall väster om
Sövdesjön. Vi hade vår ~~väg~~ väg förbi där.
Örnen lyfte på långt håll men flög i riktning
mot oss och slog till i en ungbjörk. Strök
sedan med makliga vingslag iväg över sand-
markerna, och på e.m. kom den bara 15 meter
över oss vid Sövdesjön NV.

ormvråk: åtskilliga, men ingen flockbildning
ännu

fjällvråk 1 ex Sövdesjön NV

blå kärrhök sedd dels vid Sövdeborgs stn på
morgonen, dels på Salsbjer och vid Sövde-
mölla på kvällen. Juv.

duvhök: redan strax vi stigit av tåget, kom
på stor höjd över skogen en rovfågel, som
jag i början inte kunde bli klok på. Den
flög med hävande vingslag som en jorduggla
och rörde vingarna i mjuka, egendomliga
våglinjer. Vingarna höllos rakt utåtrikta-
de och föreföllo ej att vara särskilt
korta. Jfr Hortling, flygbilden n:o 18,
sid. 401. - Jag sade uttryckligen att jag
misstänkte att det var duvhök, som flög i
någon sorts parningsflykt av för mig okänt
slag.

Sedan, när vi kom in i skogarna Ö om
Sövdeborgs slott, kom förklararen. Två
gamla, mycket stora duvhökar kom seglande
över skogen. Jag kunde ~~se~~ ej se den min-
sta storleksskillnad och måste därav sluta
att det var två ♀♀. Det gick med rasande
fart. De flögo nära varandra i regel, men
ibland kunde den ena svänga åt vänster
och - nu med breda, böjda vingar - susa i
de tvärase kast ner bland trädtopparna,
under det att den andre, till exempel,
for rakt fram. Stundom övergick den ena
eller båda till den nyss omtalta, lång-
samma svävflykten. Jag tyckte mig ett par
ggr höra ett utdraget vinande läte, som
dock var svagt och ej hördes långt.
(Det lät) "iiiiiii ———".

Fort

Det var något för mig fullkomligt nytt att se duvhökarna tumla om i luften. När de flögo i svävflykt, gjorde de ett mycket egenomligt intryck, de fick långa, tämligen spetsiga vingar; men när de tillsammans foro över skogen gick det med fruktansvärd fart framåt, och då voro vingarna korta, breda och böjda vid vingknogen.

Vid Snogeholmssjön visade sig duvhökarna åter från en annan sida. De seglade som ~~vråkar~~ vråkar högt uppe i solen. Deras segelflykt påminde naturligtvis om sparvhökens i viss grad, men de gjorde mycket större och uthålligare spiraler.

Havsörn: 1 ad, mycket ljus, satt på ett av de små nyisfälten på Snogeholmssjön och åt på ett byte. Kråkor runt omkring. De klevo ibland fram och hackade på örnen, ja, ett par (ex) voro så ~~fräcka~~ fräcka att de tog några vingslag upp, satte näbben i örnen och hoppade tillbaka.

(30) Häger: 19 ex Sövdesjön SO. Andra ex vid Frihult osv.

Sångsvan låg i Sövdesjön, ett par små sällskap på 7 resp 8 djur. OBS: Sövdesjön öppen!

Knölsvan: 4 ad kom över Staffanstorp på morgonen kl. 8,30 mot väster!! Sädgås i stora massor. Sövdeborgs stn - Lottentorp flera hundra. Assmåsa på långt avstånd flera hundra, som fällde i sjön. Frihult > 1000 på mycket nära håll, studerades.

Bläsgås: i storflocken vid Frihult fanns den; jag hörde lätet.

Gräsand allmän i Sövdesjön, massvis vid stranden uppe vid Salsbjer, däremot ingen enda i Snogeholmssjön. Här fanns i vattnet blott litet dykänder. OBS att denna sjö hade en del is i norra delen, f.ö. öppen.

Kricka: 2 ex i en gräsandflock vid Sövdemölla, som lyfte ur ån.

Vigg fanns i båda sjöarna i flockar: 10 resp. > 40 ex.

Knipa likaså i båda sjöarna, allmän.

Storskrak låg i Sövdesjön, ~~men~~ men där i oerhörda mängder. Jag räknade dem som låg utefter södra sidan och kom upp till 530 ex!!!. En del stod (dessutom) på land i sjöns SÖ del. Mängder av hannar ad. I en annan flock mest honor, > 150.

(40) Salskrak över 80 i Sövdesjön vid sydsidan, likaså en härlig syn.

Gråtrut 2 ad
Havstrut 1 jättestor ad } dessa vid Sövdesjön tillsammans med 2 trutar juv (som jag inte kunde bestämma till arten).

Rapphöns: 5 ex Frihult

(44) Fasan: sedd vid Frihult.

OBS att sothöns ej iaktogs!

Hare och rådjur allmänna.

+++++

Kommentarer:

1. Antalet sedda arter i det undersökta området är = 43. Knölsvanen kan ju inte räknas dit!
2. Frihult är namnet på en gård nära Sövdesjöns SV vik. Ofta betecknar namnet den markerade kullen vid sjön här. Kullen kallas (eller kallades) av Gunnar Nordqvist) omväxlande Frihultsbacken och Holmabacken; Även har jag hört benämningen Navrödsbacken, efter gårdarna Navröd strax S om sjön. - Salsbjer är den rätt välmarkerade kullen vid Sövdesjöns N sida, mellan åns utlopp och NV viken, som går in till Kyrkan. På 30-talet var Salsbjer kal och erbjöd utmärkt utsikt över sjön, men rätt snart blev den planterad ~~med~~ med barrträd, som nu (1987) är väl uppväxta. Frihultsbacken däremot är ännu kal och en mycket trevlig utsiktspunkt.
3. OBS som vanligt uppgifterna om olika arters talrikhet (även om sifferuppgifter tyvärr ibland saknas).
Jag hade vid denna tid varken sett eller hört talas om koncentrationer på tiotusen storskrakar; därför är det föga förvånande att jag bedömde en flock på 530 ex som ~~oerhört~~ stor.

4. Det är dunkelt vad jag menar med upp-

giften att ormvråkarna ännu inte visade någon flockbildning. Kanske bara ett dåligt ordval för att ange, att de ännu voro fåtaligare än längre fram på våren, när de flyttande exemplaren återvänt.

5. Uppgifterna om åldern hos vissa kungsörnar kan och bör diskuteras. Kungsörnar i mer eller mindre utfärgad dräkt ~~var~~ var avgjort sällsynta i Skåne på 30-talet och långt senare.

6. Renskriften följer originalet nära i stavning och uttryckssätt som vanligt, men vissa smärre förkortningar har gjorts. GRck 1987-01-22.

44 fågalarter
43 i det undersökta området

1938-02-16, onsdag.

Sjölund och stranden nedanför Arlöv på morgonen, ensam. Malmö frihamn och nya hamnbassängerna på eftermiddagen, med Herner. Härligt väder hela dagen.

1. Sjölund - Arlöv. Delvis is inne vid stranden. Fågel:

kråka fruktansvärt allmän
stare: en mindre flock vid dammarna
grönfink allmän
steglits 2 ex i kardborrestånd
gråsparv
pilfink
snösparv: en flock på 8 ex, dessutom
några enstaka

tofslärka

sånglärka allmän

(10) ängspiålar: först några enstaka, sedan
vid skjutbanan 10 ex.

tornfalk: en röd fågel kom över ängarna
inifrån land

sångsvan ej många, de låg längre mot
norr på grund av isen.

(15)
gravand mycket allmän. Låg i stora
flockar i isvakarna eller flög
lekande några stycken tillsammans
uppe i luften efter varandra med
ideliga vändningar. Inalles fanns
minst 50.

Läte: ~~starkt~~ dovt skrattande
gågågågågågågågågågågå,
nere i basen.

gräsand massvis
vigg långt ute rätt allmän
skrattmå

fiskmå

gråtrut

(19) havstrut

2. Malmö hamn. Islagt utanför frihamnen. Vigg-massorna ~~starkt~~ m m låg längre ute.
Se nedan. - Fågel:

kråka allmän
stare: > 40 i flock
pjodd

pilfink

tofslärka

sångsvan: en del längre ute, även i
frihamnen.

knölsvan: 4 ex, (varav) 2 ad och 2 juv,
låg vid Sockerbolagets stora kran.

Verkade halvtama.

gräsand allmän

(10) kricka > 20 i flock vid stenpiren

brunand: ett par ex i flockarna av
vigg och bergand, bl.a. en ♂ ad.

vigg } vigg massvis innanför våg-
bergand } brytarna av stenblock, låg i
flera stora flockar.

Bergand övervågde i ett par av flock-
arna. Vigg > 2000, bergand > 300.

knipa: flera ex, ♂♂ och ♀♀

tejder: 2 mörka ex vid hamnbassängens
mynning

storskrak flera ex, ~~starkt~~ ♂♂

salskrak 26 ex i flock här, ♂♂♀♀,

> 6 ♂♂ ad. !!!
skrattmå mycket allmän

fiskmå allmän

gråtrut 1000-tal

(10) havstrut: > 30 ad sågs!

(21) sothöna allmän, uppblandad i ~~starkt~~
viggflockarna.

Kommentarer:

Ett ganska kortfattat protokoll, men åtskilliga rätt roliga uppgifter. OBS exempelvis förekomsten av starflockar mitt i vintern. Övervintring av stare ansågs vid denna tid vara något "onormalt", bara något enstaka ex vid någon foderplats. Vidare tofslärka på båda platserna, tyvärr utan uppgift om antalet sedda. Allmän förekomst av sånglärka också värd att notera. Därtill, naturligtvis, det stora antalet gravänder och deras beteende. Egentligen borde jag nog ha blivit mycket förvånad över gravänderna, ty jag visste nog inte att de brukar återkomma så tidigt, när ännu full vinter råder. Och slutligen siffrorna på vigg och bergand och salskrak! Troligen kan man fortfarande se ungefär lika stora flockar vigg övervintrande här. Men bergänderna har avtagit starkt. Och en flock på 26 salskrakar är rätt stor; arten föredrar nog sötvatten men måste ut till havet när alla sjöar och åar är frusna. GRck 1987-02-04.

Σ arter 28 arter omräkna

Våmb's ängar och Krankesjön i fara?

Ramaskrin har på senaste tiden höjts i pressen landet runt över att Krankesjön och de närliggande Våmb's ängar, Skånes och hela det sydligaste Sveriges märkligaste tillhåll för vattenfågel och vadare, skulle vara hotade av torrläggning. Man förstår också den oro som här kommit till uttryck: särskilt en utdikning av Våmb's ängar, den ojämförligt viktigaste sydsvenska rastpunkten för flyttfågelskarorna, skulle innebära en obotlig katastrof för hela vårt lands fågelvärld. Men fråga är dock om indignationen blivit lika stark, för den händelse man verkligen satt sig in i vad de planerade åtgärderna gäller.

Fakta är följande. Såväl Krankesjön som Våmb's ängar, d.v.s. våtmarkerna kring Klingvallsån, avvattnas till Våmb'sjöns utlopp, Kävlingeån. Under åren 1900-1934 har sammanlagt omkring 2800 hektar vattensjuk mark torrlagts inom Kävlingeåns tillrinningsområde. Följden av dessa utdikningar, varigenom de varaktiga vattenreservoarernas yta minskats med cirka 10 kvadratkilometer, har blivit den vanliga: vårflödena, som inte längre bromsas upp i de naturliga, under vintern tömda vattenbehållarna, har ökat i våldsamhet och särskilt år 1927 anställt stor skada på odlade marker. Avsikten är nu att genom upprepning, fördjupning, breddning och delvis uträtning av Kävlingeån och några bland dess tilllopp samt även genom reglering av vattenståndet i Våmb'sjön förebygga dylika översvämningar.

Men - nu kommer man till den punkt som vissa, måhända alltför ivriga naturvänner kanske inte tillräckligt beaktat - Krankesjön kommer knappast alls och Våmb's ängar endast delvis att beröras av denna reglering. För Krankesjöns del skulle förändringarna inskränka sig till att de extrema högvattensstånden på vårarna något sänktes; och fåglarna kan ju knappast tänkas må illa av att deras häckningsplatser sålunda skyddas för översvämning. I övrigt har synemännen, som tyckas ha lagt i dagen en föredömlig omtanke om naturvärdena, just av hänsyn till det utomordentligt rika fågellivet avstyrat alla åtgärder,, som kunde tänkas inverka ogynnsamt på naturförhållandena.

I fråga om Våmb's ängar ligger saken något annorlunda till. De delar av våtängarna, som ligger väster om Klingvallsån, kommer givetvis att bli torrare sedan ån breddats och fördjupats. Men det ur naturskyddssynpunkt värdefullaste ängsområdet, det öster om ån, som markägaren, överhovstallmästaren frih. Hans Otto Ramel på Övedskloster år 1923 lät fridlysa, påverkas föga eller alls inte. De nu befintliga dammanläggningarna, varigenom vattnet kvarhålls i ängarna, kan, som det heter i syneinstrumentet, "fortfarande nyttjas, om detta skulle befinnas lämpligt". Enligt benäget meddelande av friherre Ramel kommer så också att ske: brukarna av marken har för avsikt att alltjämt utnyttja denna som silängar, d.v.s. låta den bevattnas i full utsträckning under våren och sommaren och vänta med slåttern till hösten, då våtängarna torkat ut och fåglarna redan flyttat bort.

Verkningarna av den beslutade regleringen kan ur fågelskyddets synpunkt antagligen sammanfattas ungefär på följande sätt. Vid Krankesjön inträder snarast en förbättring. Fågelmarkerna på Våmb's ängar kommer att betydligt minskas till arealen; men deras viktigaste del bevaras. Däremot kommer de avsevärda sumpmarkerna utmed Kävlingeån att helt försvinna; särskilt gäller detta de gölar, som nu står kvar efter vårfloderna och erbjuder storken en av hans få kvarvarande jaktmarker här i landet. Någon ersättning kan eventuellt tänkas uppstå vid själva Våmb'sjön därigenom att dess vattenstånd höjes under förvåren och sedan under senvåren och sommaren sänks endast långsamt, med en halv centimeter om dagen.

Naturskyddets talesmän såge självfallet helst att allt kunde förbli vid det gamla. Våra vadarfåglar, som här har ett av sina allra förnämsta stamhåll, är ju på väg att utrotas i Sydsverige; och de ställen där flyttande gäss, tranor, snäppor och andra vadare kan vila är så ytterligt få, att varje minskning av deras omfång måste djupt beklagas. Men å andra sidan gäller det här en jordförbättring i inte mindre än fjorton socknar. Om denna förbättring verkligen är avsevärd, står därför så stora intressen på spel, att naturskyddssynpunkterna måste få vika.

Sedan är det en annan sak, att vinningen av den projekterade regleringen inte förefaller alldeles ovedersäglig. Båtnaden av företaget har beräknats till omkring hundratusen kronor utöver kostnaderna, som anses komma att gå på ungefär en million. När man känner den benägenhet att svälla långt utom den beräknade ramen, som kostnaderna för vattenregleringsföretag alltid visat sig ha, kan båtnadsmarginalen tyckas alldeles för snäv; och det verkar ingalunda osannolikt att upprepningen av Kävlingeån ska öka det redan förut mer än tillräckligt stora antal liknande företag, som blivit rent ruinerande affärer och krävt oupphörliga tillskott av allmänna medel utöver de ursprungligen begärda. Man tycks dessutom inte ha räknat med den tänkbara försämring av närbelägna, lätta sandjorlar, som den oundvikliga sänkningen av grundvattensnivån kan medföra, och inte heller med eventuella olägenheter för Malmö stad, som lär ha haft för avsikt att täcka sitt vattenbehov från Vombsjön.

Högsta vederbörande tycks därför ha alla skäl att tänka sig för, innan de beviljar det statsanslag på närmare en halv million, varom regleringsföretaget ansökt. Den nationalekonomiska vinsten av företaget kan tänkas vara ganska tvivelaktig; förlusten för svensk natur är däremot säker, om än inte lika stor som från somliga håll gjorts gällande.

En sak är emellertid given: frågan om Kävlingeåns reglering ger ytterligare ett bevis för det oefterrättliga tillstånd, som råder här i landet så snart det gäller någon naturskyddsangelägenhet. Kammarkollegiets advokatfiskalsämbete, som äger att bevaka vattenlagens s.k. naturskyddsparagraf, har inte ansett sig behöva yttra sig i ärendet, därför att ämbetet inte från dem det vederbör blivit underrättat om att saken gällde ett fridlyst område och ett av Sveriges oersättligaste naturminnesmärken. Och om inte synemännen av eget naturintresse gått fram med sådan sällsynt hänsynsfullhet, hade här kunnat åstadkommas obotlig skada utan att någon uppmärk-

sammat det innan varje ingripande kommit ohjälpligt för sent. Å andra sidan har här för en gångs skull väckts ett stort rabalder kring ett naturskyddsärende - men, komiskt nog, i ett fall då uppståndelsen av allt att döma är jämförelsevis ogrundad. Och samtidigt pågår snart sagt dagligen en alldeles meningslös naturförstörelse landet runt utan att en röst höjs däremot, helt enkelt därför att de närmast intresserade aldrig blir underrättade innan vandaliseringen är ett fullbordat faktum. Enda hjälpen tycks vara ett statligt naturskyddsämbete eller, om ett sådant anses alltför dyrbart, en naturinventering av det slag, vartill Svenska naturskyddsföreningen upprepade gånger begärt anslag av lotterimedel, dock hittills utan framgång. Om en dylik inventering skett, hade ett ärende sådant som frågan om Kävlingeåns reglering inte avgjorts innan en sakkunnig utredning av dess inverkan på naturen kommit till stånd; synemännen hade då inte behövt klaga över omöjligheten att få ett kompetent uttalande om vilka följder för Krankesjöns fågelliv en eventuell sänkning av vattennivån skulle medföra, och en mängd irriterande skrivelser, som inte minst skadar naturskyddssaken, hade kunnat undvikas. Över huvud taget skulle det då inte som nu bero på en ren slump, vilka bland vårt folks och vårt rikets oskattbara naturklenoder som räddas och vilka som förstörts i största hemlighet.

S. S-r.

1938-02-18, fredag.

Med anledning av den pågående tidningspolemiken i Arbetet reste jag ut till Revingeby fredagsmorgonen 18/2 och följde Ålabäck för att se efter om där fanns någon fördämning. Det fanns naturligtvis inte, det visste vi ju alla, men Ramel j:r och Arbetet ha visst fått för sig motsatsen.

I Kävlingeån vid Revingeby c:a 80 sångsvanar samt en knölsvan ad. Gräsand massvis. Ormvråk 3 - 4 st. i dungarna.

Krankesjön utan vakar, det kunde jag se. Ingen eller praktiskt taget ingen fågel på isen.

Kommentarer: Klingberg, Ehnborn och jag ~~hade~~ hade blivit mycket hårt angripna ~~av~~ tidningen Arbetet för vårt ställningstagande till Kävlingeåns reglering och hotet mot Vombs ängar. Tidningen Arbetet tog alltså ställning för förrädaren Sten Selander och öfverhofjäg.... nej förlåt överhovstallmästaren friherre Hans Otto Ramel och hans son Otto. Det skulle föra för långt att diskutera detta närmare här. Blott så mycket skall sägas, att tidningen Arbetets chefredaktör, Allan Vougt, helt saknade viljan att vara objektiv i detta fall (liksom i många andra); han ville ge lunda-akademikerna en ~~hård~~ känga, och denna hans önskan var tydligen så stark att han klirade sig med den skånska högadeln! Ädla naturer alltigenom, särskilt Sten Selander, *ordförande i Svenska Naturskydds-föreningen!*

1938-02-20, söndag.

Söndag 20/2 reste jag efter en ansträngande vecka ut till Revingeby kl. 11 med Lappen. Vi gick Revingeby - Revingehed - Vombsjön, utefter ån, så att vi kom fram till sjön nära stora ladan; sedan gick vi ner diagonalt på Vombs Nygård - ängarna - Silvåkra. Vi kikade blott på avstånd på Krankesjön. Därefter upp till Harlösa, där vi åt middag. Hem kl. 17,10. Väder strålande.

I ån vid Revingeby låg blott 4 sångsvanar, 2 ad och 2 juv; resten tydligen för tillfället bortskrämda, ty det dröjde inte länge förrän en hel mängd sångsvan kom tillbaka och lade sig i översvämningarna. En del flög ner till Krankesjön.

Vi bekikade de mycket fågelrika översvämningarna kring Kävlingeån upp till Vombsjön osv. - Viktigare arter:

sånglärkan var mycket allmän, sjöng

flitigt överallt

talgoxe allmän

blåmes

entita

snöskata några ex vid Klingvallsåns nedersta bro

Pilgrimsfalk: 1 ex över Vombsjön. Steg i solen allt högre uppåt, än klippan med vingarna, än seglande.

Tornfalk: ett rödbrunt ex på Vombs ängar vid ena lövdungen

Fjällvråken: 1 ex kom härligt rakt över oss, vid översvämningarna, 25-30 m höjd

Ormvråk: anmärkningsvärt talrik. Elva ex sågs samtidigt från översvänn., dessutom andra. Detta att ~~11~~ 11 ex fanns samtidigt - de flesta seglade runt, ett par ex kom från SV - tyder på begynnande sträck.

Havsörn: 1 juv och 1 ad tillsammans på Vombsjöns is.

Rapphöns

Häger: 22 ex satt tillsammans på ängarna nära lövdunge II, de lyfte samtidigt och flög ett stycke.

~~Orsak:~~ Orsak: se nedan.

sothöns: några i ån nära ~~årens~~ åarnas sammanflöde (översvänn.)

storskrak ~~1000-tals~~, ån osv., allmän
salskrak mycket allmän på stora översvänn.
vigg: 100-tals i åns fåra, översvänn.
knipa: också 100-tals på samma ställen ~~1000-tals~~

gräsand: 1000-tals på översvänn., även i massor långt ute på Vombsjöns is. En albino!

sångsvan: c:a 240 ex på översvänn. och > 100 på sträckan Revingeby-Revingehed, dessutom många smärre grupper på Vombsjöns is.

sädgås: 1000-tals. Massor ute på Vombsjöns is, kilometervis från land.

- - - - -

Träffade en grupp danskar, bl.a. Poul Valentin Jensen. De voro my. belåtna med ~~den~~ dagen, hade sett 5-6 havsörnar och en varfågel men blott 2 salskrakar. Poul Valentin Jensen berättade, att på Tipperne ~~kom~~ kom vipor i slutet på januari; vidare fanns där havsörn, blå kärrhök, pilgrimsfalk m. fl. samt tusentals mindre sångsvanar ute i fjorden, Ringkjöbing Fjord, men blott då och då smärre flockar av vanlig sångsvan.

FORTS

1938-02-20 forts.

Köhler och Metz var denna dag nere vid Sövdeshjön för att få se kungsörnar. De hade en minst sagt lyckad dag, ty de såg 4 kungsörnar och 3 havsörnar över sjön på en gång. Dessutom tusentals gäss. 2 gamla havsörnar flögo skrikande över kullen vid Frihult, där de låg. Vidare en liten flock talltitor! Osv!

Kommentarer till 1938-02-20:

1. 'Lappen', som jag hade i sällskap, hette Eric Runquist och var norrlänning. Vi hade bl.a. varit kurskamrater på Zootis. Det var en trevlig man, rätt tystlåten. Han blev genetiker och växtförädlare i Norrland, jag tror han blev chef för en sådan anstalt. Vi träffades praktiskt taget aldrig efter 1945. Rätt nyligen, år 1986, såg jag i tidningen att han gått bort.
2. Vår vandring gav gott utbyte, och jag beklagar att bara de s.k. viktigare arterna antecknats. OBS bl.a. uppgifterna om sånglärkan, ~~ormvråken~~ ormvråken och flera arter andfågel. Det är väl tveksamt om ormvråkens "vårflyttning" redan börjat; men omöjligt är det förstås inte.
3. Poul Valentin Jensen var en aktiv dansk ornitolog. Själv lärde jag inte känna honom nära, men jag vet att han/ umgicks bl.a. med Gunnar Nordqvist. Trevliga uppgifter han gav från den berömda fågellokalen Tipperne!
4. Rätt anmärkningsvärt att se 22 hägrar tillsammans i denna vintriga miljö. Men översvämningarna och Kävlingeåns fåra var uppenbart öppna. Orsaken till att alla hägrarna lyfte: de skrämdes upp av danskarna!
5. Sövdeshjön med omgivningarna blev ett mycket uppskattat exkursionsmål ungefär från åren 1937-38. Ännu dyrbarare blev det för oss sedan den stora förstörelsen gått fram över Kävlingeåns dalgång, ~~Vombs ängar~~ Vombs ängar och Krankeshjön.

1938-02-23.

Revingehed stn - Fönesjön - Krankeshjön N - Krankeshjön V - Almen - sjöns sydsida - ut på isen långt upp mot sjöns NO hörn. Beträffande enda vaken, se nedan. Därefter tillbaka mot SO till Silvåkra by - Kvarnen - ängarna - Vombs Nygård - Vombs Norregård - Vombsjöns sydstrand, mestadels nere vid sjön, delvis på den klara isen - Furets udde - vidare bortom (denna) - igenom skogen mot S - ut på stora fältet SO om Vombs by - över fältet - Heljesjön, som var utan fågel - Vombs by - stora ladan - tvärs över ängarna - neråt ån en runda - nedersta Klingvallsbron - Harlösa. Klingberg och jag. Väder fint, mestadels sol. Arter:

1 kråka allmän	15 koltrast 1 ex Kr.S.
2 råka "	16 gärdsmåg 2 ex
3 kaja "	17 gröngöling 1 ex Vombs Fure
4 skata	18 spilkråka 1 ex Silvåkraskogen och
5 hämpling: flock på c:a 15 ex flög	1 ex Vombs Fure
mot öster vid Almen	19 större hackspett: 1 ex Vombs Fure;
6 gulspurv allmän	den hördes men sågs ej, trots sökande.
7 sävsparv: 2 ex kom och fällde i en	20 <u>havsörn</u> : minst 5 ex, (därav) 2 ad varav
björktopp i snöspurv Föne-	den ena var my. ljus, den andra hade
dungen!! De kom från Fönesjön och	obetydliga svarta fläckar på ett par
de flög snart tillbaka dit. Sedan	av stjärtpennorna. Dessa 2 ad satt
sågs 1 ex, ♂ ad i brämfällning,	tillsammans vid Krankeshjöns enda vak.
i en av Krankeshjöns yttersta vass-	När ett ex lyfte, följde den andra
ruggar, när vi gick på isen.	strax efter. De voro ej påfallande
8 <u>snöspurv</u> hördes när vi var vid	skygga. - På Vombsjöns is sågs sedan
stora ladan	3 juv, och på e.m. kom 2 juv över
9 sånglärka allmän	Vombs ängar mot S.
10 talgoxe "	21 <u>kungsörn</u> : 1 juv inne över Vombs Fure snöspurv
11 blåmes "	vid stora sandslätten (i) sydost.
12 svartmes: hel flock i Fönedungen,	Flög länge över de unga tallskogarna
studerades noggrant	där. Mycket markerad vit stjärtröt
13 tofsmes: 2 st i Vombs Fure.	och vitt på vingen
14 kungsfågel mycket allmän i Vombs	22 <u>ormvråk</u> : 5 - 6 ex, minst
Fure och vid Kr. S.	23 <u>fjällvråk</u> 1 ex

Forts.

- 24 sparvhök: 1 ex Kr.S. och 1 ex vid Vomb
- 25 blåhök 1 juv
- 26 raphöns: 3 ex Vombs Fure (på sandslätten
- 27 häger: på Vombs ängar 16 ex i flock; sedan 7 ex Vombsjön
- 28 sothöns allmänna i Krankesjöns enda vak!
- 29 vipa: 1 ex kom från SO mot NV, fällde långt uppåt Harlösa.
- 30 storskrak allmän: 18 ♂♂ ad i Vombsjöns vak på mycket långt avstånd, fanns även i vaken i Krankesjön och på några andra ställen
- 31 salskrak allmän i ån. Vattenståndet (hade) sjunkit, är nu lågt, med grunda översvämningar och mycket fågel. I vaken i Kr. låg 1 ♀.
- 32 vigg: i Kr. och i ån mycket allmän, > 200.
- 33 brunand: stor tät flock i Krankesjöns vak, över 40 ex.
- 34 knipa mycket allmän i ån; (och) i mindre antal även i Krankesjöns vak. I ån 100-tals i flock
- 35 gräsand utomordentligt allmän, > 1000.
- 36 bläsand: stor flock i åns översvämningar, > 40 ex varav över hälften var ♂♂ ad.
- 37 sångsvan: c:a 30 i Krankesjöns vak tillsammans med knölsvan, se nedan. Sedan kom från V allt fler till denna vak, där de fällde. Till sist låg här > 70 sångsvanar. På översvämningarna vid ån samt på Vombsjöns is räknades > 230 ex.
- 38 knölsvan: 13 ad i Krankesjöns vak!! Låg parvis, delvis med lyftade vingar på äkta knölsvanvis. Sångsvanfl(ock) alldeles inpå.
- 39 sädgås ytterligt allmän. Nere vid Vombsjöns Ö sida kom flera hundra ut och fällde, först på isen nära stranden, men en havsörn juv skrämde upp dem, varvid de flögo och lade sig alldeles tätt i vaken i östra delen. Denna vak låg långt från stranden. En mängd gäss satte sig också på isen i närheten, och det var ett kacklande och liv utan ände. Mängder av gäss stod också på översvämningarna; flera hundra kom från N, osv osv.
- 40 havstrut: 2 ex vid Krankesjöns vak, varav en kolossal ad; den andra var juv, 2 2/3 år?
- 41 gråtrut 1 ad
- 42 fiskmåls 1 ad Krankesjön.

Kommentarer:

1. Fin vinterdag, bra utbyte. OBS att vintrarna på 30-talet nästan genomgående varit milda, vilket säkert är ett viktigt skäl till exempelvis kungsfågelns rikliga förekomst. Vinterfynd av hämpling och sävsparv var på 30-talet inte sällsynta men upphörde nästan helt efter de stränga vintrarna 1939/40, 40/41 och 41/42.
2. Den havstrut, som betecknas som juv, var enligt mitt förmodande 2 2/3 år gammal, alltså kläckt 1935. Tyvärr inga närmare uppgifter om dräkten, men nästan säkert var manteln "fläckig" eller spräcklig av svart och brunaktigt. Jag började redan tidigt att beteckna alla fåglar, som inte var helt utfärgade, såsom "juv", en vana som stått sig, fast den ju inte alltid är korrekt enligt nuvarande praxis.
3. Den i inledningen utlovade närmare redogörelsen för Krankesjöns enda vak blev tyvärr aldrig skriven.

GRck 1987-02-19.

Söndagen d. 27/2 blev en synnerligen givande dag. Ut kl. 7,29 (med tåg) till Harlösa. Sällskap med Gun Böök på tåget och promenaden till kl. 11,00.

Gick utefter Kävlingeån på morgonen från Kvinnevadsbron till Vombsjön. Södra sidan, hela tiden så nära ån som möjligt. Klingvallsån tog vi oss över med en båt nere vid mynningen. Översvämningarna hade ytterligare reducerats och voro nu obetydliga, my. grunda, med uppfränt is på. Vombsjön isbelagd, men öppet fält vid Fiskar Bergströms, se nedan. Fågelrikedom mycket stor. Från Vombsjön gick jag upp till Harlösa för att träffa danskarna. Det lyckades; vi gjorde sedan åter följe ner utefter ån till Vombsjön och Vombs Fure, varefter färden i bussarna ställdes till Sövde. Vi gick från bron över bäcken, (den som går från) Snogeholmssjön till Sövdesjön, ner till Sövdeån och sedan upp på kullen med kvarnruinen, därefter ner till Snogeholms slott, där vi tog bussarna och for upp till Sövdeborg för att se på den kungsörn, som ett par av de äldre danskarna sett där. Sedan via Veberöd - Staffanstorp - Arlöv - Malmö.

I. Vombs ängar, Kävlingeån, Vombsjön, Vombs Fure.

Kråka allmän

Råka allmän

Snösparv: 20 ex i flock, Stora Ladan

Sånglärka allmänt/ sjungande

Talgoxe

Blåmes

Tofsmes Vombs Fure!

Kungsfågel Vombs Fure

gärdsmyg: 1 ex vid Fiskar Bergströms,
1 ex uppemot Harlösa.

ormvråk 2 ex. En mörk; ett annat, ljus
ex, jfr Lehn Schiøler pl. XXIX

nederst; stjärt och vingtäckare my.
ljusa, blekt gulgrå resp. ljus gul-
bruna. Detta ex satt och åt på en
färsk, död sädgås, som låg på översv.
norr om ån, c:a 500 m. fr. Fiskar
Bergströms. Den flög bort till en
talldunge, när jag kom; men när jag
någon timme senare kom dit med dan-
skarna, satt där bara kråkor på
kadavret.

Kungsörn. 1 ex kretsade över Vombs
Södergård. Rätt långt håll. Danskarna
voro mycket kunniga på örnar och miss-
tänkte att det var kungsörn redan
innan jag vågade säga något. Örnen
kretsade länge, och snart fick den
sällskap av en havsörn. Det var utom-
ordentligt instruktivt att se dem.

Havsörn. På morgonen satt en på ängen,
DÅR JAG SEDAN FANN DEN döda sädgåsen,
och en annan havsörn sågs kretsa långt
borta över Fure. När vi kom fram till
Vombsjön, satt där - bland flockar av
gräsand, sädgås och sångsvan -
4 havsörnar juv, (fördelade) 1+1+2.
En av dessa lyfte och flög rakt över
Stora Ladan mot översväm., där den
satte sig. Men den kom snart tillbaka.
Förnämt håll, blott 100 m. - Örarna
ute på isen lyfte ibland och flög ett
stycke. Gässen lyfte då också, men

svanarna rörde sig inte, fast örarna
strök rakt över dem. - När jag sedan
kom ner till sjön igen, i sällskap med
danskarna, satt där ingen örn, men vi
såg havsörn och kungsörn på avstånd
(se ovan), och andra havsörnar syntes
då och då på avstånd.

skogsduva: 1 ex kom över ängarna från
Norregård mot Harlösa. Första för året!

vipa: först skrek 1 ex som satt vid ån
nära Kvinnevadsbron; sedan strök 4 ex
över högt mot Ö; senare sågs 3 ex på
nära håll vid ån.

sothöns: några få i ån

häger: några ex

storskrak allmän, flög ideligen över.

Flock på iskanten vid fiskar Bergströms.

salskrak: inalles såg jag c:a 35-40 ex.

En hel mängd ♂♂ ad i ån! En fin flock
flock på 5 ♂♂ och 8 ♀♀ låg vid is-
kanten i Vombsjön.

vigg mycket allmän

knipa mycket allmän. Friade!

gräsand hade ökat starkt i antal och
fanns väl nu i minst 1500-2000 ex här.

bläsand: rätt mycket, inalles minst
40-50 ex. Många ♂♂ ad. Ett par, ♂♀, stod
på iskanten i Vombsjön.

kricka hördes först vid ett par tillfäl-
len, sedan sågs 2 ex lyfta ur vassen
vid Vombsjöstranden

knölsvan: 2 ad fanns i översvämningarna
sångsvanen hade dragit sig bort från mar-
kerna vid ån på grund av att översv.
sjunkit. Det fanns visserligen c:a
50-60 (ex) kvar här, men flera flockar
stod på Vombsjöns is osv.

sädgåsen hade ökat oerhört i antal. Den
fanns i flera tusen ex. På "översv."
och gräsmarkerna vid ån, på Vombsjöns
is, flygande i alla riktningar.

Plötsligt kom en väldig massa från
norr och strök ner över ån och över-
svämningarna, där en del fällde, men
de flesta for vidare.

grågås? Ett ex med mycket ljus vingkant satt ensamt för sig själv på översvämningarna. När 2 sångsvanar kom förbi mot V, lyfte gåsen och följde med dem. Lätet lugnt: gagagack. Fågeln såg stor ut, men jag kunde ej se fötternas färg och absolut inte se det minsta svart på undersidan. Troligen blott en sädgås, stor ljus ♂ ad. - Några misstänkta gäss f.ö. fann jag ej.

skrattnås: åtskilliga ex. nu här inne i landet. Först 1 ex i vinterdräkt, sedan 6 - 7 st. i flock, en (av dem) hade redan svart huvud, de andra voro ~~svarta~~ ad i vinterdräkt.

fiskmås: några ad

gråtrut: 3 ad och några juv. Minst!

havstrut: 1 ad.

II. Vid Sövdesjön, som var helt, eller kanske nästan helt, isbelagd, samt vid Sövdeborg sågs:

nötskrika

stare: några ex mot NO över kvarnkullen

gulspurv allmän

gröngöling 1 ex

kungsörn 1 ex juv, helt nära över skogen!

Vi var ju här just ~~här~~ för att se efter kungsörnen men fick till att börja med inte se någon. Vid Snogeholm träffade vi några danskar, som ej gått rundan med oss utan gått tillbaka till bussarna och farit med dem till Snogeholm. De hade sett en kungsörn vid bussarnas uppehållsplats. Vi tog chansen, for ditupp, hoppade ur - och i samma ögonblick strök den unga kungsörnen över trädtopparna! Jättetur.

Fasan: massor

häger: ungefär 15 stycken stod långt ute på isen, lyfte och flög in mot öster.

Många mycket ljusa ad.

storskrak på isen

gräsand jätteflock på isen

vigg } i mindre antal
knipa }

sädgås: stor flock på isen, och en oerhörd flock på andra sidan Sövdesjön, vid Frihult. > 2000 ex!

sångsvan: 15 ex låg långt ute på isen.

III. Hemvägen vid Staffanstorp:

stor starflock på telefonråd,
> 80 ex.

Kommentarer:

1. Grågåsen är anförd med frågetecken, och texten visar ju tydligt vad jag trodde om bestämningen. Nu anser jag att fågeln med mycket stor sannolikhet var en grågås. Trots att vissa goda artkännetecken inte sågs, indikerar både utseendet, lätet och beteendet att det var grågås. OBS att arten vid denna tid ~~var~~ praktiskt taget aldrig sågs i Krankesjö-Vombområdet; och vi var inte heller klara över dess tidiga ankomst.
2. Dansk Ornithologisk Forening hade denna dag exkursion till Krankesjön, Vombsjön och Sövdesjön. Ej mindre än 90 deltagare. Redogörelse för turen finnes i DOFT (Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift) årgång 32, häfte III-IV, december 1938, sidan 186. Ingen svensk ledare eller deltagare nämnes där, men tydligen hade jag reda på exkursionen eftersom jag sökte upp danskarna.
3. Gun Böök, dotter till den store litteraturprofessorn Fredrik Böök, var umgängesvän med Carin Eklundh, och jag träffade henne bara vid spridda tillfällen, nästan alltid i Carins sällskap. Hon var alltid trevlig och allmänintresserad.
4. Renskriften som vanligt mycket trogen mot originalet. Några få och små förkortningar har skett. GRck 1987-02-20.

Denna dag, 27 febr., såg Folke Köhler vid Sövdesjön: 6 vipor, 1 havsörn juv och 1 kungsörn. Melander såg vid Höllviken 8 + 7 vipor, mycket knölsvan och litet sångsvan. Blume meddelade mig att danskarna sett 1 havsörn ad och 1 sparvhök vid Krankesjön samt en flock på 25 vipor vid Malmö.

Kommentarer till dessa fyra rader: Uppgifterna finnas i min dagbok, Ornis scanica XI, sid. 121-122, i omedelbar anslutning till mitt eget protokoll från denna dag. Jag gjorde då och då kortfattade anteckningar om vad vänner och kolleger hade sett. - Carl Adolph Blume var till yrket grosshandlare (i ost, vill jag minnas). Han var en glödande intresserad fältornitolog och stor arrangör av DOF:s exkursioner. Efter kriget även, och i stor skala, deras exkursioner till Sydeuropa och utomeuropeiska länder. Vi träffades någorlunda ofta och trivdes väl tillsammans. GRck 1987-02-20.

1938-02-28, måndag.

24

Köhler och jag reste ut till Kungshult kl. 13,34 för att se efter skrikörnen. Vädret var my. dåligt, dimmigt och eländigt. Vi träffade redan snart efter ankomsten skogvaktaren Kristoffersson, som jämte jägmästare Sökjer-Petersen var den som haft mest att göra med skrikörnen. Kristoffersson gick i skogen och sköt ekorrar men var f.ö. sysslolös p.g. av det dåliga vädret. Han påpekade redan från början, att han ej själv kunnat avgöra fågelns art. Men han kände väl till fåglar, inte minst rovfåglar, och hans uppgifter om vad som fanns av rovfågel i trakten voro mycket riktiga. Se nedan. Han meddelade att en kungsörn kommit vid jultiden och stannat kvar hela tiden sedan dess, vidare fanns där ormvråk och sparvhök, naturligtvis. Sökjer-Petersen meddelade mig senare i telefon att han sett pilgrimsfalk, och själv såg jag så småningom alla dessa arter jämte duvhök. Se nedan. Dessutom såg både Köhler och jag den mystiska rovfågeln och kunde konstatera att det var mindre skrikörn.

18
Alltså: denna lilla örn hade hållit till i Attarps skog i Kungshults kronopark i ett par månaders tid, minst. Ända från nyåret hade den blivit iakttagen. Den satt troligen varenda natt i Attarpsgranen, och på dagen gav den sig ut på rov. Under den strängare delen av vintern, d v s januari - början av februari, levde den nästan uteslutande på ringduvor! Detta, som vi tyckte lät så konstigt i början, hade såväl Kristoffersson som skogsarbetarna ofta iakttagit. Kristoffersson sade också att vråkar i normala fall ju inte tog duvor och att duvhökar var rent utesluten, den fågelns kände han väl till. Då under vintern duvorna voro i dålig form av hunger och köld, brukade örnen helt enkelt komma strykande inne bland träden och slå ner på en duva, som han sedan åt upp. Kristoffersson hade - enligt egen utsago - i skogen påträffat inalles rester av c:a 150 ringduvor, och under vår vandring genom skogen kunde vi konstatera samma sak: överallt, särskilt på de små timmervägarna men även inne bland bokarna och granarna låg fjädersamlingar av döda ringduvor. Ofta funnos även delar av vingben och bröstben kvar, m.l.m. knäckta och sönderbitna, särskilt var bröstbenet ofta starkt sönderbitet både i carina och på ytan f.ö. Rester av kraniet fann jag aldrig. K. sade att örnen ofta brukade sitta inne i bokskogen på någon gren på halv stamhöjd eller lägre och att den var föga skygg. Han hade ofta utan vidare kommit den på 75 meters håll, och den hade upprepade gånger suttit och förtärt sitt byte i skogsarbetarnas åsyn. K. trodde inte att örnen kunde komma åt duvorna nu när snön och frosten var borta och fåglarna därför mera motståndskraftiga. (fasaner)

ds
I skogen fann vi även lämningar av en gräsand ♂ och ett par ♀♀, troligen örnen byten även om naturligtvis duvhök och kanske pilgrimsfalk kan ha tagit en del. Att just dessa inne i täta skogen liggande byten skulle ha tagits av pilgrimsfalk tycker jag inte verkar så troligt. - - -

Vi gick länge i skogen, såg på en kattuggla och en grann kungsörn juv, som kom över ett område med vindfällda granar och enstaka kvarstående unga ekar; och vi såg ringduveflocken flera ggr. Vi såg också den stora dovhjortflocken, i vilken det ännu fanns åtskilliga tjurar med horn, och dessutom ett par ex som fällt ena hornet. På kvällen, när vi skilts från Kristoffersson, som var en mycket sympatisk man, kom äntligen örnen tillsynes. Vi stod på fältet c 75-100 m väster om vägen Skarhult - Kungshult och ungefär tvärs för den punkt där vägen till Holländarehus går ut. Det var ganska sent på e.m., dimman hade visserligen lättat, men det var disigt och ingalunda idealisk sikt. Då kom en rovfågel seglande i öster över skogen. Den var ganska kraftigt byggd, färger svåra att urskilja, men den verkade mörk, svartbrun. Den flöt stadigt fram över skogstopparna mot SV. Då och då tog den några vingslag, sedan gled den rakt fram igen. Vad som frapperade var de breda vingarna, särskilt vid basen, vidare ett ganska lätt byggt huvud (och) medelmåttigt spretande pennor. Den gled mot SV och gick ned under trädtopparna och försvann i sydlig riktning. Att det var en örn av släktet Aquila syntes omedelbart, och dess ringa storlek frapperade också, så jag anser mig fullt berättigad att utnämna fågelns till mindre skrikörn, Aquila pomarina pomarina Brehm.

Kommentarer: se nästa sida.

mått för grov

Kommentarer till 1938-02-28:

- ↓
1. Redogörelsen för örnens utseende är synnerligen mager och tillåter på intet sätt någon säker artbestämning, så mycket mindre som Folke Köhler och jag intill denna dag endast sett havsörn och kungsörn. Jag minns ännu fågeln som i skymningen gled fram lågt över skogen. Den sågs inte dåligt, och hållet var rimligt, men det vittnar om stor omogenhet att artbestämma den överhuvudtaget.
 2. Redogörelsen för örnens beteende är intressant ur flera synpunkter. Att ringduvor blivit slagna och uppätta i ovanligt stor omfattning är ju uppenbart. Men att duvorna skulle dräpts av en mindre skrikörn betraktar jag som uteslutet. Ögonvittnena var säkert hyggligt och hederligt folk men absolut inte mer kompetenta än jag själv på att bestämma kritiska örn-arter. Skogvaktare Kristoffersson har jag - rent ut sagt - intet minne av; jag träffade honom aldrig mera. Jägmästare Sökjer-Petersen råkade jag sannolikt ett fåtal gånger senare, dock ej efter 1940. Han hade naturintresse men veterligen ingen artkunskap utöver det vanliga.
 3. Att mindre skrikörnen är tropikflyttare och att vinterfynd i Sverige alltså måste verifieras ytterst noga för att alls bli trovärdiga, det visste ingen av oss på 30-talet.
 4. Fältbestämning av kritiska örnar och, för den delen, snart sagt alla rovfåglar utöver de vanligaste var förvisso "i sin linda" ännu på 30-talet, och så förblev det fram till omkring 1955-60, i stort sett. Min bestämning är ett bevis på både okunnighet och svår omognad. *(eller rättare: var)*
 5. Detta började jag begripa någorlunda snart. I originaldagboken, just vid sista meningen, har jag skrivit i kanten: "Nog väl djärvt! GRck 1948".
 6. Man kan fråga sig vad som var orsaken till den stora döden bland ringduvorna. Jag har inget gott förslag och tror inte att frågan någonsin blir löst. Men visst är det tänkbart att någon annan sällsynt rovfågel höll till här en längre tid. Jag har t.ex. tänkt på hökörn, men bara flyktigt, och knappast alls på de sista 20 åren.

GRck 1987-02-23.

1938-03-01, -03 och -06.

(26)

1/e Dessa dagar var jag åter ute vid Kungshult och letade efter skrikörnen. Den 6/3 var även Melander, Herner, Arne Klementsson och Engdahl med. Då hade vi my. fint väder på morgonen, men det blåste upp så att det var storm med 22-25 sekundmeter på middagen. Även de andra dagarna var det hård vind. Vi såg många fåglar, men skrikörnen misslyckades vi fullständigt med. Inte heller de andra dagarna såg jag en skymt av den. Viktigare iakttaga arter:

nötskrika allmän

stare 1/3 ett ex flög högt mot Ö.

~~stare 1/3 ett ex flög högt mot Ö.~~

3/3 flera ex,

6/3 allmän, flockvis

grönsiska 6/3 åtskilliga ex i mossen

steglits 6/3 flock på 6-7 ex Attarp

sånglärka mycket allmän

talgöxe " "

svartmes sedd 6/3 i granen söder om mossen

varfågel 3/3 1 ad Attarp, vid vägen

snöskata 3/3 ett ex

gröngöling 6/3 på kvällen ett ex

HORNUGGLA: 6/3 klockan 8,30 jaga-
de ett ex över hygget söder
OM mossen. Härlig belys-
ning, ståtlig fågel,
lysande gulröd iris. Ugglan
svävade över rishögarna,
försvann in i granarna.

kattuggla: ej sedd dessa dagar,
men 28/2 sågs ett ex i en
hög gran, 5 meter från
toppen. Kristoffersson
visade oss på den.

pilgrimsfalk 6/3 på kvällen 1 ex

kungsörn: en juv alla dagarna,
28/2, 1/3, 3/3, 6/3. Syntes
ofta över skogen. 6/3 kom
den i full storm strykande
över skog och unggranar i
väster. På kvällen i solned-
gången samma dag, när hela
västerhimlen var röd, kom
örnen över Attarps stora
grane. En grandios syn!
Alla ringduvorna, som sla-
git ~~kom~~ till här, blev
förfärade och lyfte.

ormvråk: flera ex fanns i skogen. Jag
lärde mig att känna igen individerna.
Bland dem, som höll till i skogen nära
mossen, var en mycket ljus, med vitgult
huvud och vit undersida, men översidan
(var) täml. starkt gulröd och stjärt-
roten helt utan vitt. Det var en orm-
vråk men ~~ormvråk~~ lömsk var den särskilt
på grund av det ljusa huvudet och
vingens ljusa undersida. Dock hade
vingen ingen svart knogfläck.

Flera andra, normalt färgade orm-
vråkar fanns.

duvhök 3/3 ett ex ad över skogen vid
mossen. Flög mot norr.

sparvhök 1 ex på e.m. 6/3

ringduva: flocken sågs alla dagarna. Den
kom på kvällen jämte andra smärre duv-
sällskap för att övernatta i Attarps-
granen. Inalles säkert > 150, vilket
sågs 3/3 och 6/3. Kanske hade flocken
nu på västkanten blivit nyrekryterad
genom hitflyttade fåglar.

fasan (sedd)

vipa: 1/3 ett ex Kastberga, det enda för
dagen. 3/3 och 6/3 allmän över fälten.
sothöna fanns ej i mossen 1/3 eller 3/3,
men 6/3 flera grälsjuka flockar

häger: 1 - 2 ex alltid vid mossen

storskrake: 3/3 sträckte 12 ex mot norr
i mycket hård vind, och 6/3 sågs några
ex i mossen

gräsand allmän i mossen

sädgås: 1/3 kom först 4, sedan ytterligare
3 ex mot väster

skrattnås: 3/3 några få ex över
mossen, flög mot norr; 6/3 var den
allmänare

havstrut: 6/3 en ad vid mossen.

Som synes en ganska trevlig fauna.

Kommentarer:

1. Ja, det är rätt roligt att ha denna lilla artförteckning, med frekvensuppgifter, eftersom platsen nog annars var föga undersökt.
2. "Mossen" är alltså = Kungshults mosse, även kallad Kastberga mosse eller Stavröds mosse, belägen nära det lilla stationssamhället Kastberga c 6 km öster om Eslöv, på järnvägen Eslöv - Kristianstad, numera sedan länge nedlagd. Lokalen var inte okänd för 30-talets mest erfarna fältornitologer: Bergengren, Gunnar Nordqvist, även Swanberg skulle jag tro, (fast han hade lämnat Lund när jag kom dit 1931). Gunnar Nordqvist och jag var där några gånger tillsammans. Han sade mig, att Sveriges alla fem doppingarter häckade i mossen på 30-talet, kanske rentav att de häckade där samtidigt. Detta är ett ytterst remarkabelt fall. Jag vet inte nu hur mycket som finns skrivet härom, i så fall troligen i Fauna och Flora. Även "mossens" uppkomst vore förtjänt av närmare redogörelse. Men jag kan för litet därom. GRck 1987-02-25.

1938-03-07.

(27)

Sjölunda med Dahl. Vi gick Arlövs station - fiskarkojan - utefter stranden och i vattnet in mot Malmö. Tog spårvagnen vid ändpunkten och for in till Malmö C. Fågelliv gott. Ingen is. Solen sken från klar himmel. Stark västlig blåst, minst 10-12 m/s. Arter:

kråka mycket allmän

stare allmän, många hundratal, men flockar på tusental eller fler fanns ännu icke

pjodd

pilfink

sånglärka mycket allmän

sävspurv: ett par ex fanns i vegetationen vid fiskarkojan. (♂)

snöspurv: liten flock c:a 10 ex på stranden

jorduggla: 1 ex jagade i solskenet över skjutbanefältet. Slog sedan ner alldeles vid stora landsvägen. Vi gick dit; då lyfte den ur gräset och flög svävande mot N.

pilgrimsfalk: 1 juv kom med rasande fart i medvinden in över stora landsvägsbron vid Sjölunda. När den kom in över Malmövägen drog den ihop vingarna och dök som en pil in bland husen, där den försvann. Det verkade som ett regelrätt slag. Den visade sig ej igen.

(10) fjällvråk: 1 ex kom i sidovind från SV utifrån havet. Den "föll av" för vinden och kom in över land ett stycke norr om fiskarkojan, varefter den lade om kursen till sydostlig. I motsolen tappade vi bort den, men det var sannolikt samma ex som vi en stund senare anträffade på ängarna. Den var egendomlig genom att stjärtroten var ljusgrå, ej vit. F.ö. ingen särskild egendomlighet i dräkten. Huvudet ganska ljust, översidan med smärre ljusa fläckar på brun grund. Satt på stängselpålarna och lät sig beskådas på nära håll. vipa allmän på ängarna, några ex även ute i grundvattnet.

strandskata: redan på vägen ner mot fiskarkojan hördes strandskator. Vid stranden fanns 1 ex; sedan såg vi 1 ex vid (Sege-)åmynningen, men fler måste ha funnits att döma av konserten.

sothöna mycket allmän

salskrake: 2 ex, ♀♀, lyfte nedanför fiskarkojan och flög ett stycke ut. Efter en stund kom det ena tillbaka och fällde helt nära stranden, där den lät sig beskådas.

OBS: vigg och bergand syntes ej, vi var inte vid frihamnen.

knipen var mycket vanlig längre ute. Ideligen sågs knipor flyga, ofta ♂♀ parvis. gräsand: tusentals i havet och på gräset vid invattnen, som vanligt.

kricka: flock på c:a 15 ex låg i invattnet, dessutom kom ett par smärre flockar utifrån havet och fällde där.

stjärtand: efter att en stund ha studerat gräsandflockarna, som då och då flög omkring ute över havet, fann vi ett mot S flygande stjärtandpar, ♂♀. Senare kom ett liknande par tillsynes, kanske desamma.

knölsvan låg i litet antal ute i havet, inalles c:a 20 ex.

(20) sångsvan likaså vid fiskarkojan, men blott 10 - 12 ex.

gravanden var mycket allmän.

skratmåsen ytterst allmän. Täta flockar vid invattnen, många hundra ex., och c:a 30 - 40 procent (hade) svarta huvuden.

fiskmåsar rätt allmän

gråtrut allmän

havstrut flera ex.

25 arter

Kommentarer:

1. Han-tecknet (♂) vid sävsparven men utan andra kommentarer indikerar att jag bedömde åtminstone något av de sedda exemplaren som hanne. Tecknet står inom parentes i originalanteckningarna.
2. Trevlig kortkurs! OBS att bassängerna vid frihamnen, som, om jag minns rätt, var tämligen nya, brukade hysa mycket stora flockar speciellt av vigg och bergand; mest vigg naturligtvis, ofta i fyrsiffriga tal, men bergandflockar på hundratal exemplar kunde man mycket väl se. Vid den mycket långgrunda strand, där vi gick idag, brukade dessa arter inte ses, kanske med undantag av småflockar vigg i "invattnen". GRck 1987-02-27.

1938-03-11, fredag.

(28)

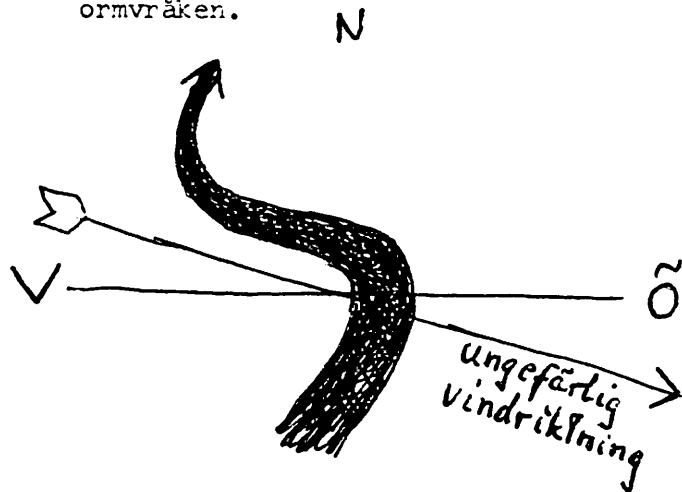
Länga förvandlingen

Fredagen d. 11/3 gick Melander och jag Sjöbo - Sövde på landsvägen via Ilstorp, sedan ut på udden med kyrkogården - upp till Åmans bro - Sövdemölla - utefter Klingvallsån på S sidan förbi Karup till Klostersågen, över på N sidan - "Klingvallsbro" - på åns västra sida - Ängvattnahusen - Silvåkra by - Krankesjöns S sida - Almen - Revingeby. Vi åt i Revingeby, gick sedan och tog tåget i Hunneberga kl. 20,53. Fin dag. Blåst västlig, ej så stark. Vattenstånd relativt lågt, flera decimeter lägre än 8/3 1936. Översvämningar små, fanns blott vid Karup. Stor fågelrikedom. Först en samlad artlista:

- 1 kråka mycket allmän
- 2 råka " "
- 3 kaja " "
- 4 skata allmän
- 5 nötskrika: hel flock i skogen vid Sövde by
- 6 stare: var allmänt anländ och gick på åkrar och ängar hela vägen utefter Klingvallsån. På kvällen ett regelrätt övernattande i Krankesjön. Flockar kom från Ö, SV, men de flesta kom i en flock från V, denna var på > 3000 ex; den höll sig länge över vassen och uppslukade de andra. Det var ett mycket fängslande skådespel. Flocken uppgick till sist till många tusen, c:a 5000 kanske.
- 7 hämpling var påfallande allmän. Dagen var ju f.ö. ej särskilt rik på småfågel, men hämplingen syntes på en massa lokaler, enstaka eller i småflockar, delvis rastande på fält, delvis sträckande (?) mot norr.
- 8 bofink 1 ♂ Sövde kyrka
- 9 pjodd Sövde by
- 10 pilfink " "
- 11 gulspurv allmän, bl.a. Sövde och Ilstorp
- 12 sävsparv 1 ex Vombs ängar, även sedd i mossen med Typha osv söder om Silvåkra
- 13 tofslärka 1 ex i Sjöbo
- 14 sånglärka ytterst allmän
- 15 talgoxe allmän Sövde, Klostersågen, Krankesjöns sydsida osv.
- 16 blåmes tämligen allmän därstädes. Minst 5 ex Krankesjön SO
- 17 tofsmes: minst 3 ex i den resliga tallskogen vid Sövde by
- 18 koltrast: 1 ex hört vid Kr. S.
- 19 trast: nära Almen vid Kr. kom på e.m. tre trastar tätt samlade, flygande över Silvåkraskogen mot Ö. De flögo snabbt, jag kunde endast se att de voro brungrå ovanpå och täml. små, av den kortstjärtade typen. Helt säkert var det rödvinge, men taltrast är en möjlighet.
- 20 pilgrimsfalk ♂. Över viken S om Sövde by steg ett pilgrimsfalkpar upp över skogen i lekande flykt. Studerades länge. Det var en upp-

lyftande syn. En lång stund höllo de på med sina flyglekar, än stego de, än föllo de brant ner och försvunno bland trädtopparna, än voro de nära varandra och följde varandra i flykten, än skildes de åt, men snart slöto de sig ihop igen.

- 21 stenfalk: ett ex, en liten blå ♂ ad, satt på en av *Arvicola terrestris* uppkastad jordhög precis norr om "Klingvalls bro". Föga skygg.
- 22 tornfalk: 1 juv, föga röd, (snarare) övervägande mörkbrun, satt på telefontråd nära Klostersågen station. En stund senare sågs en annan på långt avstånd "ryttla" vid Hemmestorps mölla.
- 23 kungsörn: 1 juv flög nära Ilstorp, norr om ån. Plötsligt gjorde den en snabb sänkning och slog ned alldeles invid en gård. Vi fruktade att den hade slagit en höna och att bonden skulle komma rusande runt halmstacken vilket ögonblick som helst. Men därav vart intet, ty när örnen suttit en stund och samlat en del kråkor kring sig, lyfte den för att åter slå ned på samma ställe. Snart lyfte den emellertid på nytt och fortsatte mot V på låg höjd över fälten. Se även havsörn, (nr 26).
- 24 fjällvråk: 1 ex sågs sväva högt över Sövde by. En stund senare stod en fjällvråk ryttlande över Salsbjer, varefter den fortsatte mot norr.
- 25 ormvråk: tämligen allmän. Ett ex sågs på jättehöjd sträckande (ungefär) mot NO över Klostersågen. Se skiss. Ju tjockare strecket är, desto högre är ormvråken.

FORTS

- 26 havsörn. När tåget på morgonen passerade Vombsjön, satt vid Tåpperöd en my. gammal havsörn i en ek vid stranden. Mäktig att skåda. Lyfte ej, trots att tåget gick täml. nära. Senare kom en juv över Sövdesjön, my. nära och i utsökt belysning, flög Ö-V. Höll sig sedan länge svävande över sjöns V strand, på växl. höjd. Vid kikarspaning på detta ex fick jag in en annan örn i synfältet, på oerhört avstånd och my. högt; sänkte sig mot V. Art oklar, kanske snarast kungsörn. - Senare 1 havsörn juv flygande över Karups ängar, där några tusental gäss och änder skrämdes upp. Örnen försvann mot ~~V.V.~~ V.V. Ännu senare kom en mycket grann juv my. lågt över gårdarna och fälten nära Hemmestorps mölla. Förföljdes av 4 råkor, dök in i ~~Vombs Fure~~ Vombs Fure i NNO.
- 27 duvhök. Just när vi studerat havsörnen över Sövdesjön, kom en duvhök upp över skogen i söder; det var en stor jäkel, troligen ♀, ålder osäker men sannolikt ad. Svävade ett tag över skogen, stack sedan med snabb, kraftfull flykt mot SO och försvann.
- 28 sparvhök: 1 ♀ ad Almen på kvällen
- 29 blåhök: 1 ♂ ad från tåget mellan Öved och Sjöbo stationer, täml. nära Öved, i den fuktiga sänkan. - På kvällen 1 ex, likaledes en ♂ ad, över Krankesjöns vassar mot V, mycket nära.
OBS: 10 dagrovfågelarter!!
- 30 skogsduva: 4 ex kom från Vombs Fure mot Hemmestorps mölla
- 31 raphöns: 2 ex Silvåkra
- 32 fasan ~~hört~~ hörd vid Kr.V.
- 33 vipa ytterst allmän utefter Klingvallsån, särskilt vid Karup och, ehuru i tydligt mindre antal, (på) Vombs ängar. Vi gick här på ängarna blott på den södra delarna och väster om Klingvallsån. - På morgonen kom vipor sträckande på helt låg höjd dels över Sjöbo, dels över Sövdesjön osv.,
- 34 storspov redan kommen, först 1 ex ~~V.V.~~ Karup, sedan 2 ex samtidigt nära Klostersågen. Och på e.m. kom 4 ex i flock över Krankesjön och fällde på S stranden; därefter ytterl. 2 ex över sjön.
- 35 enkelbeckasin: 2 sedda, ett Karup och ett nära Klostersågen.
- 36 rörhöna: 1 ex Sövdemölla.
- 37 sothöna: ytterst allmän i Krankesjön; allmän även i Sövdesjön, bl.a. i viken söder om Sövde by
- 38 häger sågs flera ggr (på sträckan) Sövdesjön - ån - Krankesjön
- 39 rördrommen bölade i Krankesjön V. Jag tyckte flera ggr att jag hörde den när vi gick utefter Kr.S., men först vid Almen hördes den ordentligt. Riktigt i farten var den dock knappast ännu, varken ifråga om röstens styrka eller om uthålligheten, ty jag hörde aldrig mer än tre stötar i sträck.
- 40 storskraken visade ett intressant drag idag. Den var allmän i Sövdesjön men fanns ej i Klingvallsån på grund av det låga vattenståndet. I Krankesjön mycket allmän. Mot e.m. såg jag över SILVÅKRA och Krankesjön många smärre flockar flyga mot NO på rätt stor höjd. Det var ett regelrätt sträck,. Från Almen syntes det ännu tydligare, ty flockarna kom från V över land och fortsatte ut över Kr. Inalles väl 15 flockar på 3 - 15 individ.
- 41 salskrak ♂ + några till i Sövdesjön, och flera ex i Kr.
- 42 brunand allmän Kr
- 43 vigg ytterligt allmän Kr., 1000-tals, mäktiga flockar! Även Sövdesjön rätt stora fl:r, liksom Vombsjön på morgonen.
- 44 knipa allmän Vombsjön, och kolossalt allmän Kr. Våldiga flockar lyfte för en fiskebåt. Ej Sövdesjön.
- 45 gräsand: Vombsjön 100-tals, Sövdesjön allmän, Karups ängsmarker > 2000, och Kr. mycket allmän, osv.
- 46 kricka: 2 ex i gräsandflock Sövdemölla, och c:a 10 ex Karup; därtill hörd i ån vid Hunneberga på kvällen
- 47 stjärtand: ♂ Karup
- 48 Knölsvan c:a 10 ex Kr., glest spridda.
- 49 Sångsvan: den stora flocken på c:a 100 ex låg kvar på översvåmn. vid Revingeby. Även 3 ad Sövdesjön nedanför Salsbjer.
- 50 sädgås ytterligt talrik. Vid Ilstorp > 300, Karup > 1000, Hemmestorp > 1000, osv.
- 51 bläsgås: 1 ad my. fint i gås flock vid Ilstorp
- 52 fiskmå 1 ad Vombsjön
- 53 skratmå allmän Vombsjön och Sövdesjön.
- 54 skäggdopping 1 ex Sövdesjön och 1 ex Krankesjön!

53 best. arter

Kommentarer: En av de längsta fotvandringar jag gjort, åtminstone i Skåne. Utmärkt utbyte, även om artantalet ej var extra högt: 53 bestämda arter, eftersom nr 19 ej blev bestämd. - Frågetecknet i texten om hämplingen finns i originalet. - "Klingvallsbro" är landsvägsbron, där vägen, numera väg 12, korsar Klingvallsån mellan Veberöd och Klostersågen. Ännu oförändrad! GRck 1987-03-05.

1938-03-13, söndag.

(30)

Söndagen 13/3. Ankom Skanör 11,25. Gick Skanör - Flommen - Sydsidan - Ammarrännan - över Ljungen - Ljunghusen - Höllviken - Hammarsnäs utefter dess västsida ända ut till spetsen noggrant undersökt, tillbaks via Fotevik - Höllviken. Sällskap: Folke Köhler. På morgonen härligt väder, men precis kl 11,20 kom en iskall dimbank in från V över Skanör och svepte in allting, så att sikten för ett par timmars tid blev mycket dålig. Vid 14-tiden klarnade det emellertid snabbt upp och sedan var vädret härligt igen hela eftermiddagen.

Över Lund kl. 9,00 en sparvhök mot NO, och en stor kretsande skrattnåsflock.

Arter under vandringen:

kråka

skata

stare allmän, flockar Flommen (osv.)

steglits: i strandskogen SO Skanör

1 ex, ♂, i varje fall hade den påfallande stor näbb. Satt länge och sjöng här.

hämpling allmän under dagen

gulnäbbad hämpling iaktogs av Folke

på Flommen innan vi andra kom

bofink: vid järnvägen nära Ljunghusen

stn en flock på ett fält. Inalles

c:a 25 ex, varav jag såg 5 ♀♀.

gulsparv allmän Ljunghusen, Höllviken osv.

trädlärka: på e.m. i härligt solsken

drog 4 ex mot Ö över Ljunghusen.

sånglärka my. allmän, men sträckte ej

ängspioplärka: på fälten utanför Skanör

några ex, vid ett tillfälle 4

samtidigt. Något enstaka ex även

på Ljungen, men ej allmänt anländ

ännu.

talgoxe i talldungen SO Skanör

svartmes i " " "

kungsfågel " " "

stjärtmes: stor flock i trädgård mellan

Ljunghusen och Höllviken. Vistades i

fruktträd. Alla hade vita

huvuden. > 30 inalles.

ormvråk: några ex på Ljungen, och på

e.m. fällde 1 ex i träd på Hammarsnäs

alldeles vid några gårdar

fjällvråk: 1 ex från tåget vid Skanör,

stod flaxande över ett fält

strandskata allmänt anländ Skanör,

Ammarrännan, Hammarsnäs, flockar på

dussintals flera st.

ringduva: flock på c:a 15-20 ex i

dungen SO Skanör

större strandpipare fanns också S om

Skanörs hamn, dock blott några få

ex. Vid Ammarrännan däremot flock

på > 20 utan inblandning av andra

arter. Vid Hammarsnäs allmän till-

sammans med kärrsnäppa, flera bland-

flockar på 20-50 ex sedda.

skärfläcka: 7 ex redan komna. Gick

i vattnet på Flommen. Enligt Köhler

just anlända utifrån havet.

vipa Hammarsnäs

storspov: på kvällen kom 1 ex från VSV, lockade ljudligt och fällde i det grunda vattnet vid Hammarsnäs' östra sida, långt ute.

kärrsnäppa: åtskilliga flockar men inga större mängder. Endast (vid) Hammarsnäs, inalles något 50-tal, uppblandade med ungefär lika delar strandpipare. Alla kärrsnäppor i ren vinterdräkt, och näbben verkade snarast kort. (Se även större strandpipare).

sothöns: 4 mycket täta flockar låg här nere, alla i Höllviken nära stranden. Flockarna stora, uppskattningsvis på resp. 200, 300, 200 (och) 500 eller dylikt. Flockarna ytterst täta. Ej sedd annorstädes.

häger: sågs ej med säkerhet, men jag tyckte mig se 1 ex fälla på en sten uppåt Eskilstorps holmar på kvällen.

småskrake allmän i Höllviken på stenramlen, stora flockar på > 50

vigg: stor tät flock på c:a 300 i vattnet innanför Skanörs hamn. Ej uppblandad med andra arter, En hel del vigg fanns även vid sydkusten, men ej i Höllviken såvitt jag kunde se

gräsand: allmän bl.a. vid sydsidan och i Höllviken och framförallt utomkring Hammarsnäs' yttre delar. Här fanns väldiga flockar.

bläsand: vid Hammarsnäs yttre delar var andriekedomen mycket stor, och även om gräsanden var den enda and som fanns i tusental, fanns bläsand i åtminstone 150 ex, (varav) en stor flock på > 100 (samt) flera småflockar samtidigt.

stjärtand: Hammarsnäs flock på > 15 ex i kvällsljuset!

kricka: 1 ♂ Flommen, dagens enda.

knölsvanen låg dels utanför sydstranden, dels och framförallt kring Hammarsnäs. Även inne i Foteviken. På kvällen på Hammarsnäs räknade jag > 350 knölsvanar. Inte en enda sångsvan låg här.

sångsvan: över Skanörs hamn kom i den kalla dimman 7 ex, varav 4 ad och 3 juv, på låg höjd sträckande mot norr. Inga andra.

gravanden var mycket allmän: Flommen, Ammarrännan, Hammarsnäs osv.

prutgås: se nästa sida.

FORTS

prutgåsen låg massvis i Höllviken.

Inifrån räknat låg först en flock på 30; sedan, längre ut och täml. nära Hammarsnäs c:a 50, sedan c:a 100. Deras ivriga kackel hördes fint, och de ~~låg~~ lågo i finfin belysning. De voro ganska oroliga. Från början lågo de i olika riktningar, men sedan vände de sig alla mot S, och efter ytterligare några minuter lyfte de och foro med snabba vingslag söderut. Samtidigt kom, lustigt nog, andra flockar från norr längre ut över havet. Det var mycket stora flockar, minst 3 med > 100 (ex) i vardera. De flesta sträckte nog ner på Östersjösidan, men senare på kvällen

kom åtminstone en mindre flock och fällde i Höllviken.

På Hammarsnäs, långt ute, låg ett skrov av prutgås, juv. med vitaktiga fläckar på största täckarna. Huvudet var oskadat, skilt från kroppen. Ena vingen var alldeles oskadad, andra saknade några armpennor. F.ö. var fågeln helt uppäten, bröstbenet starkt sönderplockat.

skrattnås } allmänna Hammarsnäs
fiskmås }

gråtrut

havstrut: flera mycket vackra ad. ute på Hammarsnäs.

Kommentarer:

1. Jag har antecknat i originalet, att denna lista nedskrevs först nio dagar efter exkursionen och att den följaktligen är mindre noggrann än vanligt; högst sannolikt iakttog vi några arter som jag inte fått med härovan. De finns, med frågetecken, i originalet men medtagas inte här eftersom de ej är säkra.
2. Jag har också antecknat att Folke Köhler gjorde noggranna anteckningar och att min lista borde kompletteras därifrån. Men det blev aldrig av.
3. Anteckningarna från denna dag är dock ur åtminstone en synpunkt av särskilt intresse. Det gäller prutgåsen. Åren 1935-38, och kanske in på 40-talet (jag har inte sett efter ännu), har jag upprepade gånger antecknat prutgäss såsom sedda på vintern och/eller tidiga våren runt Falsterbohalvön. Något sådant förekommer inte numera och har så gott som säkert inte heller skett på de sista 30-35-40 åren. Vid renskrivningen av mina gamla anteckningar, varvid jag började med året 1935, var jag i början osäker på om jag kunde lita på dessa bestämningar av prutgås. Men dagens uppgifter är relativt utförliga och absolut entydiga! ~~ÖSTERSJÖSÄNDEN~~
4. OBS att jag trodde på namnformen Ammarrännan. Först långt senare lärde jag mig den korrekta formen: Ammerännan.
5. "Sydstranden" är = halvöns södra kust, från Nabben österut. Fågelrikedomen där, alltså i vattnet, brukar vara måttlig eller ringa, men bäst utanför Ängsnäset.
6. Vi hade inte klart för oss, att skärfläcken ankommer så tidigt på våren.
7. Av ordalydelsen framgår, att Folke Köhler anslöt i Skanör och att även andra personer deltog, men dessa nämns ej vid namn och jag har intet minne av dem.

GRck 1987-03-06.

1938-03-20.

32

obs
Den 20/3 1938 reste Brattström och jag ner till Sövdeborg och gick där från stationen - genom skogen - Snogeholmssjön - över bäcken på den kullfallna björken - Snogeholms slott - vidare mot S genom skogen ner till Ellestasjöns NV hörn, där vi länge höll oss i björkemossen på båda sidor om avloppet. Följde sedan norra sidan av sjön - gick på väg upp till Assmåsa - Snogeholmssjöns Ö sida - upptill stn (=Sövdeborgs station) - Sjöbo. Buss (sista sträckan, d v s) från avtagsvägen Ilstorp/Tågra.

På morgonen över Staffanstorp kl. 8,30 - 8,45 kommo enstaka vipor mot NNO

skrattmåsar

fiskmåsar

gråtrutar, stora flockar

} mot öster, ivrigt skrikande

För övrigt blev dagen mäkta lyckad:

- 1 kråka mycket allmän
- 2 råka " "
- 3 kaja " "
- 4 skata
- 5 nätskrika allmän i skogarna
- 6 stare allmän
- 7 hämpling hördes sjunga vid utloppet ur Snogeholmssjön samt iakttogs vid Tågra på e.m., flera stycken
- 8 bofink var den enda småfågel, som tydligt sträckte mot norr. Särskilt livligt var sträcket kl. 10,20 - 11 över Sövdeskogarna. Fåglarna kom ej i stora skaror utan i glesa, tämligen små sällskap, som dock kommo nästan oupphörligt
- 9 pjodd vid gårdarna
- 10 gulsparv allmän
- 11 sävsparv: 1 ♂ i brämfällning vid Ellestasjöns NV hörn, i vassen
- 12 trädlärlkan: 1 ex kom över Sövdeskogarna. Den föreföll ej att vara stadd på långfärd utan endast tillfälligt uppskrämd. Den flög mot V. Här måste väl finnas lämpliga lokaler med de soliga hyggna med tallskog osv.
- 13 sånglärlka allmän
- 14 ängspioplärka: endast 1 ex, kom lockande över Ellestasjöns NV hörn mot NNW.
- 15 trädkrypare: 1 ex i Snogeholms trädgård på en stor pil
- 16 nötväcka sågs upprepade ggr och föreföll vara allmänare än jag trott, ty den hördes på en massa lokaler i skogarna (olika)
- 17 talgoxen var allmän, men ej i större flockar: dessa föreföll att vara upplösta. Mest syntes talgoxarna parvis eller några få tillsammans
- 18 blåmes sågs parvis på flera ställen
- 19 svartmes hördes i skogen norr om Snogeholmssjön
- 20 kungsfågel föreföll att vara allmän, dels i skogen norr om Snogeholmssjön, dels nere i dungarna NV om Ellestasjön osv osv.
- 21 taltrasten: 3 ex kom farande över Ellestasjöns NV hörn mot V. Det var dåligt ljus, men jag hann se den typiska flygbilden, och jag kunde inte upptäcka något ögonstreck
- 22 koltrast hördes på flera ställen
- (obestämd trast:) Ytterligare en trast, ett stort mörkt ex, såg på avstånd flyga in i skogen strax S om Sövdeborgs station. Jag tror det var dubbeltrast men är ej säker därpå.
- 23 rödhake: 2 ex sedda, båda vid sjön norr om Snogeholms slott
- 24 gärdsmyg: 1 ex på samma lokal som föregående. Hölls länge ibland de böjda Scirpus-stråna vid stranden
- 25 större hackspett: flera ex i skogen nära Snogeholmssjön, bl a en ♂ mycket vackert på torr tallgren
- 26 fasan allmän
- 27 rapphöns: ett par vid avtagsvägen Tågra-Ilstorp-Sjöbo
- 28 kungsörn: 1 juv enastående bra över skogen norr om Snogeholmssjöns norra ände. Vi såg den först flyga bakom resliga bokstammar. Den försvann i S, men en stund senare, just när vi studerade hackspetten, dök den upp alldeles över trädtopparna och strök sedan länge omkring här, vid flera tillfällen nästan i hagelhåll. Var övermåttan märklig att skåda. I nacken hade den ett my. stort guldfärgat fält, men f.ö. verkade den ren ungfågel med en täml. liten vit fläck på vingens ovansida och en större, diffusare fläck vit undertill. Stjärtens basala hälft vit eller nästan vit. Örnen strök länge över trädtopparna. Det fanns en glänta i närheten, men vi gick inte ut där utan stod kvar inne i tallskogen. Flera ggr såg vi hur örnen fixerade den punkt där vi stod, och jag anser det alldeles givet att den hade sett oss. Gång på gång kom den över ungefär samma plats men knappast så lågt som vid första flyktsvängen. - Vid ett till-

FORTS

- fälle kom 2 kråkor över skogen. De gav upp ett ramaskri och slog efter örnen men blott en gång, sedan foro de vidare. En ormvråk seglade också över skogen, alldeles nära örnen. Ett par ggr ilsknade vråken till, skrek högljutt och satte fart mot örnen och slog efter den; men när sedan en annan, mycket ljus ormvråk kom i närheten, slöt sig båda vråkarna tillsammans, seglade lekande nära varandra, och örnen fick vara i fred.
- 29 havsörn: först sågs en mycket gammal, ljus fågel med snövit stjärt flyga mot öster vid Snogeholmssjön. Senare, långt fram på e m, kom en ungfågel på stor höjd över Assmåsaviken, som var mycket rik på fågel. Här lyfte alla fåglarna utom sothöns och vigg samt knölsvanparet. Men örnen steg i vida ringar ännu högre och gled slutligen med hög fart mot söder.
- 30 pilgrimsfalk: 1 ex kom med oerhörd fart över Assmåsaviken mot norr. Ytterst snabba vingslag, höll vingarna något hopdragna och sänkte sig till lägre höjd, försvann över skogen på östra sidan. OBS: det rådde stark V vind. - Senare sågs 1 ex på kvällen över Sövdeborgs station, på långt avstånd.
- 31 duvhök: den stora, ljusa ♀ kom upprepade ggr över Sövdeskogarna strax N om Snogeholmssjön. Ibland på stor höjd, kretsande; ibland lågt över skogen på hävande, vackra, utsträckta vingar.
- 32 ormvråken var ytterst vanlig. Först 2 ex vid kungsörnen (se ovan); det ena av dessa mycket ljust och hade vingens undersida ytterst lik en fjällvråksvinge. Sedan sågs ormvråkar som oftast över skogen, en eller flera mest hela dagen. När vi stod på Snogeholms gårdsplan, sågs samtidigt 14 ex sväva i flock högt uppe i VNV. Dessa försvunno sedan i nordostlig riktning. Nere vid Ellestasjön sågs åter mycket ormvråk. 3 ex lekte länge i närheten; ibland syntes ytterligare 2 eller 4 ex på avstånd. Tillägg: samtidigt som flocken på 14 ex syntes, var minst 4 andra ormvråkar inom synhåll. Och så vidare, ytterst allmän. Ett ex även sett vid gåsflock vid Sövdeborg, se nedan.
- 33 ringduvan var allmän överallt
- 34 skogsduvan: 2 ex över en glänta i skogen nära kungsörnlokalen
- 35 vipa allmän på fälten. - I Ellestasjön sågs en mycket typisk flyttande flock. Den var mycket tätt samlad, satt hela tiden smågnällande på en bank av dy och Typha-vegetation långt ute från stranden. Ungefär 25 ex i denna flock.

- 36 häger sedd flera ggr; dessutom ett mycket stort antal, > 23 ex, i Assmåsaviken. Alla dessa lyfte när havsörnen kom, men de slog snart ner igen.
- 37 sothöns allmänna i Assmåsaviken och NV delen av Snogeholmssjön; i litet antal även i NV delen av Ellestasjön m.fl. ställen
- 38 rörhöns: låtet "pjorrrrl", bortdöende, hördes i Ellestasjön NV.
- 39 vigg allmän i Snogeholmssjön: minst 150 i Assmåsaviken och minst 50 i sjöns NV del
- 40 brunand: 1 ♂ Snogeholmssjön NV och 1 ♂ också i Assmåsaviken
- 41 knipa: ~~flera~~ flera par i Ellestasjöns NV del, bl a ett par mycket nära.
- 42 storskrak: först blott något enstaka par sett i Snogeholmssjön, därtill även 2 ♂♂ och 1 ♀. Befanns emellertid senare vara allmän vid sjöns ostsida; här låg rätt stora flockar.
- 43 salskrak två par i Snogeholmssjön NV; och 7 ex, varav 3 ♂♂ och 4 ♀♀, i Ellestasjön NV.
- 44 gräsand allmän i båda sjöarna. En jätteflock i Assmåsaviken
- 45 kricka: 2 i Snogeholmssjön
- 46 knölsvan: 2 ad Assmåsaviken, my. vackra visade stark sammanhållning.
- 47 sädgås: allmän från tåget vid Klostersågen. Vidare flock på över 500 ex SO om Assmåsa. Skrämde ej upp av oss, men hela flocken lyfte, vilt kacklande, kom rakt över gården och fällde i viken lade sig my. tätt. Strax därefter kom havsörnen, då lyfte gässen, slog strax ned igen men de flesta tog till vingarna för tredje gången och begav sig åter upp på fälten. Snart alla borta! - På kvällen jätteflock på över 1000 ex vid Tågra, NV om Sövdeborgs station, på klövervall. Föga skygga. En ormvråk sågs också här.
- 48 fiskmås: flera ex på morgonen över Sövdeborgs station
- 49 skratmås: ytterligt allmän i hela sjön; sträckte även ner till Ellestasjön. Tusental! - På morgonen också stor flock mot väster över Sövdeborgs station. (Uppträdde i) ~~flera~~ täta, skrånande flockar.
- 50 skäggdopping: ett ex i östra delen av Snogeholmssjön.

Kommentarer: se nästa sida!

Kommentarer till exkursionen denna dag:

1. Hans Brattström var några år äldre än jag. Han var marinbiolog, disputerade några år senare på en avhandling om Öresunds bottenfauna. Han hade jobbat oerhört med den frågan och bl.a. gjort mycket detaljerade kartor över varje behandlad arts utbredning. Så småningom blev han professor i Bergen i Norge. Jag tror att han hade gedigna kunskaper inom sitt område. Men jag fick alltid intrycket att han var enkelriktad och ointresserad för, eller i varje fall okunnig om, nästan all annan zoologi. Dessutom var han oerhört petnoga, mycket korrekt eller snarare alltför korrekt, ganska fri från humor och med en egendomlig känslotörka i sitt uppträdande. - Efter år 1942 (ungefär) såg jag honom mycket sällan, men omkring åren 1967-68, när jag blivit museiman i Lund, hade vi en del korrespondens om samlingar, främst marina djur som han och Dahl samlat i Chile. Och då var hans brev ofta hållna i samma underliga, opersonliga och kalla och småaktiga ton, som jag observerat 25 eller 30 år tidigare.

Det var snarast egendomligt att han alls följde med på en fågelexkursion. Men vi hade en skön vandring. Och någon ovänskap har aldrig rått mellan oss, varken på 30-talet eller senare.

2. Fågelobsar noggranna, och ytbytet gott. Observera den rikliga förekomsten av exempelvis nötskrika, nötväcka, ormvråk, vipa, häger, sothöns, vigg, stor-skrak, gräsand, sädgås och skrattnås! Tydligt sträck av bofink är särskilt angivet. Även flocken på 14 ormvråkar utgjordes uppenbart av genomflyttare.
- 197 3. OBSERVERA att artlista från en annan exkursion denna dag, nämligen av Folke Köhler och Preben Metz i Krankesjöområdet, sitter närmast härefter.
GRck 1987-06-03. (på sidorna)

Folke Köhlers artlista från Krankesjö-området
1938-03-20.

35

Köhler och Metz var ute vid Krankesjön - Vombs ängar - Furet osv den 20/3, hela dagen (kl.) 8 - 20,30. De voro storbelåtna med dagen. 64 arter hade de iakttagit. Jag fick artlistan av Köhler och nedskriver den här, under påpekande att Köhler själv satte frågetecken för *Milvus migrans*.

1 kråka	23 sångtrast	45 häger
2 råka	24 koltrast	46 rördrom
3 kaja	25 rödhake	47 storskrak
4 skata	26 spillkråka	48 salskrak
5 stare	27 gröngöling	49 brunand
6 domherre	28 större hackspett	50 vigg
7 steglits: flock på c:a 30	29 ringduva	51 knipa
8 hämpling	30 kattuggla	52 skedand
9 gulnäbbad hämpling: vid	31 tornfalk	53 gräsand
Silvåkra kvarn några st.	32 ormvråk	54 bläsand
10 bofink	33 fjällvråk	55 kricka
11 gråsparv	34 sparrvåk	56 stjärtand
12 pilfink	35 brun glada ? *	57 gravand!
13 sävsparv	36 havsörn 1 juv *	58 sädgås
14 gulsparv	37 raphöna	59 knölsvan
15 sånglärka	38 fasan	60 sångsvan
16 snösparv 1 ex	39 större strandpipare	61 skrattmå
17 ängpiplärka	1 ex (vid) Älmen	62 fiskmå
18 talgoxe	40 tofsvipa	63 gråtrut
19 blåmes	41 storspov	64 skäggdopping.
20 kärrmes	42 rödbena	
21 kungsfågel	43 enkelbeckasin	
22 varfågel 1 juv	44 sothöns	

En fin lista!

X Senare har Köhler sagt mig att han snarast tror på vanliga gladan i detta fall.

Kommentarer:

OBSERVERA att detta protokoll, eller rättare: denna artlista, skrivits av Folke Köhler. Själv gjorde jag denna dag en vandring vid Sövde och Snogeholm, se särskilt protokoll härinvid. Jag var emellertid intresserad av att få så många uppgifter som möjligt från Krankesjöområdet och tog därför tacksamt emot listan från Köhler.

OBSERVERA också att renskriften omfattar hela artlistan, numren 1 - 64, samt min korta kommentar på de två ~~raderna~~ raderna därefter. Den sista raden om gladan har skrivits rätt kort tid efter det att Folke och jag diskuterat saken, säkerligen redan på våren eller sommaren 1938. Alla artbestämningar utom (den från början med frågetecken försedda) bruna gladan är säkert helt riktiga.

Folke Köhler och flera andra kolleger till mig brukade ofta bara göra kortfattade artlistor av denna typ - om de alls antecknade något.

GRck 1987-06-03.

1938-03-21, måndag.

Måndag 21/3 1938 klockan c:a 14 reste Gunnar och jag och Dahl ut till Karup via Sjöbo. På Stenänga drack vi thé och proppade oss fulla med utmärkta kakor, varefter bilen fylldes av hundar, fyra stycken, varav 2 settrar och 2 pointerar; och vi reste ner till Karup via Sövde. Här fick hundarna springa en långtur. Finfint, mycket varmt väder. Fågelliv rikt och trevligt:

sävspurv: några ex Karups ängar

ängsfiolärka 1 " " "

sånglärka allmän " " "

vipa massvis

enkelbeckasin massvis

storspov åtskilliga, även en flock på

c:a 14 stycken inne på torrare mark

rödbena, årets första, 2 ex på Karups

ängar

sädgäss: mindre flockar överallt

gräsand allmän

starar allmänna

tornfalk: 1 ex mellan Lund och Dalby
på utvägen.

Kommentarer: Gunnar = Gunnar Nordqvist. Stenänga = en stor villa i utkanten av Sjöbo; där bodde han och hans mamma. Om jag minns rätt, hade Gunnar jakträtten på markerna vid Karup.

GRck 1987-06-03.

1938-03-22, tisdag.

Denna dag gick jag en runda i Botanicum. Här fanns:

* stare: ett ex med missbildat näbb; övernäbben starkt förlängd, spetsigt utlöpande, längre än huvudet; undernäbbet av ungefär normal längd men ute i spetsen nedåtböjt. Fågeln satt länge uppe i ett träd och putsade sig(?). Den böjde halsen i S-form bakåt och stack näbbet in i bröstfjädrarna, ruskade på sig, burrade upp fjädrarna, osv. Så såg den ut:

taltrast: satt länge och sjöng vackert, dock ingalunda fulltonigt, i granarna i nordöstra delen.

rödvingetrast: några ex i flock höllo till i trädgården.

På eftermiddagen inträffade en egendomlig händelse. Jag satt och läste på mitt rum, då jag plötsligt hör en väldig kör av måsläten, övervägande fiskmås, men även skrattmåsens skränande. Jag tittar ut och finner att över Zootis på stor höjd kretsar en oerhört stor måsflock. Den var på åtminstone 1000 individer, av vilka väl c:a 750 var fiskmås, resten skrattmås, alla dessa med svarta huvor. Jag mönsttrade flocken med kikare. Inte en enda ung fiskmås eller skrattmås kunde iakttagas. Flocken, som så småningom sänkte sig något, höll sig länge över ungefär samma plats. Senare delade den upp sig i tre m.l.m. skarpt skilda flockar, dock ej så att skrattmåsaarna höllo ihop för sig osv., nej, alla flockarna innehöllo båda arterna. Sedan de skrikande och ropande kretsat omkring en lång stund, försvunno de i sydvästlig riktning.

(Alltså:) skrattmås c:a 250 ad } över Zool. Inst. klockan c:a 16,30.
fiskmås c:a 750 ad }

Kommentarer:

1. Jag blev tidigt intresserad av fåglar med m l m onormal dräkt, såsom albinister och liknande, och likaså av exemplar med avvikande former på fjädrar, näbb etc. Delvis sannolikt eftersom sådana exemplar lätt kan bli felbestämda i fält, men också av andra skäl, exempelvis för att se vilka missbildningar och missfärgningar som var vanligast. Kanske kunde man därav dra någon slutsats rörande deras uppkomst. Mitt intresse finns kvar, men jag har inte forskat i saken.
2. Måsflockar över Lund och andra ställen var åtminstone förr en vanlig syn, mest om våren om jag minns rätt. Dagens flock ovanligt stor. Numera sannolikt detta uppträdande minskat mycket, även om man måste betänka (har) att det lätt förbises resp. ej antecknas. GRck 1987-06-03.

1938-03-24.

(37)

För att om möjligt uppspåra den bruna gladan reste Arne Klementsson och jag ut till Krankesjön och Vombs ängar med morgontåget, men vi måste fara tillbaka redan kl. 13,15, ty jag skulle arbeta på Entomologiska Museet på eftermiddagen. Vi gick Revingehed - Fönesjön - Krankesjön N - Krankesjön V - Almen - Kr. S - Silvåkra kvarn - Klingvallsåns V sida ända upp till nedersta bron - Stora ladan - Vombsjön hpl - Harlösa, ankomst dit 13,05. Väder mulet, regntungt, delvis duggregn, men fågellivet i det hela rikligt:

- 1 kråka mycket allmän
- 2 råka
- 3 kaja
- 4 skata
- 5 nötskrika 1 ex i Revingeheds ekar
- 6 stare allmän
- 7 hämpling allmän, ~~sedd många ggr under dagen~~
sedd många ggr under dagen
- 8 bofink allmän, sträckte ehuru ej särskilt livligt
- 9 pjodd
- 10 pilfink
- 11 grönfink: några ex flög mot väster vid Almen
- 12 gulsparv
- 13 sävsparv. Denna art var idag ytterst allmän; tydligen har den stora massan nyligen anlänt, ty den sågs överallt. Vid Kr. sjöng den, likaså vid Fönesjön, i Kalvmossen osv. ytterst allmänt. Nere på ängarna sågs den också och likaså hela tiden vid Klingvallsån osv. Vid Klingvallsån bl.a. ett sammanhållande par ♂♀.
- 14 sånglärka allmän
- 15 ängsplärka några få ex
- 16 talgoxe
- 17 blåmes
- 18 entita: se diskussion efter artlistan!
- 19 svartmes iakttagen i Föneskogen
- 20 tofsmes hörd av Arne i "
- 21 koltrast
- 22 gärdsmyg: Arne iakttog 1 ex i Föneskogen, jag såg 1 ex vid Fiskar Bergströms i en häck
- 23 rödhake: 1 ex Föneskogen
- 24 kungsfågel allmän
- 25 nötväcka i Silvåkraskogen
- 26 gröngöling hördes i Silvåkraskogen
- 27 mindre hackspett iaktogs av Arne i Föneskogen
- 28 blåhök: 1 ♀ ad, ljusbrun, kom över Revingehed mot norr. En annan fågel, trol. en juv, ty den var rätt mörk, sågs nere i Kalvmossen, där den skrämde upp ankorna.
- 29 ormråk några få
- 30 sparvhök: dels vid Klingvallsån, dels vid dungen NV om Fiskar Bergströms
- 31 rapphöns: ett par vid Kr. N.
- 32 fasan
- 33 vipa ytterst allmän på Vombs ängar osv. Förutom de vipor, som tydligen ämna häcka på platsen, fanns åtminstone en flock flyttande fåglar på c:a 30 ex på ängarna
- 34 storspov på Vombs ängar men ej i maximalt antal
- 35 rödbena: 4 ex vid Kr.N., rastande. Därtill några få ex på Vombs ängar
- 36 häger några ex
- 37 rördrom bölade då och då i Krankesjön men var ej i högform
- 38 sothöns massvis i Kr. och Fönesjön
- 39 rörhöna: 1 ex iakttaget Kr.
- 40 rall hördes i Kr.
- 41 storskrak låg i Kr. Sjön var full med fågel idag. Storskrak dock ej mycket, blott några få ex iakttagna mitt i sjön utanför Almen
- 42 salskrak som föregående. Några ex, därav en ♂ ad. Men i Krankesjön SO låg ytterligare ♂♀ + ♂♀ + ♀♀.
- 43 knipa allmän i Krankesjön. I Fönesjön sågs ♂♀
- 44 vigg ytterst allmän, 1000-tal (i Krankesjön). Även sedd i Fönesjön
- 45 brunand fanns rätt allmänt i Krankesjön och allmänt i Fönesjön
- 46 skedand var allmänt kommen. Vid Almen låg en flock på c:a 13 par; dessutom andra par litet varstades.
- 47 gräsand var allmän, särskilt i mossen och i Kr. V.
- 48 kricka kolossalt allmän vid Almen, här i flockar på över 500 ex; även (sedd) ~~sedd~~ i Vombsjön NV
- 49 stjärtand: ett par kom flygande västerut över Kr. vid Almen. Och i Vombsjön NV, alltså vid Hjälmarödshörnet, låg c:a 3 - 4 par.
- 50 bläsand: några få nedanför Almen. Men vid Hjälmaröd (i Vombsjön) låg en praktfull flock. De lågo ej blott i vattnet utan hade gått upp på gräset på strandvallen och gick där som gäss och betade. Mycket trevligt. Över 150 ex inalles, varav hälften ♂♂ ad (nästan)
- 51 sädgås allmän på Vombs ängar, och småflockar kom över Krankesjön mot Ö och SO.

(ringduva, se nr 60)

FORTS

52 knölsvan: i Krankesjön fanns minst 15 ad. De lågo dels parvis på flera ställen, dels i en flock på 8 ex, som först låg nere i SO, men de flög upp och fällde ånyo ute på sjöns mitt.

53 sångsvan hördes mycket tydligt redan vid Krankesjön. Måhända låg något enstaka ex i sjön fast vi inte fick syn på det. Men i Vombsjön låg en ensam ~~svan~~ sångsvan ad nedanför stora ladan, nära stranden

54 skrattnås: sågs i mossen, tydligen de par som häckar där. Vidare sedd i Krankesjön, men ej i massor. Vid Klingvallsån på Vombs ängar däremot flera stora och mycket täta flockar tillsammans med starflockar.

55 fiskmås flera ex

56 gråtrut: 1 juv nedanför Almen, låg länge i vattnet. Dessutom också 1 ad sedd i Krankesjön

57 havstrut: 2 ad Vombsjön

58 skäggdopping: i Kr. V. nedanför Almen sågs väl 10 ex. I Vombsjön flera ex, därav ett som redan börjat bygga!

59 gråhakedopping: paret i Fönesjön sågs tillika med ett tredje ex.

60 ringduva: stor flock lyfte ur norra lövdungen på ängarna.

Tämligen god artlista, dock inga sensationer

(Texten under art nr 18, entita, lyder så:)

Vid Kålv mossen i en stor sälgbuske alldeles intill den mörka granskogen satt en svartmes och tre andra mesindivider. De voro rätt uppburrade i fjäderdräkten, hade en svart fläck under näbben, en fläck som dock ej var särskilt stor. Huvudet ovan svart långt ut på nacken. På den hoplagda vingen, som var tämligen mörkgrå, eventuellt gråbrun, det är inte lätt att säga, syntes ett ljusare streck, det var vingpennornas ljusa kanter. Fåglarnas läte var ett fullkomligt entonigt, väsande tää-tää, mycket långdraget. Jag utnämnde fåglarna med en viss tvekan till talltitor.

(Tvekan orsakades av) strupfläcken och färgen, som med litet god vilja kunde kallas gråbrun på de uppburrade fjädrarna.

Sedan kom några entitor, typiska dylika, tillsynes vid Krankesjöns sydsida. Jag observerade att även här vingpennornas ljusa kanter framträdde tydligt på den hoplagda vingen. Men fåglarna verkade mera blacka i färgen och med mindre skarpa färgmotsättningar. Dessa fåglars läte: tsitsitää. Slutfasen "-tää" var exakt samma läte som de ovannämndas men något kortare. Dels på grund härav, dels på grund av vingpennornas ljusa kanter, (väl armpennornas, vägade jag ej taga på mitt ansvar att "bibehålla" de förstnämnda tre exemplaren såsom talltitor. Jag får tydligen ingen rätsida på de båda titorna förrän jag lärt känna talltitan ordentligt, ty det gör jag inte ännu. Tyvärr!

Arne Klementsson och jag hade tillfälligt skilts åt just när jag studerade de tre förstnämnda titorna.

Kommentarer:

nya obsar av

1. Jag minns endast ytterst svagt ryktena om ~~svan~~ brun glada vid Krankesjön. Vi såg den alltså inte idag, och antagligen var ryktena felaktiga.
2. Observera slutomdömet härövan, det som står efter art 60. Det bör jämföras med uppgifterna om många arters abundans, t ex hämpling, sävsparv, kungsfågel, vipa, många arter andfågel m.fl. Det är helt uppenbart att fågelrikedomen var mycket stor, både ifråga om arter och individer!
3. Redogörelsen för titorna rätt intressant. Nog förefaller det mig nu i efterhand, som om de tre exemplaren tillsammans med svartmesen måste varit talltitor. Och absolut säkert måste det vara, att exemplaren "vid Krankesjöns sydsida" var entitor. Att entitornas typiska läte ofta avslutas med ett kort "tää" eller "tätä" är ju välbekant. Notisen att Arne Klementsson inte fanns tillgänglig vid första tillfället också ~~svan~~ relevant. Han (eller rättare hans föräldrar) hade ju en gård nära Hästveda i norra Skåne, och han hade alldeles säkert en grundlig kunskap om ~~svan~~ både talltita och entita. Hade han varit närvarande i "det kritiska ögonblicket", skulle anteckningarna om dessa båda arter idag förmodligen sett mycket annorlunda ut.

Det skall tilläggas, att jag år 1938 hade sett och hört talltitor mångfaldiga gånger i Småland och på platser längre norrut. Men i det område i södra Skåne, där jag exkurrerat flitigt sedan 1931, är talltitan snarast en undantagsföreteelse. Man får alltså ingen vana vid den, ingen ideligen upprepad bekantskap som leder till god kännedom. GRck 1987-06-04.

1938-03-25, Marie Bebdelsedag.

Min kusin Olle och jag hade länge talat om en utfärd. Vi beslöt att idag fara till Sövdeborg och gå en runda, varefter vi ämnade intaga middag på Sjöbo Gästis. Jag reste kl. 7,03 in till Malmö. Vi åt frukost på Centralen och avreste kl. 8,24. Programmet genomfördes till fullo. Turen blev mycket lyckad, middagen likaså.

Vi gick Sövdeborg stn - ner genom skogen som vanligt till Snogeholmssjön, där vi korsade ån på den kullfallna björken. Vi studerade fågellivet i sjön men gick sedan inte utefter stranden utan genom skogen fram till Snogeholms slott, där vi fikade. Fortsatte sedan till Sövdessjöns östra sida, gick runt sjön åt söder och sedan hela vägen Frihult - Åmans bro - Sövde by. Sedan vidare till Sövdeborgssjön och följde den på norra stranden. Sjön fågelfattig, men skogen här mycket trevlig. Vi kom ut till allmänna vägen strax norr om slottet och gick sedan på väg till Lottentorps gård, vidare på stigen över fältet mot väster, därpå över "Sövde Ljungar" upp till vägen, precis där den delar sig, och så fram till Sjöbo. Arter:
(Förkortningar: se efter artlistan).

1 kråka	19 blåmes allmän, flera ställen
2 råka	20 svartmes vid Sö V, se talgoxe, nr 18.
3 kaja	21 entita: flera stycken sedda
4 skata	22 stjärtmes: 2 ex i några höga granar och
5 nötskrika allmän i skogarna	ekar på backen vid Snogeholms slott
6 stare allmän, flockvis	23 kungsfågel: mycket stor flock i skogen
7 hämpling: liten flock vid Frihult osv.	vid Sö västra sida tillsammans med
8 domherre: två flockar. Vid Sö S sågs	mesar, se talgoxe, nr 18.
4 ex varav 2 ♂♂, och i skogen nära	24 järnsparv: 1 ex inne på enmarkerna i
Sb slott 3 ex varav 1 ♂.	skogsbrynet (ungefär) söder om Sövde-
9 pjodd	borgs station. Satt vid roten av en
10 bofink: åtskilliga i skogen	enbuske, syntes mycket bra, försvann
11 gulsparv	sedan.
12 sävsparv på åtskilliga ställen, sär-	25 gårdsmyg flerstädes, bl.a. 1 ex vid
skilt vid Frihult. Dock ej på långt	Sövdeborgssjön.
när så allmän som vid Krankesjön	26 koltrast
och Vomb dagen innan, men däruppe	27 taltrast sjöng på ett par ställen i sko-
har den ju också mycket rikare för-	gen. Dessutom sågs 4 ex i flock i
utsättningar för sin trivsel.	strandbuskarna vid kungsfågellokalen.
13 sånglärka: sjöng ej mycket i detta	28 rödvingetrast: mindre flock på 10 - 15
väder. Vi studerade sånglärkorna på	ex vid Sö SO, där ån faller ut i sjön,
den sandiga ängsmarken vid Sö S.	i skogsbrynet.
Olle tyckte det var roligt att se	29 större hackspett: ett par stycken sågos
dem ordentligt, när de satt på mar-	i skogen nära åns utlopp ur Sn.
ken.	30 gröngöling iakttagen bl.a. i hög boktopp
14 ängspiålrka: började uppträda någor-	vid Sö SO
lunda allmänt inne i landet. Enstaka	31 ormvråk: åtskilliga exemplar
ex sågs bl.a. vid Frihult. En liten	32 kungsörn: den unge kungsörnen svävade
flock på 5 ex vid Sö NV; dessa ex	på samma ställe som i söndags. Han var
lyfte från ängen under sitt vanliga	dock ej så nära som sist. Försvann
lockläte 1st 1st men slog sedan	snart över skogen i norr
ned i några höga sälgbuskar på 3-4	33 pilgrimsfalk: 1 ex kom ut över Sn NV,
meters höjd. Här voro de häpnads-	passerade över ön med kurs mot SO.
väckande orädda. Vi studerade dem	En ♂ att döma av storleken
i detalj med kikare. Det var lustigt	34 ringduva allmän i skogen
att se dem så jättefint.	35 skogsduva: ett par lyfte ur gammal död
15 sädesäråla! 1 ex, årets första, kom	bokstam nära den björk, som ligger
lockande över Åmans bro mot S.	tvärs över avloppet från Sn. Jag för-
16 nötväcka: som vanligt syns eller hörs	modar att denna gamla bok skulle bli
den rätt allmänt i skogarna vid Sn.	häckplats
17 trädkrypare 1 ex vid Snogeholm	36 fasan
18 talgoxe allmän; sågs vanligen i smärre	37 häger ofta sedd vid Sö.
sällskap eller parvis. Men i den	38 sothöns fanns i Sn:s NV vik ganska tal-
stora kungsfågelflocken vid tall-	rikt, som vanligt. Även i Sö., exempel-
planteringen på Sö västra sida fanns	vis i viken vid Sövde by osv.
många talgoxar och svartmes i flock.	

- 39 storspov: vid Frihult först 1 ex hört på avstånd, sedan fällde 1 ex i vattnet vid den fina andflocken (se nedan). Senare sågs en flock på 10 ex på gräsmarken, men de flög ut och fällde på sandstranden på Sö.
- 40 vipa: mycket allmän Frihult
- 41 större strandpipare: vid Frihult först 4 orädda ex framför oss på gräset; de flög bort mot S. En stund senare sågs 3 ex.
- 42 storskrak fanns kvar men ej i större mängder. Bland andfåglarna i Sö SO sågs en ♀, senare 2 ♂♂ och 1 ♀. Även i Sn sågs ♂♀, därutöver intet.
- 43 salskrak fanns kvar i något större antal. I Sn NV låg två par intill varandra. I Sö vid Frihult låg en ♂ ad tillsammans med några vingar, och i Sö i viken vid Sövde by låg 3 ♂♂ och 6 ♀♀.
- 44 viggen var allmän, men några jätteflockar syntes inte till. I Sö låg viggarna i småsällskap vid stränderna, i regel blott några få, 2-10 ex, tillhoppa. Se även salskrak.
- 45 brunand: en ♂ ad låg i en viggflock i Sö SO, och vid Frihult låg ytterligare några ex, både ♂♂ och ♀♀.
- 46 knipa: några par i Sn, likaså i Sö.
- 47 gräsanden fanns täml. allmänt i Sö., men ifråga om individantal kom den efter bläsand och även kricka. Se text under arterna 48-51!
- 48 skedand m.fl.: Vid Sövdesjöns strand, omedelbart norr om den branta kullen vid Frihult, höll en utomordentligt stor och trevlig andflock till. Den bestod av:
gräsand: många
skedand: några par, inalles minst 10 exemplar.
- 49 bläsand: massvis, minst 300. Dessa gick långt uppe på gräsvallen ovanför sandstranden och betade i gräset som gäss. Så gjorde ej de andra arterna.
- 50 stjärtand: tre par, de lågo parvis i vattnet vid stranden. Icke ens i början, när flocken var ostörd, voro de uppe på stranden.

- 51 kricka: över 200. Stodo delvis på sandstranden men gick ej och betade på gräset. Olle och jag hade dolt oss i busksnåren vid foten av den höga kullen och bekikade änderna. När en stund hade gått, lyfte plötsligt alla de ändar, som stodo på land, d.v.s. bläsänder och krickor; de gjorde en mycket kort flygtur ut i vattnet. Här låg de blott några meter från stranden. En stund senare hade de åter gått upp.
- 52 sädgås: rätt stora flockar både vid Sövdeborgs stn och vid Sö SO, strax norr om åns inflöde i sjön. Men vid Frihult fanns jätteflockar, särskilt på litet avstånd uppåt Bläntarp.
- 53 sångsvan. Denna art, som tycks ha dragit bort mycket tidigt i vår, fanns kvar i Sö. SO. Här låg 2 ad + 2 ad + 2 ad med 1 juv. Vid sjöns sydsida ytterligare 2 ad, och på västsidan omedelbart norr om den granna andflocken låg 12 sångsvanar, därav ej mindre än 7 fåglar i gråbrun dräkt. Först stodo eller lågo de och sovo på stranden, sedan simmade de sakta utåt.
- 54 knölsvan: två gamla ståtliga knölsvanar, som legat längst inne i Frihultsviken, började simma utåt när vi passerade. De nådde slutligen fram till sångsvanarna men gjorde ingen affär av släkt-skapen.
- 55 skrattnås: massvis i Sn.
- 56 fiskmås: 3 ex, troligen alla ad, och
- 57 gråtrut: 4 ex, " " " }
dessa 7 måsar kom på eftermiddagen flygande västerut över Lottentorps gård.
- 58 skäggdopping allmän, mest parvis, i Sn; och flera par sågos även i Sö.

Rådjur mycket allm. Vi såg minst 15 ex mycket vackert uppe vid Lottentorp på eftermiddagen. Mycket orädda.

Kommentarer:

1. Följande förkortningar användas:

Sb = Sövdeborg
Sn = Snogeholmssjön
Sö = Sövdesjön

Väderstrecken, och/eller delar eller avsnitt av sjöar etc anges som vanligt

med bokstäverna N, O, S, V och ev. kombinationer NV, SO etc. De tre ovan angivna namnförkortningarna finns ej i originaltexten, men annars har denna följts praktiskt taget ordagrant.

2. "Ån" som nämnes under art 28 m fl. ställen, betyder vattendraget mellan Snogeholmsjön och Sövdesjön. Det är kanaliserat, borde snarare kallas kanalen.
3. Den mycket breda vägen från Spjällakorset söder om Sjöbo mot sydost, in i skogen ungefär söder om f d Sövdeborgs station, fanns inte på 30-talet. Den lades delvis över den trevliga marken som kallades "Sövde Ljungar". Numera är det inte mycket kvar av dem.
4. Rikt fågelliv, och rätt noggranna anteckningar, men som vanligt (på den tiden) föga intresse för ett antal allmänna arter: de flesta kråkfåglarna, bofink, gulsparv, koltrast etc., även fasan. Detta är beklagligt. GRck 1987-06-05.

1938-03-27, söndag.

Först var jag nere vid Arlövsstranden ett tag. Det pågick skjutningar på banan, och utanför i havet kunde man se, när kulorna slog ner. Här låg ingen fågel alls, men längre norröver var jag i 1½ timme och såg ganska mycket.

Vädret var det mest urtypiska aprilväder man kunde tänka sig: tämligen stark västlig vind, och molninformationer som kom från väster och tornade upp sig ståtligt i skyn. En hagel- och regnby kom också. Just när jag satte mig på tåget tillbaka mot Lund, kom ett våldsamt hagelväder, men fem minuter senare var det klart igen. Till Lund hade den hagelbyn aldrig nått. - Fågelarter, bland annat:

stare: my. allmän på ängsmarkerna i flockar på flera hundra. Även på tångbankarna rätt stora fl:r. sånglärka allmän

sparvhök: jag hade ställt mig i skydd av en stor hög utkastade grenar och annat avskräde, som låg mitt på ängsmarken. När jag stått här ett par minuter, lyfte en sparvhök, en stor hona, från högens andra sida, blott ett par meter framför mig. Den hade suttit och ätit på en lärka. Den tog fart meddetsamma och strök in mot öster över ängsmarken, varvid alla stararna och viporna lyfte.

strandskata: 6 ex kom skrikande utefter stranden mot S, slog ner strax

större strandpipare allmän i flockar vid stranden vid vattensamlingarna, ensam eller tillsammans med kärrsnäppor. Inalles över 50 ex

vipa allmän på ängsmarken

storspov: flock på c:a 25 höll till vid stranden.

rödbena rätt allmän, flera par vid stranden. Då och då hördes spelet.

kärrsnäppa: allmän, ehuru ingalunda i jätteflockar. Inalles c:a 100 eller ungefär så på detta lilla område. Inga svarta bukar syntes först, men efter letande lyckades jag få se några stycken.

sothöna allmän

knipa syntes ofta sträcka ute över havet i blåsten, i regel parvis. gräsand mycket allmän.

bläsand " " , stora fl:r låg invid stranden. Ibland kommo småflockar västerifrån. Jag skulle snarast tro, att det var sträckare, ty de kom på jätteavstånd från V in till kusten, där de fällde bland de andra.

kricka allmän

gravand mycket allmän

skrattnås allmän

fiskmås

gråtrut

havstrut.

Inne över Lund kom på morgonen i solskenet dels 3 grönsiskor mot NNV över Sölvegatan, dels 4 kolossala gamla havstrutar mot V alldeles samtidigt.

I Lund var idag den lilla originella danskan, fröken Harriet Jørgensen. Hon skulle ta reda på de svenska namnen på Europas fåglar; och det var inte så lätt. Vi hänvisade henne till Brehms svenska upplaga såsom varande den enda någorlunda pålitliga boken. Wardlaw Ramsay är omöjlig. Men många av Brehms svenska namn äro rena konstruktioner.

När hennes arbete framemot eftermiddagen var avslutat, och då vädret var vackert, tog Dahl och jag henne med ut till Örtofta och gick där utefter ån c:a 2 timmar. Det var en riktigt trevlig tur, vädret strålande och fågelrikedomen ganska stor. Följande arter iakttogos:

kråka

råka

kaja

skata

stare: på kvällen kom ett par synnerligen stora flockar över järnvägsbron utefter ån med kurs mot öster. Det var två flockar à 500 ex samt åtskilliga mindre flockar. Förmodli-

gen var de på väg till Kranke-sjön.

sånglärka

hämpling

sävsparv i vassruggarna vid ån gröngölingen skrek i Örtofta, i träden bakom sockerfabriken.

sparvhök: 1 ex, hona ad, kom flygande över ~~den~~ fälten och försvann i öster. En stund senare

↓
skrämd vi upp den ur ett dike. Då hade den tagit byte: art inte klar, men troligen en stare; och när den blev uppskrämd flög den listiga tusan hela tiden nere i diket, så att man, om man stod på öppna fältet 15 meter från diket, ej kunde se en skymt av fågeln. Vi gick fram till dikeskanten och tittade på den, där den satt och glodde, bara 30-35 meter längre bort. När vi nalkades, flög den vidare, fortfarande i diket. På ett ställe gjorde diket en rätvinklig krök. Där satte den sig men fortsatte sedan i diket med bytet hängande under sig. Längre fram krökte diket åter. Ej heller här steg den upp! Se bilden härneden! Först när vi visste var den satt sig och gick fram från olika ställen, lyfte den och strök bort över fältet. Diket var litet och grunt, ej mer än c:a 1 meter djupt, ganska igen/vuxet och utan fritt synligt vatten på botten. - Lustigt!

ormvråk: ett mörkt ex strök över plöjnaden i söder, belyst av kvällssolen.

fasan

större strandpipare: 1 ex vid ån
vipa: ytterligt allmän. Här är egentligen ovanligt fina vipmarker.

storspov: ropade när vi kl. 18,00 stod vid stationen! Tydligt en mot öster sträckande fågel

rädbena: åtskilliga, vadande vid stranden eller spelande över ångarna

enkelbeckasinen var ytterst allmän. Mot kvällen for massor av exemplar upp och spelade, och deras tickande ljud överallt vid ån.

sothönan allmän i ån

häger: en ljus praktfull ad och en gråmaskig juv vid ån, lyfte från skilda ställen men höll ihop sedan gräsand allmän men ej i större fl:r.

årta: ett par lyfte ur kärrmarken vid ån, fällde i liten vattensamling där de kunde beskådas

kricka: ett par lyfte strax efter årtorna. Senare sågs 2 ex till.

sädgås: stor flock på ett fält på backen söder om ån

gravand: ett par, övermåttan praktfullt mot det djupgröna gräset, i en liten vattensamling c:a 1 km öster om Örtofta station. Tämli- gen orädda, men när de lyfte, flög de bort mot väster och satte sig vid åkanten nära samhället.

skratmås: allmän, mot väster.

fiskmås: åtskilliga mot V.

havstrut: 4 ad kom mot V.

här satt sparvhöken fjärde gången

här flyger sparvhöken bort

här nalkas vi från olika håll

här satt höken tredje gången

här satt höken andra gången

Kommentarer till denna dag:
se nästa sida!

här satt sparvhöken länge. Första rastplatsen.

Se för övrigt texten!

1938-03-27 forts.

43

Kommentarer till denna dag:

1. Personer: Harriet Jørgensen var en högeligen originell figur. Liten och tunn och spinkig och ingalunda skön att skåda, men med ett enormt fågelintresse. Säkert också en stor idealist: hon planerade att ge ut en bok med europeiska fåglars namn på fjorton språk, om jag minns rätt. Boken kom också ut under namnet Nomenclator Europae Avium (också: om jag minns rätt). Den publicerades 1940, under det mörkaste krigsåret; och i företalet står vackra ord om ökad förståelse mellan folken. - Lilla Harriet var ~~1900-1901~~ aktiv inom Dansk Ornithologisk Forening, och där träffade jag henne några gånger till före april 1940, när tyskarna ockuperade Danmark. Det dröjde sedan drygt fem år innan kontakterna kunde återknytas med Danmark. Tillsammans med andra danskar kom hon till Falsterbo, när jag observerade fågel därnere - det måste tydligen varit 1945 eller 1946. Hon var alltid välvillig och vänlig och leende, men med tiden blev hon påträngande och alltför beskäftig för min smak. Efter c 1950-51 har jag knappast sett henne.
2. Utbyte av fågel: Arlövsstranden bra, men inga märkligheter. OBS bl.a. den korta uppgiften om sothönsen: de har senare, efter 40-talets hårda vintrar, aldrig nått den numerär de hade på 30-talet. Kävlingeån vid Örtofta: mycket bra. Vilka fina vadarmarker, numera fullständigt förstörda (naturligtvis till en viss grad för att öka den odlingsbara marken, men också, och till stor del, för att värna om naturen. Så resonerade faktiskt tidningen Arbetet, överhovstallmästaren Hans Otto Ramel, ~~1988~~ Lantbruksstyrelsen och - horribile dictu - även Svenska Naturskyddsföreningen under sin ordförande ~~1988~~ Sten Selander och sin sekreterare Nils Dahlbeck. En annan sak är om detta ställningstagande berodde på oerhörd okunnighet eller på andra skäl.). - OBS de understrukna arterna: årtan var, och är fortfarande, en fåtalig art, och gravanden var år 1938 en raritet i inlandet. Sparvhökens beteende finner jag nu högeligen intressant, när jag ~~1988~~ nästan på dagen 50 år efter iakttagelsen renskriver densamma. GRck 1988-03-20.
3. ~~OBSERVERA: dagboken för tiden 27 mars - 6 maj 1938 blev bortglömd när jag renskrev anteckningarna för det året för Örrigt. ~~1988~~ Dagboken ifråga återfanns i februari 1988 och renskrives nu. Eftersom årgången sedan länge ansetts färdigrenskriven och blivit paginerad, får perioden 27 mars - 6 maj 1938, i renskrivet skick, placeras i tillägget. GRck 1988-03-20.~~

1938-03-27 - 1938-04-02.

Denna vecka var det omöjligt att resa ut, emedan vi hade mycket att bestyra med anledning av den stundande rättegången. Även rätt omfattande korrespondens bl.a. med Swanberg och Dahlbeck. Dessutom diskussioner om hur vi skall lägga upp försvaret osv.

Kommentarer till ovanstående:

Det gäller alltså det faktum att Kjell Ehnbohm, Carl G A Klingberg och jag anmälts till åtal av överhovstallmästaren Hans Otto Ramel på Övedskloster för att vi olovandes beträff Vombs ängar. Men han själv, som tillsammans med sin son och andra personer olovandes förstör fågellivet inte bara på Vombs ängar utan längs hela Kävlingeån, han och hans kumpaner får intet åtal och intet straff. De är ju fosterlandsvänner och inte bakåtsträvar, orealistiska natursvärmare och "dumma små pojkar", som Hans Ottos son, Otto, särskilt gärna karakteriserade oss.

Det faktum att jag (vi) korresponderade med Dahlbeck visar att jag (vi) ännu inte ~~1988~~ visste mycket om honom. Vi trodde tydligen att det var en hederlig karl. Men det skulle inte dröja länge förrän vi blev klara över läget. GRck 1988-03-20.

x) dessa rader utgår. Jag ompaginerade istället sidorna 41-171 till 71-201 och fick därmed alla årets anteckningar i löpande följd. GRck 1991-12-04

1938-04-03, söndag.

Denna söndag var jag i Bökeberg några timmar tillsammans med Dahl. Vi gick Bökebergsslätts hållplats - Fjällfotasjöns västra sida, mossen osv., - "Utsikten", där vi stannade en bra stund. Sedan med nordligare kurs tillbaka - passerade ormgranen - hållplatsen - ner till Yddingens OSO del. Uppehåll här 10 minuter, gick sedan tillbaka till hållplatsen och tog tåget till Lund. Tidtabell: från Lund 10,12, till Bökebergsslätts hållplats c:a 10,40, tillbaka därifrån 13,37, till Lund 14,08. Urtypiskt aprilväder, omväxlande klar sol och hagelbyar, västlig eller nordvästlig storm, mycket byig vind. Vindstyrka c:a 20 m/sek, i byarna till 28 m/sek. - Fågel:

- 1 kråka
- 2 råka: gick på fälten vid Holmeja
- 3 kaja
- 4 skata
- 5 stare: flockvis på fälten och i backlandskapet norr om Holmeja från tåget
- 6 bofink i skogen
- 7 talgoxe ej sällsynt i skogen
- 8 blåmes " " " "
- 9 entita: flera ex i skogen vid Fjällfotasjön. Då blåsten var my. stark, flögo de ej gärna upp ur den lågvuxna skogen utan satt kvar i de vilt slängande björkgrenarna. Studerades noga. Deras rygg var ljus gråbrun, kinderna baktill ej rent vita, hakfläcken liten, hjässan blankt svart bakåt så långt som på "halva halsen". Intressant var emellertid deras läte, som jag aldrig hört förut: ett snabbt, ganska mjukt "svysvysvy, svysvysvysvy", eller "sysysy" eller dylikt, helt olikt deras vanliga läten.
- 10 kungsfågel hördes flerstädes
- 11 rödvingetrast: stor flock inne i den resliga bokskogen
- 12 koltrast på några ställen
- 13 tornfalk: 1 ex från tåget norr om Holmeja station. Röd, gammal fågel
- 14 ormvråk: från utsikten syntes först 1, sedan 2, sedan ytterligare 2 ex stiga upp ur skogen neråt Orön, långt borta i SSO. De stodo mot vinden på orörliga vingar och stego bara uppåt. När de nått ett stycke upp, började de glida just mot utsiktsberget. Det skedde ~~snabbt~~ på så sätt att de, stundom sänkande sig, stundom höjande

sig, hela tiden stodo mot vinden med rätt vinkelböjda vingar och hopslagen stjärt.

En enda gång sågs en vråk, som lät sig gripas av vinden och gjorde en stor rundsegling med sträckta vingar och utslagen stjärt. Men annars var det just det egendomliga, att fåglarna hela tiden "stodo" med näbbarna mot vinden och, under utnyttjande av vindens bärande förmåga, sakta förflyttade sig i lateralled eller, rättare sagt, något framåt men eljes i lateralled. - Senare sågs två lekande vråkar över Yddingen.

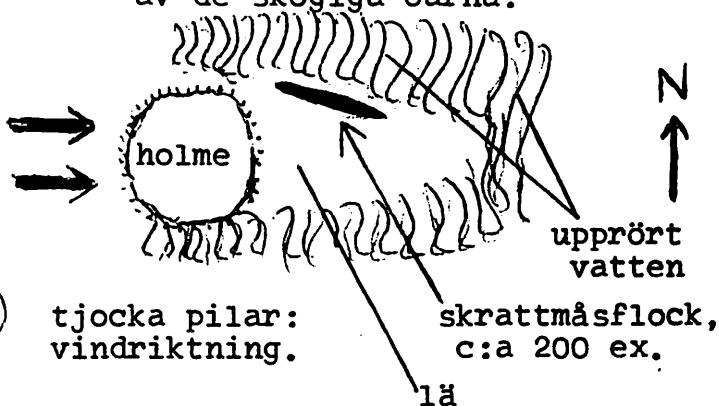
- 15 gladan: en stund efter det att vråkarna uppenbarat sig rannsade jag åter horisonten därnere i söder-sydost. Till att börja med sågs ingenting annat än vajande trädtoppar och granna molnformationer, men plötsligt steg en smalvingad, långstjärtad fågel lodrätt upp en bit, liksom ormvråkarna, och den började också på samma sätt göra "vingglidning" emot oss. Den kom på lägre höjd än vråkarna. Plötsligt vaggade den till så att stjärten syntes. Glada! Den kom närmare och närmare, och det slutade med att den i fullt solsken gled 60-70 meter snett över oss på utsiktens högsta punkt. - En stund senare sågs den nere vid Yddingen. En kråka tog sig i blåsten upp till gladan, men gladan gjorde en liten "gliring" mot kråkan. Innan något annat hunnit hända, försvann fåglarna bakom träden.

- 16 ringduva: 2 ex kom i motvind över Fjällfotasjön mot V
- 17 fasan

FORTS

- 18 vipa: flera ex som vanligt över sumpmarken vid Yddingens SO sida
- 19 sothöns: några få i Fjällfotasjöns V sida, där vattnet var lugnt. Allmän däremot i Yddingen i den vik som skyddas av udden väster därom.
- 20 häger: 1 ex Fjällfotasjön. Kom rätt högt från SO, flög sedan lågt över sjön i motvind till en av öarna. - Senare 1 ex iakttaget vid Holmeja tegelbruk.
- 21 storskrak: i Yddingens nyssnämnda SO vik låg c:a 6 ex, därav 3 ♂♂.
- 22 salskrak: 1 ♂ ad i samma vik
- 23 vigg: 2 par också " " "
- 24 gräsand: 1 ♂ " " " "
- Dessutom några få gräsänder sedda över Fjällfotasjön

- 25 skrattnås my. allmän över Fjällfotasjön. Skrattnåsar var gärna uppe och flög, trots stormen. När det plötsligt kom en regnby, lade sig alla måsar med huvudena mot vinden just i kanten av det lugnvatten som bildades bakom en av de skogiga öarna:

- 26 fiskmåsen var också mycket vanlig; flera stora, nästan rena fiskmåsflockar ströko mot V när vi stodo vid Fjällfotasjöns västra sida, i mossen.

Kommentarer till denna dag:

1. Vandrigen: den s k Utsikten är en markerad höjd, rätt brant, från vilken man har en utmärkt sikt över Fjällfotasjön. Allra överst på toppen stod på 30-talet (och troligen fram till 40-talet) en grov bok. I den boken såg jag några gånger att pilgrimsfalkar fällde. Höjden var skogklädd och är det fortfarande, men sikten från toppen var likväl god. Ormgranen står i bokskogen bara ett par tre hundra meter från f d Bökebergsslätts hållplats. Jag fann ormgranen tidigt på 30-talet och brukade demonstrera den för exkursionsdeltagare. Det är ett stort och rakvuxet träd, förhoppningsvis finns det kvar ännu. Sveriges sydligaste ormgran?? Åtminstone ~~en~~ såvitt jag vet. - Bredvid ormgranen växer, eller växte, några "normala" granar, men de är åtminstone delvis avverkade sedan länge.
2. Beteendet hos ormråkarna och gladan var intressant att följa. Jag gjorde en skiss som visar råkarnas beteende, men den ger föga eller intet utöver texten och är därför inte medtagen här.
3. Ordvalet om gladan visar att arten på den tiden (och senare) var sparsam eller sällsynt och inte att påräkna vid varje exkursion.
4. Skrattnåsarnas beteende också intressant!
5. Entitornas läte: månne något som bara hörs under fortplantningstiden? Jag finner ingen beskrivning i litteraturen av detta läte, men jag har inte gått igenom nyaste handbäcker noggrant, än mindre granskat uppsatser i facktidsskrifter på sistone. GRck 1988-03-27.

1938-04-04.

Med anledning av den stundande rättegången reste Klingberg och jag in till Malmö och gick på landskansliet ~~igenom~~ handlingarna angående fridlysningen av Vombs ängar, först Lönnbergs promemoria, sedan Ramels ansökan om fridlysningen, och sedan Akademiens anhållan hos länsstyrelsen att fridlysningen måtte beviljas, osv. Jag går ej närmare in på detta här. Jag får väl tillfälle att senare återkomma till denna ynkliga sak.

Efter slutat arbete gick vi på Sturehof och åt en god middag med varsitt stort glas mjölk. Sedan tog vi en promenad vid hamnen, utanför frihamnen, nya bassängen, avstjälningsplatsen. Vistades här kl. 15,30 - 17,00. Det var en kväll med praktfulla molnformationer, ömsom sol, ömsom mörkt och skuggigt. Kallt var det, och, dessvärre, mycket blåsigt, vind från VNV.

Artlista 4/4 Malmö hamn samt hemresan i buss. Viktigare arter:

stare: my. allmän på sophögarna
grönfink: stor flock vid silon i hamnen

bergfink: 1 ex i grönfinkflocken

hämpling: flera ex vid hamnen

tornfalk: 1 ex flaxade över ruderatmarken innanför sophögarna

pilgrimsfalk: 1 ex kom i motvinden över fälten strax NO om Åkarp, höll alltså (ungefär)

västlig kurs. Korsade vägen strax bakom bussen. Grann syn. Hade ej hög fart, steg uppåt ut efter en trädrad vid en stor gård, sjönk nedåt igen och flög lågt över plöjnaden, kämpade sig fram mot vinden.

sothöna: allmän vid inloppet till nya bassängen. De flesta lågo mot vinden, i lä av de stora vågbrytarna av ohuggen sten, men några flockar lågo även helt nära pirerna i ren pålandsvind. gräsand allmän

vigg: några tiotal i nya hamnbassängen tillsammans med sot-höns.

ejder: sensationellt livligt sträck mot söder. Inalles såg jag 16 flockar draga över; de flesta gingo rätt högt och höll i den starka ~~sidovinden~~ sidovinden (kurs) rakt mot söder, somliga flockar rentav litet mot SSV - männe på grund av kustens krökning vid Malmö? - Flera av

flockarna kom rakt över oss, där vi stod vid avstjälningsplatsen, men andra kom längre ute. De flesta flockar voro tämligen likstora, med 20 - 30 ex i varje, men en flock, som kom något längre ut, var på över 100 ex. En annan ännu större flock syntes fälla utanför Lomma.

Lustigt var emellertid att se, att två flockar "föllo undan" för vinden och just över Sjölund, strax norr om nya landsvägsbron över järnvägen, susade mot öster med full fart i medvinden och försvann inåt land. Ett mycket intressant förlopp. Jämför föregående år.

skrattnås my. allm. } på sophögen
gråtrut my. allm. } eller utåt
fiskmås många } pirerna

havstrut: några ex vid sophögen.

Ungefär 15 fiskmåsar, varav många juv, och en gråtrut juv stod i motvinden på spända vingar över pirerna, där vattnet med full kraft vräkte på.

sillmås: 1 ad kom mycket flott över stenpirerna och flög mot NV ut över havet i motvinden.

Kommentarer:

1. Rättegången mot Ehnbohm, Klingberg och mig för olovligt beträdande av Vombs ängar etc. behandlas och kommenteras på flera andra ställen. Se exempelvis sidorna 47 och 48.

2. Fågelutbytet: Särskilt intressant och instruktivt är förstås de sträckande ejderflockarnas beteende, något som också kommenterats på flera andra ställen, exempelvis:

Obsen av sillmås (=silltrut) bergsäker; ett ~~tidigt~~ tidigt datum!
GRck 1988-03-29.

1938-04-06, onsdag.

Natten till 6 april var lugn. Starkt spovsträck förekom över Lund. Klockan 23,30 hördes även fiskmåsar i stort antal.

På dagen var jag ute vid Vombs Södergård. Vind hård! Gick kl. 13,30 Harlösa - Vombsjöstranden - Södergården. Bil tillbaka. Delvis rätt bra fågelutbyte:

pilgrimsfalk: 1 ex mot norr över Hjälmared

storspov: mycket allmänna än förut. Flock på över 20 ex vid Hjälmared

vipa massvis, även täta flockar skrattnåsar också nere vid ån i ytterst täta flockar

taltrast: några ex på ången vid Hjälmared. Lyfte från marken och flög mot skogen. Inalles väl 5 - 6 ex.

trana: 46 stycken gick ute på åkern mellan Nygård och Södergård. Flocken hade funnits där dagen innan också, enligt Nilssons på Södergård, som jag hade ett långt samtal med.

häger iakttogs vid fiskar Bergströms.

Vid Hjälmared en praktfull flock av änder:

bläsand över 300

stjärtand över 20, låg parvis

kricka allmän

skedand flera par

gräsand

skäggdopping allmän i Vombsjön.

Såvitt jag kan erinra mig, såg jag ~~ingen~~ inga dykänder alls i Vombsjön.

Natten efter 6 april hördes rödvingetrast upprepade ggr, för övrigt ingenting. Vi satt länge, ända till 5,00, och sysslade med promemorian, so~~l~~ skall läggas fram inför rätta.

Kommentarer:

Besöket hos patron Nilsson på Vombs Södergård skedde som en förberedelse inför rättegången. Jag minns besöket rätt väl. Patron Nilsson delade inte helt min och andra naturvårdares åsikter om Kävlingeåns reglering, om Vombs ångar etc., ~~men~~ men han höll i alla fall alltingen om en hyfsad ton. Jag tror att jag var ensam hos honom.

Fågelanteckningarna är som synes mycket ofullständiga, och det framgår också att de inte gjordes direkt under exkursionen; se t.ex. slutorden om dykänder.

Hjälmared är namnet på gården vid Vombsjöns nordvästra hörn. Namnet förekommer ofta i min dagbok; ~~men~~ då betecknar det sjöns NV hörn och markerna närmast däromkring.

Rättegången: målet skulle komma före i Sjöbo 13 april. Ehnbo, Klingberg och jag lade ned mycket tid och mycken möda på förberedelserna, något som säkert var klokt, ty vår försvarsadvokat, Wilhelm Persson i Eslöv, engagerade sig inte särskilt hårt. Jag minns att vi vände oss till honom eftersom Ehnbo kände honom; han ansågs vara en bra advokat och dessutom en ~~man~~ man med humor. Han bytte så småningom namn och kallade sig Penser. GRck 1988-03-29.

1938-04-07 t.o.m. -04-12.

Jag var i Stockholm. Talade mycket med Pappa om den förestående rättegången, fick stor hjälp. Talade även med P.O. Swanberg och Nils Dahlbeck, den sistnämnde är (var) sekreterare i Svenska Naturskyddsföreningen. Började upptäcka vilken sorts människa han var. Träffade även Rune Bollvik m.fl.

Dessutom: den 11 april var det bröllop mellan min syster Ulla och civilingenjören Jan Herslow. Vigsel i Oscarskyrkan, stor fest efteråt. Mycket annat. Laddade dagar. Mina anteckningar från denna vecka återgivas här i stark förkortning. GRck 1988-03-29. Bara 14 dagar kvar tills Ulla och Jan firar guldbrylllop!

1938-04-13.

Målet var före 13/4 kl. 13,00 i Sjöbo. Domaren ynkelig. - Hem dirigerades bussen via Vombs Södergård, så att alla 19 fick se den usla fridlysningsskylten, som ej bär reglementerad inskrift.

Fågel:

sädgäss: mycket vid Klostersågen och på Vombs ängar.

trana: 45 vid Vomb, på sandmarken och ängarna. Flera tranor fanns.

tornfalk: 1 ex, ad, drog helt lågt mot norr i blåsten vid Vombs Södergård.

bofink: stor flock vid Vombs Södergård, många honor.

Kommentarer:

Detta var alltså dagen D, då rättegången mot Kjell Ehnбом, Carl G.A. Klingberg och mig inleddes. Det skedde i tingshuset i Sjöbo. Domaren hette Knut Ulfsparre. Jag ämnar inte ge någon lång redogörelse här; närmare uppgifter finnas på andra ställen i denna dagbok, se t.ex. sidorna

Rättegången hade väckt stort uppseende bland våra kolleger i Lund, och detta naturligtvis redan innan den börjat. Från Lund kom därför en hel busslast zoologer, 19 personer står det ju. Och alla följde förvisso förhandlingarna med intresse, även med förvåning eller rättare sagt häpnad, när de erfor att domaren avbröt mig innan jag hunnit ens med inledningen i mitt försvarstal. Ingen, varken jag själv eller övriga närvarande, trodde nämligen att sådant kunde ske enligt svensk rättsordning. Men för häradshövding Knut Ulfsparre gick det bra, på kort sikt. Tidningarna, åtminstone Sydsvenska Dagbladet, hade stora referat från rättegången, och jag minns att artikeln kritiserade domarens beteende. - Vi blev dömda till böter i häradsrätten men överklagade och friades i hovrätten, för att nu göra en lång historia kort. GRck 1988-03-29.

1938-04-14, torsdag.

Denna dag fullföljde jag en gammal plan: att studera Biörkesåkrasjön. Redan på onsdagsmorgonen hade jag fått en plötslig och kraftig snuva, mycket otrevlig, men jag tyckte att det bara skulle vara nyttigt att ta en promenad i fint solsken. Därför reste jag med buss till Eksholm, kom dit c:a kl. 12,55 och vandrade ner mot Björkesåkrasjön. Det var härligt väder, varmt och stilla, och jag såg mycket fågel. Vägen togs mot öster dels längs vägen, dels över fälten. Jag passerade också igenom den utsökt trevliga dungen ~~av~~ av gamla ekar och bokar och genom små nyplanteringar av gran vid Räfstad. Fågel:

kråka allmän

råka "

stare " , stora flockar vid sjöns västra sida

hämpling allmän

bofink " ; dels sågs rätt många i skogen vid sjön, dels sträckte den över Lund på morgonen - en flock över Zool. Inst. mot norr, dels sträckte den över sjön på eftermiddagen.

gulsparv

sånglärka allmän

ängspioplärka allmän vid sjöns V sida. Här lyfte många ur gräset, och den verkade allmänt anländ. sädesärlan var allmänt anländ.

Flera ex redan utefter landsvägen, andra på fälten, och

dessutom andra i mossen vid sjöns SO sida i gravarna bland stubbarna, den subboreal-subatlantiska kontakten. Att döma av färgerna var det övervägande hannar, ramsvarta på huvud och strupe.

nötväcka: i dungen vid Räfstad samt i skogen vid sjöns S sida. Hördes på flera ställen, och iaktogs helt nära vid Räfstad.

talgoxe allmän i skogen vid sjön. Men inga flockar!

blåmes också sedd i skogen vid sjön, men inga flockar.

järnsparv: 1 ex i snärjena vid sjöns SV del

rödvingetrast: flock i skogen vid sjöns SO del

taltrast sjöng vid sjön

koltrast " " "

FORTS

stenskvätta: en ♂ på ett fält vid Räfstad

rödhake: 1 ex satt och sjöng i en ek på fältet nära Räfstad

ormvråk: allmän, syntes litet överallt, seglande över dungarna vid Eksholm, på avstånd över Bökeberg samt flerstädes vid Björkesåkrasjön. När jag beskådade bruna kärrhökens parningsflykt fann jag också en ormvråk på svindlande höjd, den seglade mot N eller NO. Även senare sågs ormvråkar kretsas mycket högt uppe. Se även duvhök och trana.

duvhök: ett ex på oerhörd höjd. Jag studerade en ormvråk som kretsade högt uppe, jag var osäker på höjden men skattade den till 350 meter. Då dök en tranflock in i kikarens synfält, det var 14 ex som flög mot NO så högt att de verkade lika små som ormvråken. Jag följde nu tranorna och upptäckte då en liten prick mot ett vitt moln. Tranflocken passerade under pricken. Jag var osäker på bestämningen ända tills jag såg fågelns breda vingar och långa smala stjärt i ett gynnsamt ögonblick. Strax därpå slog den med vingarna, några kraftfulla, snabba slag, och rörde sig i nordostlig riktning.

sparvhök: 1 ex över sjöns V sida. Kom seglande över fälten. De stora massorna av vipor for ut över sjön då men vände snart tillbaka.

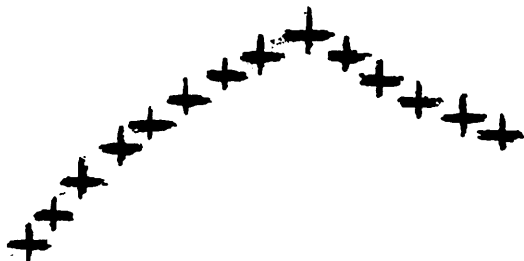
brun kärrhök: ♂ vid sjöns V sida. Hannen först på my. låg höjd; senare flög den i parningsflykt synnerligen vackert över västra vassarna, med granna volter och kast och det kvidande lätet "öäij". - På hemvägen såg jag sedan en ♂ även över Börringsjön, norra delen.

ringduvan var allmän vid sjön vipan var alldeles utomordentligt allmän vid sjön. Sågs överallt på fälten V om sjön. Vid sjön en flock på c:a 60 ex, som sedan ökades ytterligare. När sparvhöken kom, tog minst 200 vipor till vingarna.

enkelbeckasin: 1 ex vid sjön. sothöna sedd i sjön, men ej i större mängd.

trana: när bussen var på väg mot söder, såg jag två tranflockar på svindlande höjd, den ena på c:a 15 ex, den andra på minst 25. Detta var väster om Staffanstorps torp. Flockarna kretsade runt. -

På e.m. en trevlig flock på 14 ex över Björkesåkrasjön. De flög i vinkelform enligt skissen, de kom på jättehöjd mot NNO. Alla seglade på absolut orörliga vingar och med bibehållande av samma inbördes avstånd. Det såg ut som en enda stor drake, som seglade framåt.

häger: 1 ex ad på en sten i sjön
skedand: ett par i västra sidan
gräsand allmän i sjön
skrattmås allmän på fälten } båda
fiskmås " " " }
dessa arter funnos även vid sjön.

havstrut: 1 ad kom högt över sjön med kurs mot öster.

skäggdopping: några ex i sjön.

Säkerligen en bra fågelsjö. Originell terräng med det gamla elektricitetsverket vid sjöns SO hörn i mossen. Murarna vittrade, och inuti såg byggnaden ut som en enda skräphög.

Kommentarer:

1. Sjön föreföll att vara nästan okänd bland 30-talets fältornitologer. Därför tycker jag att denna rapport har ett visst faunistiskt intresse.

2. Torvtäkt hade skett för länge sedan i mossen men pågick inte nu. Jag förmodar att de blottade stubbarna verkligen visade "den subboreal-subatlantiska kontakten", men säker är jag inte.

3. Förkortningar har skett vid renskrivandet om rovfågel.

GRck 1988-03-30.

1938-04-16.

Dagarna närmast efter 14 april var jag i usel form. En argsint förkylning. Hade varken tid eller lust att fara ut. Därför bara några notiser. Idag, 16 april, sågs en ormvråk kretsa över Lund, tämligen lågt. Rödhake sedd i Botanicum, och i några små granar vid Med-kem sågs flera kungsfåglar, synnerligen orädda.

Kommentar: Med-kem är = Medicinsk-Kemiska Institutionen, som ligger granne med Zool. Inst. GRck 1988-03-30.

1938-04-17.

Denna dag fanns kungsfågeln rätt allmänt i Botanicum.

1938-04-19 (ungefärligt datum).

Enligt uppgifter i tidningspressen har storken kommit till Ryds-gård. Detta är ett sent datum, om det verkligen gäller ankomstdagen. - Eftersom isen tidigt gick upp längre uppåt landet, försvann vinterfåglar, såsom knipa och alfågel, tidigt i vår. Detsamma gällde sångsvanen. Enligt tidningsnotis har "vårjakten på alfågel och ejder slagit fel här i Skåne", vilket enligt samma källa berodde på att dessa arter tidigt dragit sig längre norrut.

Kommentar: endast i undantagsfall citerar jag dagstidningar här i dagboken. Deras nyheter är ju ofta långtifrån nya, stundom förstås direkt felaktiga. Men någon gång kan det kanske vara försvarligt att citera dem, främst för att visa kunskapsnivån och allmänna inställningen till naturvårdsfrågor, en inställning som på 30-talet ännu var oerhört primitiv och affärsfrälst, när den inte var rent fientlig. GRck 1988-03-30.

1938-04-20.

Natten till 20 april kl. 23,00 kom en stor storspovflock över Zoologiska Institutionen mot öster. Jag tyckte mig höra en rullande småspovdrill också, men detta är osäkert.

Klockan 00,50 kom en sothöna över institutionen.

På dagen gick jag i Botanicum. Aprilväder. Kallt när solen gömde sig, annars skönt. Såg:

grönsiska några få

rödhake 1 ex

kungsfåglar

nötskrika 1 ex

koltrast allmän. Jag studerade och fotograferade ett ex, en ♀, på 2 meters avstånd. Den var my. orädd. Plötsligt lade den huvudet på sned och kikade uppåt: då kretsade en ormvråk över trädgården. En stund senare drog en annan, mörk, ormvråk mot norr.

Tillägg:

Sparvhök sågs a) 18 april kl 10 ett ex; ovanför den flög 5 upprörda kajor.

b) 19 april två gånger i solskenet.

1938-04-21, torsdag.

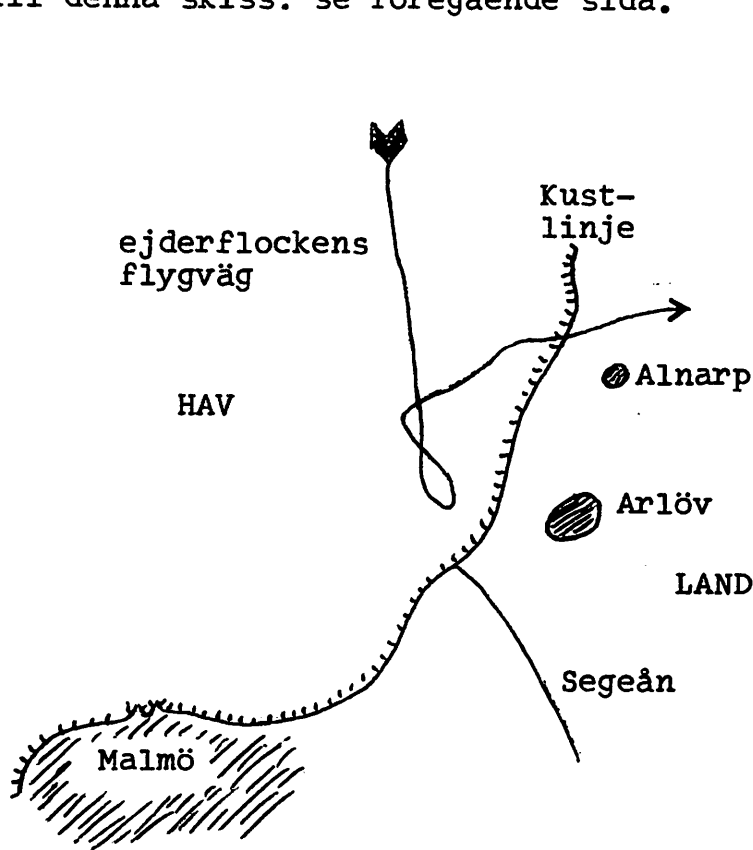
Natten till 21 april ungefär kl. 24 flyttade en rikedom på storspov över Zool. Inst. mot öster.

Kl. 13,45 reste jag ner till Arlöv. Träffade där efter en stund Melander, Engdahl, Eva Hansen. Fin tur. Västlig vind, varmt i solen men iskallt när solen försvann. Nedanstående artlista gäller sträckan från Segeåns mynning - stranden uppåt till ~~Åkarp~~ ett bra stycke norr om fiskarkojan - Alnarps park - Åkarp. Hem 17,15.

<p>1 kråka
2 kaja
3 skata
4 stare: stora flockar på ängs-
markerna vid Sjölund
5 grönfink: några ex därstädes
6 bofink: Alnarps park
7 sävsparv: 1 ♂ skjutbanan
8 sånglärka allmän på fälten
9 ängspioplärka tämligen allmän
10 sädesärta: 1 ex Alnarp
11 talgoxe: 1 ex Alnarps park
12 blåmes: ett par Alnarp
13 taltrast 1 ex Alnarps park
14 ringduva: sedd i " " "
och dessutom stor flock på
>40 ex nära Åkarps station.
Dessutom flera "lösa" ex
där. Ett ex flög i parnings-
flykt vid stationen
15 fasan hördes vid Alnarp och
syntes från tåget
16 strandskatan var mycket allmän
vid stranden. Riktiga flockar,
som flögo och skreko. Även
parvis allmän
17 större strandpiparen var all-
män men sågs ej flockvis.
I kärrsnäppflockarna fanns
dock åtskilliga ex. Och på
ängarna och strandmarkerna
var den my. allmän. En ♂ i
parningsflykt iaktogs
18 vipan var mycket allmänt spridd
på fälten. Några vid stran-
den rastande flockar iakt-
togs (däremot) icke.
19 <u>skärfläcka</u>: dagens stora be-
hållning. Jag såg 2 ex gå vid
stranden strax S om skjut-
banan. De lyfte sent, flög
ett stycke, fällde. När jag
hunnit dit, flög de ut och
lade sig att simma i vattnet.
Mycket mycket vackert. Jag
var ensam när detta hände,
träffade sedan kamraterna
och berättade för dem, varpå
vi alla gick tillbaka och
studerade fåglarna. De voro
kvar på samma ställe. Föga
skygga. Högst eleganta. Ny
för lokalen.</p> | <p>20 storspoven var my. allmän.
Flockar syntes litet varstä-
des. Jag skulle tro att c:a
100 ex fanns inalles. En av
de stora största flockarna
höll till inåt Alnarp på ett
plöjt och harvat fält utan
vegetation
21 rödbenan var allmän och spe-
lade ofta
22 kärrsnäppan var my. allmän.
Inne på ängarna funnos en-
staka par, rödbruna och
svartbukade; dessutom sågs
vid stranden och på en fuk-
tig pöl innanför tången en
stor flock på c:a 120 ex,
av vilka dock blott 6-8 ex
voro svartbukade och röda;
de övriga voro grå och vita
i typisk vinterdräkt. -
Melander räknade denna flock.
23 sothönan var my. allmän, flera
stora flockar
24 häger: 1 ex sträckte högt uppe
mot NNV, (alltså ungefär
mot) Lödösnäs. 2 andra gick
och metade i småvatten på
ängarna. Vi studerade den
ene, han smög sakta omkring
och gjorde då och då ett
hugg med den väldiga näbben.
25 ejder: en mycket intressant
flock på c:a 30 ex varav
hälften ♂. Den kom från
norr som vanligt på c:a 50
m. höjd, ganska långt ute
över vattnet. <u>Kurs se figur</u>
<u>på nästa sida</u>. Flocken blev
liksom tveksam när den kom
norr om Malmö, (den) vände
och flög mot norr, men sedan
vred den åter inåt land och
höjde sig mycket starkt, så
att den, när jag sista gång-
en såg den inne över Alnarp,
var på stor höjd. Kanske
såg den rakt över Skåne?
Se skiss på nästa sida!</p> |
|--|---|

FORTS

Text till denna skiss: se föregående sida.

- 26 skedand: 9 ex skrämdes upp norr om fiskekojan; det var dels ett par 30, dels en flock på 7 ex varav 6, kanske dock bara 5, voro hannar.
- 27 gräsand: allmän, dock ej över 100 sedda
- 28 kricka allmän i smärre sällskap
- 29 bläsand mycket allmän; en praktflock på väl 250 ex vid stranden i norr
- 30 knölsvan: fin flock ~~100~~ på > 40 ad i norr nära stranden.
- 31 gravand ytterst allmän, dels parvis, dels i större eller mindre flockar. Inalles över 100 ex

- 32 vitkindad gås: 1 ex höll till på ön i åmynningen. Jag fick höra om den av kamraterna. Vi beskådade den gemensamt. Den lär ha hållit till på platsen länge; enligt Köhler och Engdahl sedan 3 eller 4 april. Gåsen var uppe och flög smårundor ett par ggr, varvid lätet hördes, ett vanligt, ganska svagt gåsläte: ~~hääääää~~ "kack, ack". Men mest gick den bland gravänder, gräsänder och måsar och plockade i gräset. Verkligt trevligt.
- 33 skrattmåsar ytterst allmän
- 34 fiskmåsar också ytterst allmän, mycket allmän även på fält osv.
- 35 gråtrut ytterst talrik.

→ Ytterligare några arter sedda.

På kvällen och natten blev det livligt sträck av storspov. För ovanlighetens skull var det en lugn och fin, stjärnklar kväll. Kl. 22.05 - 22.30 kommo fyra stora flockar storspov. I första flocken hördes, förutom spovarnas vanliga läten "kyyi", "kui", "kyy" jämte spelet, en mycket högre diskantton, en klar vissling "kiiii". Troligen var dock även detta ett läte av storspov. - Första flocken av dessa fyra gick mot NO; de övriga dök alla upp i väster och gick mot O eller ONO. Ingen inblandning av andra arter. Ingen rundflygning.

FORTS

1938-04-21 forts.

Efter klockan 22,30 hände följande:

tid	fågel
22,40	stor <u>sjöorreflock</u>
22,47	mindre "
22,49	stor <u>storspovflock</u>
23,00	en "
23,07	stor "
23,10	<u>sjöorrar</u> , dock blott få
23,20	stor <u>sjöorreflock</u> , därvid även ett läte, ett hårt: <i>ga ga gå gå ga</i> med aning av metallisk klang. Sjöorre eller okänd fågel??
23,31	<u>sjöorreflock</u>
23,46	stor "
00,00	liten "
00,25	stor "
00,29	mindre "

Kommentarer:

1. Fågellivet vid Sjölunda-Arlövsstranden-Alnarp. OBS att artlistan uttryckligen anges vara ofullständig. Men fågelfaunan var ju verkligt rik, se t.ex. uppgifterna om vadare och änder. Uppgifterna om kärrsnäppan särskilt intressanta. Likaså ejderflockens beteende, men det har jag ju skildrat även tidigare år (och senare!). - Den vitkindade gåsen förmodligen inte helt frisk; ensamma fåglar av sådana sällskapliga arter. (Detta gäller oftast)
2. Nattsträcket. OBS att sådant sträck förekom både natten före och natten efter 21 april, fram till efter midnatt natten till 22 april. Sträcket på kvällen efter kl 22,05 ovanligt starkt och noggrant antecknat. Beträffande det okända lätet kl. 23,20: OBS bokstave- ringen och bokstävernans storlek, ett försök att återge lätets (eller rättare lätenas) styrka. Ännu i denna dag är jag oklar över detta läte; det synes föga sannolikt att det kom från sjöorre.
3. Lokalangivelsen "Ön i åmynningen" för den vitkindade gåsen är mycket enkel: kustvägen går helt nära mynningen av Segeån, och denna mynnar med två korta armar, med en flat och m 1 m sumpig ö däremellan, delvis med Aster etc, delvis med kort gräs.
GRck 1988-03-30.
4. Spovsträcket kl. 22,05-22,30: lätena delvis mycket intensiva och ivriga, och mera varierande än de brukar (brukade) vara. Det blev delvis en verkligt mäktig kör av läten, som liksom flätades in i varandra. Jag har i originalanteckningarna gjort ett försök att skriva de olika lätena "om varandra" eller "mellan varandra". Men försöket ter sig föga lyckat och är därför inte återgivet här. GRck 1988-03-30.

1938-04-22.

54

Pappa har varit synnerligen intresserad av målet och varit oss till ovärderlig hjälp. Han har samtalat med flera advokater och andra personer i detta ärende, ~~men~~ och han har inte sparat någon möda för att sätta sig in i saken. Idag hade han bragt detta arbete till slut, och kl. 14,38 avreste han till Stockholm.

Jag gick sedan på Ateneum och träffade några kamrater, bl.a. Melander. Vi kom överens om att gå runt Krankesjön. Vi reste kl. 16,13, gick sedan från Revingehed station - heden - Fönesjön - Kalvmossen - Krankesjöns N sida - dess V sida - sista biten genom skogen fram till kullen bakom Almen, där vi parkerade ett tag. Sedan fortsatte vi utefter sjöns sydsida och sydosthörnet, därifrån raka vägen till Harlösa. Arter:

kråka allmän, men ej så talrik
som man skulle tro
råka allmän, sträckte över till
kolonin

kaja

skata

stare: oerhörda massor, mer än jag någonsin sett på våren förut. Redan omkring kl. 18,30, när vi var vid Almen, kom flockar mot öster, och när vi sedan vandrade utefter sydstranden kom stora flockar dels från V, dels från SV över skogen så otroligt tät, att det ibland bara dröjde några sekunder mellan varje flock. Då och då kom småflockar på 8-10 stycken, men annars voro flockarna antingen på ungefär från 100 till 1000 ex, eller också var det jättestor flockar på 3000 - 4000 ex. Flera sådana sågs; och en flock uppskattade vi till 7000 ex. Flockarna försvunno österut, men när vi kom dit befanns det att stararna sutto i Silvåkra allé så tät, att träden verkade fullt lövade, ja, det såg ut som stora klumpar i trädtopparna. Ett tu tre lyfte alla. En råka sågs flyga mitt inne i flocken, men inga rovfåglar kunde upptäckas. Alla stararna kom förbi oss, ut över vassen och vattnet, de understa stararna helt lågt. Jag skattade antalet till 30000.

Sothöns, doppingar och änder, som låg i vattnet, skyggade ej alls när detta fågelmoln strök tätt över. Rördrommen bölade just när stararna flög över hans vassrugge. Sedan syntes stararna mestadels samlade över vassen långt bortåt Almen, men några småflockar på upp till c:a 1000 stycken kom bort mot sydosthörnet flera ggr under vilda kast.

steglits: flera ex hördes locka; de satt i en grantopp vid Fönesjön. Det var 7-8 ex. Lockläte: tjuitt, zizitt, zitt (dallrande), itt juitt, stilitt etc. hämpling allmän, bland annat en mycket stor flock vid Ålabäcks utlopp vid sjöns N sida; denna flock var på > 40 ex.

grönfink

bofink flera ex

gulspurv

sävspurv allmän

sånglärka

ängspiplärka

sädesärta nu tämligen allmän

talgoxe

blåmes

entita vid sjöns S sida

taltrast sjöng på flera ställen vid sjöns S sida

koltrast

pilgrimsfalk: 1 ex sträckte mot Ö på stor höjd över Krankesjön på kvällen

tornfalk: 1 ex över Revingehed, mycket vackert och rent rödfärgad. Senare på e.m. kom säkert samma ex vid sjöns V sida och flaxade över ängarna helt inpå oss. Den lät höra ett lustigt kvittrande läte sicktick etc

ormvråk: 1 ex flög på kvällen över sjön mot N. Trots att den ej visade några onda avsikter mot fågeln i sjön, lyfte en sabla massa änder, 100-tals bläsänder och flera hundra krickor m.fl. under vråken, som dock flög lugnt vidare mot N.

brun kärrhök: 1 ♂ ad, my. ljus och vacker, lyfte ur Fönesjön och jagade sedan över Kalvmossen. Troligen samma ex sedan sett vid Kr. V, men minst ett annat ex sågs nära sydosthörnet, detta var en ♀. Ytterligare en ♂ iaktogs sannolikt.

FORTS

ringduva

fasan

vipa allmän vid Kr. N sida etc

storspov allmän

rödbena spelade uppåt Kävlingeån

samt allmänt vid Kr. N sida

enkelbeckasin

(30) rall hördes allmänt i Krankesjön

vid S sidan och i SO hörnet

rörhöna hördes i Kr. SO hörn

sothöna ytterst allmän

stork låg i boet vid Revingeby

häger: flera ex vid sjön

rördrom: kvällens sensation. En

♂ bölade i sjöns V del nedan-

för Almen. Rakt nedanför Silv-

åkra slott satt en annan ♂. Vi

stannade och lyssnade. Inom

kort hördes den samtidigt med

hannen i väster. Men ej nog här-

med. En tredje rördrom hördes i

öster. Vi gick dit: den befanns

sitta nära den "nya bryggan".

Samtidigt tre bölande rördrommar

i sjön. Vilken sjö!

OBS även notis om rördrommen

under stare på föregående sida.

storskrak låg i sjön ännu. T.o.m.

i Fönesjön ett ex simmande med

näbben i vattenlinjen. - I Kran-

kesjön på klarvattnet i V delen

låg väl 10 ~~ex~~ ex i flock, och

på en liten vassbank stodo

ytterligare några ex.

sjöorre: ett sträck kom kl. 20,40

över Harlösa mot öster. Se även

nedan om sträck över Lund.

brunand allmän Fönesjön och Kr.

vigg mycket allmän Fönesjön och

Krankesjön.

På senare tid skrattmås och fiskmås ytterligt allmänna inne i landet på fälten. Fiskmås allra allmännast, och nästan enbart ad. Av skrattmås enstaka juv.

På kvällen kl. 22,30 - 24,00 åter livligt sträck över Lund av storspov, sjöorre och fiskmås. Många flockar.

Kommentarer:

1. Artlistan är slarvigt förd och inte alldeles fullständig. Ett par tre arter är antecknade med frågetecken i originalet men medtagas (alltså) inte här. F.ö. en mycket trevlig ~~list~~ lista: se t.ex. stare, flera vadare, rall, rördrom, andfågel etc. Mycket rikt fågelliv som fallet nästan alltid var på 30-talet innan behjärtade män ingripit av ren omtanke om naturen. OBS även nattsträcket över Lund.

2. Min pappa var juris kandidat och bankman. Han hade alltså god sakkunskap i juridiska frågor. Dessutom hade han en ~~stark~~ synnerligen stark rättskänsla och absolut ~~klara~~ klara hedersbegrepp. Han tyckte att åtalet mot mig och mina kolleger var sällsynt ~~lumpet~~ lumpet och även ur rent juridisk synpunkt oriktigt. Han engagerade sig därför mycket hårt i ärendet och hjälpte mig - och därigenom naturligtvis även Ehnbohm och Klingberg - i högsta grad. I häradsrätten, där Knut Ulfsparré var domare, blev vi dömda till böter, men vi överklagade; och hovrätten frikände oss alla tre. GRck 1988-03-31.

3. OBS: gravand på 30-talet en stor raritet i inlandet. GRck.

4. Den "nya bryggan", omnämnd under rördrommen, låg i sjöns sydöstra del, rätt nära utloppet från Silvåkrakärret.

knipa: 5 ex varav 2 ♂♂ låg i Kr. N.
(40) De simmade sakta utåt. Senare på kvällen, i mörkningen omkring kl. 20,10, när vi gick mot Harlösa, kom ett knipsträck mot öster under starka vingläten och i alldeles fruktansvärd fart. Jag fick en illusion av jaktflygplan eller expresståg när sträcken ven förbi över våra huvuden. Jag såg fåglarna, det var c:a 10-12, när de passerade, men de uppslukades omedelbart av mörkret. Mest på skämt skrev jag att de kom med en fart på 35 meter/sekund. skedand allmän Kr, flera tiotal sedda vid Almen
gräsand allmän men ej i större flr
bläsand ytterst allmän Kr.
stjärtand: 2 ♂♂ och 1 ♀ Almen
kricka ytterst allmän Kr.
årta: ett par vid Kr. N sida
knölsvän: 1 ex i Fönesjön och 1 ex vid Almen, därtill c:a 12-15 ex på klarvattnet i SO delen av sjön.
gravand: 4 ex flög högt över Almen mot väster på kvällen kl. 18,00!!
skrattmås: ytterst allmän Kr samt som vanligt i mossen nedanför
(50) Stensoffa
gråtrut: några få ex juv vid sjön
fiskmås sedd Krankesjön
gråhakedopping: 3 ex iakttagna i Fönesjön
skäggdopping mycket allmän Kr.

53 arter

1938-04-23, lördag.

Lördag: tjänstgöring som vanligt, därefter exkursion. Avresa på cykel kl. 18,00. Melander, Engdahl, Eva Hansen, ego. Cyklade Lund - Dalby - Veberöd - Hasslemölla - Karup, ankomst dit c:a kl. 20,00. Fint väder. Från vägen kan nämnas: stor sparvhök ♀ mitt emellan Lund och Dalby, samt pilgrimsfalk från backen nära Östarp.

På kvällen Karup. Mycket förnäm fauna:

sävsparv allmän i mossen

ormvråk: 1 ex skrämdes upp mycket sent på kvällen från ett av de yttersta träden. Hade säkert satt sig på nattkvist där.

vipa my. allmän, skrek osv
storspov my. allmän, spel
rödbena allmän, spel
kärrensäppa allmän, spel
enkelbeckasin allmän, spelade
rall hördes
rörhöna "
sothöna "
häger vrålade
skedand hördes
gräsand "
kricka "
årta "
bläsand "

fulltonig
kör på
kvällen

vipa skrek
storspov flöjtade
rödbena spelade
kärrensäppa surrade
enkelbeck. horsade
rall tjöt
rörhöna kacklade
sothöna grälade
häger vrålade
skedand bullrade
gräsand bräkte
kricka "krickade"
årta knarrade
bläsand visslade

rödbenan lät höra alla sina olika läten.

kärrensäppans spel mycket starkt och ivrigt.

enkelbeckasin ytterst allmän.

skedand mycket allmän; typiskt bullrande uppflog.

årta flera par; lätet ytterst typiskt.

gräsand var allmän, men

kricka och framför allt bläsand mycket talrikare. Bläsänderna kommo sent på kvällen i full fart från Sövdesjön och slog ner på ängarnas våtare delar.

sothöns: det skarpa "pits" hördes sent på kvällen, likaså "gyv".

Klockan 22,30 kröp vi i sovsäckarna.

Kommentarer: se följande dag.

1938-04-24, söndag.

Klockan 1,30 uppstego vi. Frost och bistert kallt, men klart och fint. Vi kokte kaffe och gick sedan ut på ängarna i mörkret. Lång runda. Sedan tillbaka, packade, gick åter i ljuset ut på ängarna. Köhler och Metz kom. Vi for sedan till Åmans bro, undersökte Sövdesjöns ostsida på flera ställen och skogarna vid Sövdeborg samt Sövdeborgssjön. Därefter, kl. 10,30, lunch på Snogeholm. Klara till avfärd kl. 12. Snogeholmssjön och skogarna norr därom undersöktes. Cyklade sedan via Ilstorps gård - Ilstorps kyrka - stora vägen - Kloster-sågens grusgrav - in på nya marker i Vombs Fure - Vombs by - ner till östra gränsen av Vombs ängar - tillbaka via Vombs by - Hjälmarsöd - Harlösa. Uthungrade. Kaffe. Dyblöta. Sedan cykel Revingehed - Fönesjön - Krankesjöns N sida - Revingeby. Tåg därifrån hem kl 20,54. Därefter thé på Atheneum och läggning. Om allt detta se vidare nedan. Dagen den bästa fågeldag jag haft. Artlista (se nästa sida):

FORTS.

OBS: i denna lista står tecknet + för att arten är sedd, och bokstaven a betyder att den blev allmänt sedd (på angiven plats, eller, om a står i spalten längst till höger, allmänt sedd under dagen.).

(Närmare uppgifter om många av dessa arter: se efter tabellen!)

art	Karup	Sövdesjön Sövdeborg m. omgivn.	Snoge- holmssjön m. omgivn.	Vombs Fure Krankesjön Revingeby	andra platser och/eller övr. kommentarer
1 kråka	+	+	+	+	a
2 råka		+		+	flerstädes, a
3 kaja		+		+	a
4 skata		+			a
5 nötskrika		+	+		flera ex
6 stare	+	a		a	
7 grönsiska		+			
8 hämpling	a	a		a	
9 grönfink		+			
10 bofink		+	a	a	ytterst allmän
11 pjodd				+	
12 pilfink				+	
13 gulsparv		+	+	+	
14 sävsparv	+		+	+	
15 trädlärika					1 ex Klostersåg.
16 sånglärika	a	a		+	
17 ängspiplärika	+	+		+	
18 sädesärla		a		+	
19 trädskrypare		+			
20 nötväcka		+	+		
21 talgoxe		+	+		
22 blåmes		+	+		
23 entita		+			
24 svartmes			1 ex		
25 kungsfågel		a	a		
26 lövsångare		1 ex			
27 taltrast		+	a		
28 rödvinge		+			
29 koltrast		+	+	+	
30 stenskvätta		+			
31 rödhake		+	+	+	
32 gärdsmyg		+			
33 gröngöling		+			
34 större hacksp.		+			
35 mellanspett		+			
36 kattuggla				+	
37 <u>stenfalk</u>	+				1 ex Ilstorp
38 <u>tornfalk</u>	+	+			2 ex Ilstorp
39 <u>ormvråk</u>		+	+		
40 <u>glada</u>			+		
41 <u>sparvhök</u>	+				
42 <u>duvhök</u>		+			
43 <u>brun kärrhök</u>	+			1 ♂	
44 ringduva		+	+	+	
45 skogsduva		+	+		

FORTS

1938-04-24 forts. Artlista forts:

art	Karup	Sövedsjön Sövedborg m. omgivn.	Snoge- holmssjön m. omgivn.	Vombs Fure Krankesjön Revingeby	andra platser och/eller övr. kommentarer
46 rapphöns				+	
47 fasan		+			
48 st. strandpip.					Klostersågen
49 vipa	+	+		+	
50 storspov	+			+	
51 rödbena	+			+	
52 skogssnäppa				+	
53 kärrsnäppa	+				
54 enkelbeckasin	+				
55 halvenkel b.	+				
56 vattenrall	+			+	
57 rörhöna	+				
58 sothöna	+	+	+	+	
59 trana				+	
60 häger	+		+	+	
61 rördrom				+	
62 storskrake				+	
63 sjöorre	+				
64 brunand			+	+	
65 vigg		+	+	+	
66 knipa			+	+	
67 skedand	+	+	+	+	
68 gräsand	+	+	+	+	
69 bläsand	+	+	+	+	
70 stjärtand				+	
71 kricka	+	+		+	
72 årtä	+				
73 knölsvan		+		+	
74 sädgås	+	+			
75 bläsgås		+			
76 spetsbergsgås	+				
77 skrattnås		+	+	+	
78 fisknås			+		
79 gråtrut	+				
80 smådopping				+	
81 svartnalsad d.			+		
82 skäggdopping		+	+	+	
83 gråhakedopp.				+	

Fantastisk artlista! Denna dag stod i fullkomlig särklass.

Det första vi upplevde i fågelväg på morgonen eller rättare sagt på natten kom redan innan vi klev upp, alltså strax före kl. 1,30: stor sjöorreflock mot öster.

Vi gjorde upp eld på Typha-stänglar, björknäver och plankor och kokte kaffe och åt smärgås ungefär kl. 2,15. Sedan ut på Karups ängs-
marker medan det ännu var fullt mörker. Det var frost. Mina stövlar
voro vita av rimfrost, och rimfrost var det på alla Caltha-blad, och
is på vattnet mellan tuvorna. Konserten var fulltonig nere över
ängarna. Spovarna spelade i mörkret, en och annan vipa gnällde,
rödbenorna läto höra sitt spel, sitt "tju-hu" och "tju-tu tututu"
m.fl. typiska läten. Kärrsnäpporna surrade. Det tycktes vara mycket
gott om kärrsnäppa. Då och då hördes en ärtas skällrande, och ideligen

FORTS

1938-04-24 forts.

lyfte skedänder med bullrande vingslag i närheten. Gräsänder, krickor och bläsänder hördes också ofta, medan det ännu var full natt. Enkelbeckasinernas spel fyllde rymden, och - sedan vi ett par gånger hört det otydligt på avstånd - plötsligt kom den halvenkla lilla fågeln och lät höra sitt trolska spel. Inte en skymt sågs av spelaren, men flera gånger kom den alldeles över oss. "Gock-lockigocklocki, gocklocki". Det sisande ljudet hörde vi ej, men "den galopperande hästen" hördes, om man lyssnade, från åtskilliga håll på ganska långt avstånd.

Medan det ännu var natt hördes en häger vråla ett par gånger.

När det blev någorlunda ljust, c:a kl. 3,10, märkte vi plötsligt att spelet nästan helt tystnat. Endast någon enstaka spov spelade eller någon vipa skrek. Rödbenan lockade då och då, men alla andra, även stinkpaddorna som i ringa mängd hörts i mörkret, hade tystnat. Vi gick då tillbaka och packade ihop våra grejor, varpå vi - nu i full dager - gick en ny runda på ängarna. Det var härligt. Solen sken, och det blev snart ganska varmt. Nattspelet var alldeles slut, endast spovar flöjtade, vipor skrek och rödbenor lockade ibland. I mossen skrek rallar, och på återvägen lyckades jag t.o.m. få se en rall för en sekund, när den gjorde en liten flyktsväng och dök ner bakom en tuva. Rörrhöns fanns också i mossen, och sävsparven var vanlig.

Metz och Köhler kom från Ilstorpssidan, där de övernattat.

Bland de fåglar som nu kommo till synes var några gråtrutar, som på väldig höjd drog mot öster, vidare bl.a. en grann brun kärrhök ♂, dock ej påfallande ljus, som kom strykande över mossen.

Först relativt sent kom gässen ut på sitt morgonbete. Det var påfallande mycket gäss kvar. Flera hundra sädgäss syntes nere mot Sövde, och många flockar kommo förbi Karup, ehuru ingen slog ned där. Enstaka gäss kom över oss mot söder men kommo snart tillbaka igen.

Kolossal tur hade vi däremot med spetsbergsgåsen. Den kom sent, alldeles ensam. Det var en gammal fågel, mycket ljus, ovanpå nästan blåvit. Dess läte fick jag höra och antecknade. Det är svårt att härma bra; vokalen kan vara å eller mera åt i. Men säkert är, att lätet var högre än sädgåsens. Det lät ungefär "jäckjäck", hastigt upprepat, sedan efter ett par sekunder åter "jäckjäck" eller

"jä¹ck jä¹ck" eller dylikt. Slutligen lät den höra ett lägre "karák jäckjäck - jäckjäck - jäckjäck - karak". Lätet av spetsbergare synnerligen roligt att höra. Jag tror det är ganska lätt att känna igen om man får höra det ordentligt, men att i en stor sädgåskör urskilja enstaka spetsbergsgäss tror jag är svårt, säkert mycket svårare än att i dylika flockar höra bläsgåsen.

Sedan gässen kommit, drog vi oss till cyklarna. Vid Karups gård kom en stenfalk på avstånd lågt över fälten. Vi cyklade till Åmans bro via Karups Nygård. Här lyfte stora starflockar för en sparvhök, som kom smygande invid gården.

Vid Åmans bro såg vi sädesärlor samt några viggas som flög över Sövdesjön. Vi for vidare till Sövde, såg på vägen några stenskvättor och tog sedan en mycket givande promenad runt kyrkogårdsudden i Sövdesjön. Här var småfågellivet särskilt rikt, och i vattnet låg också en del fågel. Här sågs:

råka: häckar på udden i tallarna
stare allmän

grönsiska: liten flock drog
lockande mot norr

bofink
trädkrypare sedd av Melander
nötväcka allmän
entita 1 ex
talgoxe
blåmes

lövsångare: årets första och
dagens enda. 1 ex, satt i en
björk och sjöng då och då

rödhake: var vanlig idag; tydligt
och starkt sträck. Syntes över-
allt vid Sövdesjön och Snoge-
holmssjön

vigg: i sjön enstaka par eller
småflockar

gräsand
skäggdopping allmän

FORTS

1938-04-24 forts.

Vi stack sedan bort till den lilla Sövdeborgssjön. Här seglade ormvråk över skogen, och en grann duvhök kretsade högt uppe. F.ö. gårdsmyg och ängspiplärka, men inget märkligt.

Vi tänkte oss nu ner till Snogeholm, men det kom mycket imellan. Jag ville gärna studera Sövdesjön litet mer; vi gick därför ner genom skogen till östra stranden. Här var massor av ringduva i skogen, vidare hörde vi gröngöling och såg en större hackspett ♀. Kungsfågelflockar i en grandunge.

En stor flock gäss stod vid stranden. Bakom en grandunge kröp vi på dem och studerade dem. Vi stod på 10 meters avstånd från varandra i brynet. Jag såg bara sädgäss, men Engdahl, Melander och Köhler såg 2 bläsgäss med stora bläsar; de stodo dolda för mig i en liten sänka. I sjön låg krickor, och en massa skrattnåsar fanns överallt. Vi gick ut på udden med skogskullarna. Här var en väldig flock rödvingetrast, och ett tu tre uppenbarade sig en duvhök med en trast i klorna. Den slog ner i ett tätt snärje nära vattnet, men vi skrämde ut den, varvid den, praktfull att se, flög iväg över sjön med bytet. Vidare såg vi på andra stranden massor av fågel. Ett falkpar kretsade långt borta, arten kunde jag ej säkert avgöra, men jag tror det var lärkfalk. I vattenkanten på andra sidan sjön gäss i massor. "Våra" gäss hade också rest dit. Vidare sågs där väldiga flockar av kricka och bläsand.

På återvägen från udden sågs i vassviken en praktfull knölsvan ♂. Bo? - Vi gick upp genom skogen till cyklarna för att fara till Snogeholm. Klockan var nu över 9, och vi var my. hungriga. Vid gamla bostället, där vägen korsar ån från Snogeholmssjön, stannade vi av okänd anledning. Då hördes ett hackspettläte "tjick tjick". Saken undersöktes, men innan vi hunnit se något, hördes ett läte "piuu piuu", mycket likt nötväcka. Jag trodde det var nötväcka, men Metz som stod bredvid utropade "Mellemstor Flagspætt". Vi och de andra in i ek-skogen. Där satt (faktiskt) en nötväcka i en trädtopp, men strax därefter lyfte sannerligen en mellanspett ur en ek och satte sig strax intill. Vi studerade den omsorgsfullt. Varje detalj i dräkten iaktogs. Den hade hjässan helt röd, och den var egentligen föga lik en större hackspett. Mycket vitare, undersidan ljusgul, hade ej de svarta teckningarna på huvudets och halsens sidor, osv.

Det blev diskussion om lätet eller rättare om lätena. Jag tyckte mig märka att mellanspettens "ordinarie" läte, som kan härmas "tjick" och som den nu lät höra i rask följd, steg mot slutet och blev hastigare. Alltså

mellanspett: tjick tjick tjick tjick. Schematiskt: - - - -

större hackspett: tjick tjick tjick. " : - - -

Sista stöten hos mellanspett hög och hastig och gäll; det verkade som om spetten blev upprörd eller förvånad och inte riktigt behärskade sig. Men om denna lustiga detalj är konstant kan jag inte säga.

Efter detta finfina fynd for vi till Snogeholm och åt en kraftig lunch. Klockan 12 gav vi oss åter ut, gick utefter Snogeholmssjöns strand från slottet till Fiskarens, därefter tillbaka till cyklarna i en stor halvcirkel i skogen. Det hade blivit helmulet; och nu, när vi startade cykelfärden, började det regna. Regnet upphörde ej förrän vi voro genomblöta. Huvudsaken var emellertid att vi fick se fågel. Snogeholmssjön var fågelrik. Massor av skrattnåsar flög över sjön, skäggdoppingen var vanlig, sothöns likaså, och viggen låg påfallande allmänt kvar i småsällskap eller parvis. En enstaka bläsand ♂ ad och en kniphona samt dessutom ett knip-par på långt håll fanns också, och skedand och gräsand var vanliga. Enstaka brunänder. En ♂ sågs. Finaste fyndet bland simfåglarna var dock den efterlängttade svart-halsade doppingen. Ett par, ♂ ♀, låg i norra delen av sjön och studerades noggrant. Hannen var kraftigare, vackrare, rödare på sidorna. Över sjön kom också ett annat av dagens stora glädjeämnen: gladparet.

FORTS

1938-04-24 forts.

Först sågs ett ex, sedan båda två; de seglade norrut högt över sjön. Kommo senare tillbaka i sällskap lågt över vattnet. Vilken syn!

Inne i skogen var fågellivet också mycket tillfredsställande. Nötskrika vanlig, bofink påfallande vanlig, mesarna incl. en svartmes sågs också, och taltrast och koltrast voro vanliga och sjöngo. Det hade nu blivit mulet och småregnigt men ej kallt. Rödhake allmän, och ringduva ytterst allmän; skogsduva glädjande nog också ganska allmän, vi såg den parvis flyga över gläntorna i skogen. Ormvråk sedd. När jag tittade upp över en glänta, kom 2 fiskmåsar ad seglande över i regnet.

Vi fortsatte nu via Ilstorp till Klostersågens grusgrav. Regnigt och kallt, men ganska trevligt ur fågelsynpunkt. Vi såg ett par tornfalkar på avstånd och en sabla grann stenfalk ♂ ad. Den satt på ett fält vid Ilstorp, norr om kyrkan, närmare bestämt på en stor jordhög uppkastad av Arvicola terrestris, och den hade ett byte, troligen en lärka, i klorna. Den lyfte för oss och flög snabbt längs marken men fällde snart åter på en jordhög, och det var mycket lustigt att se hur oerhört tvärt den satte sig. Det var som om den flugit emot ett nät och ögonblickligen hamnat sittande på marken.

I busväder kom vi så småningom till Klostersågens grusgrav, där vi klev ner för att se efter mindre strandpipare. Detta misslyckades, men en större dito höll till i graven istället. Och en trädlärka kom, ljuvt jodlande, över skogen. Sedan körde vi på äventyrliga vägar genom Vombs Fures sydvästra del, ut på stora sandmarker med dåliga, tynande tallbuskar, där jag aldrig varit förut. Någon fågel fanns där inte, men trakten såg trevlig ut med lustig vegetationsprägel. Vi kom så småningom ut på vägen söder om Vomb. Här lyfte ett rapphönspar. Vi for ner till Vombs by och studerade Heljesjön, där det fanns skedand, kricka och dylikt; fortsatte sedan till Vombs Södergård: här hölls en kolossal bofinkflock på åkern, uppblandad med pjodd och pilfink.

Vi for ut till ängarna. Här lyfte tre tranor på stort avstånd. F.ö. intet märkligt. Här delade vi på oss. Köhler, Metz, Melander och Eva Hansen reste över Vombs ängar för att se efter rödspoven, men Engdahl och jag reste tillbaka via Vombs by till Hjälmared. Där fanns som vanligt stora fina andflockar:

kricka 100-tals, bläsand över 200, och av stjärtand c:a 10 iakttagna.

Vi träffades åter på fiket i Harlösa, Café Central hette det. Rödspoven hade de ej lyckats få se. - Vi var nu igen mycket hungriga och alldeles genomblöta. Drack hett kaffe med wienerbröd. Sedan for vi mot Revingeby. Nära "Mordcaféet" sade Melander, att han nyligen sett skogssnäppa vid Kävlingeån. Vi stack ner till ån, och sannerligen lyfte inte skogssnäppan från åkanten precis som på beställning!

Därefter Fönesjön. Här kom ett storskrakpar flygande högt mot Ö. Och i sjön visade sig som vanligt gråhakedopping, 3 ex närmare bestämt vidare sothöns, viggas, brunänder osv. Sävspärv.

Vi gick via Föneskogen ner till Krankesjöns nordsida. Här låg en hel del knipa kvar, vidare massor av sothöns, gräsand, kricka, vigg osv. osv. Skrattmåsar mycket allmän i Krankesjön. Något nytt för dagen blev det dock ej här, utom att rördrommen bölade. Det hördes fint nu. Kvällen hade blivit klar men ganska kall. Vi stack tillbaka till Föneskogen, såg en kattuggla som blev förföljd av två koltrasthannar under de gräsligaste tjut.

Vid Fönesjön lämnade oss Köhler och Metz för att fara ner till Silvåkra f.v.b. med tåg till Malmö. Vi andra cyklade upp till Revingeby, där vi hörde smådoppingen drilla i sin gamla vattenhåla. Och - sist men inte sämst - hördes Pelobates' svaga bubblande ljud stiga upp ur vattnet.

Vi togo sedan tåget till Lund efter en av de rikaste fågeldagar jag någonsin varit med om.

Kommentarer till 23 och 24 april 1938: se nästa sida.

1938-04-23 och -24, forts.

(62)

Kommentarer till dessa båda dagar:

A. 1938-04-23:

1. "Tjänstgöring som vanligt" innebar amanuensstjänstgöring på Entomologiska museet, där jag var e o amanuens. Arbetstiden var måttlig: 4 timmar per vecka. Arbetet skulle ske på lördagarna och helst inte börja före kl 10 eller 11, eftersom Kemner sällan kom upp till Institutionen innan dess. Vi gjorde som han ville. Mycket ofta arbetade vi mer än den fastställda tiden, helt enkelt för att vi tyckte det var roligt. Men var arbetstiden kort, så var lönen därefter. Den var lika med noll. Eller också kan man - om man vill vara generös - säga att lönen bestod i att vänta på ett amanuensrum. Självt blev jag e o amanuens i december 1932, och det dröjde drygt fyra år innan jag fick rum (bostadsrum alltså) på Zoologiska Institutionen. Men visst var det härligt att få gratis bostad.
2. Cykelturen Lund - Karup. Egendomligt nog har jag ett mycket klart minne av den pilgrimsfalk som flög lågt förbi oss någon kilometer efter det att vi passerat avtagsvägen till Östarp (Kulturens Östarp) och kommit ut på öppen mark.
3. Kvällens djurliv vid Karups ängar förvisso helt fascinerande. OBS bl a vad som säges om kärrsnäppan. Trots att ån undgått reglering (se moment 4) har tydligen fågellivet utarmats i högsta grad.
4. När Kävlingeån och Vombs ängar offrats dröjde det förstås inte länge innan Klingvallsån (nu: Klingavälsån) togs upp till behandling. Regleringsplaner och båtnadskalkyler uppgjordes. Jag, och några ~~någon~~ med mig, kämpade emot, och naturligtvis blev vi förklarade för verklighetsfrämmande fanatiker av motparten. Längre såg det högeligen hotande ut, men vattenmålet gick ändå till Högsta Domstolen, ~~med~~ och där vann naturvården med 5 röster mot 2. I efterhand fick jag veta, att ärendets utgång bedömdes som mycket märklig och oväntad, ja, det sades t.o.m. att "något sådant aldrig hänt förut". Kommentarer härtill ligger nära till hands, föga smickrande för landets syn på naturen och naturvården; men jag avstår från att utveckla temat här.

B. 1938-04-24.

5. Artlistan är nog nära rekord för en aprildag, i varje fall om man betänker att exkursionen skedde per cykel och till fots och att vi rörde oss inom ett begränsat geografiskt och ekologiskt område. Ingen kustlokal blev ju besökt, exempelvis. - Rätt många arter bör kommenteras. De tagas här upp i den ordning i vilken de står i tabellen, med tillägg av ~~en~~ någon art som står i texten men ej i tabellen.
 - a) mellanspett: mycket rolig observation. Det tycks framgå, att jag inte tidigare varit bekant med mellanspettens mjuka, om nötväckans påminnande läte. Kanske var det så. Men jag trodde att (det lätet) jag lärde känna redan omkring år 1936.
 - b) obestämd falk: två ex i sällskap omnämnda i texten men ej i tabellen. När jag gör en artlista med nummer, brukar jag bara ~~numrera~~ numrera de arter som blivit bergsäkert bestämda (enligt min dåvarande kunskapsnivå, naturligtvis. Med stigande ålder och erfarenhet har det ju blivit tvunget att underkänna eller ifrågasätta tidigare bestämningar, något som ju dessa kommentarer ofta tar upp). - Dessa båda falkar får förbli obestämda: det kan ha varit lärkfalk, men i så fall ett mycket tidigt datum.
 - c) större strandpipare (sedd) och mindre strandpipare (ej sedd men nämnd i texten): Nära Klostersågens lilla station fanns en grusgrav i platt terräng. Ett stickspår ledde dit från järnvägen, ~~med~~ och åtminstone på 30-talet utvanns grus där. Just

✓ vissa

FORTS

Kommentarer till 1938-04-24 forts.

- den lokalen var sedan flera år känd som häckplats för mindre strandpipare. Jag vill minnas, att Gunnar Nordqvist först gav mig besked härom. Biotopen passade säkert den mindre strandpiparen utmärkt. Att vi idag inte fann den ~~större~~ var därför i viss mån en besvikelse. Men att istället finna den större där, det var en överraskning. Där var flata ytor med grus, mestadels my. fattiga på vegetation, men där fanns en del tallbuskar och rude-ratväxter. Däremot fanns där intet öppet vatten. - Grustaget är sedan decennier nedlagt. Det finns kvar men är numera till stor del igenvuxet med sälj, höga örter, en del tall etc.
- d) kärnsnäppa: även idag understrykes den rika förekomsten vid Karup. Värt att komma ihåg. Nu är kärnsnäppan helt försvunnen därifrån, liksom från nästan alla inlandslokaler i södra och mellersta Sverige.
- e) halvenkel becksin: (numera: dvärgbecksin): förmodligen första gången jag hörde denna art spela. Helt säkert är detta dock inte. Jag har inte genomgått dagböckerna från tidigare år, när detta skrives. Men jag har en känsla av att eventuella tidigare obsar (läs: avlyssnanden av spelet) varit m l m dåliga, om de alls funnits. GRck 1988-04-02.
- f) spetsbergsgås: ~~större~~ goda observationer har jag alltsedan år 1935. Men nästan säkert var detta första gången jag hörde och antecknade dess läte.
- g) knölsvan: fågeln låg i viken nedanför Sövde by, alltså ungefär nedanför kyrkan. Jag vet inte varför jag tillfogade ordet "Bo" med frågetecken efter. Det var väl bara en spekulation. Men här finns en fotnot, daterad 26 april, alltså två dagar senare; och den noten lyder ordagrant: "Senare meddelade Gunnar (26/4): Bo m. ägg!!". Eftersom häckande vilda knölsvanar vid denna tid var sällsynta i Skåne, var det ~~större~~ rimligt att man misstänkte häckning om man såg en knölsvanhanne utanför en vasskant i slutet på april. Jag hade tydligen omnämnt obsen för Gunnar Nordqvist, som genast farit dit - och funnit boet!
- h) smådopping: den drillade "i sin gamla vattenhåla" vid Revingeby. Den vattenhålan var ett kärr beläget precis söder om dåvarande Revingeby station, ett rikt och fint kärr. Se nedan om groddjuren. När Kävlingeån reglerades ett par år senare, sjönk grundvattnet så starkt, att detta kärr blev helt torrlagt. Det låg på sandig mark. Det är numera sedan många år träningsbana eller kanske snarare nöjesbana för mopedister.
- i) I texten omnämns även två groddjur. Om Karup säges, att stinkpaddorna hade hörts i ringa mängd i mörkret men att de tystnat när det blivit ljust. Stinkpaddan, Bufo calamita, var verkligen ett karaktärsdjur för trakten, liksom också för Krankesjöområdet. Den har enligt nya uppgifter avtagit starkt, kanske så att detta bestånd är hotat. Och om smådoppingens kärr vid Revingeby säges, att vi "hörde Pelobates' svaga bubblande ljud stiga upp ur vattnet". Pelobates fuscus, det är lökgrodan, en sällsynt art alltså. Yngve Melander och Eva Hansen var särskilt intresserade av groddjur; ~~större~~ förmodligen var det tack vare dem jag fick höra Pelobates' lågmälda spel.
6. Klostersågens grusgrav: se större och mindre strandpipare härovan.
7. Alla omnämnda personer är tidigare presenterade. Att vi sammanträffade med Folke Köhler och Preben Metz var en ren slump.

GRck 1988-04-02.

(64)
1938-04-25 t.o.m. -04-28.

Fältgeologisk kurs. Simrishamn och Brantevik. Deltagare: Hadding, Hede, Ingrid Nilsson, Ulla Hadding, Gunnar Nordqvist, Regnéll, Seth Nilsson, Rytterberg, Adde Herrlin, Arne Klementsson, Sandell, ego. Bodde på Hotell Svea. Härliga dagar. Studerade kambriska sandstenen anstående i stranden hela vägen från Simrishamn till Brantevik och söder därom. Om dagarna mest strax söder om Brantevik. Sista dagen, 28/4, vid Gislöv, där vi karterade området med urberg - arkos - underkambrisk sandsten. - Fågelutbyte litet men gott:

hämpling: ytterst
allmän, även
flockvis
sädesärla allmän
stenskvätta mycket
allmän
gulsparv allmän
ladusvala: 1 ex 27/4, sträckte
mot norr utefter stranden vid
Brantevik.
lövsångare: 1 ex sjöng därstädes
också 27/4.
rödhake allmän
skärpiplärka 2 ex Brantevik
ängspiplärka allmän
sparvhök: 1 ex skrämde upp 25/4
strax söder om Simrishamn.
Satt lurande vid en avsats i
sandstenen
stenfalk: 1 ex drog mot söder ut-
efter stranden 27/4 vid Bran-
tevik under småfåglarnas liv-
liga varningslåten
mindre strandpipare: 1 ex sträckte
utefter kusten 25/4. Kom all-
deles inpå. Läte: viv, viv,
högljutt. Trevligt. Alla
dräkt detaljer.
roskarl: 1 ex slog ner på hällen
söder om Brantevik och spelade
vackert 26/4.

strandkata sträckte då och då
parvis över
storspov: 3 ex mot norr på e.m.
i fullt dagsljus vid Brantevik
27/4. Rak, stadig flykt.
enkelbeckasin: i det lilla kärret
i sandstenen. Gislöv nära
dungen
knipa: en ♀ utanför Hotel Svea
alla dagarna.
alfågel: några få ex kvar; ännu
27/4 (en) ♂
småskrak: åtskilliga smärre
flockar mot norr
skrattnås
fiskmås
gråtrut
havstrut
sillmås flera ad
kentsk tärna: livligt sträck:
25/4 3 + 2 + 3 ex.
26/4 2 ex, sträckte mot norr
utefter stranden,. Kom
elegant förbi
annan tärna: 25/4 2 ex. } art
26/4 2 ex. } oviss,
jag hade ej tillfälle att se
med kikare.

Kommentarer:

1. Jag gick på ett par tre geologiska fältkurser på 30-talet. Även flera av de uppräknade personerna gjorde så. Det var mycket trivsamma dagar, och lärorika.
2. Deltagare denna gång; ordningsföljd enligt ovan: Assar Hadding, professor, chef. Ernhold Hede, biträdande lärare i geologi, vice-chef. Ingrid Nilsson, tekniskt biträde på Geologiska Inst., gifte sig flera år senare med Seth Nilsson, som tog sig namnet Steneström. Gunnar Nordqvist, ofta presenterad förut. Gerhard Regnéll, fil stud med geologi som huvudintresse, blev i tidens fullbordan professor i ämnet i Lund, gifte sig med Ulla Hadding. Seth Nilsson också fil stud, geolog, tog namnet Steneström, se även ovan. Rytterberg också fil stud, försvann rätt snart. P. Adolf Herrlin, kallad Adde, geolog (kristallograf mest), jubeloriginal, ibland rolig, ibland påfrestande. Arne Klementsson ofta presenterad. Arne Sandell marinbiolog, men övergick till geologi och naturgeografi, disputerade småningom. Ulla Hadding: yngre dotter till Assar H., geolog, tog småningom fil lic., gifte sig med Gerhard Regnéll. - Gunnar Nqt, Gerhard R, Ingrid N, Ulla H, Arne K och jag höll mycket ihopa. Rätt ofta även Rytterberg och Seth N med i gänget.
GRck 1988-04-03.
3. Fågel: obs särskilt skärpiplärkan! GRck.

1938-04-29, fredag.

Sjöholmen. Jag var där mellan 15,30 och 17,40. Trevlig tur. Fint, lugnt men ganska kallt väder. Endast viktigare arter upptagna:

stare: my.allmän. På kvällen kom stora flockar över Sjöholmen
bofink allmän
sävspurv flera ex
sånglärka
ängspiplärka ytterligt allmän.
En flock på > 200 ex kom över när jag stod nära stationen. De lockade ivrigt, flög mot NNV och N. Jag hade sedan tillfalle att granska i detalj en mängd ex som sutto på stängselpålar och dylikt vid järnvägen på båda sidor norr om ån. Det var enbart ängspiplärka. Det måtte varit livligt flyttningssträck nu; det verkar relativt sent, tycker jag
lövsångare sjöng i björkemossen, dock blott 1 eller ett par ex.
ladusvalan var täml. allmänt kommen. Först bara 1 ex iakttaget, men sedan sågs en ganska stor flock jaga över Ringsjön
hussvala: 1 ex vid Widerbergs.
gröngöling hördes tjuta på avstånd.
tornfalk: 1 ex kom i rak och täml. snabb flykt över mot NV på kvällen, flög ganska högt och stannade slutligen ryttlande, på stor höjd.
ringduva ej sällsynt
vipan allmän på fuktängarna nära stambanan
storspoven hördes drilla ute på mossen, och ♂♀ kom sträckande rakt över mig och vidare ut över Ringsjön mot Ö. Honan större.
sothönan ej sällsynt i Ringsjön häger flera ex

storskrak c:a 20 + 15 ex	}
vigg inalles c:a 450 ex	
knipa blott 6 ex	

Jag blev my. förvånad över att se en så stor andflock på klarvattnet utanför Sjöholmen. Alla dessa änder lågo tillsammans i en stor flock, men viggarna tycktes vara parade, med stark sammanhållning ♂ + ♀. - När en fiskebåt kom, lyfte flocken och flög dels in närmare Sjöholmen, dels och framförallt mot N nära stranden. Då höllo viggarna ihop parvis eller i sällskap på 4 ex, varav 2 ♂♂ och 2 ♀♀.
Viggpar lågo också alldeles utanför vassen vid Rönneåns utlopp ur sjön. Storskrakflockarna lågo inuti viggflocken. Kniporna höllo till på ena flygeln.
gräsand: några enstaka ♂♂
havstrut 1 ad ute i sjön
gråtrut: flera ex ad och juv i vattnet eller på pålar i sjön, dessutom sträckte först 3 ad och sedan ytterl. flera ex mot öster på stor höjd. Jfr förra året.
skrattnås ytterst allmän, dels ute över sjön, dels över land. Ideligen kommo skrattnåsar på väg till eller från sjön. Ibland seglade de runt högt uppe som vråkar, ivrigt skrikande.
fisktärna: 1 ex kommet. Satt på påle ett stycke ut, kastade sig därifrån i vattnet, försvann bakom vassen men kom sedan in mot bron, där jag stod. Näbben var tämligen mörk, röd, utåt svartnande, icke klart röd med tydlig svart spets. Översida vackert grå i kvällsljuset, vingens framkant vit, stjärt ej extra djupt kluven. Fågeln verkade tämligen kraftigt byggd. En stund senare sågs den flyga högt uppe tillsammans med några skrattnåsar; då höll den vingarna krökta och var mycket elegant.

Kommentarer:

1. I stort sett föga märkliga obsar. Men antalet ängspiplärkor onekligen exceptionellt högt. Även om arten är allmän på sträck, brukar den inte uppträda i så stora samlade flockar. Jag ansåg tydligen att vårsträcket borde vara i huvudsak förbi så sent i april. Det anser jag nog inte idag; norrländska fåglar kan säkerligen vara på genomflyttning hela månaden och ännu litet längre. - Viggflocken ovanligt stor för årstiden. Och storskrakar brukar (brukade) inte vara kvar i nämnvärt antal i sydsånska sjöar efter ungefär mitten av april. Den enda sedda tärnan: kanske en viss tvekan om arten är motiverad. Fisk- eller silvertärna förstås. Kanske kan nyanlända silvertärnor ännu ha m l m tydligt mörka näbbspets, och just oskarpt avsatt mot det röda. GRck 1988-04-03.
2. "Widerbergs" är = Fiskmästare Widerbergs bostad, ett hus just vid Rönneåns utlopp ur sjön. Fiskmästare Widerberg my. ofta i dagspressen. GRck 1988-04-03.

1938-04-30, lördag.

H rev

Tjänstgöring (på Entomologiska Museet som vanligt). Därefter satt jag och skrev dagbok, men redan kl. c:a 22,00 lade jag mig och somnade, ty på natten skulle vi ut till Krankesjön. Klockan 24,00 väcktes jag av Engdahl, som klev in i rummet. Sedan kom Melander + broder, Eva Hansen, Swartling. Vi drack té och delte en halva konjak, varefter vi i hyrbil reste ut till Krankesjön.

1938-05-01.

Klockan 1,30 kom vi till Stensoffa, där bilen fick vända. Vi gick ner till Almen. Ganska misslyckat väder, ty det hade blåst upp rätt starkt från NO och var rätt kyligt. Vi väntade en stund vid Almen och gick sedan utefter sydsidan inne i skogen och tillbaka till Almen, där vi åter gjorde ett uppehåll. Sedan fortsatte vi runt Krankesjöns västra sida och via Ålabäcks utlopp - Fönesjön till Revingeheids station, dit vi kom kl. 6,40, strax innan tåget.

Mellan ungefär kl. 4 och 5 var det fortfarande hård blåst samt iskallt, snöblandat regn. Sedan blev vädret hastigt uppklärnande, och lugnt. - Viktigare arter:

kråka

råka: kom redan tidigt ut från kolonien och stack mot NV över sjön

nötskrika: 1 ex Revingeheids

stare: lyfte i grådagern ur vassen, men på grund av blåsten blev det ej något samtidigt uppflog utan ett antal stora eller tämligen stora flockar, som liksom slingrande band drogo mot V.

bofink allmän; avsevärda sträck drog fram över Silvåkraskogen.

bergfink: förvånande nog var arten allmän. Jag hörde dess kväkande flera gånger inne i tallskogen i Silvåkra just under regnväddret, och sedan var den talrik som sträckande. 2 ex satt på helt nära håll i en björk.

sävspurv allmän Krankesjön.

sånglärka

ängspioplärka

gulärla: 4 ex lyfte ur ett sädesfält vid Kr. nordsida på morgonen. De slog snart ner igen. Vi försökte se huvudets färg, men kikaren var omöjlig. Slutligen lyckades jag med blotta ögat se att huvudet på ett ex föreföll nästan svart, och ljust ögonstreck saknades. Därför tvekar jag ej att kalla den fågeln för nordisk gulärla. svartmes sjöng sin snabba visa i Silvåkraskogen på flera ställen. lövsångare hördes, dock ej många ex.

rödvingetrast var vanlig, flera flockar.

rödhake sjöng allmänt.

skäggdopping mycket allmän Kr. gråhakedopping sedd i Fönesjön.

Artlistan slut.

(FORTS)

hussvalan var allmän, stor flock jagade över Kr. nordsida kattuggla: i Föneskogen och (vid) Silvåkra

ormvråk över Silvåkraskogen brun kärrhök ♂♀ Fönesjön. ♂ är my. gammal och ljus, ♀ tämligen mörkbrun

ringduva

fasan

vipa

storspov: vid Kr. sydsida tydligen ett par som häckar

rödbena spelade särskilt ivrigt vid Kr. N. Även vid Almen

enkelbeckasin

vattenrall skrek allmänt i Kr. S. sothöna

häger

stork: 2 ex på Revingeby 8: 1 ex stod i boet, 1 ex stod på fältet med hängande vingar

rördrom: vi hörde 1 ex nedanför Almen och 1 ex nedanför slottet. Vi lyssnade länge på den senare. Den var ganska flitig: ibland ända till 7 basunstötar

brunand my. allm. i Kr. och Fönesj. vigg likaså

knipa: några få ex i Kr. N. Sedan kom en flock på väl 15 ex (och) slog ned där helt nära stranden.

♂♂ friade mycket ivrigt.

skedand allmän nedanför Almen

gräsand allmän, dock ej i större mängder

kricka mycket allmän

bläsand allmän

årta hördes passera på morgonen i mörkret

knölsvan: 1 ex Almen, 1 ex sydsidan 15 ex i tät flock Kr. O., och 1 ex Fönesjön

skrattnås allmän.

gråtrut: 2 stora kraftiga ungfåglar vid stranden nedanför Almen

1938-05-01 forts.

De två gråtrutarna som nämnas på föregående sida gick vid stranden och plockade bland vipor, krickor och skedänder. Det var två mycket stora och granna ex med kraftiga färger, trots att de ännu ej voro gamla.

Denna dag fick på grund av utfärden en ganska originell prägel. Efter återkomsten till Lund gick vi på Evas Kondis, och sedan gick var och en till sitt. Jag sov kl. 10 - 14. Därefter upp, packade etc, varpå jag i sällskap med Melander satte mig på nattåget till Stockholm. Melander skulle, efter ett par dagars uppehåll hos en släkting i Sörmland, exercera på Int 1 i Stockholm. Nattåget gick kl. 22,11.

Kommentarer till 1938-05-01:

1. Deltagare i färden till Krankesjön: Yngve Melander, hans bror Arne, Eva Hansen, Per Swartling, Sven Engdahl, ego. Alla är presenterade flerfaldiga gånger tidigare.
2. Artlistan fick precis plats på föregående sida. Trots rätt dåligt väder blev det flera roliga obsar, bl.a. dessa:
Råka: ordvalet tyder på att en bokoloni fanns i Silvåkraskogen.
Bergfink: ett sent vårdatum, anmärkningsvärt eftersom det tydligen var fråga om många individer.
Gulärta: arten kände jag väl sedan många år. Rasen, numera kallad nordlig gulärta, måste väl också kunna godkännas eftersom det uttryckligen säges att ögonstreck saknades. - Jag tror jag vet varför kikaren var "omöjlig": högst sannolikt blev linserna immiga på insidan på grund av den snabba övergången från rumstemperatur till ungefär nollgradigt (det föll ju åtminstone snöblandat regn). Jag minns att min Zeiss 7 x 50 någon gång vållade mig sådana besvär, fast den i övrigt var utmärkt.
Storken alltid rolig att se. Den bodde på gården Revingeby 8.
Ander talrika! Vilken kontrast gentemot läget numera.
Knölsvan: alla sifferuppgifter av intresse.
Gråtrut: ordvalet är väl entydigt, men naturligtvis borde jag hellre skrivit att de båda fåglarna inte var utfärgade.
3. Vi tog morgontåget från Revingehed till Lund, ankom dit ungefär kl. 7,15. "Evas Kondis" var ett välkänt ställe i Lund. Det öppnade klockan 6,00 alla morgnar. Man kunde gå dit direkt från en fest, eller från en nattexkursion, eller också kunde man gå dit och få sitt morgonkaffe och sedan tentamensläsa ett par timmar. Rätt många studenter gjorde så. GRck 1988-04-03.

1938-05-02 t.o.m. -05-05.

Var i Stockholm. Torsten Herner var hemma hos oss en kväll. Jag träffade även Rune Bollvik. Han planerar en skånsk turné omkring 1-10 juni och sedan eventuellt Lappland en kortare tid. Det skulle jag också vara ytterst pigg på, helst som det ju lär bli lemmelår. För övrigt hade Pappa och jag rätt mycket resonemang om rättegången. Kontakter med Lönnberg och Gavelin. - En dag var jag ute på Riksmuseet och träffade bl.a. Gyldenstolpe, som undrade vad innerst i h-e Ramel menade med sin angivelse. Jag träffade även Ulf Bergström och Lloyd Lundström. Eftersom det just hade kommit in ett par bävrar, som drunknat i Garphyttan, fick vi uppleva sensationen att lukta på bävergäll. Det var en gulgrå, torr, någon grymig, plastisk massa, som luktade friskt och gott, liknande nejlikolja. - Den 5 maj kl. 13,30 reste jag ner från Stockholm, kom till Lund 21,32. På kvällen träffade jag bl.a. Klingberg och diskuterade den kommande rättegången med honom.

Kommentarer till dagarna 1938-05-02 t.o.m. -05-05: se nästa sida.

FORTS

Kommentarer till dessa dagar:

1. Ulf Bergström, Rune Bollvik, Torsten Herner och Lloyd Lundström är redan tidigare presenterade. Lloyd Lundström hade tagit sin fil.mag. i Lund och snart därefter blivit konservator vid Naturhistoriska Riksmuseets Vertebratavdelning, en tjänst där han stannade kvar till sin pensionering. Rune Bollvik reste verkligen till Skåne i början av juni 1938; uppgifter därom finnas i min dagbok. Själv kom jag till Lappland kort därefter, närmare bestämt till fjällen runt Ammarnäs och i sällskap med Folke Köhler och Gunnar Nordqvist. Det var en mycket lyckad resa, men mina anteckningar därifrån var mycket bristfälliga och finnas ej i denna dagbok.
2. Min Pappa engagerade sig fortfarande mycket i rättegången mot mig och mina kolleger. Jag har ett svagt minne av att jag själv tog kontakt med gamle professor Einar Lönnberg på Riksmuseet; vi hade något år tidigare samtalat om Kävlingeåns reglering och hotet mot Vombs ängar. Jag vill minnas att Lönnberg även nu var välvillig. Mer minns jag inte. Kontakten med en herre vid namn Gavelin (Gafvelin?) sköttes däremot av Pappa. Jag tror Gavelin var överdirektör vid Sveriges Geologiska Undersökning, men detta är osäkert, och om resultatet av kontakten minns jag absolut ingenting.
3. Det är intressant att Nils Gyldenstolpes namn nämnes här. Nils Gyldenstolpe var fil dr och anställd på Riksmuseets Vertebratavdelning. Han var greve och högaristokrat och därtill kabinettskammarherre och alltså engagerad vid Hovet. - I ett senare skede i livet, särskilt på 50-talet, skulle jag få åtskilligt att göra med honom, och åren 1959-65 blev jag hans efterträdare på Riksmuseet. Gyldenstolpe blev illa behandlad av Lönnbergs efterträdare som chef för Vertebratavdelningen, professor Hjalmar Rendahl. Detta är ju föga underligt. Gyldenstolpe var nämligen en man med klara hedersbegrepp, mycket kultiverad, med ett älskvärt beteende mot alla; och därtill var han en synnerligen god fågeltaxonom, särskilt på tropiska fåglar, både från Sydamerika, Afrika och Nya Guinea. Alla nämnda egenskaper måste ju vara odrägliga för en sådan man som Hjalmar Rendahl. Det krävdes en långvarig intellektuell ansträngning för att förstå, att det kunde finnas så lågsinta människor som Hjalmar Rendahl. GRck 1988-04-04.

1938-05-06.

En övermåttan ljuvlig majdag, varm, lugn och härligt klar. Jag fann det omöjligt att gå i Lund. Tillsammans med Hård af Segerstad reste jag till Eksholm kl. 12 med buss. Vi gick sedan några timmar i Bökeberg, bl.a. vid Fjällfotasjöns norra sida och på mossen nedanför Troberga vid sjön. Att gå i skogen och på den undangömda mossen och att se ut över de lummiga holmarna i sjön var en upplevelse. Man kände sig försatt till en annan och bättre värld. Fågelutbytet blev fint. Väl en timme satt vi vid Fjällfotasjöns strand mitt emot Orön och njöt av de härliga scenerierna. - Viktigare arter:

nötskrika: 1 ex i skogen norr om Trobergamossen

bofink allmän

sävsparv vid sjön i de oländiga sumpmarkerna i mosskanten

ängsfiol: 1 ex lyfte på Trobergamossen

trädfiol på sjöns södra strand och dessutom inne i skogen nära Eksholm

trädkryp: 2 ex inne i den högstammiga bokskogen norr om mossen på åsen

nötkärr hördes flerstädes

talgoxe } allmänna i skogen
blåmes }
entita }

lövsångare mycket allmän

grönsångare: 1 ex hördes sjunga vid Bökebergsslättens hållplats taltrasten var allmän inne i skogen. Lyfte ofta från marken rödhake sjöng tämligen allmänt i skogen

ladusvalor jagade över Fjällfotasjön, dock blott några stycken större hackspett hördes trumma vid Eksholmssjön. Vi gick för att se på den, men innan vi hunnit fram kom den framflygande och satte sig i en björk vid sjöstranden. Det var en ♀ av större hackspetten

pilgrimsfalk: 1 ex kretsade i vida cirklar över Fjällfotasjön när vi stod mitt emot Orön. Den var högt uppe. Det var en ganska egenartad syn att se den kretsas utan ett vingslag.

En stund senare, när vi studerade gladan som flög över Orön, dök plötsligt en pilgrimsfalk in i synfältet. Den kom i störtflykt mot trädkronorna. Det gick med rasande fart. Den svängde något kring sin egen längdaxel, men strax innan den försvann bakom trädtopparna gjorde den en mycket tvär sväng. Jag såg då, hur den bredde ut

vingarna något för att sedan åter sluta dem intill kroppssidorna.

ormvråken föreföll att vara allmän. Den syntes flera gånger, särskilt över mossen och sjön. Det var tydligen en sådan dag, då rovfåglarna gärna gjorde sina flyg lekar. Vi såg bl.a. en ormvråk som över mossen kom fallande brant nedåt med hoplagda vingar. Ett stycke över trädtopparna blev banan mindre brant, och den susade fram precis över skogskanten. Strax därpå lyfte en annan ormvråk ur en grantopp på andra sidan mossen. Den började segla och var förvånande snart uppe på väldig höjd. Det måste ha varit en uppåtgående luftström över mossen, annars kan jag inte förstå hur vråken utan ett vingslag kunde höja sig så kvickt. Slutligen var den så högt att vi absolut inte kunde se den med blotta ögat. I kikaren var den däremot synlig som en prick. När den nått som högst, slutade den att cirkla runt och gled i stället i rät kurs mot NV, och försvann snart ur vår åsyn..

Sedan såg vi flera ormvråkar över Fjällfotasjön, många av dem mycket högt.

↓ gladan såg vi över Orön, lågt över trädtopparna. Visserligen bara en kort stund, men i samma synfält hade vi just en ♂ ad av brun kärrhök, och samtidigt dök pilgrimsfalken som ett stjärnskott in i samma synfält!

↓ brun kärrhök: en glad överraskning. På väldig höjd över sjön dansade en gammal ljus ♂. Sedan såg vi också en ♀ med vitt på huvud och vingfrankanter. Den flög lågt över sjön. Kort därpå dök hannen åter upp, nu lågt och samtidigt med gladan och pilgrimsfalken, som

FORTS

↓ ovan skildrats. Det var en verkligt grann ♂; mycket ljus var den, nästan vit på vingarna, med mörka handpennor, brun rygg och röda "byxor".

Även nere mot Orans gård såg vi bruna kärrhökar segla omkring tillsammans med en ormråk.

ringduvan var allmän
fasan kolossalt allmän utefter järnvägen Holmeja - Klågerup, Eksholm osv.

vipa: några enstaka ex sträckte över sjön mot NNO. Sena flyttare?

sothönan fanns i sjön, dock ingalunda i större mängder, tvärtom påfallande sparsam.

häger: några få ex över sjön, därtill en ad stående på lur vid "Calla-dammen".

gräsand: några drakar } därutöver
kricka: 2 ♂♂ } inga änder.
Sjön alltså

fattig på änder. De 2 krickorna flög i sällskap över sjön, fällde i vasskant.

fisktärna: 3 ex jagade varandra över sjön. Läte bl.a.

"tri - rä - rä - rä - rä".

skrattnås massvis på sina holmar.

fiskmås: några ex över sjön.

skäggdopping: ej sällsynt på vattnet.

Vid Eksholmssjön, som i vattnet hyste summa 2 gräsanddrakar, en i NV och en i S, satt en stare som var fenomenal att sjunga. Jag trodde först det var en kaja som satt och småpratade, sedan lät den som en nötskrika, strax därefter som storspov och vipa om vartannat, därtill som skogssnäppa, mycket bra alltihop.

Kommentarer:

1. Nils Hård af Segerstad var jurist i Lund. Han tyckte om att vandra i den skånska naturen. Det var en ganska komplicerad person, på ett underligt sätt blyg och påträngande på samma gång. På de sista 45 åren har jag knappast träffat honom.
2. Eksholm och den mycket lilla Eksholmssjön ligger i nordöstra delen av skogsområdet Bökeberg. När det i dagboken talas om "sjön", avses alltid Fjällfotasjön, om ej motsatsen uttryckligen säges.
3. OBS ordvalet om fasanen. Jag brukade - tyvärr - inte intressera mig mycket för denna art. Därför figurerar den mycket ofta i mina artlistor utan vidare kommentarer. Den var på 30-talet och ännu ett par tre decennier framåt mycket vanlig: på en ordinär exkursion exempelvis till Krankesjön eller Sövdetrakten såg jag säkert oftast flera tiotal exemplar, stundom förmodligen hundratals. Nu beklagar jag mycket att jag inte gav noggrannare siffror. Dagens kommentar är därför av intresse. Ingenting tyder på att antalet sedda fasaner var särskilt stort idag. Den var shart sagt alltid vanlig, det var trivialt att se fasaner, ofta m l m flockvis, där man rörde sig.

GRck 1988-04-05.

4. Jag minns att jag fann Calla palustris, missne, på ett par ställen i Bökeberg. Men exakta platsen för "Calla-dammen" kommer jag inte ihåg nu. GRck 1988-04-05.

1938-05-08, söndag.

Vi hade ursprungligen tänkt oss att göra en tur till Krankesjön. Men när jag på morgonen kl. 6 var uppe och såg på vädret, var det blåsig, och regnbyar litet varstans över slätten, så jag lade mig och somnade igen. Längre fram på dagen blev vädret något bättre, dock fortfarande mycket blåsig och med hastigt växlande, trasiga molnformationer.

Ringdahl, Engdahl, Dahl och jag beslöt att fara till Bökeberg med tåget kl. 12,52. Så skedde även. Det var övermåttan grant i skogen och vid sjön, starka färger, gulgrönt i bokskogen, djupblått över sjön, och blåsvarta regnmoln susande över himmelen, sönderblåsta i kanterna och med strålknippen, som från solen sköto ut genom rämnorna.

Vi gick hållplatsen - rakt igenom skogen till västra mossen, sedan utefter nordstranden - utsikten - runt hela udden - Troberga-mossen - full fart (till) hållplatsen. Tillbaka kl. 17. Fågelrikedom ej så stor som sist, även om ett par rätt trevliga arter syntes. Den allra trevligaste, fiskgjusen, såg jag tyvärr inte. Arter:

nötskrika

bofink

sävspurv: Trobergamossen i de otillgängliga sumparna i utkanterna

ängsfiol: 2 ex tillsammans på västra mossen

trädfiol i sumpiga björk-skogen därintill

nötväcka

talgoxe

blåmes

stjärtmes: 1 ex i bokskogen på näsets östsida

lövsångare mycket allmän

snöskata: väldiga flockar nära Holmeja från tåget kl. 17,10.

Det var många hundra ex., de flögo mot N. Vingens vita undersida lyste lång väg i solen.

taltrast i skogen

rödhake några få

gärdsmyg: 1 ex sjöng i skogen

ladusvala några ex

hussvala 1 ex över sjön

ringduva

tornfalk 1 ex, täml. ljust röd, vid Klågerup på hemresan

ormvråk: några få ex iakttagna

sparvhök: 1 ex kom över en glänta i skogen

duvhök: 1 ex, en ♂, kom från Ö över sjön. Ganska högt, kraftfulla rörelser i blåsten. Den flög in i skogen bakom "utsikten".

brun kärrhök: 1 ♂ i dansande flykt uppe vid Troberga

4 fiskgjuse: just när jag stod och rotade i en gammal fallen ekstubbe vid Fjällfotasjöns norra sida, såg Engdahl och Ringdahl, som då stodo nere vid stranden, en fiskgjuse komma från söder och dra in över skogen.

fasan

sothöns

häger: 2 ad, mycket granna

gräsand: åtskilliga drakar, bl.a. 5 stycken i flock i sjön utanför Trobergamossen

kricka: en ♂ lockade ~~ett par~~ i en vasskant. Bo?

skrattmås på sin vanliga holme

fiskmås: några ex över Fjällfotasjön, en hel flock över Yddingen. skäggdopping täml. allmän i sjön.

- - - - -

På kvällen kl. 23 - 24 mycket starkt sjöorresträck över Zoologiska Institutionen.

Kommentarer:

1. När det talas om "sjön" och "stranden" osv, avses alltid Fjällfotasjön, om ej annat säges.
2. Det framgår tydligt att artlistan är ofullständig: arter som t.ex. kråka och skata är ju inte nämnda.
3. Den 8 maj är ett sent datum för den stora snöskateflocken!
4. Agne Ringdahl var biolog, son till den kände dipterspecialisten Ringdahl, som var folkskollärare i Helsingborg. Agne R. avbröt dock rätt snart sina studier i Lund och blev folkskollärare, efter vad jag hört långt senare. - Sven Engdahl var också biolog, blev lärare efter avlagd examen. Erik Dahl ofta nämnd förut.
5. OBS nattsträcket av sjöorre, lätt att höra under nätter omkring 10 april - början av maj i gamla tider. Ovisst hur mycket som kan höras numera. GRck 1987-06-03.

1938-05-08, annan exkursion.

Köhler, Smith (och) Eva Hansen var vid Krankesjön och Vombs ängar denna dag. Rikt utbyte:

sävsångare
bergfinkflock, oerhört sent!
rödvingetrast flock
rördrom: 2 ex hördes
rödspov: 3 par på ängarna

brushane: en hona vid Almen och
20 hannar på ängarna
drillsnäppa
svarttärna
brun kärrhök 4 exemplar!

Utmärkt, måste man säga.

Kommentarer:

1. Folke Köhler och Eva Hansen, senare gift med Yngve Melander, är nämnda flera gånger förut. Smith är = Gudmund Smith, son till den temperamentsfulle professorn i organisk kemi, Lennart Smith. Gudmund läste bl.a. zoologi men övergick senare till psykologi och blev så småningom professor i detta ämne. Han var (är) några år yngre än jag. Mycket trevlig och redig man.
2. De antecknade arterna utgör förstås bara läckerbitarna för dagen. Och de skäms ju inte för sig. GRck 1987-06-04.

1938-05-08, -09 och -10.

Dessa tre dagar hördes på morgonen en ärtsångare vid Zoologiska Institutionen.

Kommentar: beträffande 8 maj se även härovan, och beträffande 10 maj även härnedan. GRck 1987-06-04.

1938-05-10.

+ Bökeberg

Den 10/5 blev en alldeles utmärkt fågeldag. Jag gick i Botanicum på morgonen. Där var fullt med fågel.

hämpling 1
grönfink kväkte
bofink
sädesärla
talgoxe
blåmes
svart vit flugsnappare ytterst
allmän; massinvasion har
tydligt ägt rum nyligen.
I nästan varje buske satt en
hanne, jag såg säkert 15 ex
tillhopa. En hona, som också
var mycket orädd, iaktogs.
lövsångaren var mycket allmän
och sjöng i alla träd, men
det roligaste var att också
gransångaren var så väl repre-
senterad. Inalles såg jag

tre exemplar, alla voro moltysta,
men jag studerade dem mycket grund-
ligt. De voro små, täml. grågröna
utan större gul inblandning, och
alla hade benen svarta eller ~~svarta~~
svartbruna. De voro ytterligt liv-
liga, sutto inte stilla en sekund
utan foro som skottspolar fram
och tillbaka i trädkronorna, så
det var inte så lätt att se ben-
färgen.
svarthätta 1 hanne
ärtsångare 1 ex hördes sjunga
järnsparv, 1 ex, troligen hanne, i
en häck
taltrast
koltrast: bl.a. en som plockade
strån till bobyggnad
rödstjärt: 3 hannar.

Då tydligen en mycket stark småfågelinvasion skett, beslöt jag fara ner till de goda fågelmarkerna vid Yddingen för att se, om jag även där kunde spåra samma stora invasion. Det blev en alldeles utom-
ordentligt fågelrik dag. Jag gick Bökebergsslätt hållplats - Yddingen:
sydöstra hörn - sjöns sydsida ut på alla uddarna - Gubbero - sjöns
~~sydöstra~~ sydvästhörn - kärren söder på sjön - tillbaka (till järnvägs-
hållplatsen). Tiden utemhus: kl. 13,30 - 17,00. Arter:

FORTS

Arter (i Bökeberg och vid Yddingen):

1	kråka förhållandevis få!	25	snöskata: en	44	skogssnäppa 1
2	råka allmän		my. stor flock	45	drillsnäppa 1
3	kaja tämligen allmän	26	taltrast my. allmän	46	enkelbeckasin 1
4	skata flera ex	27	buskskvätta: en	47	sothöna tämligen allmän
5	stare allmän		flock på 8 ex	48	häger några ex
6	stenknäck 1	28	rödstjärt allmän	49	rördrom 2
7	bofink mycket allmän	29	rödhake flera (ex)	50	gräsand några
8	pilfink några ex	30	ladusvala my. allm.	51	gravand: liksom i söndags
9	gulsparv " "	31	hussvala: många tusen ex	52	fiskmås allmän
10	sävsparv tämligen allm.	32	backsvala 2	53	skratmås allmän
11	sånglärka allmän	33	gröngöling 1	54	fisktärna flera
12	sädesärta ett par (ex)	34	tornsvala 2	55	svarttärna 2
13	ängsbiplärka några	35	ormvråk några	56	skäggdopping: flera par
14	trädbiplärka "	36	glada 3 ex!!	57	gråhakedopping: 1 + 1 ex sedda
15	talgoxe allmän	37	sparvhök 1	58	därtill en mystisk rovfågel, se nedan.
16	blåmes flera (ex)	38	brun kärrhök 2 ex, det var ♂ & ♀		
17	entita 2	39	ringduva: flock på över 120 ex!		
18	stjärtnes 1	40	skogsduva 2		
19	svart-vit flugsnappare mycket allmän	41	rapphöna 2		
20	lövsångare my. allmän	42	fasan mycket allmän		
21	grönsångare minst 1 ex	43	vipa allmän		
22	svarthätta flera (ex)				
23	sävsångare 1				
24	kol-trast my. allmän				

Fågelrikedomen var mycket stor. Särskilt frapperande var rikedomen på småfågel, som tydligen under de sista dagarna anlant i stora massor.

Vid Yddingens södra sida från Bökebergsslättens gård, den stora gården norr om hållplatsen, till sydvästra hörnet (av sjön) gick jag mest, ut på uddarna och i snåren. Här fanns bl.a. från öster mot väster:

- (26) taltrast mycket allmän, hel flock på östra udden,
- (10) sävsparv i vassarna, och
- (23) en sävsångare sjöng ett litet tag men lät ej höra sig vidare
- (13) ängsbiplärka fanns på sumpiga ängen
- (43) en hel del vipor på samma ställe
- (14) trädbiplärka också här
- (37) sparvhöken kom förbi här
- (39) en kolossal duvflock lyfte ur de höga bokarna vid Murvelro och flög till granet öster därom. Senare, när jag var på återväg till stationen, satt hela duvflocken på plöjda fältet och på ängsmarken norr om vägen.
- (40) här lyfte också 2 skogsduvor
- (43) viporna här voro mycket oroliga, och jag såg en vipa göra våldsamma
- (42) angrepp mot en fasanhöna, som sprang i en dikeskant. Fasanhönan vek kvickt undan när vipan slog, men slutligen flög den bort för att undgå vidare trakasserier.

I sjön fanns påfallande litet änder. Jag såg blott

- (50) några gräsanddrakar, dessutom ett par, ♂ & ♀ flygande tillsammans
- (57) skäggdoppingen var allmän i sjön, men
- (47) sothönsen voro ej särskilt talrika.

- (49) om Murvelro. Gick ditåt genom sumpskogar och kärr, tills jag kom ut på en litet torrare kulle, där jag kunde se ut över vattnet. Här framför mig satte plötsligt rördrommen igång med sitt böj, 4 gånger upprepat, helt nära. Strax efteråt hörde jag

a-rrm-rrm,
o-

mycket djupt nere i basen, vokalljud snarast a eller tenderande så: a - å - o; och när jag såg upp, kom en rördrom strax bredvid mig;

den flög österut över vassen, rundade udden och försvann, men den förblev inom synhåll väl 150 m. En gång öppnade den näbben och sade arrm - arrm - arrm. Det långa halskråset fladdrade i blåsten. Det var en grann syn. Jag stod kvar en liten stund efteråt. Då började plötsligt rördromhanen åter böla i vassen framför mig. Jag antar att det var honan jag sett.

- (6) Samtidigt med att rördrommen kom till synes, flög en stenknäck ut över sjöstranden, rakt över mig, ganska högt, med kurs mot VNV. Det starka solljuset lyste igenom det vita på vingarna, så att det bläcktrade till när den tog några hastiga vingslag.
- (45) Vid Yddingen SO höll en ensam drillsnäppa till. Den var mycket livlig och flög fram och tillbaka, spelande. En skogssnäppa kom utan locklåten med full fart förbi mot öster. Ett par timmar senare gick jag ner till stranden av den lilla tjärnen söder om nöjesetablissemmentet; då satt skogssnäppan där och gjorde då och då små flyktsvingar över Calla-beståndet vid stranden. Den hade ett läte, kt kt kt, ej så hårt och "stötande" som jag skulle tro, det verkade mera som om den pratade för sig själv. Jämför Hortling sid. 836. Snäppan var mycket grant färgad, vingarna nästan skiffersvarta, övergumpen lysande vit.
- (35) För övrigt fanns här vid sydstranden enstaka ormyråkar, ett brunt
- (38) kärrhökspar, som seglade högt uppe; en enkälsbeckasin skrämde jag upp,
- (46) den flög blott ett kort stycke med nedåtböjda vingar. Den hade nog bo, men det blev inte tid att leta efter det, ty jag fick samtidigt syn
- (58) på de två märkvärdiga rovfåglarna: (de höllo)
- Två stora rovfåglar sågos flyga långt bort i norr över sjön; hela tiden nära tillsammans, stego allt högre och voro till sist på fruktansvärd höjd, absolut osynliga för blotta ögat, synliga endast i kikare. Innan de hunnit alltför långt bort, kunde jag se att de hade långa, smala vingar och lång stjärt, att de ej hade några iögonenfallande vita eller svarta teckningar utan att de verkade rätt jämnt och kraftigt bruna, rätt rödbruna på ryggen för övrigt. Jag fick ej
- (36) någon klarhet / om arten; men när jag en stund senare såg tre glador livligt leka med varandra i luften och såg att de i regel höllo stjärtarna starkt hoplagda, så att deras djupa klyvning ofta ej syntes ens på nära håll, så måste jag anse som mest troligt att det var två glador som jag sett utföra någon sorts flygspel. Jag kan ej finna att någon annan möjlighet passar in.
- (36) Jag övergår ~~omedelbart~~ att skildra gladorna. En stund senare gick jag på en glänta söder om Murvelro. Då kom plötsligt tre rovfåglar ut över boktopparna, ivrigt tumlande om varandra. De två höllo mycket tätt ihop, den tredje höll sig litet mera åtsidan, dock fullt synlig och lika nära som de andra två. - Dessa två var ytterligt eleganta och lekte livligt med varandra. De voro alldeles likadana till färgen med den stora, något diffusa vita fläcken på vingarnas undre sida, men den ena var något större och hade något mindre djupt kluven stjärt, inte mycket men dock så att skillnaden syntes när de bredde ut stjärten. Detta gjorde de emellertid ej hela tiden, tvärtom flögo de ofta med väl hoplagd stjärt. Det tredje exemplaret var troligen en hona, av storleken att döma.
- - - - -
- (53) Ute över sjön svärmade skratmåsar, tämligen många, även en och
- (52) annan fiskmås, åtskilliga fisktärnor samt två de allra graciösaste
- (54) svarttärnor, som jag aldrig sett i denna sjö förut. De flögo upp och
- (55) ned i branta kast som svalor och mitt inne bland svalor. Sådana voro
- (30) nämligen massvis förekommande. Ladusvalan var allmän, av backsvalor
- (32) såg jag två exemplar, men Gud i himmelen vilken massa hussvalor!
- (31) Över hela sjön från ytan upp till stor höjd formligen vimlade det av hussvalor. Om man studerade dem med kikare, såg det ut som en myggsvärm. En och annan ladusvala var också med, men hussvalorna utgjorde
- > 95 procent. Säkert 10000-tals.
- (34) De 2 första tornsvalorna för året kommo jagande över sydöstra stranden. Min gamla favoritfågel, mästeflygaren framför alla andra!!

1938-05-10 forts.

- (20,19, 28,22) I busksnåren och skogen söder om sjön var småfågellivet mycket rikt. I massor förekommo lövsångare och svart-vit flugsnappare, av den senare mest hannar, men åtminstone 2 - 3 honor såg jag. Även rödstjärt - bara hannar - sågs allmänt, och flera svarthättor sjöngo. Däremot hörde jag inte någon trädgårdssångare, ärtsångare eller ens törnsångare.
- (15) I busksnåren och kärrmarkerna var talgoxe och blåmes också ganska all-
- (16) männa, och en stjärtmes hörde jag surra en stund, innan den plötsligt
- (18) kom framdykande. I den glesa ekparken söder om vägen var staren all-
- (5) män, och här höll en stor snö-skatflock till; den var på c:a 100 ex.
- (25) Över kärren vid elektricitetsverket svävade också hussvalor, och i
- (31,10, 57,47) vassen hördes sävsparvar. I vattnet låg en gråhakedopping och ett sot-
- hönspär med små komiska ungar. Den ena sothönan ad gjorde utfärder framför de andra och återvände med något ätbart, som den höll framför en unge. Det var mycket näpet att skåda, när ungen tog för sig.
- (47,50, 57) I den andra dammen vid ladan enstaka sothöns, gräsand ♂♀ samt en gråhakedopping.
- (27) På fältet här en hel flock buskskvättor tätt samlade, 8 exemplar.
- (33, 12,17, 44,20, 28,29, 21) Vid tjärnen söder om nöjesetablisementet hördes gröngöling, här fanns sädesärla ♂♀, kärrmes ♂♀, skogssnäppa enligt ovan, samt lövsångare, rödstjärt, rödhakar osv. Grönsångare sjöng i skogen.
- Dessutom:
- (51) gravand ♂♀ Vesum från tåget liksom i söndags
- (41) raphöns från tåget
- (27) buskskvätta allmän från tåget.

Kommentarer till denna dag:

1. Observationerna i Lund på morgonen. Alla artbestämningar korrekta, även gransångarna. Någon stor vana på gransångare hade jag inte, ~~men~~ jag visste att fältbestämningen inte var lätt, särskilt när inget läte hördes. Men mina iakttagelser var påtagligen noggranna.
2. Övriga kommentarer gäller exkursionen till Bökeberg och Yddingen.
3. Lokalangivelserna i regel tillräckligt noggranna. Men ett skrivfel eller minnesfel måste föreligga. I skogen vid Yddingens sydsida låg en äldre trävilla, Den kallas i renskriften först för "Gubbero", senare "Murvelro". Båda namnen har komisk klang. Men jag tror att "Murvelro" är rätta namnet och att detta givits en gång i tiden av den kände Skåne-mannen Waldemar Bülow. - Den stora gården, som kallas 'Bökebergsslättis gård', heter kanske rätteligen Bökeberg kort och gott. "Nöjesetablisementet" är = Bökebergs Sommarrestaurant, beläget i skogen nära järnvägshållplatsen. Numera sedan länge borta (liksom även järnvägen), men på 30-talet var restauranten livligt besökt, och jag har själv druckit sommarkaffe där flera gånger. - Söder om Yddingen, strax söder om allmänna vägen Bökeberg - Roslätt, låg flera dammar och en del kärr; de är åtminstone delvis kvar ännu idag. Brukar hysa trevliga fåglar. Vid en av dammarna, rätt långt västerut, låg ett elektricitetsverk av äldre modell; det är förmodligen borta nu. Söder om nyssnämnda landsväg fanns också en betesmark eller ängsmark med spridda, grova ekar,.
4. Alla fåglar sedda på exkursionen är rätt bestämda. De två "märkvärdiga rovfåglarna" var säkerligen glador. Flera trevliga observationer finns faktiskt, se t.ex. vipa contra fasanhöna, sothönsparet med ungar, rördrommarna och deras läten, gladorna, svarttärnorna, massförekomsten av hussvala, årets första tornsvalor etc., förutom den allmänt rika förekomsten av småfågel. Att buskskvättan inte är en flockfågel visste jag redan, men fåglarna satt verkligen tätt tillhopa.
5. Renskrift ordagrann, men ett par smärre förkortningar har jag gjort,. Numrering finns i originalet, men arternas nummer inom parentes i marginalen efter artlistan har tillagts här i renskriften. GRck 1987-06-06.

1938-05-11.

Exkursion med Nyholm i bil kl. 14-21. Vi for till Karup, Sövdeborg och Snogeholmssjön + Snogeholms slott. Varm och solig dag.

Vid Karup:

hämpling allmän
sävspurv hördes
sånglärka
gulärla allmän. Flava flava,
delvis t.o.m. påfallande
ljusa huvuden.
lövsångare
näktergalen sjöng en kort stund
i mossen
buskskvätta
ringduva vanlig
skogsduva 2 ex tillsammans med
1 ringduva kom flygande över
mossen mot V
vipa ytterst allmän
storspov allmän
brushane var allmän; vi såg
flera honor samt minst 8 ha-
nar, praktfulla; en röd och
en svart slogs ute på kärret
vid ån
rödbena allmän
grönbena minst 2 ex, den ena
lyfte stum, den andra spelade
när den lyft, på helt nära
håll
Kärrensäppa allmänt spelande
enkelbeckasin
vattenrall: ett nyligen dödat
ex, sönderbitet, troligen av
en dj-a katt som strök där.

stork: 1 ex gick först i mossen,
sedan längre ut i ångarna. Orädd.
Mycket smutsig.
trana: 12 ex gick norr om ån i tät
flock. Även exemplar med stora
stjärtar
häger några ex
gräsand några ♂♂
kricka: 2 par, det ena lyfte och
flög bort; men hannen i det andra
paret stannade djärvt kvar - då
såg vi plötsligt hans hona, hon
var skadad i ena vingen och kunde
inte flyga utan sprang i gräset.

Följande arter iakttogs inte,
trots efterforskningar:

sävsångare	<u>ej</u>	anländ
rödspov	efterforskades	förgäves
skedand	"	"
årta	"	"

På vägen från Karup till Sövde sågs bl.a.:

ett steglitspar i Sövde by, ♂♀
två sparvhökar mot norr
en stenfalk ♀ mot norr över vägen alldeles framför bilen
2 knölsvanor i Sövdessjön
skedand ♂♀ vid Åmans bro.

Vid Sövdeborgssjön endast en ormvråk över skogen, inget annat.

Vi stannade sedan vid mellanspettlokalen och gick in och letade.
Här sågs:

en stor flock nötskrikor, minst 10 ex,
ringduvor voro vanliga, och
ett tu tre såg vi också en hackspett flyga över gläntan och försvinna
i skogen, men när vi gick efter befanns det bara vara en ♂ av större
hackspett.

Vi letade emellertid vidare, och efter en stund upptäckte vi
mellanspetten; den var bara så nära att vi inte vågat tro det. Den
gled omkring på en grov ek-gren, även på undersidan av grenen, hackade
ej utan stack näbben in i alla barkspringorna och plockade småsaker,
troligen insektägg osv.
nötväcka hördes här, det var lätet jutt jutt jutt.....

Efter kaffe på Snogeholm, där vi såg ytterligare en sparvhök och
över sjön en massa skrattnåsar och hussvalor och i sjön skäggdopping,
gick vi utefter ån från mellanspettlokalen ner till Snogeholmssjön.
Det var en mycket trevlig promenad.

FORTS

Arter (utefter "ån" från mellanspettlokalen till Snogeholmssjön):

taltrast var synnerligen vanlig
snöskata: vi såg några få ex
ringduva ytterst allmän i och
över skogen
stenfalk: ännu 1 ex kom över
sjön från söder. Den såg
precis ut som en trast när den
sågs framifrån. Inte förrän
den var rakt över oss, fann
vi till vår häpnad att det var
en stenfalk. Den flög rakt och
snabbt. Vingarna böjda, slog
några slag och gled sedan ett
litet tag precis som en tal-
trast eller en snöskata, men
med rakare kurs än hos den
sistnämnda.

häger flera ex
sothöns tämligen allmän i sjön
skäggdopping mycket allmän i sjön
gräsand: några få ex
skedand: en ♂
vigg: 2 ♂♂ och 2 ♀♀ parvis ute i
sjön, nära varandra
skrattnås kom massvis till
sjön på kvällen från alla håll
ormvråk: ett sittande ex vid ån
grönsångare 1 ex } vid Snogeholms
trädpiplärka 1 ex } slott, i skogen.
gök, årets första, hördes i sol-
nedgången gala i väster
taltrasten sjöng på kvällen,
ytterligt talrikt. Taltrasten
fanns också i flockar i gläntor-
na i skogen.

Grann kväll.

Tillägg: ännu har jag ej sett mer än en svala i Lunds stad. Det var
en ladusvala som satt och kvittrade på Hotel Ahlströms
gård den 8/5.

Kommentarer:

Anteckningarna från denna dag, både allmänna utförandet och noti-
serna om de enskilda arterna, visar tydligt att de gjorts något i
efterhand. Totala antalet sedda arter är alltså inte antecknat.
Men, egendomligt nog, trots slarvet innehåller anteckningarna åt-
skilligt av intresse; åtminstone vågar jag anse det själv. Uppgifter
från Karups ängar på 30-talet är inte talrika. Men här framgår verk-
ligen vilken förnämlig vadarlokal det var. Både art- och individ-
rikedomen förvånande. OBS särskilt brushanen och ännu mera kärr-
snäppan. Stork och trana också fina. Vad krickan beträffar, undrar
jag nu om jag(vi) blev lurade av honans beteende. Männe hon inte
lämnade sitt bo och därvid låtsades vara skadad? Vid denna tid var
det, eller ansågs det vara, absolut säkert att krickan inte häckade
i trakten och knappast i södra Skåne överhuvudtaget; därför tänkte
jag (vi) inte på den möjligheten.

Det är högst anmärkningsvärt att se två stenfalkar på samma dag
i maj. Roligt också att se stenfalkens "trastflykt"; kanske var
detta en ny erfarenhet för oss båda.

Mellanspetten var vid denna tid nära nog säker att se vid Sövde-
borg, närmare bestämt på en plats kallad Källsåker: en äng med gamla
ekar omedelbart öster om den punkt där vägen Ilstorp-Snogeholms slott
korsar ån (rättare: kanalen) från Snogeholmssjön till Sövdessjön.
Ängen med ekarna ligger på norra sidan av ån. Lokalen finns kvar ännu,
om ock delvis förändrad, men mellanspettarna är borta sedan c 40 år.

Påfallande höga siffror antyds eller anges för taltrast m.fl.
arter. Det är ju tydligt att jag ofta använder uttryck som "mycket
stor flock", eller "mycket allmän" eller liknande, ifråga om flockar
och individantal som måste anses små eller måttligt stora. Detta
har säkert delvis sin förklaring däri, att jag före mina Falsterbo-
höstar hade en helt annan uppfattning om innebörden av dylika termer
än vad jag fick vid vistelserna i Falsterbo 1941-45.

GRck 1987-06-07.

1938-05-12.

En ringtrasthona i Zootis' trädgård. Jag fick i efterhand höra, att Noréhn och Fontaine hade sett den redan tidigare på dagen. Men utan vetskap härom gick jag med dem och Klingberg en runda i Zootis' trädgård. Då visade sig plötsligt fågeln på gräsmattan, Gud vet var den kom ifrån. Och skygg var den, ty ögonblicket efter det att Klingberg pekat ut den, lyfte den och försvann i grandungen. Den hade ett låte track track track, som ej så lite påminde om snöskata; något liknade det även dubbeltrast, men det var torrare och hade annan rytm. Noréhn gick in i dungen och skulle skrämma ut den men misslyckades.

Ett par timmar senare gick jag i trädgården med Ulla och John och Dahl. Då lyckades jag skrämma ut den, fick se den fint också. Samma låte hördes. Den flög bort ett stycke och hoppade sedan in bland granbuskarna på psykets tomt.

Fågeln var till färgen mörkt brun, ej så rödbrun som koltrasthonan. Bröstband mycket tydligt men ej rent vitt utan vitbrunt, något orent. Men mycket tydligt var det och gick långt ut på sidorna. De vitaktiga kanterna på pennor, och vingtäckare också?, framträdde också tydligt som ett relativt skarpt avgränsat fält på vingen. Stjärten lång, mörkt brun, något rundad ute i spetsen föreföll det; och fågeln verkade större än koltrast. Lätet mycket trevligt.

Kommentarer: Arten sågs mycket sällan i Lund, därför denna noggranna redogörelse. - Men jag hade sett den någon enda gång i Helsingborg före 1932 samt ett antal gånger i fjällen, kanske i Härjedalen 1925, -26 och/eller -28, och med visshet i norra Lappland 1932.

Herrarna Dahl, Klingberg och Noréhn redan presenterade tidigare. Ulla är = Ulla Hadding; John är = John Koch, yngre bror till Fredrik Koch, som många år på 20- och 30-talet var nära vän till min bror Johan. Fontaine = Viking Fontaine, zoolog, ett par tre år äldre än jag, amanuens på Zootis; i ett senare skede av livet blev han amanuens först på Göteborgs Naturhistoriska Museum och därefter på Malmö Museum. Vi umgicks rätt flitigt på 30-talet, men efter 1939 sågs vi endast sällan. GRck 1987-06-07.

1938-05-13.

79
Rättegång. 22 lundensare, professor Hanström, Berlin, Lövis m.fl. Målet överlämnades. Domaren ovillig att höra allt. Därefter kaffe.

Hos Tutte råkjakt. Tutte sköt 4, Dahl en, jag också en. - Trädgårdssångare sjöng här. ♡

Kommentarer: Bakom detta synnerligen kortfattade meddelande döljer sig en lång och invecklad historia, som satte spår i mitt liv, spår som kommer att kvarstå till min sista levnadsdag. Det gäller regleringen av Kävlingeån och - för att tala klarspråk - utdikningen av de fridlysta Vombs ängar. Kjell Ehnбом, C G A Klingberg och jag hade opponerat oss mot detta företag och som hämnd blivit anmälda till åtal av överhovstallmästaren friherre Hans Otto Ramel till Övedskloster för att vi, enligt honom, olovandes beträtt de fridlysta ängarna. Även Hans Ottos son, Otto, gjorde vad han kunde för att förbittra livet för oss.

Målet mot oss kom upp denna dag i tingshuset i Sjöbo. Saken hade väckt stort uppseende, och en hel buss med folk från Zootis for ut till Sjöbo för att lyssna. Domaren, Knut Ulfsparre, avbröt mig, för säkerhets skull redan innan jag hunnit säga mer än tre ord. Även detta väckte berättigat uppseende.

Det skulle föra för långt att redogöra för ärendets utveckling. Ehnбом, Klingberg och jag blev bötfällda i häradsrätten, men vi överklagade och blev friade i hovrätten. Om jag minns rätt, kom domen omkring jultiden 1938.

Far och son Ramel på Övedskloster betedde sig tarvligt mot oss, mycket tarvligt; det var den allmänna meningen. Men vad skall man då säga om domaren, häradshövding Knut Ulfsparre, som ingrep mot mig med motiveringen att vad jag sade hörde inte till saken - och detta ingrepp skedde alltså innan jag hunnit säga något alls. Men en särskild, högst personlig logik krävdes kanske i detta fall. Herr Ulfsparre var ju umgängesvän med Ramlarna på Övedskloster.

GRck 1987-06-07.

Gunnar Nordqvist, kallad Tutte, bodde i villa Stenänga i utkanten av Sjöbo och hade en rå-koloni på tomten. Ungarna var nästan fullvuxna, och Gunnar med jaktkamrater brukade beskatta kolonin. Denna dag deltog alltså Dahl och jag i jakten.

GRck 1987-06-07.

1938-05-15, söndag.

Skanörs revlar, Flommen, Ljungen, Höllviken, men ej Hammarsnäs osv. Kl. 9-16. Glödhatt, inte ett moln på himlen. Ensam. Artlista:

kråka: en flock på c:a 10 ex, m 1 m (väl) samlade. Höll till på Ljungen vid järnvägslinjen. Flög ofta helt nära de mindre kärrhökarna (se nedan) men ofredade dem ej en enda gång som jag såg. Stare fanns ännu i smärre flockar ute på Ljungen.

Småfågellivet på Ljungen och i skogen vid Skanör mycket rikt. hämpling allmän i Skanör och (på) Ljungen och utefter järnvägslinjen på sträckan Ljunghusen - Höllviken.

Även i trädgårdarna och björkena var småfågellivet mycket rikt.

kornsparv flera ex. Ett ex ute i den lilla poppelplanteringen mot Knösen, på västra sidan. Flera ex på "Ljungens" odlade del närmast Skanör. Flyktbild karaktäristisk, klumpig, breda vingbaser såsom lärka. Sjöng flitigt på sitt vanliga sätt.

gulsparv i Höllviken osv

sävsparr: 1 ♀ i en liten plurr ute på Ljungen nära järnvägen sånglärkan allmän

ängspioplärka sjöng på Ljungen, men endast få (ex).

trädpioplärka däremot allmän därute i småbuskarna och vid Höllviken; sjöng överallt utefter järnvägen.

10 sädesärta iakttogs ute på Ljungen, bl a vid småpölarne

Talgoxe Skanör

svart-vit flugsnappare i Skanörs skog och vid Höllviken

grå flugsnappare: flera ex i Skanörs skog.

lövsångare allmän

trädgårdssångare: 1 ex sjöng på Skanörs torg.

ärtsångare allmän Skanör

törnsångare sjöng och iakttogs mycket vackert, dock blott 1 ex, på Ljungen

6) bastardnäktergalen sjöng i Lund kl. 1800 när jag passerade lasarettsträdgården

stenskvättan: några ex på odlingarna på Ljungens västra del

buskskvätta mycket allmän på Ljungen utefter järnvägen

20 rödstjärt: ♂♀ Skanörs skog

hussvala allmän över Skanör
ladusvala " " "

gök gol i Ljunghusen och vid Skanör; flera ex anlända

8) tornsvala iakttogs icke!

80

Bivrak: på morgonen kl. 9,40 kom 1 ex från SV in över Flommen på ganska låg höjd. Flög stadigt mot NO. Alla silver- och småtärnorna blevo mäkta upprörda och steg i en sky upp under vråken men angrep den ej. Ljus. cf Lehn Sch., men vingens bakkant svart.

Mindre kärrhök ♂♀ Ljungen. Först sågs ♀ nära järnvägsstationen i Skanör, sedan ♂ och senare ♂♀ tillsammans ute på Ljungen.

♀ flög i jaktflykt över fälten. ♂ iakttog jag mycket länge.

Han var ute på en hel runda över Ljungen mot norr och kom slutligen jättefint över mig, så att jag kunde se varenda fjäder, vingarnas ljusa men med svarta ~~fläckar~~ fjädrar spräckliga undersida.

♀ har tydligt vitt vid stjärtroten, men det vita är ej något stort fält, blott en fläck.

♀ syntes också mycket nära, ganska ljus. Men även ♂ föreföll att ha ren eller nästan ren dräkt. De höllo med förkärlek till på ett visst begränsat område på Ljungen, men ♀ på sin jaktflykt var långt väster därom, och ♂ gjorde en ~~liten~~ liten privatresa upp till Höllviksstranden. - Sedan (sågs) både ♂♀ längre (bort i riktning) mot Ljunghusens station.

fasan: enstaka gol på Ljungen
rapphöns: ett par på Ljungen

strandskatan var mycket allmän. En del (strandskator) hade intagit sina platser, och på "reveln i norr" fann jag tre bon med tre färskt ägg och ett bo med två ägg. Dessutom var emellertid strandskatan vanlig i flockar vid stranden i grundvattnet, särskilt NV om staden. Här gick inalles flera dussin exemplar.

större strandpipare allmän, men inga bon funna

30 svartbent strandpipare: 1 ex vid stranden norr om hamnen, och 2 ex tillsammans NV om kyrkan, ungefär där kustpiparen slog ner kustpipare: 1 ex kom på låg höjd över skrattnåsarna seglande och slog ner NV om kyrkan vid stranden, där den sedan sprang en stund. Lyfte emellertid snart. Fantastiskt grann i sin vårdräkt.

FORTS

vipa allmän. Ingen flyttning!
skärfläckan allmän; jag räknade
c:a 40 ex och såg ungefär 12 ex
ligga och ruva på Flommen. Gick
dit som hastigast och såg 4-5
kullar med 4 ägg men dröjde ej
länge.

myrspov 4 ex:

- 1 utomordentligt röd ♂
- 1 vackert röd
- 1 blekrödbrun
- 1 på buken rent gråvit.

(De var) oskygga, gick och plockade i ebben och sprang endast undan ett litet stycke men lyfte ej när jag gick ner för att studera dem.

glutt 2 ex i sällskap flyttade lockande över mot NNO kl. 10.
rödbena allmän (men) inga ägg anträffade.

↓
kärnsnäppan var högst intressant. Förutom åtskilliga ex av den vanliga sydsandinaviska formen, som nu ej höll till i flockar utan (vistades) i enstaka ex eller parvis vid stränderna, fanns här en flock av c:a 200 kärnsnäppor av annat utseende. Flocken gick först ute på revlarna längst i norr, där jag studerade den; men då och då tog fåglarna till vingarna och gjorde en lång flyktsväng förbi hamnen för att strax återvända.

Vad som frapperade mest var dessa kärnsnäppors storlek. De voro mycket större än de vanliga - jag hade ju jämförelsematerial - och voro massivare i kroppen, så att man tyckte de liknade kustsnäppor. Benen föreföllo ej särskilt långa, men näbben var lång och även färgen var starkt avvikande från den vanliga. Alla fåglarna hade nämligen det svarta på undersidan synnerligen starkt utvecklat, hela buken och långt upp på bröstet var svart, i utkanterna något orent. Ovan sidans färg lade jag inte särskilt märke till, men huvudet och halsen voro iögonenfallande genom sin klara ljusa rostfärg. Dock fanns det undantag: täml. många ex voro nästan vitgrå; och några - jag minns särskilt två som redan på avstånd voro lätta att urskilja - voro rent vita på huvudets sidor, halsens sidor och framhalsen. Överhuvudtaget gjorde denna kärnsnäppeflock ett

mycket säreget intryck. Fåglarna måste ha vägt $1\frac{1}{2}$ - 2 ggr så mycket som en liten schinzi. Deras kraftiga kroppsbyggnad och starka färger med den stora utbredningen av det svarta var mycket påfallande, och jag lade märke till detta mycket lätt innan jag såg de andra kärnsnäpporna. Enligt Hortling närmast C. alp. sakhalina.

häger: några ex sträckte mot norr på morgonen

småskrak ej sällsynt. Parvis

4/ gräsand: flock på c:a 40 ♂♂ ute på norra reveln.

stjärtand: en ♂ i gräsandflocken

vigg: 2 ♂♂ och 1 ♀ strax norr om Skanörs hamn, (de) lyfte och flög ut mot ~~VSV~~ VSV.

knölsvan: i Höllviken stor flock långt ute, (dessutom) ett par ♂♀ nära land.

gravand mycket allmän

silvertärna mycket allmän. Jag studerade flera tiotal ex: inga fisktärnor (däribland). Silvertärnorna hade redan en mängd balar ute på reveln. Förutom ett par lösa ägg såg jag ett par bon med ett ägg, 6 bon med två ägg och 2 bon med tre ägg.

Kentsk tärna: 4 ex mot söder, sågs från Reveln

småtärna mycket allmän. Inga ägg ännu.

skrattmåsa allmän i grundvattnet
fiskmåsa många ex

5/ gråtrut några få !!

havstrut 2 ex på Reveln, (de var) två-åriga eller trol. treåriga. Undersidan nästan rent vit, oversidan ej ren.

Kommentarer:

1. Alla artbestämningar riktiga, kanske dock med reservation för uppgifterna under silvertärna. Fisktärnor kan ha funnits där; uppgiften om bon med tre ägg tyder därpå.
2. Hänvisningen under bivrak gäller Lehn Schiøfers stora praktverk.
3. Kul resonemang om kärnsnäpporna. Men den stora flocken bestod väl rimligen av nominatformen och inte av den diskutabla sakhalina.
4. Även uppgifterna om kornspärv, mindre kärnhök (=ängshök), strand-skata, skärfläcka m fl bör observeras.
5. Anteckn. något slarvigt förda, artlista säkert ej fullständig. GRck 1987-06-10.

1938-05-16.

Härlig segeltur med Gefion Lomma - Vikhög och åter. Deltagare: Bergengren, Klingberg, kursdeltagarna på Zoologiska Institutionen, samt undertecknad.

Fågel:

småspov: på sandrevlarna vid Lomma hamninlopp, södra sidan,
6 rastande ex

drillsnäppa: vid Vikhög 2 ex på strandens stenar

gräsand: " " några ♂♂

storskrak: " " 2 ♂♂ och en vingskadad ♀ : skadan på vingen syntes när hon sträckte vingarna. En av hannarna höll ihop med denna hona. Den andra hannen låg ute på en sten bredvid en gräsand ♂. Senare gick även den förstnämnda hannen upp på stenen, men hans ♀ låg kvar i vattnet. Rätt lustigt.

småtärna: några ex över sandbankarna i viken norr om Vikhög

gravand: i samma vik mycket allmän, minst 50 ex, sannolikt flera.

ejder: ute på havet sågs 2 ejderflockar på resp. c:a 40 och 35 (ex);
Flocken på 40 ex hyste blott 3 ♂♂ i vårdräkt; flocken på 35 innehöll c:a 12 sådana ♂♂. Dessutom sågs en flock på 4 mörka ejdrar.

småskrak syntes flyga parvis, upprepade ggr.

Kommentarer:

1. Gefion var en båt, kraftigt byggd, modellen kallades "havskryssare". Båten ägdes av Bergengren och ett par av hans nära vänner. Med denna båt seglade de till Island sommaren 1937, när jag gjorde min värnplikt. Båten hade motor, av gammaldags modell om jag minns rätt.
2. Dagens exkursion måste ha skett i Institutionens regi, annars skulle aldrig en hel Zootis-kurs ha deltagit. Förmodligen en exkursion för att se på fågel, kanske även andra djurgrupper. Jag var aldrig kurs-amanuens på Zootis, deltog följaktligen aldrig heller i uppläggning och förberedelser av kurser och exkursioner, men någon gång ombads jag att följa med för att bestämma fågel, även insekter m.fl. grupper.
3. Anteckningarna för dagen är påtagligt korta och slarviga och av föga intresse, dock skall sägas att storskrakar nästan aldrig ses i Öresund under månaderna maj - september. Småspov är sparsam som genomflyttare i Skåne. GRck 1987-06-10.

1938-05-24 och 25. Krankesjön och Vombs Ängar och Föresjön.

Jag cyklade ut från Lund 24/5 på eftermiddagen kl. 15,50. Soligt, men något besvärande östlig vind. Det var fint väder ännu när jag kom ut, och i solskenet syntes bland annat följande arter, c:a klockan 17,30 - 18,30:

sävsparv sjöng i Krankesjöns
södra vassar
sävsångare likaså
rörsångaren var allmänt anländ,
sjöng ivrigt i vassen utanför
Almen

hussvala }
ladusvala } alla rätt allmänna
backsvala } över Krankesjön

spilkråka var en av de första
fåglar jag hörde. Den skrek
sitt långdragna kjaa - kjaa
i Silvåkraskogen, när jag var
på nedväg till Almen
gök allmän

tornsvala ytterligt allmän. Den
flög i massor över stranden och
sjön, delvis mycket högt, delvis
i täta sällskap på lägre höjd.
Jag räknade till ett par hundra
ex samtidigt; troligen fanns
minst 400 här på ett litet område.

lärkfalkparet ♂♀ på sitt vanliga
ställe i Silvåkraskogen

brun kärrhök: en ♂ och en ♀ över
mossen vid Krankesjöns
västra ände. Se även nedan!

Det började mulna c:a kl. 18,45; tunga moln seglade upp från öster. Snart var det mulet och regntungt och olustigt. Kl. 19,30 kom Eva. Då hade det börjat småregna. Vi gick en runda och såg först på lärkfalk- honan, som satt i entall. Sedan gick vi utefter stranden. Rörsångare osv. sjöng i regnet, men trastsångaren hörde vi överhuvudtaget icke, trots efterforskningar. Den är kanske inte kommen. Tornsvalorna hade till största delen försvunnit, blott något tiotal ex kvar.

Vid Krankesjöns sydstrand var ett rätt rikt fågelliv. Vadarna voro särskilt trevliga:

större strandpiparen: 1 ex ne-
danför Almen

vipan: åtskilliga ex nedanför
Almen. Något dussin skrat-
måsar gick och plockade på
ängen, men särskilt en av
viporna - väl den som hade
ägg - var mycket missnöjd med
detta och jagade ideligen
bort skratmåsar genom att
slå efter dem alldeles över
marken. Måsarna lyfte då men
kommo strax tillbaka. Denna
vipa hade 4 ägg vid en sten
på ängsmarken. - Enstaka vipor
gick och plockade i vattnet
nedanför Almen.

brushane: kl. 19,00 ungefär
gick en ♂ med rödbrun krage
nedanför Almen bland gräset
på dystranden. Den lyfte se-
nare och flög bort tillsam-
mans med en glutt.

gluttsnäppan var relativt tal-
rikt förekommande. När jag
kom nejr till Almen, gick en
glutt + 2 rödbenor + någon
vipa + på något avstånd (nyss-
nämnda) ■ brushane ♂ och
plockade i strandkanten, alla
utom brushanen ute i vattnet.
Glutten gick långt ute, så att

bukfjädrarna nästan berörde vattnet,
de andra gick på grundare vatten.
Glutten var relativt orädd; jag gick
länge på stranden utan att skräm-
ma upp den. När den slutligen lyfte
tillsammans med brushanen och röd-
benorna, flög den blott 150 m. mot
väster och fällde (sedan) åter vid
strandens.

Senare kom ytterligare 2 gluttar,
som (dock) snart reste (vidare);
jag tror de fällde igen vid sjöns
norra sida. Andra gluttar lockade
senare på kvällen, och nästa morgon
(ännu) ett ex. Inalles minst 1 + 2
+ 2 + 1, Men aldrig mer än 2 ex
sedda samtidigt.

svartsnäppan var mycket rolig att se.
Det regnade, och jag låg under en
gran, när jag kl. 19,10 hörde svart-
snäppans lockton. Efter en kort
stund kom Eva; då gick vi ner till
strandens och tittade på den. Det
var en praktfull, kolsvart fågel.
Den lyfte lockande, tillsammans med
två gluttar, och for åt norr.

FORTS

1938-05-24 och 25 forts.

rödbena: 2 ex, säkerligen flyttare i likhet med glutten som de sällskapade med, vid Almen på kvällen. Se gluttsnäppan! kärnsnäppans spel hördes ett par gånger sent på kvällen vid Almen.

I Krankesjön fanns:

vattenrall, hördes flera ggr rörhöna " " "

sothöna massor

häger: flera ex sågos ute i sjön brunand var mycket vanlig i sjön, mest hannar, över 100 sådana iakttagna, men även småflockar av ♂♂ ♀♀ osv.

vigg: 2 ♂♂ 1 ♀ Almen

knipa: ett sällskap på 5 ex, varav åtminstone en ♀, de övriga troligen ♂♂ + juv, låg ute på sjön.

skedand: åtskilliga ♂♂ och par sedda.

→ gräsand var häpnadsväckande allmän. Ur mossen skrämde kärrhöken upp hundratals ♂♂ och kort därefter ännu en lika stor flock, och vid sydstrandens mitt en flock på enbart ♂♂, över 50 ex. Det var riktigt stora flockar gräsand, uteslutande drakar, som Krankesjön hyste, säkert 250 - 300 eller fler

kricka: 1 ♂ nedanför Almen

På kvällen blev det hoppöst regn, varför vi kröp in i torvskjulet vid mossen. Här åt vi vårt kvällsmål och sov sedan kl. 23,30 - 3.

25 maj

Vi gick ut i grådagern och gick en ganska lång runda utefter sjöns sydsida och tillbaka. Det var mullet på morgonen, men något regn fick vi inte på oss. Framåt dagen klarnade det upp. Redan innan vi startade hörde vi rördrommen böla i Krankesjön. På vägen ner genom skogen sågs en nattskärra, liksom igår kväll när vi var på väg mot torvlanden. Fågel:

stare: stor flock på avstånd vid gården vid Krankesjöns NV del

alla småsångarna +
taltrast +
koltrast +
gårdsmyg } sjöng
ivrigt

näktergalen föreföll att vara påfallande allmän, den hördes på många ställen vid Kr.V., Kr.S., Fönesjön osv. under dagen.

84
enkelbeckasin: ett enstaka ex var uppe och spelade vid Almen kl. 19,30 och senare.

skrattnås: se under vipa.

Se även 25/5 på morgonen.

årta: 1 ♂ och senare ♂♀ vid Almen knölsvan låg i sjön: dels en ♀ med 5 dunungar mitt på sydsidan, dels en ♂ utanför Almen, dels ca 6 ad i gles flock långt ute på klarvattnet

gravand uppenbarade sig lustigt nog också, nämligen en flock på 16 ex. De kommo kl. 19,40 ungefär från öster, gjorde en stor flyktsväng över sjön och försvann åter i öster, de fällde troligen ej.

skrattnås ytterst allmän

svarttärna: 2 ex ute över sjön

fisktärna: rätt många
skäggdopping allmän.

OBS: rördrommen hördes icke på kvällen den svarthalsade doppingen syntes ej alls, trots efterforskningar. Men då det föreföll som om skrattnåsar hade en hel koloni i östra delen av sjön, är det ju möjligt att de svarthalsade äro koncentrerade dit för att åter häcka i skydd av måsarna.

backsvala: en stor flock kom över ~~████~~ Kr.S. på morgonen högt uppe, flög mot väster.

nattskärra: se härovan

ringduva

strandskata: 1 ex Kr.S. När fågeln skrämdes upp, flög den skrikande mot V och fällde nedanför Almen

→ storspov: 7 ex drog över Almen mot SV på morgonen. Tidigt återsträck!!

glutt fanns nu ~~████~~ också

änder osv.: inga nyheter utom 3 ♂♂ och 2 ♀♀ av vigg.

rördrommen: se härovan!

FORTS

1938-05-24 och 25 Forts.

25 maj forts.

Nere på Vombs Ängar var fågellivet mycket rikt. Här fanns:

gulärla mycket allmän. Inga nordiska sedda!

ängs- och trädpiplärka allmän

sävsångare sjöng härute också
rödspoven föreföll glädjande
nog att vara talrik i år. Vi såg väl minst 6 ex, varav jag skulle tro att 4 var hannar. De presterade ett mycket ivrigt spel, och det var en lust och en glädje att se dem fara fram högt uppe, i vickande flykt, ofta med sned vingställning: ena vingen mera utbredd än den andra. Fågeln såg då högst originell ut med sin osymmetriska flygbild. Se skiss!

storspov var också allmän mycket, vipa likaså. Spovarna spelade ytterst livligt.

brushane: en lek på en dikeskant norr om vägen. Här 6 hannar, varav två röda, en svart, en vit, en vit-svart-spräcklig och en gråblå. Flott.

kornknarr snärpte på ängarna.

Vid Vombsjön:

nästan ingen fågel, blott några gräsanddrakar ute i sjön och en enstaka grönbena vid stranden; den lyfte för oss.

På Silvåkra boställe:

ett storkbo med en stork stående i boet.

På Vombs Nygård:

två storkar tillsammans i boet.

Efter fikning i Harlösa omkring kl. 8,30 reste vi till Revingehed och Fönesjön, där vi hölls till kl. 13,15, då vi startade cykelfärden hem. På heden sökte vi utan resultat efter fältpiplärkan men fann ängs- och trädpiplärka. Rovfågel började visa sig här:

tornfalk jagade då och då över heden.

brun kärrhök: 2 ex syntes långt nere i sydost på stor höjd, troligen var det paret som bor i Kranke-sjöns SÖ del, ty jag tror att där finns ett par.

ormvråk: ett ex kretsade på svindlande höjd tillsammans med en annan rovfågel, som troligen också var en ormvråk men som snart försvann. Ormvråken seglade sedan mot VNV på kolossal höjd.

bivråk: en stund senare kom bivråk på väldig höjd på sträckflykt mot NO. Ännu en rovfågel sågs kretsas på väldig höjd, art osäker, troligen ormvråk.

lärkfalk: ett ex kretsade i timtal över heden och Fönesjön. Ofta "stod" den mot vinden, som nu hade blivit västlig. Då och då tog den en slända: mitt under sin lugna segelflykt tog den några hastiga, målmedvetna vingslag åt ett visst håll, kvickt gick det, men den "slog" ej utan flög med klippande vingslag fram och tog bytet; ofta flög den snett uppåt (just i fångstögonblicket) osv. En gång såg jag mycket tydligt att den flög fram mot en slända och tog den direkt i näbben. Annars grep den alltid insekten med klorna och åt upp den, fortfarande i luften. Då och då fällde den sig snabbt ned och satte sig i en liten torr sälg vid Fönesjön N. Något fågelbyte tog den ej på hela tiden, trots att gulsparrar, pip-lärkor, hussvalor, sångare m fl ofta flög förbi, jämte stararna som bodde i ekarna vid sjön och ideligen kom med mat till sina ungar.

FORTS.

1938-05-24 och 25 forts.

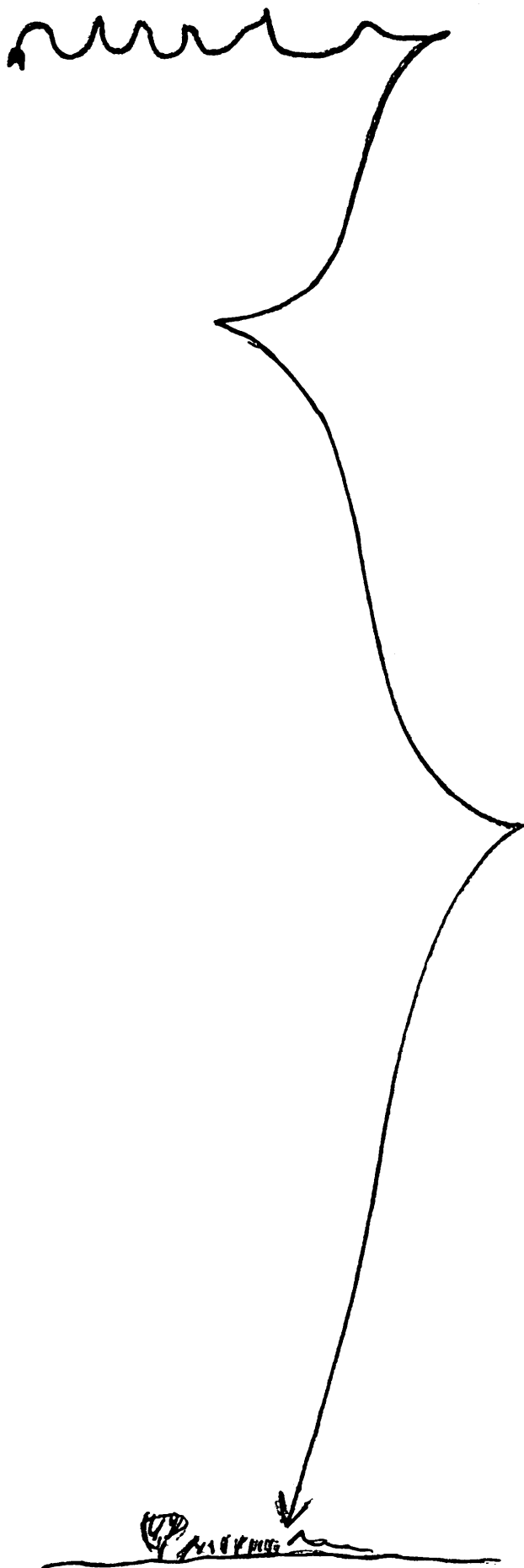
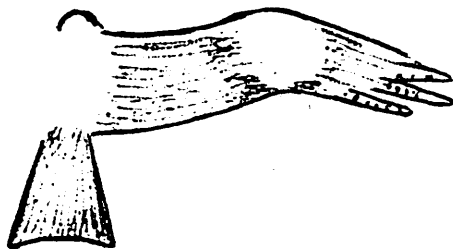
25 maj forts.

Även det bruna kärrhöksparet i Fönesjön visade sig. När vi kom till Fönesjön, dansade en kärrhök på väldig höjd. Jag tog för givet att det var hanen, men när fågeln i branta fall och störtlöfkytter plötsligt for nedåt och kom helt nära, fann jag att det var honan, som utförde denna dans. Jag såg ytterst tydligt att det var ♀, med sitt ljusa på huvudet och vingens framkanter närmast huvudet, f.ö. var fågeln brun. Kort därefter kom förresten hannen, som är ganska gammal och ljus, delvis pärlgrå, flygande från Krankesjön och Kalv-mossen.

Det var ytterst intressant att se honans parningsflykt. Den var alldeles likadan som hannens, med lika fjärva kast och saltomortaler. (Se skiss) →

Gladan (*Milvus milvus milvus* L) visade sig också. Det torde otvivelaktigt ha varit en ett-årig fågel. Den var verkligen ljus, hade ljust roströd stjärt, ljusa teckningar på vingens ovansida, ljust rostrött-vitt huvud samt stor rund vit fläck på vingens undersida. Det föreligger sålunda inte det minsta tvivel om arten; men det slog mig från första ögonblicket att stjärten var påfallande litet kluven. (Se skiss nedan!)

Fågeln kretsade länge över heden, steg sedan ~~hög~~ högt och försvann i öster. Den seglade visserligen hela tiden med starkt spärrande handpennor och ovanligt starkt utbredd stjärt, men det blev sannerligen inte mycket till inskärning kvar när stjärten hölls så utbredd; så såg stjärten ut:

bruna kärrhökens dansflykt och nedstörtande

FORTS

25 maj Forts.

Orsaken, varför jag tror att fågeln var relativt ung, är stjärtens form; pennorna kan inte ha varit helt utvuxna. Det var väl (en) ung ♀, antar jag. Rolig att se var den i alla fall. Gladan torde öka något f.n.

I Fönesjön fanns f.ö. svanpar ♂♀, rätt närgångna när vi badade i sjön kl. c:a 12.

Vidare brunand, gräsand osv samt gråhakedopping, som då och då lät höra sina vrål. Sist är att anteckna, att rördrom bölade även i Fönesjön, ehuru ganska svagt, samt att ej mindre än 16 svarttärnor sågos

fladdra över vattnet; då och då försvunno de. Tydligt satte de sig då på en vassbank, ty när kärrhök ♀ kom nedramlande såg jag att den skrämde upp en hel flock ilskna svarttärnor. (små)

Hem i motvind. På hemvägen två storkar vid Revingeby by, de lyfte och flög till Revingeby 8 men fällde ej i boet.

Vi skildes i Sandby. Utmärkt färd.

Kommentarer se nästa sida.

Artlista, gemensam för dagarna 24 och 25 maj 1938:

1 kaja	32 näktergal allmän	61 enkelbeckasin
2 kråka	33 hussvala "	62 vattenrall
3 råka	34 ladusvala "	63 <u>kornknarr</u>
4 skata	35 backsvala "	64 rörhöna
5 nötskrika	36 gröngöling 1	65 sothöns
6 stare	37 spilkråka 1	66 stork
7 hämpling	38 gök allmän	67 häger
8 bofink	39 tornsvala ytterst	68 <u>rördrom</u>
9 pjodd	allmän 24/5	69 <u>brunand</u>
10 pilfink	40 <u>nattskärre</u> 1 ex	70 vigg
11 gulsparv	24/5 och 1 ex 25/5	71 knipa
12 sävsparv	41 lärkfalk	72 skedand
13 sånglärka	42 <u>tornfalk</u>	73 gräsand
14 ängspiplärka	43 <u>ormvråk</u>	74 kricka 1 ♂
15 trädpiplärka	44 <u>bivvråk</u>	75 årtä
16 gulärta	45 <u>glada</u>	76 knölsvan + kull
17 sädesärta	46 <u>sparvhök</u>	77 gravand 16
18 talgoxe } Silvåkra-	47 <u>brun kärrhök</u>	78 skrattnås
19 blåmes } skogen	48 ringduva	79 fiskmås
20 svartvit flugsn	49 fasan	80 <u>svarttärna</u>
21 lövsångare	50 strandskata	81 fisktärna
22 svarthätta	51 större strandpipare	82 skäggdopping
23 törnsångare	52 vipa	83 gråhakedopping
24 trädgårdssång	53 storspov	
25 ärtsångare	54 rödspov	
26 sävsångare	55 brushane	
27 rörsångare	56 gluttonäppa	
28 taltrast	57 svartsnäppa	
29 koltrast	58 rödbena	
30 buskskvätta	59 <u>grönben</u>	
31 gärdsmyg Silv.-	60 <u>kärrsnäppa</u>	
skogen 25/5		

Kommentarer: se nästa sida.

FORTS

Kommentarer till detta protokoll:

1. En innehållsrik exkursion. Större delen av tiden i sällskap med Eva Hansen, sedermera gift med Yngve Melander. Eva var en trevlig flicka, lugn och vänlig och med grundliga biologiska kunskaper, dessutom mycket road av exkursioner och fältstudier. Det framgår av anteckningarna att Eva och jag stämt möte vid Krankesjön och att vi, på hemvägen, separerade i Södra Sandby. Jag fortsatte till Lund, Eva rimligen till Hindby nära Malmö, där hon hade sitt för-
äldrahem. Vissa
2. Alla artbestämningar är riktiga. ~~Uppgifter~~ uppgifter om kön och ålder är däremot diskutabla eller oriktiga. Observera också att jag regelbundet använder beteckningen "juv." för alla sådana exemplar som inte bär den gamla utfärgade fågelns dräkt. Så t.ex. nämner jag "♂♂ juv." av knipa, vilket betyder att jag tolkade dem som fjolårsfåglar, som ännu ej bar praktdräkt. Denna tolkning var måhända ej riktig. Knipan är i slutet av maj i Krankesjön en sällsynt förekomst. Det kan ha rört sig om fåglar som, oberoende m i m av åldern, ej anlagt häckningsdräkt, eller som kanske ruggat onormalt.

Vidare: jag tolkade gladan som en ettårig fågel på grund av att (de yttre) "stjärtpennorna inte kan ha varit ~~helt~~ helt utvuxna". Detta betyder inte, att jag ansåg dessa stjärtpennor just vara utväxande; jag trodde istället att gladan vid c ett års ålder inte hade lika långa yttre stjärtpennor, med andra ord: inte hade lika djupt kluven stjärt, som den får när den är två eller flera år gammal. Jag var alltså okunnig om ruggningens förlopp och om mångt och mycket ifråga om skillnaderna på ungdräkt och äldre dräkter. Och min spekulation om gladans kön är helt värdelös. OBS dock att dräktbeskrivningen och skissen är noggrant gjorda och artbestämningen riktig. Alltsedan den bruna gladans uppträdande vid Krankesjön 1936 hade det förstås blivit bekant att denna har mycket grunt kluven stjärt, och detta i sin tur hade naturligtvis medfört uppgifter från många håll att bruna glador observerats. Därför viktigt att ange karaktärerna noga!

Att den dansande bruna kärrhöken var en hona förefaller mig solklart. När obsen gjordes, trodde jag att detta var ett märkligt fall; numera vet jag bättre.

3. OBSERVERA ARTRIKEDOMEN! Se t.ex. på antalet vadare vid Krankesjöns strand nära Almen och vidare mot SO. Där är nu sedan ett par decennier ingen öppen strand utan ungskog ner till vattnet, detta på grund av att betet upphört (och kanske andra faktorer, i samband med Kävlingeåns reglering?). Även Vombs ängar hade fortfarande ett rikt och härligt fågelliv, något som snart skulle ändras, när Skånes Naturskyddsförening och Svenska Naturskyddsföreningen och Ramel på Övedskloster och domänintendenten Johan Jönsson i Revinge gjort sina insatser för fosterlandets natur.

Överhuvudtaget är artlistan ovanligt lång och gedigen, trots att ett par väntade arter uteblev, t.ex. fältpiplärka och svarthalsad dopping. Men alla befintliga arter ser man inte på en rundtur av detta slag, det vet ju varje erfaren fältornitolog (men inte många andra personer).

- 4 ■. Torvlanden var ett gammalt ruckel av grått virke; den låg alldeles vid vägen från Stensoffa ner till Almen, vid vägskalet där en liten markväg tar av mot norr. Vägarna fortfarande små och enskilda. Torvlanden är sedan länge borta. Den innehöll inte nämnvärt med torv utan mest diverse gammal bråte; jag tror att detta var enda gången jag sökte skydd där.

- 5 ■. OBS att jag regelbundet (inte bara idag) skriver spilkråka, med ett L. Detta är uppenbart etymologiskt riktigt; men numera, och troligen alltsedan 1940-talet, förefaller mig den stavningen främmande. GRck 1987-06-13.

1938-05-26.

Sövdesjön osv. med Hård af Segerstad nästa dag kl. 9,45 - 19,57. Vi gick Sövdeborgs station - landsvägen - Sövdeborgssjöns norra sida - Sövdesjöns östra sida ut på uddarna. Långt uppehåll här. Sedan vidare ner utefter sjöns östra sida utefter stranden runt sydvästra hörnet upp på berget - tillbaks via kvarnruinen och över backarna till Snogeholms slott, där vi åt. Sedan upp utefter Snogeholmssjöns västra sida - över ån - genom härlig skog upp till Sövdeborgs stn. Väder finfint. Viktigare arter:

nötskrika

stare: mycket allmän, matade sina ungar

bofink allmän i skogen

trädpiplärka vid Snogeholm

gulärta vid Sövdesjön

talgoxe

blåmes

svartvit flugsnappare

lövsångare mycket allmän

grönsångaren sjöng ännu kl 19,20

i skogen (på den plats) där

kungsörnen sågs 20 mars.

svarthättan vid Sövdeborgssjön

trädgårdssångaren vid "

ärtsångaren sjöng ännu kl 21,00

i Staffanstorp (där vi bytte tåg)

törnsångaren allmän, bl.a. vid Frihult

dubbeltrasten: 2 ex vid granet nära norr om Snogeholms slott, vid sågen. Lyfte från marken och flög upp i skogen. Läte trrrrr

taltrast

näktergal allmän vid Sövdeborg

hussvala

backsva

ladusvala

gök allmän

törnsvala allmän. Se nedan.

lärkfalk: ett par, ♂♀, över Sövdeborg. Flyktlek högt uppe. Se nedan.

tornfalk: 1 ex kom ut ur gran-skogen NV om Sövdeborgssjön och började jaga över kala kullen

ormvråk: ej sällsynt. Syntes många ggr parvis under dagen, vid Sövdeborg, Sövdesjöns östsida där den nog hade bo på udden, neråt Snogeholm osv osv. Se nedan.

Glada: 1 ex kom över de öppna markerna och skogsuddarna på Sövdesjöns östsida. Mycket röd och grann; kom från SO och återvände ditåt, tycktes det

duvhök: på morgonen kretsade 1 ex på oerhörd höjd på orörliga vingar över skogsbrynet S om Sövdeborgs stn. Se nedan.

sparvhök: 1 ex vid Sövdeborgssjön ringduva allmän

skogsduva föreföll allmän, ehuru naturligtvis ej så allmän som ringduvan. Men i skogarna såg jag den parvis litet då och då. större strandpiparen var allmän vid Sövdesjöns sandstränder, dels på östsidan, dels nere vid Frihult. Något bo med ägg fann jag icke, men jag fann i sanden ett par vackra balar, som jag antar denna art hade åstadkommit.

vipan var mycket allmän vid Frihult, och där såg jag stora ungar med ♀ på kullens nordsida. F.ö. fanns vipa vid östsidan norr om inflödet från Snogeholmssjön men bara två par ungefär.

storspoven fanns vid Frihult och hördes spela uppåt Bläntarps kyrka.

rödbenan häckar säkert ej nere vid Frihult. Här fanns emellertid en vadarflock, som bestod av en rödbena, en grönbena och tre mosnäppor. Dessa fem fåglar höllo ihop inbördes men brydde sig ej om några strandpipare, som (stod) och sprang i närheten. När strandpiparna blevo skrämde och flögo ett stycke, följde ej de andra med utan flög ut över sjön. Här skilde mosnäpporna ut sig och återvände till stranden, men rödbenan och grönbenan höllo nära samman och flög utefter stranden mot NO, varefter de försvunno. Alla dessa ex, således även rödbenan - däremot ej strandpiparna - måste ju vara flyttare.

grönbena: 1 ex Frihult. } Se föreg.
mosnäppa: 3 ex " } art!

sothönan fanns, ehuru ej särskilt allmänt, i Sövdesjöns östra del; allmännare i Snogeholmssjön.

häger: 1 ex över Sövdeborgs slott, skruvade upp kolossalt högt. Andra ex Sövdesjön + Snogeholmssjön. 1 ex kom utanför Snogeholms slott och seglade mot S på ganska stor höjd. Då fick den se något i vattenytan, satte sig

FORTS

liksom på huk i luften och sjönk på båg böjda vingar och med hängande ben ner till vattenet, snappade upp föremålet med näbben och fortsatte sin flykt över vattenytan utan att stanna. Se även nedan.

brunand: 1 ♂ Snogeholmssjön NV.

vigg: ♂♂♀ vid Sövdesjöns Ö sida, i viken innanför udden. Dessutom några ex i sjöns västra del norr om Frihult.

knipa: lustigt nog 6 ex, (varav) 1 ♂ ad och fem ettåriga hanar i ej fullt ren dräkt, vid Sövdesjöns östsida. Tydligt ej häckande exemplar.

skedand: ♀ + 9 dunungar i Sövdesjön, vid sydsidan i den glesa strandvegetationen. Enstaka ♂♂ i Snogeholmssjön och i Sövdesjöns västra del.

gräsand allmän. Stora flockar av ♂♂ samt enstaka par (sedda i) Sövdesjöns västra del tillsammans med övriga egentliga änder.

bläsand: en ♂ ad och ett annat ex, säkert ♂ ehuru ej utfärgad, stod på sandstranden vid Sövdesjöns Ö sida norr om inloppet från Snogeholmssjön.

skrattnås: ytterst allmän Sövdesjön och Snogeholmssjön.

fisktärna ej sällsynt över Snogeholmssjön. skäggdopping som vanligt ytterst allmän i Snogeholmssjön.

- - - - -

Särskilt på morgonen i det vackra vådret föreföllo många fåglar, speciellt rovfåglar, att gärna stiga till alldeles ovanlig höjd. Följande arter iakttogos under dagen på så stor höjd, att de ej alls eller - ifråga om duvhök och häger - blott med svårighet voro synliga för blotta ögat:

tornsvala: flera ex över Frihults kulle, som kom in i synfältet när jag kikade rakt mot himlen, voro alldeles osynliga för blotta ögat.

lärkfalk: över skogen vid Sövdeborg 2 ex på så fruktansvärd höjd att de knappt syntes för blotta ögat. I kikaren som små prickar. Flyktlekar utfördes. Jag hade den ena fågeln inne i synfältet, då den andra som ett skott föll ned mot (detta exemplar) med hopdragna vingar.

ormvråk: flera ex på svindlande höjd över skogen

duvhök: 1 ex, ♂, kretsade över Sövdeborgs stn mycket högt.

häger: 1 ex skruvade till kolossal höjd över Snogeholms slott.

Kommentarer:

1. Observera att artlistan icke är fullständig. Men den ger en rätt god bild av fågelfaunan i denna utmärkt fina trakt på senvåren.
2. Dubbeltrasten var, eller ansågs vara, sällsynt som häckfågel i södra Skåne. Gladan ansågs, som ofta sagts tidigare, vara sällsynt och svår att få se. Observera att arten understrukits i originaltexten. Även flera andra positiva drag förstås, t ex rikedom på vipor, den starkt framhävda talrika förekomsten av skäggdopping (som av oss alla, och med rätta, ansågs m l m självklart vara så allmän att detta inte behövde särskilt framhållas), etc.
3. Knipan häckade icke i dessa sjöar, liksom ej heller i Krankesjön eller Vombsjön eller andra sjöar i sydliga Skåne. Jag är böjd att tro att min köns- och åldersbestämning av kniporna är riktig.
4. Däremot kan jag inte förstå varför markerna vid Frihult skulle vara olämpliga som häckplats för rödbenan; den häckade ju flerstädes i Skånes inland på sådana lokaler.
5. Nils Hård af Segerstad var ungefär jämnårig med mig. Han läste i Lund. Han hade ett visst intresse för natur och ville gärna deltaga i exkursioner tillsammans med mig. Men han var stel och hämmad; och trots att han alltid ville vara vänlig mot mig blev det intet närmare umgänge. På de sista 45 åren (ungefär) har vi nog inte träffats alls. GRck 1987-06-19.

1938-05-27.

Bil till Barsebäck på grund av rykten om sommargylling. Tutte (Nordqvist), Dahl, Eva Hansen, jag samt en (person) till, vem det nu var. Vi var uppe vid mossarna norr om Barsebäck. Vipa, näktergal, ringduva. Steglits i allén vid slottet.

Kommentarer: Och ingen sommargylling! GRck 1987-06-19.

1938-05-28, och -29.

Klingberg och jag reste tåg till Barsebäcksby på eftermiddagen. (Medtog) cykel på tåget. Letade igenom dungarna av alm vid slottet. Näktergal mycket allmän. Gulbröstad sångare allmän. Vi såg ♂ ♀ på mycket nära håll; den ena kom med en vit fjäder i näbbet.

(Vidare) ärtsångare, trädgårdssångare, stare allmän, trädpiplärka osv. Kråkbo med ungar i alla smådungarna. Smärre vipflockar drogo högt mot V.

På kvällen blev det våldsamt regn, varför vi cyklade till Barsebäckshamn, och efter en glad kväll med kursen övernattade vi på Sven Nilsson.

Hem nästa dag kl. 14, dyblöta. Exkursionen vid stranden gav inget särskilt (, men på hemvägen såg vi) kornsparv.

Kommentarer till 28 och 29 maj 1938:

1. Tydligt fann vi ingen sommargylling idag heller!
2. Anteckningarna kortfattade och slarviga, men de indikerar riklig förekomst av bl.a. näktergal och flera sångare. OBS att "gulbröstad sångare" är = Hippolais icterina, som, under de drygt 50 år jag känt arten, även burit följande svenska namn: bastardnäktergal, gulsångare och nu senast härmsångare. Namnet bastardnäktergal fann vi tidigt vara en högeligen olycklig skrivbordskonstruktion, varför Sveriges Ornitologiska Förening slopade det namnet. Om jag minns rätt, användes namnen gulbröstad sångare och gulsångare närmast därefter. Intetdera av dessa namn är särskilt bra; men nu tycks namnet härmsångare ha vunnit burskap.
3. I Barsebäckshamn hade Zoologiska Institutionen en marinbiologisk station, och de flesta kursdeltagare på Zootis gick - efter övriga kursers avslutning - en obligatorisk kurs i marinbiologi i Barsebäck på sommaren. Man kunde dock, om man så ville, genomgå motsvarande kurs på Kristineberg vid Fiskebäckskil i Bohuslän. Så gjorde bland annat jag, sommaren 1932. Jag valde Kristineberg eftersom jag visste att det marina djurlivet var artrikare där än i Öresund med dess lägre salthalt. - Marinbiologerna i Lund var ytterst hårt fästa vid stationen i Barsebäckshamn, men övriga lundazoologer hade ingen nämnvärd anknytning dit. Stationen hade ett undersökningsfartyg vid namn Sven Nilsson. - Mycket senare i tiden, kanske omkring 1950-55, lades stationen i Barsebäckshamn ned. Dessförinnan fanns dock några år en modernare båt med tillhörande skeppare vid namn Möller, som var bosatt på Ven. Jag minns nu inte tidsschemat för avvecklingen, men ännu på 60-talet fanns sistnämnda båt plus skeppare kvar. Den marinbiologiska kursen kom så småningom att förläggas till ett stort havslaboratorium nära Helsingör i Danmark. - Ännu åren 1966-68, kanske något längre, alltså sedan jag tillträtt arbetet vid Zoologiska Museet i Lund, pågick marinbiologiska undersökningar i Öresund, gjorda av zoologer i Lund, och jag var flera gånger ute med dem på Sundet med nyssnämnda undersökningsfartyg. Se dagböckerna för dessa år.
4. Jag har intet minne av någon enda kursdeltagare i Barsebäck sommaren 1938. GRck 1987-06-19.

1938-05-31.

Reste på kvällen ut till Lomma för att säga farväl åt Bergengren, Montén, Härstedt och Westerström, vilka skall segla till Gotland.

När jag väntade på tåget i Arlöv, kom 6 vipor kl. 19,55 högt mot väster. - I Lomma trevligt ute vid södra hamnpiren:

gravänder allmänna

strandskator hel flock

gräsänder: drakar

stjärtand: en ♂ bland gräsänderna

större strandpipare några ex

skärfläcka: ett ex kom från havet in ^{mot} ~~land~~ land och fällde ute i grundvattnet.

- - - - -

Montén hade nyligen i Lomma sett en flock på 9 svarttärnor. Dem lyckades jag dock ej få se; men stjärtanden och särskilt skärfläckan var ju mycket trevliga. Skärfläckan tycks tendera att sprida sig.

Kommentarer:

1. Bergengren och Montén redan presenterade. Härstedt var också biolog, student 1924 i Helsingborg och alltså studentkamrat med min bror Johan. Härstedt umgicks mycket med Bergengren och det gäng som lade sin mesta tid på segling och sjöfärder med båten Gefion; med denna båt skulle de nu färdas till Gotland. Själv träffade jag Härstedt bara sällan och nästan alltid i Bergengrens sällskap. Westerström har jag endast svagt minne av; jag tror det var en trevlig prick. Han var kanske medicinare, i varje fall inte biolog.
2. OBS att man vid denna tid kom fortast och lättast om man tog tåget i riktning mot Malmö men bytte i Arlöv till tåg som gick norrut till Lomma. Det blev en färd i "V-form", men lokaltågen gick ofta och rätt snabbt och - med få undantag - i rätt tid.

GRck 1987-06-20.

till
Lomma

1938-06-01.

(I FINT VÄDER)

(93)

Utfärd med Nyholm till Göinge-holm, på grund av att Köhlers bekanting, skolpojken T. Jakobsson, påstod sig upprepade gånger ända från 20 april ha sett blåkråkor där. Vi letade dels själva på av Jakobsson noggrant angiven plats, dels frågade vi ett par av gårdens folk, som dock samstämmigt uppgav att blåkråkan ej fanns (kvar). Den försvann för 7-8 år sedan, sades det. Måhända vill folket på gården ej förråda häckplatsen, om det fortfarande finns något par där?
Artlista:

Kommentarer:

1. Den utlovade artlistan blev aldrig skriven! Men huvudsaken är förstås, att vi inte fann blåkråkan.
2. Tord Nyholm och Folke Köhler är förut nämnda. Men namnet Torsten Jakobsson dyker upp här för första gången. Vi skulle få rätt mycket att göra med varandra i fortsättningen. Han hade, jämte sina föräldrar, tillbragt några somrar på eller nära Göinge-holm. Och hans uppgifter om blåkråka är säkert riktiga. Jag har rätt nyligen, närmare bestämt år 1984-85, haft samtal med honom om denna fråga. Han har alltid bevarat fågelintresset; och han är känd av många, även av mig, för sin goda observationsförmåga. Han har sett många trevliga saker, men han har publicerat mycket litet, på senare decennier nästan intet, om jag minns rätt.
3. Min förmodan, att gårdsfolket inte ville röja blåkråkans boplats, är därför mycket rimlig.
4. Men även om detta är rätt tolkat, kvarstår det faktum att arten snart försvann även ~~här~~ från denna lokal och därmed, såvitt bekant, från Skåne, kanske från hela Sverige som regelbunden häckfågel. GRck 1987-06-23.

1938-06-02.

Skanör etc.

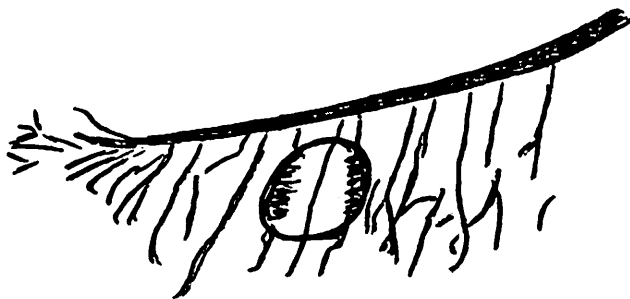
Bollvik kom på morgonen. Efter diverse förberedelser blev det på kvällen inresa till Malmö kl. 18,15, varpå Tutte bjöd på bil till Skanör. Deltagare: Köhler, Arne Klementsson, Bollvik och undertecknad. På vägen ner studerades ett par kornsparvar vid Vellinge. Ny art för Bollvik. På Skanörs Ljung iaktogs en jagande jorduggla, pygargus ♂ och tornfalk ♂. Vid Skanörs hamn skärfläcka massvis + åtskilliga dunungar. Även ett bo med ägg anträffades. Småtärna och silvertärna allmänna. Strandskata allmän. Flyttande: kustpipare 2 ex, den ena i vacker dräkt, den andra verkade ungfågel, ehuru den ju måste vara c:a 11 månader gammal. Jämför Hortling p. 771. Myrsnäppa: 1 ex gick länge i närheten av kustpiparna. När vi sedan kom den nära, hade den sällskap med 4 större strandpipare. Den verkade ovanligt mörk på ovansidan men hade svart framhals och bröst, därunder vit. - På grund av opasslighet gick jag inte ut på norra reveln, där svartbenta strandpiparen höll till. F.ö. ejder + ungar, småskrak, gravand osv. samt åtskilliga flockar av gräsanddrakar. - När det blev mörkt reste vi inåt Söder-slätt och stannade på diverse ställen vid Ingelstad, Månstorp osv. för att lyssna efter kärrsångare men hörde endast sävsångare och rörhöns i sumparna samt näktergal i busksnåren. Vi för (tillbaka) till Malmö via Torup. Vi tog sista tåget hem (till Lund). Det var en regntung kväll, dock ganska lugn. Framåt kl. 23 började det blåsa något.

Kommentarer: (1) Rune Bollvik var från Stockholm. Han hade plats på fotofirma men lade nära nog all sin fritid på fågel, och han var välkänd bland huvudstadens ornitologer. Jag hade säkert varit bekant med honom sedan 1933 eller -34. (2) Det ovanligt "hopträngda" protokollet nämner förstås endast ett fåtal arter, men bland dem många trevliga. OBS att "pygargus" är = Circus pygargus, förr kallad mindre kärrhök, numera vanligen benämnd ängshök. (3) Renskriften är ordagrann; orden inom parentes är dock tillsatta vid renskrivandet, och det samma gäller understrykandet av artnamnen. (4) Jag vill särskilt framhålla, att observationen av myrsnäppa är bergsäker. Vi studerade den noga, på nära håll, och vi var klara över att den fällt på en otypisk lokal. Förmodligen var den väl nyanländ efter ett långt flyttningsspass. Jag minns ej om jag sett den tidigare. Gunnar Nordqvist kände den väl från Lappland och framhöll att dagens observation var högst anmärkningsvärd. GRck 1987-06-23.

1938-06-03.

På morgonen reste jag in till Malmö Museum med Bollvik. Jag skulle dels visa honom de Gyllingska fåglarna, dels överlämna ett enastående vackert stjärtmes-bo, som Nyholm funnit uppe i Glimminge. Han hade varit vittne till ungarnas utflygande ur boet osv.

Boet är byggt hängande i en grangren, c:a 9 meter över marken enligt uppgift. Se skiss: Granen är en rätt utpräglad kamgran. Boet är ej fastsatt vid huvudgrenen utan i några av de därifrån nedhängande kamgrenarna. Tillsammans med Bergman, Lovén och Einfeldt och senare även Tutte Nordqvist diskuterade vi hur boet skulle behandlas för att barren skulle sitta kvar osv.

Jag har fotograferat boet.

Ehnbom var också på Malmö Museum idag.

Efter långt prat satte vi oss upp i Tutes bil; det var Tutte, Lovén, Bollvik och jag. Vi for stora vägen till Saxtorp. Här har en allé längs vägen skövats. Stopp här, även för märkning av 4 ungar av sädesärta. Vi fortsatte sedan via Ekebro - Åstorp - Kvidinge - ner till Klippans Pappersbruk, där vi en lång stund letade efter gråärlorna. Lovén och jag hade just gått på en dammlucka över ån för att leta något längre upp, då ett vrål från Gunnar förkunnade fyndet. Vi studerade sedan gråärlorna mycket länge och gick också ner i forsen och fann boet i den tvärbranta klippväggen. I boet en halvvuxen unge med stora blodpennor samt tre rötägg, vilka Gunnar tog för Malmö Museums räkning. - Hanen matade honan. Han höll till på ett par stenar i forsen, gjorde därifrån små utflykter och knep insekter, varefter han alltid flög lågt över vattnet ända tills han var nästan rakt under boet. Då steg han tvärt upp och försvann med maten i näbben in till honan. Sedan kom han snart ut igen och for nästan alltid ner till samma stenar. De låg inte mer än 10 meter från boet. Ibland gjorde han dock litet längre utfärder till en cementmur på andra stranden, men det var undantag. Boet låg mitt emot fabriken, på Malmros tomt, i den tvärbranta klippstranden på en tämligen bred hylla med tak i form av en utskjutande klippkant c:a 1,7 meter över forsen.

Vi for från Klippan till Perstorp och hälsade på Reinhold von Essen. Promenad i skogen. Grönsångare m.m., samt ormvråk, om vilken han påstod att den tog ankungar och gåsungar (??). Vidare en hel massa hägrar ute på en ö i gåsdammen. von Essen påstod att hägrarna flera gånger försökt häcka där men att detta ej tilläts. De kunna rensa en damm fullständigt, sade han. Ärligen sköts 200 hägrar vid Perstorps fiskdammar, sade han. - Grågäss syntes fint. Vi såg på ett ställe i Store Damm ♂ & ♀ med 2 ungar, på ett annat ställe en annan kull samt framförallt minst 32 gäss på klarvattnet i dammen. Några voro gamla, de flesta voro ettåringar, som ännu ej häckade.

Vi for sedan Perstorp - Röstånga. Fikade här. Fortsatte därefter via Billinge - Stehags station - Kungshults mosse, där vi hörde åtskilliga näktergalar och studerade den väldiga skrattnåskolonin på > 1000 par. Vi sökte länge nu i mörkningen efter doppingar och såg också några svarthalsade på klarvattnet. 1 ex mycket nära, flera andra på avstånd. Mycket roliga att se! Även en gråhake sågs, men för övrigt inget märkligt.

Vi avslutade dagen med att via Eslöv - nya vägen - Östergård - Örtofta - Kävlinge - Löddeköpinge fara till Borgeby björkemosse, där vi lyssnade på den härliga kärrsångaren. Minst 2 ex. Enastående

1938-06-03 forts.

sång! Fullkomliga mästare i att härma. Dessutom hörde vi näktergal och gök kl. 22,45.

Vi satte av Per-Magnus Lovén vid Lund C klockan 23,14, varefter vi andra drack choklad hos Gunnar tillsammans med Seth Nilsson, som kom Örlande på gatan. Vi pratade och hade trevligt och ironiserade, ej minst mot varandra enligt gängse lundensisk jargong. Bollvik var inte van vid sådant och blev ibland ganska störd, men vi upplyste honom att så gjorde man i Lund, mot alla och envar; och då lugnade han signågorlunda.

Kommentarer:

1. Malmö Museum hade, och har väl ännu idag, en mycket vacker samling uppstoppade fåglar. I absolut toppklass står de fåglar, ej minst rovfåglar, som stoppades och monterades av Olof Gylling; han var Pelle Bergmans företrädare som chef för naturhistoriska avdelningen. Bollvik hade estetiska intressen och ville gärna se museets samlingar, främst naturligtvis fåglarna.
2. Helge ("Pelle") Bergman, Lovén och Ehnbohm är redan presenterade. Einfeldt var konservator, tyskfödd. Han stoppade och monterade fåglar och däggdjur avgjort bra - men långsamt.
3. Beträffande den nedhuggna allén se Skånes Natur 1938, sid. 64-67. Där står också att läsa, att det omtalade sädesärleboet låg i en vedstapel, gjord av de huggna, delvis mycket grova träden.
4. Gråärulan (*Motacilla boarula*, numera *M. cinerea*) har som bekant om döpts till försärla. Boet låg alldeles vid brofästet för en landsvägsbro över Rönneån. Rätt kul med redogörelsen för hannens beteende och boets underliga innehåll. Jag tog foto av boet, inte närbild utan visande dess placering. Förmodligen finns fotot kvar. - Gunnar Nordqvist var bekant med många skånska storgubbar, godsägare, jägare, finansmän etc. Uppgiften att försärlans bo låg på "Malmros tomt" härstammar uppenbart från honom. Vem Malmros var är mig obekant, men man kan gissa på någon disponent för Klippans Pappersbruk.
5. Reinhold von Essen på Perstorp var bland ornitologer känd, dels som en framgångsrik ringmärkare av morkullor, dels som god vårdare av det i Perstorps dammar häckande grågåsbeståndet. (Sällsynt häckare i Skåne på 30-talet och fram till 60-talet!). R v E var allmänt ansedd som dugande och naturvänlig man. Det är därför med förvåning jag läser om hans yttrande om ormvråken. OBS också den mycket hårdhänta behandlingen av hägrarna! Men på 30-talet låg ju naturvården ännu i sin linda; och i den ringa mån som folk tänkte på sådant så ansåg de snarast att naturen var outtömlig.
6. Flocken på 32 grågäss föranledde diskussion mellan GN och RvE. Den senare ansåg att fåglarna var årsungar, fast de såg absolut fullvuxna och "gamla" ut, låt vara att de var för långt borta för detaljgranskning. GN framhöll med skärpa att flocken måste bestå av fjolårsfåglar, som ännu icke är köns mogna. Jag fick den bestämda uppfattningen att GN hade rätt. Om det redan på 30-talet var bekant vid vilken ålder grågäss uppnår köns mognad, och om denna fråga diskuterades, vet jag ej.
7. Rundturer av den här sorten, improviserade och ofta rätt långa, till platser som inte ens behövde vara bestämda i förväg, gjorde Gunnar Nordqvist gärna tillsammans med en eller ett par tre goda vänner. De blev nästan alltid mycket lyckade. OBS att endast ytterst få studenter hade bil på 30-talet.

GRck 1987-06-23.

1938-06-04.

Jag måste på dagen göra i ordning en liten uppsats om trädfällningen vid Saxtorp och lämna till Gertz. Han fick den kl. 16.

Kl. c:a 19 kom Eva Hansen och Klingberg upp på inst. Vi gjorde oss resfärdiga, och kl. 21 startade vi mot Krankesjön på cykel. I S.Sandby köpte vi litet bröd och sockerdricka osv., och ungefär kl. 22,30 kom vi fram till Almen, där vi träffade Bollvik och Köhler, som startat redan vid 14-tiden. Vi gick utefter hela [redacted] sydstranden och tillbaka och lyssnade till fågellåten.

(1938-06-05).

Krankesjön ↗ Sövede ↘

Vi kom tillbaka till Almen kl. c:a 1,30. Vi hörde bl.a. gök gala redan kl. 1,05. Vi sov sedan till kl. 4, då vi studerade fågellivet i sjön en stund innan vi gjorde vår långa runda i Krankemossen. Här gick vi utefter långa diket och tillbaka utefter de stora torvgravarnas sydsida. Vi cyklade sedan via Ringvall - Revingeby - Revingehed till Fönesjön, där vi studerade livet i och över sjön samt på Revingehed. Vi cyklade sedan till Harlösa och fikade grundligt. Det var vid 10-tiden. Köhler cyklade härifrån till Falsterbo. Vi andra cyklade vidare norr om Vombsjön. Stannade till ett tag i Svansjö djurhage och sedan i Övedsklosters park, varpå vi fortsatte till Sjöbo. Kom dit kl. 13. Träffade Gunnar, drack saft och kakor och kom överens om fortsatt samarbete på eftermiddagen. Vi blev inviterade till middag kl. 18,15. Men dessförinnan, ungefär kl. 14, avreste vi pr cykel till Sövdeborgssjön och Sövdeborg samt Sövdesjön och Sövde kyrkogård för att se på mellanspett och glada. Åter (till Sjöbo) kl. 18,10. Gunnar (som ej varit med på turen till Sövde) kom strax därpå. Middag. Sedan start kl. 19,30 till Karups ängar, där vi gick tills det blev mörkt och hörde efter vadare osv. Sedan åter till Sjöbo. Drack té och såg sedan på film till långt fram på natten. Jag sov mest under filmföreläsningarna; jag hade ju sett alltihop förut. Vi knöt oss sedan i gästrummen, och

(1938-06-06).

nästa morgon vaknade jag kl. 9 av [redacted] Gunnar och Klingberg som kom in och gratulerade mig på namnsdagen. Jag kunde lugnt gratulera igen, båda är nämligen döpta till Gustaf.

Efter grundlig frukost for vi i hällregn Sjöbo - Tolånga - Lövestad - Andrarum, där vi stannade ett tag hos godsförvaltare Larsson. Vi fortsatte dock strax till Hallamölla och undersökte denna jättetrevliga lokal. Sedan blev det Forsemöllas tur, dock först sedan vi promenerat vid Andrarums Alunbruk och tittat på slagghögarna, stora blottningen osv.,. Efter en liten runda förbi Kristinehovs slott drack vi kaffe med kakor hos Karin Larsson. I sällskap med henne startade vi sedan omkring kl. 16 och for via Eljaröd och Vitaby kyrka till Vitaby Flo, den gamla gråhake lokalen, som vi gick runt.

Vädret hade nu hastigt blivit klart och härligt, varför vi for ner till Stigalund och hade några sällsynt roliga timmar vid stranden här. Vi hade tur med fåglarna: kentsk tärna 2 ex, fältpiplärka, träd-lärka + 3 ungar, lärkfalk osv; se nedan. Vi lekte i sanden och byggde järnvägar och landsvägar och en hel stad med kyrka och hamn och allt möjligt.. Sedan ändrade vi bäckens lopp; det var mäkta intressant att se hur den eroderade ut sanden. Hela den gamla flodbädden blev torrlagd; man kunde se precis de finaste detaljer i sedimentation, erosion, "infångning" av olika strömgrenar osv. Den arme Bollvik trodde väl att vi blivit tokiga, när vi under högljutt glam lade oss att gräva i sanden.

Ett verkligt trevligt fynd vid Stigalund var Klingbergs Hyla arborea!

Sedan Havängen med mycket Eryngium, alla de gamla stensättningarna osv. Några särskilda fåglar syntes ej här.

Vi for sedan tillbaka till Sjöbo via Brösarp - Tranås - Vanstad. Till Sjöbo kom vi först kl. 22,10. Här avåts en utsökt supé med smörgåsbord, kotletter och en härlig tårta. Härtill lager, ett par snapsar samt kaffe med kakor och en Simon Arzt N:o 70 L.

FORTS

(1938-06-06 forts.)

Vi hade "nog så lustigt" på kvällen och kvaddade varandra i bästa stil tills klockan blev 24, då vi beredde oss till start.

(1938-06-07).

Efter att ha druckit Tant Gunhilds och Tuttas skål i små punsch-flaskor av choklad avvek Eva, Klingberg, Bollvik och jag klockan 0,20 på cykel mot Lund. Vi for ganska sakta till Veberöd, men sedan gick det kvickt. Från Veberöd till Lund tog vi c:a 50 minuter och var i Lund 2,20. Mellan Sjöbo och Veberöd gjorde vi ett par uppehåll och lyssnade efter fågelläten, dock utan större resultat; spovar hördes dock vid Klostersågen.

När vi kom till Lund var det halvljust. Vi gick upp till Klingberg och delade en hela Oppenheimer och hade skoj till framemot 4-tiden. Då fortsatte Eva till Barsebäck - spänstigt! -, men Bollvik och jag stack upp till institutionen och lade oss. Det hade varit en härlig resa med många trevliga iakttagelser, och tur hade vi också, var vi drog fram.

Artlistor och iakttagelser över viktigare arter
(från omkring kl. 19 den 4 juni till och med de fåtaliga observationerna den 7 juni 1938)

- (1) Vid Krankesjöns sydsida natten till 5 juni, i Krankemossen samma dag c:a klockan 5,00 - 7,30, vid Fönesjön samma dag klockan c:a 8,00 - 10,00, samt längs vägen Harlösa - Svansjö - Övedsklosters park - Sjöbo fram till c:a kl 14,00 den 5 juni:

hämpling Krankemossen
ortolansparv var oväntat talrik. Alla iakttagelserna gjordes i allén mellan Harlösa och Hjälmarsöd. Först hördes en ♂ sjunga; vi lyckades också få se den sitta i ett av alléträden. Några hundra meter längre fram blev jag vittne till hur två praktfulla ortolan-hannar slogs ute i ett betstykke vid vägen. De satt helt nära varandra och hoppade och gjorde små flyktsvingar mot varandra. Ytterligare några hundra meter fram satt en fjärde hanne och sjöng i allén! Mycket märkligt!

sävspurv började sjunga just när jag somnade kl. 1,45 vid Almen. På morgonen kl. 8,30 fann vi ett bo med 5 ungar av sävspurv vid Fönesjön. Ungarna halvstora, ringmärktes. Boet anträffades efter regelrätt utvaktning.

fältpiplärkan anträffades på Revingehed ehuru ej på den plats där jag sist såg den. Nu hade fågeln valt en del av heden, där militären ej går så mycket, nämligen i hedens hörn vid Kalvmossen och på hedbacken 100 meter från Fönesjöns sydosthörn. Här såg vi den springa på en liten

väg, och sedan gick den upp och spelade.

(Se skiss på nästa sida!)

För varje flyktbåge utstötte den ett zirtlyy.

Lätet zirtlyy kom alltså i takt med flygleken: först hastiga slag med vingarna, sedan kom lätet och den korta uppåtseglingen. Mäktat trevlig.

steglits: 1 ex sjöng i Övedsklosters park.

talgoxe: ett bo i en murken björkstam i Krankemossen

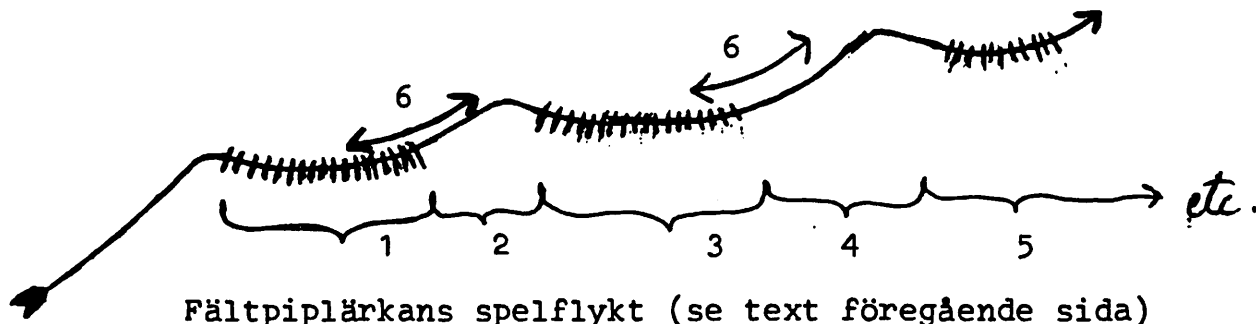
bastardnäktergal sjöng allmänt i mossen

trädgårdssångaren upplevde vi i Krankemossen. Den var mycket allmän där, sjöng överallt, och jag fann först ett bo med 4 ägg; sedan studerade vi en ♀ som låg i ett tomt bo, varur hon slutligen lyfte. Därefter fann Bollvik ett bo med 2 ägg. Alla bona låg i den täta djungelvegetationen vid långa diket.

törnsångaren var allmän i busksnåren vid Hjälmarsöd osv.

sävsångaren sjöng allmänt vid Krankesjöns S sida NATTEN TILL 5 juni. rörsångaren var också allmän och sjöng som bäst.

Forts.

Fältpiplärkans spelflykt (se text föregående sida)

Förklaringar: fågeln stiger högre och högre, i "ansatser".

- 1 på den så markerade sträckan slår fågeln hastigt med vingarna.
- 2 därefter (eller kanske medan den ännu slår med vingarna?) hörs lätet, ett upprepat "zirtlyy". Av farten stiger den en rätt kort sträcka. I originalanteckningarna kallar jag detta en "uppåtsegling", en term som väl är föga lyckad.
- 3 ånyo beteende som under moment 1.
- 4 ånyo " " " " 2.
- 5 " " " " " 1 och 3, och så vidare.
- 6 på de sålunda markerade sträckorna lät den höra spel-lätet.

trastsångaren hördes också! Vi gick länge och lyssnade efter den, och omkring kl 0,30 hördes dess sång ett kort ögonblick: ett mäktigt "karra-karra" kom från vassen, sedan blev det tyst igen. Sången kom från vassen tämligen nära det öppna partiet på sydstranden nedanför Silvåkra fruktträdgård. Längre bort mot SO-hörnet vandrade vi sedan. Särskilt rörsångare sjöng allmänt. Men här fick vi också höra trastsångaren bättre. Den satt rätt långt ute, och dess sång utgjorde en stark och sträv underton i den övriga Acrocephalus-kören. På ännu längre håll hörde vi en annan trast-sångare. Det var ytterst stämningsfullt och roligt för oss alla att höra denna raritet även i år.

göktytan: Bollvik hörde ett ex vid torvlanden på morgonen 5/6. Jag själv känner tyvärr ej till fågeln närmare, även om jag sett den då och då. Den är ingalunda allmän / som häckfågel i de delar av Skåne, som jag brukar besöka.

lärkfalken upplevde vi fint. En ♀ jagade sländor över Krankemossen och kom flera gånger alldeles inpå oss. Grandiöst! Forts. nedan! tornsvalor jagade också i stort antal över mossen men voro ej besvärade av lärkfalken. De flögo i regel något högre kanske, men ofta susade de fram helt lågt över björktopparna och nära falken.

→ Lärkfalkparet uppe vid Fönesjön såg vi också. Båda två kretsade tillsammans över heden och sjön och gjorde då och då de mest häpnadsväckande flygkonster. Kom en slända i närheten, gjorde falken blixtsnabba kast efter den och vände sig ofta på rygg, gjorde volter och kast i alla riktningar - och sländans öde var beseglats. brun kärrhök: vid Kr. på morgonen ♂ och ♀. Vid Fönesjön dansade honan högt i luften liksom sist. Det var bra att jag kunde visa Bollvik på det. rödbenan spelade då och då vid Krankesjön på natten.

Artlistor forts. 5 juni

(skogssnäppa hörd av Bollvik och Köhler på kvällen 4 juni, innan vi kom fram till Krankesjön. Söderflyttning!)

enkelbeckasinen spelade över Krankemossen

vipa fanns i en mycket stor, samlad flock vid Krankesjöns västra del mellan sjön och mossen. Här gick en räv länge och lusåde. Hela tiden följdes den intresserat av en vipflock på c:a 110 ex, som slog ner helt nära räven. Inte förrän räven kom alldeles intill lyfte viporna. De kretsade sedan - utan att skrika! - på helt låg höjd. En fasantupp, som gick och plockade på ängen, visade också det största lugn. Räven travade fram helt nära, men fasanen lyfte aldrig utan gick bara helt knapphändigt åt sidan. Räven var mager och spinkig, svansen tunn. -

Den stora vipflocken (bestod) tydligen (av) ej häckande, sysslolösa djur! - Dessutom (fann vi) ett vipbo med 3 ägg i mossens SV del.

häger: flera ex lyfte ur lilla mossen vid torvlanden sothöns

rörhöns } hördes ofta vid
rall } Krankesjön på natten

rördrom iaktogs av Bollvik och Köhler tre olika gånger på eftermiddagen 4/6, innan vi kommit ditut. Vi hörde den emellertid böla följande morgon.

brunand: ♂♂ allmänna Krankesjön
vigg: några ex sedda "

skedand: flera ♂♂

gräsand: kolossala flockar av hanar (fanns) redan i Krankesjöns vassar. Både vid sydsidan och framförallt i västsidas stora vassfält. Inalles flera hundra samtidigt uppe och flög.

årta

Knölsvan: några ad, som tydligen ej häcka, ligga ~~ännu~~ ännu i sjön. Även sågs ad + ? 2 ungar.

skrattnäs: en mängd skrattnäsar övernattade i varje fall i Kr. O, där trastsångaren hördes sjunga. Jag måste undersöka, om de häckar där i år.

svarttärna: 2 ex syntes flyga omkring över Fönesjön, utsökt vackra

fisktärna Krankesjön

skäggdopping "

gråhakedopping: i Fönesjön sågs den fint. En ad + en unge, väl så stor som en stare, låg på klarvattnet bredvid varandra. Den andra ad. låg ett stycke därifrån och dök ofta. Efter en stund hade den tydligen fått upp någon för ungen lämplig godbit, ty den satte full fart mot ungen, simmande med huvudet framåtsträckt ungefär som en arg sothöna. Sedan matade den ungen. Det såg trevligt ut.

Tillägg:

hämsling } sedda vid
stenskvätta } torvhögarna

backsvala: liten koloni i de helt låga sandkullarna söder om stora dammen, Krankesjöns sydsida.

fasan: se vipa!

räv: se vipa!

(2) Vid Sövdeborgssjön och Sövdeborgs gamla jägarboställe samt i Sövdesjön från kyrk-udden sågs på eftermiddagen 5 juni följande:

nötskrika flera ex, tysta och försiktiga, vid mellanspettlokalen. Den ena nötskrikan presterade ett komiskt försök till sång: en lång ramsa gnällande och ganska pressade toner, ingalunda vackra, svåra att härma.

gulärta sågs då och då ute på åkrar och ängar

grönsångare hördes i skogen vid Sövdeborg; och småfågellivet var rikt, men några speciellt märkliga tättingar sågs ej.

glada sågs däremot: båda ex kretsade länge och väl över skogen vid Sövdeborgssjön, där de häckade. Praktfullt. Vi kunde inte se oss mätta på de granna fåglarna. Vi såg dem en lång stund på nervägen och även när vi var på väg tillbaka. De gled länge över skogs-

Artlistor forts. 5 och 6 juni

topparna helt lågt; man kunde också se deras skugga fara över bokkronorna. - Nere vid Sövdesjön sågs också en glada, den flög mot SV.

duvhök: till min synnerliga för-
tjusning fann jag att både ♂ och ♀ uppenbarade sig här, varför man väl vågar antaga att denna praktfulla fågel häckar i Sövdeborgs skogar i år. - När vi stod på mellan-
spettlokalen, kom först en duvhök ♂ över gläntan med kurs mot Sövdesjön; strax därefter blev en stor ♀ synlig över skogen, den försvann dock snart mot öster.

mellanspett: två ex på gamla lo-
kalen. Vi väntade en stund ~~en~~
tysta och stilla. Då och då hördes hackspettläten: tjick, enstaka, ej upprepade. Jag gick dit men fick då endast se den vanliga större hackspetten, en ♂. Det var också säkerligen den som utstötte det lätet. -

Äntligen visade sig mellan-
spetten. Vi såg den plötsligt i en gammal ek, där den klätt-
rade långt ute på torra små-
grenar. Ibland hängde den under
grenarna t.o.m. Dess läte var
även denna gång:

tjick, tjickick ck

— — — /

ivrigt, liksom om den inte tyckte det var tillräckligt att utstöta ett ensamt tjick. Men det vore förstås förhastat att av mina få observationer dra den slutsatsen att mellan-
spetten aldrig presterar en-
staka "tjick". Det bör an-
märkas, att det första "tjick" i mellanspettens serie är det lägsta; mot slutet stiger tonen. Om en mellanspett ut-
stöter sitt läte endast en gång, tror jag ej att jag kan skilja lätet från större hack-
spettens.

När mellanspettarna provian-
terat, flögo de från eken in
mot skogen, den ena med mat i

munnen. Häckningen kan väl anses alldeles säker, men boträdet fann vi inte.

större hackspett: se mellanspett.

gräsand: en del drakar i Sövdesjön.
skäggdopping my. allmän i " "

- (3) Efter middagen i Sjöbo åkte vi bil ner till Karups ängar; detta alltså på kvällen 5 juni. Där fanns:

vipor

storspov

rödbenor

kärrsnäppor

brushane: några få ♂♂

kricka hördes flera ggr

gräsand

skedand

stinkpadda: en stor kraftig en;
dessutom en hel kör.

- (4) nästa dag, alltså 6 juni:

vid Hallamölla:

sädesärta + ungar

gråärta: ett ex kom hastigt förbi;
syntes ej vidare trots mycket
sökande.

gårdsmyg + utflugna ungar.

Härlig lokal.

vid Forsemölla:

gråärta + flygga ungar. Jag såg båda gamla fåglarna + en ung-
fågel. De sprang i den branta
strandkanten och på den blott-
lagda stenen över vilken vattnet
strömmar.

på Ostkusten vid Stigalund:

lövgröda på den plats där de an-
träffats förra året. Klingberg
letade efter dem och fann dem.
Mäktade trevliga att se; de kröp
omkring på gräs och nässlor och
fjolårsstjälkar och höll till
på ett ytterst begränsat område
strax söder om bäcken, i gränsen
av bok- och tallvegetationen,
där det var litet fuktigt. Vi
såg inalles 4 små gröna och
gula exemplar.

FORTS

1938-06-04, -05, -06 och del av -07 forts.

Artlistor forts. 6 och 7 juni

på Ostkusten vid Stigalund
nere vid stranden:

gräsand: 15 drakar

häger: några ex

havstrut ad

gråtrut

silvertärna: 2 ex kom utefter
stranden

kentsk tärna: 2 ex kom strax
därefter, sakta mot norr
efter stranden. Jag pekade
ut dem för Bollvik

fältpiplärka lyfte här och
spelade ett tag.

trädlärka ytterst trevlig. När
vi på kvällen skulle gå till-
baka till bilen, hejdade sig
Karin Larsson plötsligt:
"Oh, jag höll på att trampa
på dem". Vid hennes fot låg
tre trädlärkeungar, stora och
fullfjädrade men ännu med
korta stjärtar och ej utvuxna
pennor f.ö. De låg tätt till-
hopa, orörliga, ej i boet utan
på rena sanden, bland litet
mossa osv. Bollvik tog ett
par bilder. Föräldrarna voro
ängsliga och sprungo på sanden
i närheten; en satt ett tag i
en liten tallbuske. Deras
läte var ett ytterst mjukt
dylly ptyly,

ett riktigt "ljuvt" läte.

lärkfalk: 1 ex uppe över skogens
västra bryn

vid Haväng:

väldig backsvalekoloni i sand-
slänten mot ån, jag räknade
> 110 bohål.

Dessutom gräsanddrakar i flock

vid Vitaby Flo:

Vi gick runt det.

gråhakedopping syntes. Bollvik
tog här, liksom på andra
ställena, en massa fotografier.
vipa: en stor flock kom förbi.

(5) vid Klostersågen 7 juni:

storspov hördes på natten, när
vi efter en härlig afton på
Stenänga cyklade till Lund.
Inga andra fåglar noterades.

- - - - -

Vi (det gäller nu Bollvik och
mig) sov länge i Lund 7 juni.
Jag gjorde en runda i Botanicum
och såg där en ensam grönsiska.
Bollvik for till Skanör på
kvällen för att fotografera
fågel och hälsa på Folke Köhler.
Jag följde inte med då, men
nästa dag reste jag ditner.
Se särskilda anteckningar.

Kommentarer till dagarna 4 till och med 7 juni 1938:

1. Följande personer är inte, eller inte med säkerhet, presenterade
tidigare:

Otto Daniel Gertz, lektor i biologi i Lund, var mångårig sekre-
rare i Skånes Naturskyddsförening. Han var en naturvårdare "av
gamla stammen", vilket tyvärr ej innebär något positivt omdöme.
Han talade och skrev gärna om naturskyddets "höga, heliga mål",
men han var självsvåldig och snarstucken och högeligen egenkär;
och endast med tvekan kan jag kalla honom hederlig. Men naturligt-
vis var han inte en lika klar förrädartyp som Sten Selander (med
anhang).

Gunnar Nordqvist hade jakten på Christinehof (bortåt 20000 tunn-
land, tjugotusen tunnland!) och var därför nära bekant med gods-
förvaltare Larsson därstädes. Karin Larsson var hans dotter, en
livlig och trevlig flicka, som umgicks mycket i det Nordqvistska
huset och särskilt ofta syntes i sällskap med Gunnar. Men till slut
gick de skilda vägar; hon gifte sig med en herre vid namn Lieberath
(troligen son till en scoutchef med detta namn?); och Gunnar för-
blev ogift till sin död.

FORTS

Kommentarer forts.

- Tant Gunhild var Gunnar Nordqvists mor, en mycket förmögen och värdig dam men också gästfri och vänlig och förvisso varmt uppskattad av alla dem som samlades till fest på Stenänga.
2. Vi cyklade Lund - Krankesjön - Sjöbo 4-5 juni och tillbaka till Lund natten till 7 juni. Även färden Sjöbo - Sövdeområdet och åter på eftermiddagen 5 juni skedde per cykel. Men färden senare samma kväll till Karups ängar och hela färden från Sjöbo till Christinehof och ostkusten 6 juni företogs i Gunnars bil.
 3. Som redan tidigare meddelats var mathållningen på Stenänga av yppersta kvalitet, och detta gällde även alla "tillbehör". På 30-talet fanns det ett särskilt fint cigarettmärke som hette Simon Arzt, och allra bästa sortens Simon Arzt var just nummer 70 L, större och tjockare än andra cigaretter, och mycket god.
 4. Dagboken för 6 juni visar ovanligt tydligt att vi hade barnsinnets kvar: vi lekte och byggde i sanden, och den stad vi byggde upp fick namnet Bollviken för att hedra Bollvik. Han var, som tidigare sagts, en hygglig prick, men något lundalynne var han rakt inte, och han blev inte smickrad över hedersbetygelsen. -

Det framgår också att jargongen bland lundastudenter vid denna tid präglades av att man gärna sade allehanda spydigheter till varandra, även till goda vänner, som naturligtvis betalade med samma mynt, utan att misshälligheter uppstod. Bollvik var förstas inte van vid detta. - Uttrycket "nog så lustigt" var på modet i vår krets och kanske även i vidare kretsar. Det står förstas i originalanteckningarna och har därför fått komma med även i renskriften. Jag har som vanligt följt originalet mycket nära; bara små bagatellartade avvikelser.

5. Fågel; observera att artlistan ej är fullständig, det syns ju genast. Många vanliga arter icke ens nämnda. Men uppgifterna om ovanliga arter är rätt utförliga, och många sådana arter sågs, t ex ortolansparv, fältpiplärka, forsärla (här kallad gråärla), trädlärka, trastsångare, mellanspett, glada, duvhök, rördrom etc. OBS även den rikliga förekomsten av många sångare, änder m.fl. Alla artbestämningar är riktiga. Orden om knölsvan "Även sågs ad + 72 ungar" är svårförståeliga. Troligen sågs en knölsvan ad tillsammans med två smärre fåglar på så långt håll att vi inte kunde avgöra om dessa var svan-ungar eller av någon annan art.

Göktyta: jag vill kraftigt understryka ordvalet i anteckningarna. Göktytan sågs redan på 30-talet mycket sällan i de skånska marker där jag rörde mig. Jag hade det bestämda intrycket att den var mycket lättare att få se i exempelvis Mälardalskapen.

Parentesen om skogssnäppan finns i originalet. Den innebär inte minsta tvivel på riktigheten, men den visar att jag inte själv såg eller hörde arten. Detta är av principiell vikt i olika sammanhang, och jag brukar därför markera det tydligt i anteckningarna.

Vipornas och fasantuppens beteende inför räven är anmärkningsvärt.

Fyndet av lövgroda mycket trevligt, låt vara att lokalen var känd tidigare. Den kortfattade uppgiften om stinkpadda har tillkommit mera på en slump, om uttrycket tillåtes. Stinkpaddan var nämligen allmän vid Klingavälsån (numera Klingavälsån), liksom vid Krankesjön etc. Alltså en trivial uppgift! Men helt nyligen (bara för ett par veckor sedan) har Rune Gerell sagt mig att grodor och paddor nästan helt försvunnit från Klingavälsåns dalgång. En alarmerande uppgift som snarast bör kontrolleras! GRck 1987-06-26.

Tillägg: skissen över fältpiplärkans spelflykt är kopierad ur originalanteckningarna, men sifferbeteckningar och förklaringar är tillagda här. GRck.

1938-06-08.

Den 8/6 reste jag ner på tåg och gick en stor del av dagen ute på Hammarsnäs. Det var rätt lyckat, och jag såg ganska mycket fågel.

Viktigare arter:

kornspary: allmän på Hammarsnäs. Jag såg minst 5 sjungande hanar, och vid ett tillfälle studerade jag ett par, ♂♀, av vilka ♀ var betydligt blekare än ♂ i färgen. De häckade säkert i klöverfältet vid vägen, men det var folk på åkrarna i närheten, och jag ville inte springa ut i klövern och leta.

sånglärka

gulärka

strandskata allmän

större strandpipare allmän; jag fann ett bo med 4 ägg på "lilla holmen".

vipa allmän. Jag fann flera äggskal men inget bo. Däremot såg jag flera ungvipor, stora.

skärfläckan var mycket allmän, och jag upptäckte här en ny koloni av denna fågel. Jag såg inalles minst 27 fåglar och fann 8 bon med 4 ägg vardera på "innersta stora ön" på dess inre kant; dessutom ett bo med 3 ägg på den "lilla holmen", d v s den som ligger för sig själv ute i Höllviken. På smågräsholmarna mellan fastlandet och "innersta stora ön" fann jag slutligen 2 bon med 4 ägg (vardera). Här torde häcka minst 12 - 13 par. Mycket trevligt!

brushane: intressant nog iakttog jag en ♀ i det korta gräset och bland strandnejlikorna mitt inne på Hammarsnäs. Jag låg och vakta de på henne, men hon gick bara så sakta omkring i gräset. När jag slutligen gick fram, flög hon c:a 100 m bort. Några ängsliga rundflygningar blev det inte alls. Möjligen en ♀ som misslyckats med sin kull och inte värper vidare?

rödbenan var allmän. Inga bon anträffades emellertid.

kärrensäppan var allmän. Ett ex sprang nedhukat framför mig en stund. Jag fann inga bon men letade ej heller.

tranan: 3 ex hölls ute på en av de yttersta öarna. Flög inåt Fotevik men återvände ut, när jag gick tillbaka på kvällen.

häger: flera ex på stenarna ute i grundvattnet

skedand: en drake låg utanför yttre stora ön. På kvällen kom ytterligare 4 ♂♂ ut över näset från söder.

gräsand mycket allmän, flera hundratal ♂♂.

knölsvan: stora flockar i Fotevik, > 150.

gravand allmän

skrattnås häckar på den yttre, d v s den i VNV belägna, stora ön. ~~Det finns många bon på denna ö.~~

fiskmås häckar på den inre stora ön, därtill såg jag 2 eller 3 bon på lilla holmen.

→ Flera hundra par av varje.

havstrut: jag såg några stycken ad och två-åringar.

silvertärna allmän; även fann jag flera bon på "lilla holmen".

småtärna påfallande allmän. Jag såg c:a 50 individ och många bon på lilla holmen. Fåglarna höll till med förkärlek nära skärfläckornas stora koloni. Då och då sågs en skärfläcka och en småtärna efter en fiskmås.

(= förföljer!)

Kommentarer:

1. Lilla Hammarsnäs är lokalen. Den är fortfarande rätt oförstörd, numera är den också fridlyst eller avsatt som fågel-skyddsområde. Vid dess spets mot norr ligger ett par öar, uppskattningsvis 250 - 400 m i diameter. Havet är ytterst grunt, och man kan vada ditut på någon minut. Jag tror att öarna hållit ganska konstant form genom åren, trots ispress och annat. - Väster om Hammarsnäs, men bara något hundratal meter, ligger i ~~den~~ Höllviken en liten holme; den kallas här- ovan "lilla holmen".
2. Artlista tyvärr ofullständig, men observera den rika vadar-förekomsten och det stora antalet gräsanddrakar!

Rek 1987-06-27

1938-06-09.

Utfärd till Halland. Deltagare: Gunnar Nordqvist, Gerhard Regnell, Ulla Hadding, Inga Lisa Nilsson och jag. Vi färdades i Gunnars bil. For upp via Laholm, där vi rastade ett tag, fortsatte sedan till Steninge, där vi tittade oss omkring litet. Det var emellertid regnigt just då, varför vi for ner till Haverdalsbukten. Här var en härlig strandremsa, där vi gick länge, särskilt Gerhard och jag. Vi båda tog en lång promenad söderut längs stranden till fiskeläget, där bilen mötte oss. Såväl i dynområdets norra kant som söder om den lilla bäckens utlopp sågs fältpiplärka, flera par. Mycket roligt; detta fynd torde väl vara ovanligt nordligt. Vi såg också orre här, en höna närmare bestämt; och mitt uppe bland dynerna fann jag ett orr-ägg! Praktfullast var dock flocken av storlommor ute i havet. Den var på 13 stycken; längre ut sågos ytterligare några. De 13 lågo emellertid långt inne, blott 100 meter från land. Det var fyra gamla fåglar med ramsvart haklapp; resten var ungfåglar, tydligen ett-åringar, med vit framhals och överhuvudtaget mattare färger.

Vi, Gerhard och jag alltså, kröp på lommarna bakom dynerna och beskådade dem länge. De märkte oss ej utan låg i frid och ro och dök då och då. När vi plötsligt klev fram fullt synliga, gav sig alla lommarna simmande utåt med värdig hållning.

På kvällen åt vi en utsökt måltid på Norre Katt i Halmstad. Sedan körde vi direkt hem. Vid en punkt 700 meter söder om Hässlunda kyrka hördes en kärrsångare sjunga sin mästerliga visa. Jämför nerresan från Hallands Väderö 8/6 förra året!

Kommentarer; skrivna 1987-07-21:

Kortfattade anteckningar från en ovanligt lång dagsexkursion. Fågelobservationer fåtaliga men ej utan intresse. Bara en sak kräver dock närmare kommentarer. Det gäller sista meningen.

Den 8 juni 1937 for Gunnar Nordqvist och jag upp till Hallands Väderö. Carin Eklundh var där då; hon hade ~~ett annat uppdrag~~. av Bertil Hanström (som trebetygsarbete (fått i uppgift) i zoologi att undersöka fågelfaunan på Väderön. Detta gjorde hon i maj och juni 1937. Gunnar och jag träffade henne, fick höra mycket om hennes arbete och om de dittills vunna resultaten. På kvällen återvände Gunnar och jag till fastlandet; och sent på kvällen och början av natten till 9 juni for vi tillbaka till Lund. Från den exkursionen har jag inga dagboksanteckningar. Men just beträffande kärrsångaren har jag relativt fylliga uppgifter i mitt kortregister över fågelobservationerna åren 1935-42.

Anteckningarna i kortregistret från 8 juni 1937, alltså just ett år tidigare än dagens exkursion till Halland, lyder sålunda:

"1937 juni 8: nattfärden Torekov - Lund med G.N. På sträckan 1000 meter norr Tågarp - Tågarp - Annelöv - Kävlinge - Lackalänga hördd på 8 ställen: 1000 meter norr Tågarp, Tågarp, söder Tågarp på två ställen, Annelöv, nordväst om Kävlinge, Kävlinge 2 exemplar på samma ställe, Lackalänga."

OBSERVERA att kärrsångaren på 30-talet ansågs vara mycket sällsynt i Skåne Och därmed i hela Sverige). Troligen, eller säkerligen, var den också sällsynt, även om den naturligtvis kan ha varit i viss grad förbisedd. Goda fälthandböcker saknades ju helt!

Det faktum, att Gunnar och jag på en nattlig bilresa på högst 100 km längd hörde kärrsångare på åtta ställen ansågs därför som något högeligen anmärkningsvärt och väckte stor uppmärksamhet bland fågelintresserade kolleger - de var ju för allt i världen inte många på den tiden! Iakttagelsen, eller rättare: det stora antalet sjungande exemplar längs en vägsträcka, visade ju rätt klart att kärrsångaren inte var så sällsynt som man dittills trott. G. Rok 1987-07-21

1938-06-20.

Den 20/6 reste jag till Sjölunda. Ganska rikt fågelliv; åtskilliga saker av intresse. Jag såg:

(105)

- 1 starar + flygfärdiga ungfåglar
- 2 tofslärka: 1 ex sjöng över Arlövs bangård. Sången mycket vacker och fyllig, omväxlande, långa tonföljder
- 3 gulärta: jag antar att den kan häcka här
- 4 rörsångare } båda hördes sjunga
- 5 sävsångare } vid Segeåns mynning
- 6 tornsvala: upp till 16 ex samtidigt över ängarna.
Vadar- och simfågelfaunan var emellertid intressantare:
- 7 vipan var allmän. Många flögo omkring skrikande, ängsliga för sina nu stora ungar. Jag såg också många flygfärdiga ungfåglar, som ej tycktes ha sina föräldrar i närheten. På ön i Segeåns mynning fanns en hel mängd ungvipor, vilka ofta rök ihop och slogs med varandra. Ibland voro nästan alla viporna här inbegripna i slagsmål två och två.
- 8 större strandpiparen var allmän
- 9 strandskata några få ex
- 10 kärrsnäppa: några ex iakttogs; ett ex var också uppe och spelade över ängen nära skjutbanan.
- 11 rödbena fanns i flera ex.
- 12 grönbena: 2 ex lyfte lockande vid stranden
- 13 svartsnäppa: ett ex kom, glädjande nog, från NO och fortsatte över ängarna mot SV, ivrigt lockande tjuitt tjuitt; om den fällde längre bort vet jag ej, skulle knappt tro det.
- 14 brushane. När jag kom ner till ängarna, gick 8 hanar vid en dypöl inne på gräsmarken helt nära landsvägen. De hade alla kragen i behåll, helt eller delvis, men den var mycket ojämn hos de flesta exemplaren och höll tydligen på att fällas. Brushanarna voro mycket orädda, men när jag kom för nära flög de bort mot norr. Senare, vid Segeåmynningen, såg jag 2 brushanar ♂♂, och ytterligare 3 ♂♂ gick på dyn längre söderut. Alla voro i stark fällning. Alla dessa hanar voro tydligen på sträck.
- 15 storspov var också redan på södersträck. 3 honor gick vid åmynningen, och en liten stund senare kom 10 ex sträckande över ängarna och fortsatte rakt mot V över vattnet utan att rasta.
- 16 häger: 2 ex gick i vassruggen vid åmynningen
- 17 rörhöna hördes vid bron
- 18 rall dito
- 19 sothönsen var förvånande allmänna. En flock på > 80 ex låg nedanför skjutbanan, och utanför åmynningen låg lågt räknat 300 stycken. Det måste väl vara sådana individ som slagit häckningen ur hågen.
- 20 gräsanden var redan nu ytterst allmän. Till 95 % eller mer var det dock ruggande drakar. Jag räknade dem som låg utanför åmynningen, men då jag kommit till 755 återstodo ännu hundratals. Praktiskt taget alla dessa voro drakar i olika stadier av ruggning. Endast några få honor såg jag ligga här. Däremot såg jag på ett par ställen gräsandhonor med ungar, nämligen:
 - 1 ♀ + små ungar nedanför skjutbanan.
 - 1 ♀ + 6 halvstora ungar alldeles under Segebron, där jag tog skydd för en regnskur, samt
 - 1 ♀ + 9 flygga, fullväxta ungar i dammen vid ån mellan landsvägsbron och järnvägsbron.
- 21 stjärtanden: en ♀ lyckades jag upptäcks i den stora massan av ruggande gräsand ♂♂.
- 22 krickan fanns i en tät flock på c:a 120 ♂♂ i åmynningen. Jag trodde mig se två krickhonor också men är inte säker därpå.
- 23 skedanden: 2 ♂♂ och 1 ♀ i åmynningen och i närheten ytterligare 1 ♂ i stark fällning.
- 24 gravanden var allmän vid stranden. Även denna art har häckar här; jag såg nämligen ♂♀ + 8 dunungar i vegetationen precis nedanför skjutbanan, ute på ett klarvatten i kanten av säven.
- 25 knölsvanen låg långt inne idag. Där vägen går närmast låg 37 ex, litet längre ut ytterl. 86. Alltså ialles 123 ex., de flesta som vanligt helvita, såvitt jag kunde se,

FORTS

1938-06-20 forts.

- men några ex hade svagt brunaktiga färger kvar, ehuru de tydligen ej hade långt kvar till ren dräkt.
- 26 fisktärna: 2 ex jagade över "krickvattnet" innanför vägen.
- 27 skratmåsen var mycket allmän, > 500 ad (och) enstaka ett-åringar.
- 28 fiskmåsen också allmän; nästan alla voro ad. Enstaka juv.
- 29 havstrut: 1 ad, dessutom såg jag åtminstone ett par ungfåglar, som höllo sig för sig själva.
- 30 gråtruten var mycket allmän; av denna art övervägde emellertid ungfågeln. De höllo till på ön vid Segeåns mynning och omedelbart söder därom. Inalles var det väl minst 250 ex här, de flesta juv, men åtskilliga ad sågs.

31 I denna flock råkade jag på dagens sensation, vittruten. Den satt mitt ibland gråtrutarna, och då jag granskade flocken upptäckte jag den utan svårighet. Den hade helt ljusa vingar utan svart spets. Den var bestämt i övergångsdräkt till ad.-dräkt. Den var praktiskt taget rent vit, ovan till mycket ljust askblå; undertill föreföll den kanske inte helt bländvit utan med en och annan mycket svag brunaktig fjäderkant eller fläck, men det kan ju också ha varit smutsfläckar; Sjölund och avstjälpningsplatsen är ju en mycket smutsig och dammig trakt. - De stora handpennorna voro ej rent vita utan mycket ljust pärlgrå eller brunvita, utåt spetsen dock ljusast, nästan vita. Fågeln var stor, större än en gråtrut.

Snart lyfte en del gråtrutar och flög in mot Malmö. Då följde vittruten med, och jag såg den länge i motljuset med sina helt ljusa, genomlysande vingar och sin kraftiga bygghad. Det var verkligen roligt att se, att vittruten även kan översomra här i Skåne.

Kommentarer:

- 1) Först uppgiften om vittrut! Jag var sedan flera år klar över att arten är arktisk och normalt ses endast som sällsynt vintergäst i Sverige. Fall av översomring är naturligtvis teoretiskt tänkbara men inte sannolika. Tveksamt om något sådant fall var känt år 1938. Men från senare år finnas obsar från alla årets månader utom september (se t.ex. Sveriges fåglar 1978, p. 122, diagram). - Det är ju helt tydligt att min iakttagelse var noggrann. Men jag är ändå benägen att anse ~~min iakttagelse var noggrann~~ artbestämningen osäker nu. Ty en sak som jag inte tänkte på år 1938 var den eventuella förekomsten av albinistiska exemplar av de stora trutarna. Sådana fall har diskuterats en hel del på senaste decennier, även i skrift. Se Hedgren och Larsson: Vittrut Larus hyperboreus, vitvingad trut L. glaucoides eller missfärgad annan trut - svårigheter vid fältbestämning av ljusvingade trutar. Vår Fågelvärld årgång 32, 1973, p. 173 - 198.
- 2) För övrigt: en rolig exkursion med rikt utbyte på en lokal som numera inte existerar. Fint liv av vadare, goda sifferuppgifter på sothöns och änder etc. Alla artbestämningar helt OK; åldersuppgifterna ad och juv använda som vanligt, vilket inte överensstämmer helt med bruket idag, som är mera differentierat.
- GRck 1987-07-01.

(107)

1938-06-24 och -25.

Den 24-25/6 gjorde Wessner, Eva Hansen, Yngve Melander (som kommit ner från Stockholm) och jag en trevlig tur till Krankesjön och Vombs ängar. Vi for ut på kvällen från Lund pr cykel, och efter en snabb ~~färd~~ färd kom vi till Almen, där vi gick ett par timmars tid. Mina anteckningar från denna exkursion noggranna i början men från följande dag tyvärr sporadiska, dock skrevs det viktigaste ned.

24/6:

kl. 21,20 - 21,30 kom 8 + 22 + 2 storspövar från öster, de sträckte över utan att slå ned. En spöva i stora flocken spelade grant, de övriga lockade bara

kl. 21,40 kom 9 spövar till, som slog ned och rastade för natten på stranden vid Almen

kl. 21,50 hördes glutt, och

kl. 22,00 kom flera gluttar samt påfallande många rödbenor.

kl. 21,35 fladdrade en hel mängd skrattmåsar ad över ängen vid Almen. Det var 100-tals. Vål i provianteringssyfte. Kl. 21,40 hade alla skrattmåsar slutat jakten.

Lärkfalken var mycket intressant. Ej mindre än 4 ex, 2 ♂♂ 2 ♀♀, jagade vid Almen och över mossen en lång stund i skymningen. De flögo ofta lågt över buskarna på sländjakt. Ännu kl. 21,25 jagade alla fyra.

En gök hördes 21,42. Två rörsångare sjöng kl. 21,20.

25/6:

På natten blev det regn, men det lugnade av frampå morgonen, och vi gick då en runda i Krankemossen och ute på gungflyna. Ett rörsångarbo med alldeles nykläckta ungar anträffades. Vidare flög en brun kärrhök ♀ över vassen, och kärrsnäppa syntes vid Kr. S.

Intressantast var denna morgon att se det oerhört stora antalet änder i Krankesjön:

gräsand massvis.

skedand: > 150 ex räknades, alla var ♂♂, ruggande, men såvitt jag kunde se voro alla eller nästan alla flygdugliga. De flesta var uppe och flög i varje fall.

Vi cyklade till Vombs ängar och gick en lång runda där. Vädret blev dåligt och övergick till ett rejält dagsregn. På Vombs ängar syntes först inte särskilt mycket. Beckasinerna voro livliga och flög massvis uppe. En brushona kretsade ängsligt omkring oss, men vi brydde oss inte om att vänta ut hennes ungar i regnet - om det nu hade gått i det höga gräset. En ärthona lyfte på Vombs ängar med ett egendomligt läte, som jag ej hört förut: njäääk.

Vi ämnade oss nu tillbaka till cyklarna för att köra tillbaka till Lund, ty vi var redan genomblöta. Men då såg vi en smalvingad kärrhök borta vid lövdunge I och ägnade sedan väl 1½ timme åt ett ingående studium av denna fågel. Vi gjorde noggranna anteckningar om dräkten. Fågeln flög först i närheten av lövdungen, där den satte sig på en staketstolpe. Här satt den ganska länge, men när vi kom närmare flög den en kort bit och slog ner på marken. Den flyttade sig därefter till ett staket vid Klingvallsån och sedan till en påle strax norr om andra dungen. Här satt den sedan orörlig i regnet i väl en halv timme. Vi gick in i dungen och tittade därifrån på den med kikare.

Beskrivning:

På avstånd verkade huvudet i sin helhet mycket ljust, men observera att vi ej märkte någon ljusare krage! På närmare håll: huvudets sidor bruna med tämligen mycket gråvitt insprängt. Detta gäller alltså "kragen" osv. Hjässan var vit och brunspräcklig, nacken

FORTS

25/6 forts.

↓ starkt avstickande genom sin ljusa, vit - gulvita färg. Strupe? Bröstit var avsevärt mörkare än övriga undersidan, rödbrunt; eventuellt skulle man kunna säga, att grundfärgen var ljusare men nästan dold av stora, sammanflytande rödbruna fläckar. Buken var mycket ljusare, enfärgat eller nästan enfärgat grågul. Vingarna nådde på ett par cm när ej stjärtspetsen. Vingarna voro ganska trasiga; de längsta handpennorna, väl III och IV?, saknades på vänster vinge, och även höger vinge hade luckor. Vingarna tämligen mörkt bruna, chokladfärgade; nära vingknogen ett tydligt rödbrunt fält, tydligen rest av ungdräkten!

Den andra handpennan på vänster vinge, alltså pennan närmast framför luckan, var delvis vitaktig. Denna ljusa färg framträdde som en långsmal fläck. Förmodligen måste väl innerfanet varit ljust. Vingar långa, tämligen spetsiga.

Ryggmitten rödaktig, samma färg som vingtäckarna vid vingknogen.

Stjärttäckarna vita; vid stjärtbasen alltså ett vitt, markerat fält, ehuru ganska smalt, och bara vid själva basen. Stjärt lång, brun; av tvärbanden kunde på ovansidan ingenting ses; på undersidan av stjärten såg Melander c:a 5 tvärband.

Näbb gul, eventuellt endast vaxhuden.

Ben höggula, enligt Melander med dragning åt orange.

I allt en typisk Circus, t.ex. i flykten osv.

Slutsats: Circus pygargus, mindre kärrhök.

Se Lehn Schiøler III, plansch

Detta var sista exkursionen för i vår. Efter diverse överläggningar med Gunnar avreste jag till Stockholm 28.6., och Gunnar kom nästa dag, varvid Pappa bjöd på en utsökt lunch på Operakällaren. Den 29/6 kl. 20,35 reste vi till Lappland. I Krylbo tillstötte Köhler. Se särskild dagbok.

Kommentarer till anteckningarna från 24 och 25 juni och till de sista fem raderna härövan:

1. Iakttagelserna ej utan intresse, men anteckningarna är ju kortfattade och gäller bara ett ringa antal arter.
- ↓ 2. Beskrivningen av den besvärliga kärrhöken skulle kunna kommenteras på flera sätt, både positivt och negativt. Men jag avstår från sådant här. Observera att goda fälthandböcker saknades nästan fullständigt vid denna tid. Analys av dräkter och dräktdetaljer, vare sig det gällde artbestämning eller bestämning av raser, kön, ålder, ruggningsstadium eller annat, var inte långt avancerad på 30-talet. Och vi, som ägnade oss åt fältornitologi, hade i regel dålig litteraturkännedom, och än mindre hade vi studerat fåglar och fågelskinn i museer.
3. Renskriften följer som alltid originalet mycket noga. Ett par korta ord, som i originalet står inom parentes, har måste ändras något, inte ifråga om betydelsen, tvärtom för att bibehålla betydelsen. Men jag var angelägen att inga parenteser skulle förekomma, som hade kunnat tolkas som tillägg vid renskrivandet. Parentesen med innehåll att Melander kommit ner från Stockholm finnes dock i originalet.
4. Lehn Schiølers stora och praktfulla arbete om Danmarks fåglar, band III, rovfåglar, ägde jag inte själv, men jag hade ofta läst i det hos Gunnar Nordqvist. Den siffra på en viss plansch, som ej är ifylld härövan, skall vara:
5. Lapplandsresan: Jag tror att detta var enda gången då min Pappa träffade Gunnar Nordqvist, och Pappa ville gärna visa honom särskild vänlighet eftersom jag hade berättat mycket om mina och mina goda vänners besök på Stenänga. - Lapplandsresan gick upp till Ammarnäsfjällen. Den blev högeligen lyckad, men mycket dagboks-skrivande blev det inte för min del, tyvärr. GRck 1987-07-01.

1938-07-22.

Den 22/7 stack jag ner till Arlöv på kvällen och gick där och på Sjölundavägen tills det mörknade. Fågellivet var mycket rikt. Följande arter noterades:

sånglärka allmän
törnsångare sjöng i vegetationen vid diket i stadsgränsen.
rörsångare sjöng i vassen innanför landsvägsbron
stenskvätta juv på ängen norr om skjutbanan
hussvala: hundratal. Är överhuvudtaget my. allmän i Arlöv och häckar bl.a. i stort antal på fabriksbyggnaden.
Strandskatan fanns i mindre antal vid stranden osv. 6 ex gick på ängen mellan skjutbanan och åmynningen. Senare sågs 7 ex stå i det grunda vattnet vid åmynningen.
Vattenstånd lågt
Vipa fanns i täml. stort antal. En flock på 30, alla ungfåglar, höll till norr om skjutbanan. På ön i åmynningen stod väl 50, och ännu fler syntes här. De slogs ofta vilt som vipor för sed hava.
mindre strandpipare var högst nöjsam att få se, jag har ju knappast alls sett den på höstflyttning förut. Vid dypöl innanför landsvägen stod 2 ex, en juv och en ad. De lyfte när jag kom nära och flög ut mot stranden under ideliga, entoniga läten: piiv, pyyh el. liknande. När de flögo, såg jag att de helt saknade det vita vingbandet.
större strandpiparen fanns ej härinne men var ganska allmän vid själva stranden. Inga större samlade flockar, men ett tiotal ad såg och hörde jag samtidigt flera ggr, och sammanlagda siffran var säkert betydligt högre.
grönbenan var strandens allmänaste vadare. Inne vid dypölen åtskill. ex, och vid stranden fanns den överallt, vanligen några få - 15 - 20 (ex) tillsammans; men större täta flockar såg jag ej.
glutt lockade och syntes i enstaka ex.

drillsnäppan var vanlig. 5 ex vid dypölen tills. m. mindre strandpiparna, grönbenorna och en brushona.
Uppskrämda flög grönbenorna tysta ut till havsstranden. Här sågs senare just 5 ex, som skrämdes upp och flög en kort bit, fortfarande helt tysta. Vid åmynningen satt på staketet ett rätt stort antal drillsnäppor, minst 17 ex; dessa lockade ivrigt när de flögo upp.
brushane: en ensam hona vid dypölen, se ovan. Senare ett ex, trol. ♂, sett ihop med ett par grönbenor nedanför skjutbanan. Men dessutom såg jag i skymningen vid Sjölundavägen en stor flock, c:a 18-20 ♂♂ och en ♀. De gingo på dyn blott 10 m från vägen och visade ingen rädsla. Jag kunde studera dem noggrant. En av hanarna hade en vit, osymmetrisk men ganska stor fläck på ena sidan av halsen; det måste ha varit några kvarsittande kragfjädrar.
kärrensäppa: blott en ad, helt svartmagad, sågs vid stranden. Den var my. orädd. Längre ut såg jag en liten kärrensäppeflock på c:a 15 ex; åldern kunde jag i skymningen ej avgöra.
mosnäppan fanns också. Vid åmynningen på dyn sprang 5 stycken, som lyfte sirrande när jag kom på nära håll.
häger: 1 juv gick i en vassrugge utanför åmynningen, lyfte slutligen och for mot norr, kanske till Löddesnäs?
sothöns fanns i mindre antal utanför skjutbanan, men dessutom en flock på > 250 utanför ön i åmynningen. Det måste väl ha varit sådana som ej häckat. Fåglarna var ad!
skedand: åtskilliga i vattnet utanför vägen. Dräkt detaljer kunde jag ej se, det var för mörkt.
gräsand massvis. Flygga. I ett av diken en ♀ + 7 halvvuxna ungar!!
gravanden var ej sällsynt vid stranden. Många gamla fåglar. Dessutom ♂♂ + 9 nästan fullvuxna ungar utanför skjutbanan. Ungarna voro flygga; (därför) kanske rättare ungfåglar.

FORTS

1938-07-22 forts.

skrattnåsar kom på kvällen inifrån land. Vid stranden höll en väldig massa skrattnåsar till, däribland även många ungfåglar för året, mörka och nästan snäppliknande i sin dräkt. - Ännu kl 21,30 fladdrade en stor flock gamla skrattnåsar vid kloaken.

fiskmåsar tämligen allmän.

gråtrut: ett par hundra ex satt på den delvis torrlagda stranden vid kulverten.

110
havstrut: 2 ad på stolpar i stake-
tet. Några andra ad bland grå-
trutarna, sannolikt även några
juv.

- - - - -
Klockan 23,00 denna kväll sträckte grönbena och strax därefter (en) stor storspovflock över Zoologiska Institutionen i Lund.

Kommentarer till denna dag: Sjölund och Arlövsstranden var vid denna tid mycket fina lokaler för fågel, naturligtvis i första hand vadare, måsar och änder, men även andra grupper. Den lokal, som jag brukade kalla Arlövsstranden, var den sträcka av stranden som man nådde om man gick raka vägen från Arlövs station ner till stranden. Där fanns ingen väg ända ner, men ängsmarken var i regel lättgången, Man kunde t.ex. följa det dike, som då utgjorde gräns för Malmö stad. "Arlövsstranden" var inte skarpt avgränsad mot Sjölund, inte heller mot strandmarkerna längre norrut mot Lomma. GRck 1987-01-07.

1938-07-23.

Åt lunch i Arlöv med Ulla och Jan; därefter for vi till Hildelund. Pappa och mamma var där också. Härligt. - Mycket trevligt i skogen. Småfågelfaunan var ganska rik. Trädpiplärkan var allmän i skogen jämte sina utflugna ungar. Där man gick hördes ofta en mycket stark kör av deras läten: tsii, zz, izz, zipp, etc. Dessutom talgoxe med ungfåglar, taltrast, koltrast. Flera kattugglor tjöt på natten. Och dessförinnan, på kvällen, såg Jan och jag två dovhjortar med mycket stora kronor i skogsbacken alldeles bakom garaget på Hildelund.

Kommentarer: Hildelund är en villa på Norra Lindholmens mark ett par tre km från Svedala. Den har sedan länge varit sommarbostad åt Ernst Herslow, som är far till min sväger Jan H. - Självt bodde jag här på sommaren 1930, när jag tillika med Jans bror Nils och många andra "läste för prästen" Wessberg i Börringe (fast församlingen på den tiden hette Gustaf). GRck 1987-01-07.

1938-07-24.

Vi reste till Bedinge och fick ett långvarigt och skönt bad. Ett par fågelnyheter inte utan intresse noterade jag här. En ensam, vit knölsvan kom på låg höjd mot väster över alla de badande. Och kentska tärnan var talrik! En flock på c:a 12 stycken, däri både ungfåglar och gamla, kom sträckande mot V på helt låg höjd nära stranden. Deras läten hördes i ett: sträva, täml. korta kr kr kr kr etc.- En stund senare kom flera ex till, också mot V. - Vid Södra Lindholmen kom en sparvhök över, ivrigt förföljd av massor av hussvalor. Vidare fångade jag ett ex av långörade fladdermusen, *Plecotus auritus*, som kommit in på vinden (på Hildelund) på kvällen. - En av dovhjortarna från gårdagen syntes idag i ett stort havrestycke nära Hildelund.

Kl. 22,40 hördes flyttande drillsnäppa över Svedala station. Den flög mot V.

1938-07-25.

På natten kl 0,30, när jag återvänt till Lund och kommit upp på Zoologiska Institutionen, hördes en stor storspovflock flyga mot V.

1938-07-26.

På kvällen kl. 22,00 flyttade grönbena över Malmö mot V och SV. Jag var därinne och hälsade på min kusin Olle, vi gick en skön kvälls- promenad vid hamnen.

1938-07-27.

På morgonen kl 8,00 sträckte spovar över Lund. - Därefter en utomordentligt givande fågeldag i Krankesjö-området. Jag reste inte ut förrän med 12-tåget och gick sedan därute kl 13 - 20. Fönesjön Revingehed - Krankesjöns nordsida - västsida - sydsida - Silvåkra kvarn - Vombs ängar längs Klingvallsån - upp till Kävlingeån - stora ladan - Vombsjöns hållplats, d v s Hjälmared, där jag tog motorvagnen kl. 20,35 ungefär.

Fågellivet var mycket rikt och intressant och bjöd på överraskningar av olika slag. Arter:

- 1 kråka litet här och där, bl.a. en flock, som även innehöll ungfåglar, vid Kr.NV.
- 2 råka: på Vombs ängar nära stora lövdungen satt på kvällen en stor, tätt samlad råkflock.
- 3 OBS: kaja icke sedd idag.
- 3 skata
- 4 staren allmän, syntes my. allmänt på Revingehed vid Fönesjön. - I Vombsjöns vass vid fiskar Bergströms samlades åtskilliga tusentals på kvällen. De gick och plockade på Vombs ängar och flög till de höga träden, där de satt, innan de c:a kl 19,30 flög ner i vassen. Enstaka kommo senare, ännu kl. 20,25 kom en ensam stare från norr över hållplatsen och for ned i vassen.
- 5 hämplingen var allmän. Vid Kalvmossen sjöng 2 hämpl. precis som på våren, och flockar med ungfåglar och gamla om varandra syntes överallt. Påfallande mycket.
- 6 grönfink sedd i Fönedungen
- 7 bofink allmän, men någon flockbildning syntes ej till ännu. - Fönedungen, som var ytterst rik på småfågel av olika slag, hyste även bofink ♂ ad, ♀, juv.
- 8 pjodd
- 9 gulsparv sedd flerstädes, bl.a. i Krankemossen vid torvtäkten flera ex. Här sjöng 2 ♂♂ alldeles fulltonigt.
- 10 sävsparven allmän. Flera ungfåglar flög från Kalvmossen upp på den torra, med tallbuskar bevuxna heden. Där satte de sig dels på marken, dels i buskarna och lockade ivrigt sitt höga läte: zy, nzy, ssy. Studerades länge, lustigt att se dem på en sådan lokal. - Allmän även i Krankemossen och i Krankesjöns vassar. I mossen sjöng 1 ex lika fint som på våren: tsip, tsyr, tsir, titititi. Även sedd och hörd vid Almen m fl ställen.
- 11 sånglärkan allmän på fälten. Vid Kr:s nordsida talrik tills m. hämplingflockar. Flera lärkor sjöngo precis som på våren i flykten.
- 12 ängsfiplärka: flera ex bl.a. på Revingehed.
- OBS: fältpiplärka ej sedd trots sökande.
- 13 trädpiplärka allmän i skogarna, Fönedungen och Silvåkraskogen. De voro my. oroliga och lockade i ett: zz nzip etc.; och då samtidigt alla möjliga mesar, gärdsmyg och rödhake m.fl. hördes, blev det en väldig kör av småfågelläten här.
- 14 gulärkan var kanske den vanligaste småfågeln. Den fanns i flockar överallt. Ungarna naturligtvis sedan länge flygga, och större el. mindre flockar syntes vid Fönesjön, överallt vid Kr:s stränder, vid Klingvallsån och framförallt vid Kävlingeån och i vassruggarna i åns gamla fåra neråt Vombsjön. Här kom på kvällen flockar på 30, 50, 50 etc tätt efter varandra och fällde i vassen, säkert för att övernatta.
- 15 talgoxen var my. vanlig. Ungarnas tjattrande ljud överallt, särskilt i Föneskogen, där jag såg ungarna matas.
- 16 blåmes sågs likaså jämte fullvuxna ungar i Föneskogen. Ungar av andra kullen, liksom (hos) talgoxen, antar jag.
- 17 tofsmesen intressant att se i Sydskåne på sommaren. I Fönedungen hördes först dess ~~typiska läte: kirrirítt irirítt.~~ typiska läte: kirrirítt irirítt. Ett ex sågs fint, hade kort och trubbig tofs. Måste säkert ha varit en ungfågel, ty tofslängden lade jag särskilt märke till.

FORTS

Tofsmesen höll till i ett rent tallbestånd. Större delen av Föneskogen är ju ren ungtall; blott i norr mot Fönesjön finns tätt grane + björkar.

- 18 entita i Föneskogen 1 ex helt inpå mig.
- 19 kungsfågel: ett ex kom alldeles inpå mig bland granarna. Den hade my. praktfullt hjässband, tydligt rödgult.
- 20 törnskata: vid Fönesjön höll ett par till. Honan varnade ivrigt när jag var i närheten, det lät som en Sylvia: rää rääää eller dylikt, hest, och upprepades i ett.
- 21 lövsångare sedd i Föneskogen. Lockade hyt hyt. Sågs tills.m. kungsfågel och andra arter. Se nedan.
- 22 rörsångare sjöng i Fönesjön
- 23 sävsångaren var allmän vid Krankesjön. Vid Ålabäcks utlopp hade 3 unga sävsångare kommit in i en till torkning upphängd ryssja. De lät ideligen höra zäck zäck zäck, och de flög förtvivlat omkring därinne. Jag tog dem i handen en och en och släppte ut dem; alla flög ut i vassen eller buskarna i närheten. - Arten allmän för övrigt.
- 24 koltrast Fönedungen
- 25 buskskvätta: som vanligt sågs flera ex vid Kr. västsida. Delvis ♂♀ tillsammans.
- 26 näktergalen var intressant att se såhär sent på året. Vid Kr. S hördes det my. djupa, melodiska lätet ~~mmmm~~, som liknar en av de vackra tonerna i sången. Fågeln upptäcktes i ent björnbärsbuske. Klippte med stjärten där den satt.
- 27 rödhake i Föneskogen
- 28 gärdsmyg sedd på ett par ställen i Föneskogen. Ett ex lät höra sitt kraftiga tk tk eller tky tky. Det andra ex sjöng mycket ljudligt.
- 29 hussvalan fanns bl.a. över Fönesjön. Även vid Kr.N. och vid hållplatsen vid banvaktsstugan vid Vombsjön (=Hjälmaröd) på kvällen.

- 30 ladusvala sedd över Fönesjön, Kr.N. samt allmänt tills.m. backsvalar över Vombsjöns NV vassar, där den klockan 20,00 delvis slagit ner, tydligen för övernattnings.
- 31 backsvala: jämte föreg. ~~mm~~ art sittande och flygande vid Vombsjön NV. Övernattningslokal i vassen här. Stort antal, många hundra, kanske tusentals. Många ex även vid Almen.
- 32 gröngöling: 1 ex skrek i Silv.-skogen.
- 33 gök: 1 ex kom flygande över Föneskogen. Säkert en gammal hanne, den var blågrå och rent färgad
- 34 tornsvalan: flera ex kretsade över Kr.
- 35 lärkfalk syntes vid två tillfällen, först 1 ex från Silvåkraskogen in över den skog som ligger vid Ringvalls gård. Sedan, på kvällen, en hona lågt över Vombs ängar, förbi Silvåkra kvarn och vidare mot V.
- 36 tornfalken syntes mycket. Vid Krankemossen/Silvåkraskogens bryn nära "våndbanan" 2 ad + 2 juv, ungarna säkert kläckta på platsen. En av ungf. my. orädd och högljudd, kretsade över mig och lät höra kivitivi, kivitivikij etc. De gamla höllo sig högre upp, tysta. - Sedan sågs 2 ex ryttlande över Vombs ängar.
- 37 brun kärrhök syntes ofta. Hade redan fått sina ungar på vingarna. Över Kr.N. en juv, förföljd av två fisktärnor. Över Krankemossen senare 2 juv, olika gestalt, sannolikt ♂ och ♀. Färger däremot desamma, my. mörka men med brandgul hätta. Därtill kom här den gamle hannen! Vid Kr.S. sågs en (den?) unge ♂ sitta på marken, flög upp med vacklande flykt och fällde i en liten al vid stranden. Alen c:a 2,5 m hög. Kärrhöken satte sig inte allra överst utan på c:a 1,9 m höjd. Flaxade några ggr men kom i jämvikt och satt ganska länge innan den flög ut över vattnet. Flög my. lågt över vassen och försökte tydligen överraska fågel där, slog flera ggr hastigt ner i vassen men kom alltid upp strax igen. Änderna skyggade föga för den; det var tydligt att de ansågo den föga farlig, men så var det ju också en otränad ungfågel. - Senare på kvällen såg jag en ung brun kärrhök jaga över Vombs ängar.
- 38 mindre kärrhök! Över Vombs ängar, där gräset var slaget och inbärgat, såg jag på långt håll från Silvåkra kvarn en my. ljus och rent färgad mindre kärrhök hanne. Den flög över de avmejade ängarna på låg höjd.

- Jag studerade den på nära håll. Det var en utsökt vacker gammal ♂. Varje detalj i dräkten kunde jag se; vingarnas undersidor voro försedda med fina svarta streck tvärs över fjädrarna. Men i det stora hela gjorde fågeln ett my. ljust intryck. Flög nästan som en tärna med sina långa, något spetiga vingar. Mycket trevligt. (SE kommentaren!)
- 39 ringduva syntes: flera ~~ggr~~ ex över Fönesjön osv samt över Vombs ängar
- 40 skogsduva: 2 ex kom över Vombs ängar tillsammans med en ringduva ad.
- 41 fasan skrek i Silvåkraskogen
- 42 större strandpipare sprang på den fina stranden vid Almen. Det var en gammal fågel och en ungfågel, knappt fullvuxen och absolut kläckt på platsen. Strandpiparna och kärrsnäpporna stannade kvar när övriga vadare lämnade platsen.
- 43 vipa: vid Kr.NV och Kr.V sågs 2 flockar, en rastande på c:a 90 ex och en på större avstånd på c:a 350 ex som flög västerut. Jag räknade antalet i denna flock. Senare sågs vid Almen en flock på 35 juv tillsammans med en svartsnäppa.
- 44 storspov sågs redan vid Revingeby : 1 ex från tåget. Därefter 1 ex flygande västerut över Krankesjön under lockrop. På Vombs ängar 4-5 stycken sedda. 2 ex (kanske inräknade i de sistnämnda) kom från NNO över Fiskar Bergströms och fortsatte ut över ängarna.
- OBS att brushane och rödspov icke iakttogs.
- 45 glutt-snäppa syntes upprepade ggr. Från Kr.N. sågs 2 ex flyga mot V över sjön helt lågt; därtill 1 ex stående på stranden. Vid Almen hörd flera ggr, och ett ex, som kom lockande, slog plötsligt över i spelet: tyrrit tyrrit tyrrit.
- 46 svartsnäppa: en praktfull ad vid stranden nedanför Almen i sällskap med 35 ungvipor. Dessa voro föga skygga, och även svart-snäppan gick förvånande länge kvar.
- 47 skogssnäppa: 2 ex kom på kvällen i vacker belysning över Vombs ängar på högflykt mot väster. De ropade ideligen tjüitvitt enl. schemat
- 48 grönbenan var ganska allmän. På Kr. nordsida rastade några, och 6-7 st. sprang nedanför Almen
- 49 drillsnäppan syntes också flera ggr, 1 ex rastade vid Kr.N. på stranden bland gles, lågvuxen Phragmites, som växte här på land. Vid Almen också 1 ex, som, medan jag ännu stod osynlig inne i skogen, lyfte och for mot V.
- 50 kärrsnäppa: 2 ex, gamla fåglar i mycket praktfull dräkt, ovan rödbruna, under svarta, rastade vid Almen och voro mycket orädda. De reste ej sin väg. Se även under större strandpipare, nr 42.
- 51 enkelbeckasinen var allmän, ~~ggr~~ särskilt vid Kr.N, där jag stötte upp flockar gång efter gång, först vid å-utloppet 6-7; sedan 3, 4, 10, 15, osv. Här fanns inalles säkert 30-40 ex eller mer.
- 52 vattenrallen hördes upprepade ggr på Kr. sydsida
- 53 rörhöna liksom föregående art
- 54 kornknarren hördes inne i ett fält av blandsäd vid Kr.NV. Först hördes det vanliga lätet rrap-rap, sedan kom en hel rad läten, lika detta men av växlande längd, ej i takt utan helt oregelbundet: rrap rrap (kort!), rrr (tveksamt, sjunkande mot slutet), rrrrr - aa osv, nog så mystiska läten (jfr Hortling p. 1017).
- 55 bothöns: unga och gamla i väldiga massor i Kr.; även Fönesjön och Vombsjön.
- 56 stork: 1 ex gick eller rättare ~~ggr~~ sagt stod stilla på Vombs ängar söder om den trevliga lövdungen. Ett annat ex kom flygande utefter Klingvallsån motströms. Praktfulla!
- 57 häger: ganska talrik. Över Kr. sågs hägrar flyga. Vid nordsidan i en liten vassrugge stod en ungfågel; fisktärnor och skratmåsar slog efter den, varvid den ilsket pekade uppåt med näbben. På Vombs ängar stod 7 gamla hägrar täml. nära varandra, på samma fält där mindre kärrhöken svävade. Hägrarna granna i solen.

- 58 brunanden var allmän i Kr.
 59 skedanden likaså; ♂♂ i ren sommardräkt sågs i åtskilliga tiotal
 60 gräsanden var allmän både i Fönesjön och Krankesjön. I den senare lågo stora flockar, men de väldiga flockarna på 1000-tal syntes ej till; det är väl för tidigt, och f.ö. vet man ju inte hur mycket som döljer sig i vassen.
 Vid Kr. sydsida låg de mesta gräsänderna, men även uppe i NV låg stora flockar av ruggande, delvis flygdugliga, delvis ej flygdugliga. De senare plaskade in i vassen med vilda slag av sina korta vingar. - Vid Kr. sydsida såg jag en helalbino av gräsand, dock med klargul näbb.
 61 bläsanden: utanför Almen låg en ensam, flygduglig ♂ ad i grann dräkt, dock kan den delvis ha haft sommarfärg på huvud etc; men vingarna voro som i praktdräkten.
 62 Kricka. På norra stranden av Kr., ute på en liten dybank i gles och mager vass, stod en krickdrake med alldeles grönt och brunt huvud, lika fint som i praktdräkten. Till att börja med stod den med ~~huvudet indraget~~ huvudet indraget, men även sedan den observerat mig, dröjde det länge innan den flög sin väg. - Vid Kr.S. låg rätt mycket krickor, dock ej större flockar ännu.
 63 knölsvanen var glädjande nog kraftigt representerad. Förutom ett par enstaka gamla fåglar här och där i sjön syntes två par jämte ungar långt ute på klarvattnet. Jag tror att den ena kullen var på 4, den andra på 5 ungar, vilket ju måste anses bra. (Antalet ungar) kunde ej ses säkert, ty ungsvanorna stack föga av mot vattnets färg.
 64 skrattmåsen var ganska allmän. Vid Almen blott enstaka: en ad stod jämte fisktärnor och skräntärnan i grundvattnet. Men i Vombsjön rätt stora flockar tills. med fiskmåsar.

- 65 fiskmås: åtskilliga gamla fåglar i Vombsjön på kvällen.
 66 gråtrut: 1 juv kom över Vombs ängar mot V på kvällen.
 67 Skräntärnan. Utomordentligt trevligt; ny art för trakten och, så vitt jag vet, för Skånes inland. Ett ex satt tillsammans med några fisktärnor och en skrattmås vid den öppna stranden nedanför Almen, långt i väster. - För att ej skrämja bort det fågelliv, som eventuellt kunde finnas vid stranden, smög jag inne i skogen fram till ~~utgångs~~ platsen. Fick först syn på vipflocken och den gamla fina svartsnäppan, studerade dem och andra vadare, skymtade en överflygande skrattmås ad, letade efter den, - och fann den sitta bredvid en väldig skräntärna med kolossal, vidöppen, högröd näbb!! Omkring fötterna på skräntärnan satt några fisktärnor.

Skräntärnans ben, ~~som är mycket korta~~ egentligen = tarser, voro ytterst korta, och fågeln var ganska "bukig" med mycket kraftigt framparti, stort huvud och väldig näbb, som på långt avstånd lyste röd och, som sagt, hölls vidöppen. Stjärten var mycket kort.

Så småningom lyfte både skräntärnan och fisktärnorna, för skräntärnans del utan något läte. I fråga om storleken förhöll sig skräntärnan till fisktärnan ungefär som en fisktärna till en ladusvala. Skräntärnan verkade rent pärlgrå; vingarna, som voro mycket långa, hade ej någon markerad mörkare färg mot spetsen, däremot kanske något mörkare grå.

Fågeln flög länge hit och dit över sjön och gjorde även på ~~mycket~~ mycket långt avstånd ett säreget intryck med sina väldiga, vita vingar, spetsiga och långa. På närmare håll, när man såg den kraftiga näbben, verkade den (och det starka huvudet), som någon sorts flygödlas av den drakflygande typen.

- 68 Fisktärnan var allmän vid Krankesjön, mer än jag hade trott. Ofta syntes dussintals exemplar samtidigt, t.ex. över Kr. sydsida både gamla och unga. De unga voro väl utvuxna och hade ganska långa vingar, och flög bra. Se även under brun kärrhök, häger och skräntärna.

Forts.

- 69 svarttärnan var också, glädjande nog, ganska talrik. Redan vid Kr. NV såg jag åtskilliga ex. samtidigt. De voro visserligen ruggande och hade vitt på huvudet men verkade ännu mörka. Vid Kr. S. ofta ända till 7-8 ex samtidigt; och, intressant nog, såg jag flera ex - ett

i sänder - flyga från Kr. sydsida över fruktodlingarna med rak kurs på Silvåkrakärret. Den ene av de sålunda sträckande hade en liten fisk på tvären i näbben!

- 70 skäggdopping: allmän i Krankesjön, juv. et ad.

70 arter!

Kommentarer till denna dag:

- A. OBS hur många arter som tydligen var talrika! Av småfågel t.ex. hämpling, gulärta, mesar, trädpiplärka, sävsångare. Av andra grupper t ex fisktärna och svarttärna, jämfört med nuläget. Många andra också.
- B. Mindre kärrhöken = ängshöken. Fin observation. Jag hade lärt känna arten bl.a. vid Skanör och Falsterbo åren före 1938. - Orden "spetiga vingar" måste vara felskrift för "spetsiga vingar".
- C. Alldeles påfallande mycket vadare sedda i trakten idag, både arter och individer. Krankesjöns södra strand, från Almen och långt ner mot sydost, var vid denna tid, liksom när Swanberg m.fl. utforskade sjön, helt öppen och mycket gynnsam för vadare. Delvis var den rätt fast, delvis sumpig och tuvig. Allt detta ändrades efter Kävlingeåns reglering. Denna influerade avsevärt på vattenståndet i sjön, eftersom Ålabäck (Krankesjöns avlopp till Kävlingeån) har så ringa fallhöjd. En annan orsak till förändringarna var att betesgången på sjöns sydsida upphörde, varvid stranden "förbuskades" och blev omöjlig för de flesta arter vadare. Numera är stranden inte bara förbuskad utan snarare beväxten med strandskog.
- x) D. Kornknarrens läten denna dag delvis högst säregna; tveksamt om jag senare hört något sådant. Hänvisningen till Hortling: Ornitologisk Handbok är intressant. År 1938 var jag nämligen föga hemma på facklitteraturen.
- E. Jag blev verkligen mycket förtjust över skräntärnan, och detsamma gällde förresten också kollegerna i Lund. OBS redogörelsen för fågelns utseende. Vingarnas ovansida blir ju knappt märkbart mörkare mot spetsen. Annorlunda är det med undersidan, men den karaktären såg jag inte. - Jag hade lärt känna skräntärnan bl.a. i trakten av Trosa, där jag cyklade omkring, troligen sommaren 1934. - Än idag tycker jag att skräntärnan har ett drag av flygödlan över sig, litet à la Pteranodon.
- F. Svarttärna: ordvalet visar att den flög med mat mot Silvåkrakärret och att jag därför trodde att den häckade där också. Det förefaller mig även nu högst sannolikt. ~~se ovanstående~~
- G. Trots att originaltexten är mycket ordrik, har jag gjort endast obetydliga förkortningar vid renskrivningen, detta emedan dagen ur flera synpunkter är intressant. GRck 1987-01-09.

- x) Parenteserna i texten om kornknarren finnas även i originalet. Beträffande övriga parenteser gäller motsatsen.

1938-07-28, torsdag.

På kvällen var jag hos Ulla och Jan i Arlöv. Mamma var också där. Vi hade en trevlig samvaro och mycket att prata om. På kvällen gick Jan och hans kollega Hans Tonning och jag en promenad nere på Arlövs strandängar för att leta efter svamp. Det fanns emellertid ingen sådan, men väl fågel. Förutom det vanliga: gräsänder, skrattnåsar och grönbenor [redacted] mycket allmänna, sågs 2 skogssnäppor, som tillsammans sträckte mot S, ganska högt. Läte precis som vid Krankesjön dagen innan: plöjtvitt u u u. Vidare drillsnäppa flera ex, och mindre strandpipare sedd omigen uppe i gräsmarken. Det var 1 ex, ganska orädd var den. När den slutligen flög ett rätt kort stycke, såg jag mycket tydligt att vingen inte hade något vitt streck. - Krickan var ganska talrik vid stranden; jag såg flockar på 50-talet ex.

Slutligen hade jag även här en sensation att anteckna: i norra kanten på det stora vegetationsfält av kardborrar, umbellater, Artemisia m.fl. stora örter, som nu utfyller sockerfabrikens svämdammar, sjöng en kärrsångare mycket vackert. Det var en stund efter solnedgången. Den härmade en massa fåglar: mesar, svalor, vadar-rop osv. Sång som vanligt lågmäld.

Tillägg: kl 19.00 kom 6 vipor på ganska stor höjd över Arlöv mot öster.

Kommentarer:

1. OBS vilka tre arter som anges såsom mycket allmänna! Grönbenan kunde verkligen förekomma i mycket betydande antal på dessa marker. Och höjdpunkten på bortflyttningen för dem ligger väl just vid denna tid.
 2. OBS också att fyndet av kärrsångare ansågs "sensationellt". Men det är faktiskt föga underligt: fynden var ännu så länge avgjort fåtaliga. En annan fråga är, om detta berodde på förbiseende. Själv tror jag att detta bara kan vara en partiell förklaring, om ens det. Sedan kan man förstås säga, att en tredje fråga är huruvida ett fynd av en rar fågel alls bör betecknas som sensationellt. Vi som var särskilt intresserade av fågelfaunistik på 30-talet tyckte nog det. Och än idag ser vi ju ideligen vilken uppmärksamhet som ett av en sällsynt fågel tilldrar sig.
- GRck 1987-01-14.

fynd

1938-07-29, fredag.

En utomordentligt trevlig dag, sällsynt rik på fina arter, trots att jag inte kom till Skanör förrän omkring 11,30!

Skanör, revlarna, Flommen, Höllviken, Ljungen samt Falsterbo 29/7 kl. 11,30 - 21,41. Vädret vackert, dock mulnade det ett par gånger och artade sig till åska, men det blev aldrig något av. Vid ett tillfälle kom några regndroppar, men snart var det åter sol och mycket varmt. Vadarflyttningen i full gång.

Jag gick ut till Skanörs hamn, kastade en blick söderut men satte sedan kurs ut på revlarna. Vattenståndet var lågt, och vida sträckor sand låg blottade eller med centimeterdjupt vatten över. Sedan gick jag tillbaka men korsade invattnet och gick rakt över till landet ett stycke söder om Knösen och en bit nordligare än Skanörs kyrka. Där tittade jag på småfågel, gick sedan ner i Skanör, fikade på Orvin Svenssons kafé, gick ut på Ljungen nära Skanör, söder om landsvägen, alltså i "landsvägsvinkeln", sedan upp till Höllviken, där jag hölls rätt länge. Sedan åter till Skanör, där jag ringde upp Köhler. Gick sedan till Falsterbo och letade upp honom och tittade på hans Lapplands-kort. Vi drack en whiskygrogg tillsammans, varpå jag med sista tåget återvände till Malmö, åt en hastig måltid där och fortsatte till Lund. På lundatåget satt Arne Bergengren; vi hade inte träffats på länge.

Viktigare arter:

- 1 kaja: stor flock över Falsterbohus på kvällen. Övernattade tydligen i träden här någonstans.
- 2 hämpling Skanör osv., allmän
- 3 kornspary verkligt allmän kring Skanör, både uppe på Knösen och nära staden i öster och sydost osv. Sjöng mycket allmänt ännu.
- 4 sädesärta
- 5 gulärta
- 6 ängspiplärka
- 7 sånglärka
- 8 stenskvätta
- 2 stenskvättor juv hade kommit in i ryssjor, som hängts upp till tork på Flommen. Befriades!
- (6) ängspipl. även på Ljungen.
- 9 törnsångare på samma platser som arterna 4-8 samt på Ljungen
- 10 trädpiplärka
- 11 gulspary
- Snåren där den mindre kärrhöken höll till var mycket rika på småfågel. Se nedan!
- 12 hussvala
- 13 ladusvala
- 14 gök: 2 ex, båda var gamla hannar, jagade varandra vid de små dungarna nära järnvägen.
- 15 tornfalken var påfallande allmän. Troligen ingen tvekan om att en kull kläckts

här. Vid Skanörs kyrka ryttlade 2 ex ad över fälten. Sedan sågs 1 ex, trol. juv, på Flommen; och på Ljungen syntes åtskilliga tornfalkar. Bl.a. satt 2 ex, ibland 3, på telefontrådarna längs järnvägen. Av dessa var åtminstone 1 juv.

16 mindre kärrhöken. Till min stora förtjusning fann jag att de mindre kärrhökarna i år fått ungar på vingarna, trots Rosenius, kråkor och andra äggplundrare. I området sydost om den punkt där vägen delar sig mot Skanör och Falsterbo gick jag länge. Här är ljungmarker med eller utan björkbuskar, här och där snår av björk och vide samt på åtskilliga ställen litet mager vass, tydligen rest av rikare vassvegetation. Vidare finns här ett par små åkerlappar och ett par ganska höga vallar av gammal tång; dessutom h.o.d. tallbuskar och björnbärris. I öster vidtar omedelbart den stora "Ljungen".

I ett litet ljungfält intill ett björksnärje och blott c:a 100 m från stora vägen till Falsterbo lyfte här först en gammal hona av mindre kärrhök. Hon var ganska black i färgen och ruggade tydligen, ty bägge vingarna voro trasiga. Hon gick upp på ganska nära håll, men ännu my. närmre lyfte den första ungfågeln och kort därefter lyfte den andra ungfågeln på blott 5-6 meter! Ungfåglarna

Forts.

voro mycket vackra, mättat brunröda på vingar och undersida. Det var verkligen något av en upplevelse att se dessa ungfåglar flyga upp, ungfåglar som bevisligen kläckts här. Där de lyft, låg en vinge av en småfågel, dock fladd och blodig och alldeles utan fjädrar. De båda ungfågglarna försvann strax.

Honan flög länge över mig på ganska stor höjd och kacklade keckeckeck, keckeckeck eller gegegegg och höll på så en lång stund sedan ungarna försvunnit. Jag stannade inte på platsen utan fortsatte omedelbart min väg. Efter en stund såg jag över fälten norr om vägen det fjärde exemplaret av mindre kärrhök, det var en ♂ ad som var ganska ljus. Den flög länge och helt nära över ett fält med hövolmar. Ibland slog den ned mitt på öppna marken, ibland inne i sädesfältet.

En stund senare såg jag en hanne flyga några hundra meter längre åt norr; vid ett tillfälle satte den sig överst på en hövolm. Nästan säkert var detta ett annat exemplar, den verkade avgjort ljusare, vitgrå.

Samtidigt studerade jag ett helt annat ex; denna fågel satt mycket länge på en påle i stacket utefter Höllviken. Den var på hela undersidan och på huvudet mörkt brun, men när den äntligen lyfte såg jag att vingarna voro betydligt ljusare, gråbruna och alldeles hela. Något brunrött fanns ej i dräkten. Denna fågel tror jag var en yngre ♀, kanske ettårig?

När jag en stund senare tittade ut över Höllviken, råkade jag få syn på en liten prick på stor höjd långt långt ute över vattnet i riktning mot Eskilstorp. Denna prick befanns vara ännu en mindre kärrhök. Den kom i rak bana in över Knösen; där beskrev den en vid kurva, for ner över kyrkan och ungefär över stationshuset, där jag såg en annan mindre kärrhök möta. Jag tyckte mig se att den nyanlände bar ett byte i sina klor,

men då den aldrig kom nära kunde detta inte ses säkert. Troligen var det väl fadern till de båda ungfågglarna som varit borta och provianterat.

Kärrhöksfacit: förutom 2 ungfåglar för året en ♀ ad, (nämligen) ungfågglarnas moder, och en ♂ ad sågs ytterligare ett ex som jag bedömde som fjolårshona, samt med all sannolikhet ännu en ♂ ad. Summa alltså 5 eller 6 fåglar.

- 17 Jordugglan. Vid roten av en liten tallbuske, nära lokalen för kärrhöksungarna. skrämde jag upp en my. ljus jorduggla. Den hade tydligen ofta suttit där, ty där låg flera spybollar. Nåvitt jag kunde se, var det en ungfågel, de ljusa fälten i fjäderdräkten verkade ej gula utan nästan vita-vitgrå, och fågeln föreföll ej ha samma utseende som de jordugglor jag nyligen sett i Lappland. Jag vet ej om det var en ungfågel, några dun tycktes ej sitta kvar. Den flög endast en kort bit, fällde sedan åter invid en buske.
- 18 strandskatan var ganska vanlig på revlarna, dock inga större flockar, vilket tyder på att nordligare häckfåglar ej kommit nedåt ännu i större utsträckning; däremot torde en del av de på platsen häckande redan ha dragit bort. Jag såg åtskilliga gamla fåglar men endast en ungfågel, den hade kortare och i spetsen mörk näbb. Denna ungfågel höll ihop med en ad.
- 19 Större strandpiparen var my. allmän på revlarna norr om Skanörs hamn. På flera ställen såg jag flockar på upp till 40-50 stycken, ibland för sig själva, ibland ihop med andra småvadare. En flock på 25 gamla fåglar hade mitt ibland sig en ungfågel av svartbent strandpipare med helt svarta ben. När de större flög sin väg, stannade den svartbenta kvar; även denna var dock fullt flygfärdig och flög senare till en sandrevel i närheten. - Längre uppåt gick ännu my. fler större strandpipare, så t.ex. en flock på > 50 st., enbart gamla. Men på annat ställe gick en mindre flock som även innehöll ungfåglar.
- 20 Svartbent strandpipare. Förutom ungfågeln (se föreg. art!) såg jag en enda ad; den gick på annat ställe längre ute på en revel och flög mot söder när jag nalkades.

- 21 kustpipare. Bland alla småvadar-
na och måsfåglarna på reveln
(se sammanställning efter art-
listan) gick en ensam gammal
kustpipare. Inte särskilt skugg.
Gick i utkanten av flocken,
flög då och då kortare sträckor.
Gick på ett par cm djupt vatten
och plockade sakta på äkta
piparemanér. - På stranden ett
stycke S om Knösen gick 4 kust-
pipare ad i flock på den något
dyiga sandstranden.
- 22 vipan fanns ej i särskilt stort
antal. På Flommens gräsmarker
blott några tiotal, det var
unga vipor. Även vid Skanörs
kyrka. På revlarna naturligt-
vis inga vipor!
- 23 skärfläcka. I invattnet söder
om vägen till Skanörs hamn
tätt samlad flock på c:a 20
ex. Försvann sedan, bara 1 ex
kvar på Flommen tills.m. di-
verse storsnäppor.
- 24 storspov. Framåt e.m. hörd flera
ggr, och 9 ex kom med kurs
mot Ö norr om Skanörs kyrka.
Fällde på slagen ängsmark.
En stund senare kom 12 ex mot
väster; den främsta i flocken
säkert en ad med my. lång näbb,
bland de övriga fanns nästan
säkert några ungfåglar.
- 25 småspov. 2 ex på ängsmark mellan
hövolmarna; de lyfte under my.
gälla småspovlåten, nästan
skällande, my. snabba kejk-
kejkejkejkej eller kykyj-
kykyjkykyj. Kom nära förbi,
jag såg teckningen på kropps-
sidorna och undervingarna.
- 26 myrspov: inalles såg jag c:a
10 ex. Långt norrut på revlar-
na gick 4 ex, därav 2 röda och
2 grå. En av de grå gav sig
plötsligt upp och började
spela; därvid flög den rakt
fram utan flygkonster. Spelet
ljöd tjäki tjakitjakitjaki-
tjakitja eller chjākachjāka-
chjākachjāka.... Rytmen:

— — — — —

Det var ganska hest, och jag
tycker att Hortlings härmning
likylilikylilikylilikyli verkar
för "klar". Rytmen erinrade
något om gluttsnäppa men höll

~~Höll~~ ej alls på så länge och slu-
tade med en "betöad stavelse". -
Egendomligt att just en fågel, som
ej hade den röda vådräkten utan
var helt ljusgrå på undersidan,
gav sig upp och spelade. - Jag har
aldrig hört spelet förut.

Ett stycke S om Skanörs hamn gick
6 andra myrspovar, alla röda och
granna, i sällskap med några
vackert röda kustsnäppor samt
kärrsnäppor etc.,.

- 27 glutten var mycket vanlig men ej
på sandrevlarna norr om hamnen
utan - liksom andra Tringa-arter -
i de små gyttjiga invattnen S om
hamnvägen. Glutten fanns i minst
75 ex, och det var ett oavbrutet
skrik av alla möjliga storsnäppor
på Flommen. Troligen alla ad.
- 28 svartsnäppan fanns i my. mer be-
gränsat antal. Jag såg bara 4 ex,
alla ad; de gick jämte gluttar,
rödbenor och grönbenor på ett litet
dyfält nära järnvägsvallen.
- 29 rödbena. 8 ad, my. praktfulla i
färgerna, gick uppåt Knösen bred-
vid de 4 kustpiparna. - Nere på
Flommen massvis med rödbenor,
100-tals. Jag kunde ej se en enda
juv. Ett ex flög länge oroligt
skrikande över mig. Inga andra
brydde sig om mig, men de lät ide-
ligen höra sina läten.
- 30 skogssnäppa. Blott 1 ex, prakt-
fullt svart och vit, flög över
Knösen mot N. Ropade: plyyitvitt.
- 31 grönbenan mycket allmän söder om
hamnvägen. 100-tals.
- 32 drillsnäppan också allmän ehuru
ej i så stora flockar. Fanns även
på Flommen och dessutom flera ex
i småpölar uppe vid Skanörs kyrka.
- 33 kustsnäppa: 9 ad, praktfullt röda,
på tången i en av Flommens vatten-
rännor tills.m. de 6 gamla myr-
spovarna och en del kärrsnäppor.
På sandrevlarna (i norr) sågs en
kustsnäppa ad + 3 spovsnäppor ad
+ större strandpipare + kärr-
snäppor + småsnäppa + myrspov etc.
Se nedan.
- 34 spovsnäppa: 3 ad på sandrevlarna.
Mycket högbenta, långnäbbade och
sirliga. Se föregående art.

FORTS

- 35 kärnsnäppan var allmän. På sandreveln en flock på c:a 45 gamla fåglar tills.m. övr. vadare. De allra flesta lyfte efter en stund (kärnsnäpporna) men 3 gick kvar helt nära spovsnäpporna m.fl. - Söder om hamnvägen gick en flock på c:a 200 ad på tångbankar.
- 36 småsnäppa: ett enda ex bland andra vadare. Dessa gick täml. glest, och småsnäppan visade ingen samhörighet med dem utan var ytterst självständig. Beteendet också my. frapperande: den rusade med otrolig fart omkring över sanden och letade föda. Inte ett ögonblick var den stilla. Flög flera gånger korta bitar och hade knappt tagit mark förrän den började kila omkring. Vid varje uppflog hördes ett högt diskantläte: kit it it, ganska lågmält, snabbt upprepat, dock med en kort paus mellan varje stavelse.
- 18-36 Allmänt om vadarna: det var intressant att studera deras olika fördelning på lokaliteterna här. Se avsnittet närmast efter artlistan.
- 37 småskracken sågs i åtskilliga ex., c 7-8 inalles; därutöver såg jag dock en ♀ + 17 ännu små ungar utanför revlarna. OBS: sjutton små ungar!!
- 38 gräsand: en flock på c:a 300 stod på en revel men lyfte på långt håll och lade sig utanför Knösen. Ruggande gamla fåglar.
- 39 vigg: i nyssnämnda gräsandflock upptäckte jag 11 ex av vigg. De bildade en egen flock som en gång var uppe och flög.
- 40 gravand: nära småskrackarna låg ett ex (eller ett par?) med 7 stora ungar, och söder om Skanörs hamn sågs flera ad, dessutom ♂♀ med 9 rätt små ungar.
- 41 knölsvan låg vid Knösen och framförallt utanför Höllviken i riktning mot Klagshamn och Limhamn i alldeles enormt antal. Jag räknade dem på kvällen från Knösen och revlarna och häpnade över resul-

tatet, ty jag fick 820 ex, åttahundratjugo ex! Så många hade jag aldrig sett samtidigt här. Ungefär 20-30 låg nära Knösen och några få långt inne i Höllviken, men de allra flesta låg långt ute på havet. Vid ett tillfälle lyste solen just på svanarna, under det att förgrunden och landet bakom låg i skugga; då blev hela havet alldeles kritvitt. På stora områden syntes svanarna så tätt att deras halsar i kikaren stodo alldeles tillsammans som ett tätt påverk mot horisonten:

Till 820 svanar kunde jag räkna, men det låg svan ännu längre uppåt Malmö, dessa dock för långt bort för att kunna räknas. Vid ett tillfälle på f.m. kom en flock på 19 svanar flygande utifrån havet mot NO in mot Höllviken.

- 42 skrattnås: tre my. täta flockar i Flommens invatten. Ungefär 250 ex i varje flock. Ad.
- 43 gråtrut allmän på revlarna
- 44 havstrut också påfallande allmän och påfallande skygg. På en liten sandrevel 8 ad jämte åtskilliga ungfåglar i 2:dra och 3:dje året; somliga voro redan övervägande svarta ovan, ehuru något orena i färgen. Även några helt unga (1-åringar), som verkade kolossalt stora och med grova näbbar. Denna revel hyste endast havstrut, inalles 18-20 ex, ej gråtrut.
- 45 fiskmås allmän
- 46 småtärna ännu allmän, särskilt på revlarna jämte småvadare men även flygande över Flommen och litet varstades f.ö. På revlarna satt ofta 10-15 ex samlade intill varandra.
- 47 silvertärnan fanns också i ganska många ex. Jag såg inga ungfåglar.
- 48 kentsk tärna sågs ett par gånger flyga ute över havet. Ett ex kom helt nära över revlarna.
- 49 skäggdopping: 1 ex ad låg i Höllviken.

FORTS

1938-07-29 forts.

Det var intressant att studera vadarnas olika fördelning på lokaliteterna.

A. På sandrevlarna och på de av klart, mycket grunt vatten täckta rena sandfälten gick:
 större strandpipare allmänt
 svartbent strandpipare båda exx
 kärrsnäppa c:a 45-50
 småsnäppa 1, den enda som sågs
 kustsnäppa 1 ad
 spovsnäppa 3 ad
 myrspov 4 ex
 kustpipare 1 ad
 strandskator.

B. I de grunda, dyiga vattensamlingarna inne på Flommens gräsmarker samt på den dyblandade sandstranden av ungefär samma typ uppe vid Knösen gick:

strandskator
 kustpipare 4 ad vid Knösen
 vipor: ganska många utanför

Skanörs kyrka
 skärfläcka: alla sedda ex

gluttsnäppa
 svartsnäppa
 rödbena
 grönben

} alla!

drillsnäppa några ex

C. Ute på bankarna av tång på helt grunt vatten på Flommens mera exponerade västsida gick:
 kustsnäppa 9 ad
 myrspov 6 ad
 kärrsnäppa: flocken på 200 ad
 större strandpipare några ex

D. Vid småpölar inne vid Skanörs kyrka gick:
 drillsnäppor, de flesta

E. På åkerfälten och ängarna gick:
 storspov
 småspov

Kommentarer till 1938-07-29:

1. Detta mycket utförliga protokoll har jag renskrivit in extenso ifråga om mindre kärrhök och jorduggla, eftersom mina obsar på dessa, särskilt på mindre kärrhöken, förhoppningsvis är av något intresse, åtminstone historiskt intresse! Beträffande övriga arter har jag gjort vissa förkortningar, oftast måttliga; och all information från originalanteckningarna finns också här i renskriften. OBS den rikliga förekomsten av många vadare, även uppgifterna om kornsparv m.fl.
2. Många av mina åldersbestämningar är tydligen riktiga. Men andra diskutabla eller felaktiga. Så t.ex. kan jag inte förstå på vilka grunder jag bedömde jordugglan som en ungfågel.
3. Den ekologiska grupperingen av vadarna är visserligen i stort sett riktig, men deras miljökrav var väl ganska bra kända redan tidigare.
4. OBS att biotopen, som behandlas under A överst på denna sida, är vad jag ofta kallar "Skanörs revlar", det flata området norr om Skanörs hamn och inte helt sammanhängande med den "bad-revel" som går norrut från hamnen. Sandrevlar m 1 m belägna över vattenytan och m 1 m omgivna av ytterst grunt vatten. Höjdskillnaderna här måste mätas i centimeter eller decimeter. Området ligger alltså ungefär V och SV från Knösen.
5. I Skanör fanns ett café som faktiskt innehades av en person vid namn Orvin Svensson. Vi fikade rätt ofta där. Stället fanns kvar även under kriget.
6. Folke Köhler, Gunnar Nordqvist och jag hade tidigare på sommaren gjort en tur i Ammarfjällen och kringliggande marker i Lappland. Jag har en del fotografier därför men tyvärr inga dagboksanteckningar. Det var en mycket lyckad färd. GRck 1987-01-16.

SLUT

Notiser från juli 1938.
 se sid. 151.

1938-08-02.

Den 2/8 reste jag tåg till Tjörnarps och gick, först på landsväg men sedan mestadels i terräng fram till Göingeholm för att leta efter blåkråkan. Först gick jag ner till Sjöbergasjön. Det var en fruktansvärt het dag, och jag var i upplösningstillstånd när jag såg sjön på avstånd. Här tog jag ett härligt, långvarigt bad, varefter jag under omväxlande smultron-, blåbärs-, och hallondiet gick vidare mot Göingeholm. Vid ett torp ett stycke VSV om Göingeholm begick jag dessutom ett mål röda vinbär. Jag gick genom härliga hagmarker, tyvärr i stor utsträckning planterade med gran av växlande ålder. På sina ställen var granskogen redan uppväxt, på andra var den knappt meterhög. Jag fann en liten ormslå på vägen och hörde och såg kungsfågel, rödhake, trädpiplärka + ungfåglar, rätt dåligt flygande, (vidare) lövsångare samt svalor av alla tre sorterna. Särskilt anmärkningsvärd var en flock på 300 backsvalar vid Sjöberga. Nötskrikan var inte sällsynt.

I Sjöbergasjön låg skäggdopping + gräsand, och vid kanten stod några hägrar. Efter Sjöberga hörde jag flera gånger korsnäbbar flyga över granskogen, lyckades ej få se dem, men att döma av det relativt höga, fina lätet "jytt, jyck" eller dylikt var det säkert mindre korsnäbb. Vidare stenskvättor juv, sädesärlor, nötväckor, ringduvor. På långt avstånd över Häglinge seglade en vråk.

Vid Göingeholm gick jag i eckbackarna och hagmarkerna i flera timmar och letade efter blåkråkan men såg inte den minsta skymt av den, ej heller hörde jag något misstänkt läte. Efter långt letande gick jag upp mot Häglinge. På vägen bad jag om litet vatten i en bondgård. Det befanns vara just det ställe - Jägartorpet -, där den lille Torsten Jacobsson har sitt sommarnöje, han som skrivit till mig angående blåkråkan. F.n. var han inte där utan uppe i Östergötland. Värdfolket var emellertid mycket vänligt, bjöd in mig på kaffe och kakor och satt och pratade en stund. Jag fick också besked om bilstationen i Häglinge, gick dit och bad om skjuts till Tjörnarps. Eftersom bilen inte var inne, blev det nytt och denna gång långvarigt snack med en mycket snäll gumma, som bjöd på svagdricka och kaffe och kakor i massvis. Äntligen, kl. 17,30, kom bilen och tog mig ner till Tjörnarps. Här ny och lång väntan på tåget. Äntligen kom jag dock till Lund, bytte kläder i expresstempo på mitt rum, träffade Klingberg, ilade till stationen och tog tåget till Arlöv. Jag var nämligen bjuden till Ulla och Jan på kvällen. Ann-Malene von Krusenstierna gästade dem just denna dag.

Det blev en utomordentligt lyckad kväll. Först supé: kalvfricandeau med grönsaker, sedan melon och hallon; därtill genomgående dryck ett sött och starkt hemlagat vin. Till sist kaffe och cigarrer. Jag reste tillbaka till Lund med sista tåget 0,35.

Kommentarer:

1. Detta är ~~den första gången~~ nästan säkert första gången Torsten Jacobsson omtalas i mina anteckningar. Han var vid denna tid ännu en pojke. Idag, 1987-02-02, när detta renskrives, är han i sextioårsåldern, framgångsrik jurist och hyresråd i Malmö. Vår vänskap har bestått genom alla år.
2. Ulla och Jan Herslow är min syster och svåger. Han var ~~ingenjör~~ civilingenjör och vid denna tid kemist på Sockerfabriken i Arlöv.
3. Ann-Malene v Krusenstierna var läskamrat, alltså konfirmationskamrat, med Ulla och mig, år 1930 i Börringe (som då hette Gustaf). Vi höll mycket ihopa med några konfirmationskamrater på 30-talet, delvis även senare. Ann-Malene gifte sig så småningom med en affärsman Bendz. Jag träffade dem ett par gånger på 60-talet när jag hade arbete på Riksmuseet. Båda är nu borta för alltid.
4. Renskriften är något förkortad, inte om utbytet av dagen men om väntetider, tågtider etc. GRck 1987-02-02.

Tillägg: i Tjörnarpsjön sjöng en rörsångare mycket flitigt.

fel
se sid. 93.

1938-03-07.

Den 7/8, söndag, reste jag vid middagstiden med buss ut till Löddeköpinge. Ankom dit 14,51. Gick sedan på norra sidan ån ner till dess mynning. Större delen av området här är betesmark, torr äng. Alldeles invid Löddeköpinge var på ången ett helt litet, fuktigt område med mjuk dy och några tuvor; ej mer än 10 x 30 meter ungefär. Detta lilla sumpområde hyste minst 30 enkelbeckasiner, dessutom en drillsnäppa.

Jag gick över ängsmarkerna och i åkanten och studerade fågellivet, gick sedan en bit utefter stranden upp mot Vikhög. Badade här. Gick över fältet, det var en skördad rågåker, upp till landsvägen, kom tillbaks till Löddeköpinge kl. 19,10. Bussen till Lund gick 20,00. Mycket fågel. Varm dag. I söder såg jag Bjärred med hela dess folkliv, men där jag gick var knappt en enda människa. - Fågel:

- 1 staren fanns i väldiga flockar på betesängarna. Allra talrikast nära Löddeköpinge vid ån. Här fanns flera tusen, jag såg att det var blandat juv et ad. Även neråt åmynningen fanns stora starflockar.
- 2 kornspary: på ett staket nära Löddeköpinge satt 2 kornsparvar. Den ena betydligt ljusare än den andra, vilket jag sett även förut.
- 3 gulärlor fanns h.o.d. på ängarna
- 4 sädesärta iakttogs
- 5 rörsångare sjöng i vassen vid åmynningen
- 6 lövsångare. På återväg mot Löddek. hörde jag i en pil vid landsvägskanten energiska fyid fyid fyid, ideligen upprepade. Fick syn på en liten Phylloscopus alldeles inpå mig. Dess ovanligt starka gula färg på nästan hela undersidan frapperade mig. Översidan var gröngul. Den hade ljust ögonstreck, bröstet vackert gult, buken ljusare och blekare, benen ljusröda. Dessa karaktärer i förening med låtet säger mig att det ej kan ha varit något annat än en lövsångare, trots de granna färgerna.
- 7 hussvalor
- 8 ladusvalor
- 9 pilgrimsfalken. Redan på väg mot åmynningen såg jag en gång att en kolossal vipflock lyfte, tillika med några ljungpipare och väldiga starflockar. Tydligt var en rovfågel i faggorna, och jag fick också i kikaren syn på en falk, som snabbt flög mot

123
norr över ängarna långt borta. Dessutom var det bländande motljus, och jag blev inte säker på arten.

Nere vid stranden blev det åter stort uppflog av stare, därefter även av diverse vadare, gravänder m m, och tärnorna började skrika. Nu fann jag orsaken snabbt: en stor, bredvingad pilgrimsfalk, hona, med en liten lucka i vänster vinge. Den kom på låg höjd mot S. Den flög ut över vattnet och vassarna på några få meters höjd. Änder och massor av andra fåglar svärmade runt om den, men den gjorde inget slagförsök; kunde väl inte slå när den flög så lågt. Den vände, flög norrut men tappades rätt snart ur sikte eftersom en mycket tät starflock kom emellan mig och falken.

- 10 mindre strandpipare: 1 ex ad, my. nära och i fin belysning, lyfte från sandstranden. Läte: ett kraftigt piv.
- OBS: jag såg ej större strandpipare, ej heller strandskata.
- 11 ljungpiparen var ytterst rolig att se; det var länge sedan jag såg den i Skåne på sträcket. Den var dock ej talrik: först lyfte ett ensamt ex från den torra ången och flög mot V. Läte tyyh. Senare sågs ett ex i en kolossal vipflock på andra sidan ån.

När fåglarna första gången blev oroade av rovfågel, hörde jag på långt håll låtet tyy - tyy-tuu etc. och såg 7 ljungpipare komma emot mig; de fällde på ängsmark c 50 meter bort, och där satt de sedan trots att jag gick i närheten. Det var gamla fåglar.

Slutligen kom 1 ex, likaledes an ad, över å åmynningen mot S under locktoner.

FORTS

- 12 vipan var kolossalt allmän, tusentals. Jag gick rätt nära inpå många stora vipflockar och fann att det säkert var unga fåglar nästan alla. I en flock på c:a 200 (ex) studerade jag varenda en och fann att de hade mycket kort ~~nos~~ tofs och såsom helhetsintryck verkade spräckligt rostfärgade på krävan. Viporna bildade flera flockar, men ibland slöto de sig ihop, och när falcken kom samlade de sig i en flock på minst 1500 (ex), som yrde omkring i luften. Ett ex såg jag, som verkade vara en ovanligt senfödd ungfågel: ännu glanslös ovan med breda bruna fjäderkanter, och den verkade ha litet dun kvar på halsen. Den gick ensam för sig själv och var ytterst orädd, jag kunde komma den på 10 meters avstånd innan den behagade flyga en liten bit.
- 13 gluttsnäppan var allmän ~~överallt~~ vid åmynningen. Jag såg 5-6 ex i samlad flock flyga från den ena grundbanken till den andra. Ideligen hördes "tju tjutju."
- 14 rödbena: 4 ex ad sträckte mot S över åmynningen. Rastade ej.
- 15 grönbenan var mycket allmän och rastade överallt på dystränderna.
- 16 drillsnäppan var också allmän. De flesta gick vid åmynningen på sand eller dy vid vattnet, men ett ex gick med enkelbeckasinerna på ett litet sumpigt område på en äng vid Löddeköpinge (se inledningen).
- 17 kärnsnäppa: 4 ad gick på en sandig strandkant men flög så fort jag kom.
- 18 mosnäppan var lustigare att se. Precis vid åmynningen rastade 3-4 ex. Jag hörde "srrr", det typiska mosnäppelätet, och fick syn på en liten sirlig mosnäppa, som slog ner på en ~~sten~~ sten vid stranden. Här satt den stilla länge. Ytterl. 1 eller 2 ex gick på en liten sandbank i närheten.
- 19 ~~mos~~ enkelbeckasinen var oväntat talrik, framförallt vid det lilla sumphålet alldeles inpå Löddeköpinge. Se inledningen! Men även f.ö. utefter ån. Ej ute vid mynningen!
- 20 rörhönan sågs mycket vackert simma i ån.
- 21 sothönan var fruktansvärt allmän utanför vassen i åmynningen. Det är klart att den häckar här, ~~men~~ kanske i rätt många par, och jag såg också ganska många unga sothöns. Men de gamla fåglarna var oändligt mycket talrikare, minst 400-500! Tydligen ha vissa sothöns redan dragit sig ut i havet - eller är det kanske exemplar som ej ha fortplantat sig utan legat härute hela sommaren?
- 22 hägern. Till att börja med var jag förvånad över att inte se några hägrar. De ha ju en koloni här i närheten. Men på e.m. uppenbarade ~~sig~~ sig hägrarna plötsligt. Jag hade legat stilla en stund vid åmynningen och tittat ut över havet. När jag vände mig om, såg jag på 175 meters avstånd 96 - säger nittiosex - hägrar stå alldeles inpå varandra på ett slaget fält i kanten av en ärtåker. Såvitt jag kunde se var alla hägrarna juv. En del av dem flög upp och satte sig längre upp på fälten, men de flesta satt kvar. Längre fram på e.m. kom åtskilliga hägrar flygande nära varandra på väg ut mot havet; förmodligen skulle de väl på någon lämplig grundbank begå sin kvällsvard.
- 23 småskranken var förvånande talrik. Minst tre täta flockar låg utanför stranden. Det var synbarligen ungfåglar, åtminstone till största delen, c:a 40-50 ex i varje flock.
- 24 knipa: 4 ex flög ute över vattnet, troligen ettåriga hannar.
- 25 vigg: en liten flock på 5 ex därstädes. Mörka ex allihop.
- 26 brunand: 2 ex, mycket oansenligt färgade, låg nära stranden. De var nästan enfärgat ljusbruna. Männe hannar i sommar-dräkt?
- 27 skedand: flera tiotal, alla i ren sommar-dräkt, låg i och vid vassen vid åmynningen. Se även nedan, efter art 31.

1938-08-07 forts.

125

- 28 gräsand: några hundra.
29 kricka: några tiotal.
30 ärta: 2 ex i krickflocken se
31 stjärtand: 3 ex flög
ute över havet.
- 27- } De egentliga änderna
-31 } utom stjärtand höllo
till i och vid vassen vid
åmynningen. Till att börja
med låg de stilla på gläntor
i vassen och, tydligen till
största ~~del~~ delen, inne i
(den täta) vassen, men så små-
ningom blevo de rörligare och
var mycket uppe och flög. När
pilgrimsfalken kom, blev det
panik.
- 32 gravand: > 50. Höll till inne
på stranden. Nästan enbart
unga fåglar i flock.

- 33 knölsvan: 38 ex låg helt nära
stranden mellan Vikhög och
åmynningen
34 skrattmå: stor flock vid
stranden
35 fiskmåsen var den enda mås som
kom inåt land. Många ex kom in
ungefär utefter ån, och ända
uppe vid Löddeköpinge sågs
några ad. För övrigt var det
både ad et juv.
36 havstrut: många ad et juv till-
sammans på stenar.
- OBS: gråtrut sågs ej!!
37 silvertärna: några ex ad helt
nära
38 småtärna: 2 ad och 1 juv vid
sandbankarna nära åmynningen.

- - - - -
Tillbaks från Löddeköpinge
kl 20,00.

Kommentarer:

1. OBS att artlistan inte kan vara fullständig. Naturligtvis måste jag ha sett diverse kråkfågel och många andra tättingar utöver de nämnda. När artlistan är ofullständig, brukar detta tydligt anges i ingressen. Men så har alltså inte skett här. Detta är viktigt om det gäller att ange hur ofta vissa arter har setts på mina exkursioner. Endast dagar med fullständig artlista kan användas till sådan statistik.
2. Uppgifterna om lövsångaren visar tydligt att jag ännu inte visste att årets ungfåglar är mycket gulare än äldre fåglar. Artbestämningen däremot helt OK.
3. Alla uppgifter om kornsparv har numera intresse, både zoologiskt och historiskt. Ett litet extra intresse har uppgiften att jag redan 1938 hade observerat att ~~den~~ kornsparvarnas grundfärg varierade rätt mycket, somliga ex mörka, andra betydligt ljusare.
4. Uppgifterna om ljunpiparen visar, att de mycket stora ansamlingarna på vissa platser i V och S Skåne på sensommaren och hösten var okända för mig. Nästan säkert var denna vana ännu inte utbildad.
5. Intressant att jag spekulerade över orsakerna till att antalet gamla sothöns (med vit näbb och pannplåt) var så stort i relation till antalet ungfåglar.
6. Hägern häckade vid denna tid i en koloni nära Löddeåns mynning. Jag kan nu inte erinra mig namnet på platsen. Hur som helst är antalet samtidigt sedda hägrar bland det högsta jag upplevat i detta land.
7. Egendomligt att exempelvis större strandpipare och gråtrut inte alls observerades! det
8. Ännu idag minns jag tydligt ~~den~~ lilla "miniatyrkärret" på fältet alldeles i kanten av Löddeköpinge samhälle, där beckasiner var så rikliga.
9. Uppgifterna om fåglarnas ålder etc tycks i all huvudsak vara riktiga, även om enstaka fall kan vara diskutabla. Men det lönar sig knappt att behandla sådana fall i detalj. GRck 1987-02-04.

1938-08-10.

Sjölunda på kvällen kl. 19 - 21 tillsammans med Carin. Fågel i massor men inga märkligare arter. Det viktigaste:

gök en hanne vid skjutbanan
gluttsnäppa allmän
svartsnäppa 2 ad
brushane: en flock

för övrigt bara det vanliga:
flera tusen skrattnåsar
flera hundra gråtrutar
osv.

Efter exkursionen gick vi hem till Ulla och Jan. Hade en mycket trevlig kväll och satt och pratade ända till sista tåget.

Kommentarer: Min syster och svåger, Ulla och Jan, bodde i Arlöv, alltså inom bekvämt gångavstånd från Sjölunda. Sista lokaltåget från Malmö till Lund, känt under benämningen Fylletrallan, avgick från Malmö klockan 0030, stannade i Arlöv 0035 och ankom till Lund 0047. GRck 1987-02-05.

1938-08-12.

Bökeberg och Yddingens sydsida kl. 13,30 - 17,00. Glödhet.
Artlista, endast viktigare arter:

- 1 nötskrikan sågs i Bökebergs-slätt, vid hållplatsen flera ex. De voro tysta och höll sig högt uppe i de täta kronorna.
- 2 staren allmän på fälten
- 3 hämpling flera ggr
- 4 bofink
- 5 trädkrypare: 2 ex jagade varandra vid en bokstam nära Bkbgslätt hpl
- 6 nötväcka Bkbg
- 7 törnskata: 2 juv sedda vid gråhakedammarna
- 8 svartvit flugsnappare var allmän
- 9 grå flugsnappare såg jag samtidigt med svartvit vid hållplatsen. Skillnaden i storlek var större än jag förut tänkt på
- 10 lövsångaren hördes flerstädes
- 11 bastardnäktergalen sågs mycket nära i en albuske vid Yddingens SO hörn
- 12 sävsångaren var allmän vid sjöstranden i den yppiga vegetationen av Eupatorium, Lycopus, vide, gräs, Cirsium oleraceum, Lythrum osv.osv.
- 13 tältrasten var påfallande allmän i skogen. - Satt vanligen på marken och lyfte därifrån med skarpa läten tss, izt, el.dyl.
- 14 tornfalken: till min häpnad såg jag från rälsbussen på vägen ner ej mindre än 6

tornfalkar; de sutto på telefonstolpar vid banvallen och flögo med snabba kast bort ett stycke när rälsbussen passerade. Åtminstone några voro gamla fåglar, rent eller nästan rent röda på ryggen. Det skulle kunna tyda på att sträcket av gamla fåglar redan börjat, men å andra sidan kan ju dessa fåglar ha häckat i närheten och sedan uppsökt de trakter genom vilka järnvägen går, på grund av att det här är god tillgång på lämpligt byte.-

Mellan Staffanstorp och Klågerup 2, mellan Klågerup och Holmeja 4 ex.

- 15 ormvråken. Vid Yddingens V strand sågs 2 ormvråkar kretsa länge, ofta alldeles i närheten av de bruna kärrhökarna. Vråkarna voro rätt ljusa, särskilt den ene, som på ovansidan var ljus gråbrun, undertill åtminstone på bröstet nästan vit; (den) lyste vit, när den satt på en gren i solen.

- 16 Vanliga gladan!! Kl. 16 kom ett ex, tydligen ad, ty fågeln hade alldeles en gammal fågels klara färger, flygande över fältet vid Yddingens sydsida. Den flög högt och kretsade länge i solen. Kom från V och flög in över skogen rakt över restauranten. Den var praktfull att skåda.

- 17 Sparvhöken: på långt avstånd över sjön, uppåt Hammelns gård, sågs två sparvhökar kretsa omkring nära varandra, rätt högt uppe.

- 18 Bruna kärrhöken har av allt döma att häckat i Yddingen i år med lyckligt resultat. 2 ungfåglar flög en lång stund - delvis rätt nära ormvråkarna - vid Yddingens V sida, över trädtopparna eller över sjön. En gammal hanne syntes tillsammans med dem; senare kom hannen rakt över sjön på låg höjd förbi!
- 19 ringduvan var allmän
- 20 vipan: 4 ex sågs flyga över sjön mot V.
- 21 drillsnäppan: 1 ex rastade vid stranden av Yddingen.
- 22 sothönan fanns både i Yddingen och den fågelrika "gråhakedammen", men jag såg blott några ex på vardera stället.
- 23 häger: några ex Yddingen.
- 24 viggen: 1 ex låg i "gråhakedammen". Lyfte aldrig. Osäkert om det var en ad i sommardräkt eller en juv.
- 25 knipa: 1 ex låg också i "gråhakedammen". Var sannolikt ♂ i sommar-dräkt, ty den verkade stor och hade mycket stort vitt fält på vingen; huvudet däremot brunt. Flygg.
- 26 kricka: 1 ♂ darsammastädes.
- 27 gräsand: förvånande få iakttagna. I Yddingen såg jag inte en enda trots att jag undersökte hela vattenytan. Senare kom dock 2 ex flygande från V och fällde i sjön. I "gråhakedammen" 4 - 5 ex, som lyfte tillsammans med krickan.
- 28 skrattmå: några ex Yddingen.
- 29 fisktärna: likaledes några ex i Yddingen.

När jag kom upp på Zootis efter denna exkursion, hade min förträfflige kusin Ivar varit och sökt mig. Han återkom senare. Vi gick tillsammans på Industrin och hade en mycket trevlig kväll tillsammans. Vi hade inte träffats på hela året, utom helt kort i våras. Ivar var mycket intresserad av att göra en exkursion till Skanör. Jag hoppas vi kan genomföra det. Ivar gick provår i höstas och fick mycket fint betyg. I våras hade han plats i Uppsala; nu i höst skall han ha tjänstgöring i Stockholm.

Kommentarer:

1. De s.k. gråhakedammarna ligger söder om Yddingen och strax söder om vägen Bökebergsslätt - Roslätt. Några av mina första goda observationer av gråhakedopping gjorde jag vid dessa dammar. De finns kvar än i dag, relativt oförändrade.
2. OBS hur märkligt jag fann det vara att se gladan, trots att den i min text kallas "vanliga gladan". Detta naturligtvis på grund av att jag hade sett och lärt känna den bruna gladan sommaren 1936 vid Krankesjön.
3. Bastardnäktergal var vid denna tid det vedertagna namnet på Hippolais icterina, åtminstone i litteraturen. Vi fann det redan då olämpligt, ja rentav uruselt: ett typexempel på misslyckad namngivning, tillkommet vid skrivbordet. Därtill, och det skulle jag lära mig grundligt när jag började leda exkursioner, sällsport opedagogiskt: hur många gånger har jag inte fått frågan, om bastardnäktergalen verkligen är en bastard mellan näktergal och någon annan art, och vilken är då denna art??? - Namnbruket började så småningom vackla: namn som bastardsångare, gulbröstad sångare m m hördes. Slutligen fastnade SOF för namnet härmsångare. Jag minns att vi diskuterade saken i SOFs styrelse, kanske på 50- och 60-talet.
4. Ivar Johansson är min kusin; han läste samma ämnen i Lund med början omkring 1926 och fick sin examen klar kort efter det att jag börjat i Lund. Han var mig ett synnerligen trevligt sällskap under mitt första år i Lund. Han hade en underfundig humor, god människokänedom, mycket grundliga kunskaper i zoologi och botanik och roliga och originella synpunkter på tillvaron överhuvudtaget. - Senare i livet har vi tyvärr inte träffats mycket. Och inte blev det någon gemensam exkursion till Skanör!

1938-08-14, söndag.

På lördagskvällen 13 aug., när jag kom upp på Zootis, hade en ung stockholmsornitolog, gymnasisten Carl-Fredrik Lundevall, infunnit sig där och sökt mig. Vi kom överens om exkursion nästa dag, söndag 14 aug. Det blev Vellinge strandängar och Eskilstorps holmar kl. 11 - 16 och därefter Arlövsstranden och Sjölundan nästan ända in till viadukten kl 17,45 - 20,00.

För kommentarer rörande vissa arter se även efter artlistorna!

I. Vellinge - strandängarna - holmarna och åter:

- OBS: kråka iakttogs <u>ej</u> här!	21 vipa täml. allmän men ej i större flockar. Ett ensamt ex på holmarna.
1 råka ett ensamt ex vid en gård	22 myrspov: 11 ex tillsammans med kustpiparna
2 skata	23 brushane: 2 juv
3 stare: hundratal men ej tusentals	24 gluttonäppa allmän
4 hämpling: 3 ex vid en av de nedersta gårdarna	25 svartsnäppa 2 ex, kanske 4
5 pjodd	26 rödbena: <u>25 ex i en flock</u> , för övrigt inga sedda!
6 pilfink	27 skogssnäppa 1 ex
7 ortolan 1 ad och 2 juv, se nedan	28 grönbena 1 ex
8 sånglärka: några på fälten	29 drillsnäppa allmän
9 trädpiplärka: ett eller ett par ex vid Vellinge	30 spovsnäppa 1 ex
10 gulärta täml. allmän	31 <u>kärrsnäppa</u> : flock 30 ex, <u>svarta och vita</u> ; dessutom några ex sedda
11 sädesärta	32 sothöns: stora flockar vid holmarna, men <u>ej</u> juv.
12 talgoxe: en kull ungfåglar vid en gård	33 häger: åtminstone 40 ex sedda!
13 stenskvätta 1 ex på strandängen	34 gräsand: några hundra
14 hussvala } vid går-	35 bläsand: några få hannar, kanske bara 2 - 3 ex.
15 ladusvala } darna	36 stjärtand: inalles 10 ex
16 ringduva ett ex enligt Lundevall, men enligt min uppfattning var det en tamduva	37 kricka allmän, dock ej så många som gräsänderna
17 strandskata några ex, därav en säker juv	38 knölsvan: många hundra
18 större strandpipare allm.	39 skrattnås: <u>ej</u> många här.
19 <u>mindre strandpipare</u> 1 ad	40 fiskmås några ex
20 kustpipare 9 ad i sällskap med myrspovarna	41 gråtrut många
	42 havstrut: många ad!

II. Sjölundan - Arlöv:

1 stare	12 storspov 6	23 sothöns
2 sävsparv: en ruggande ♂	13 brushane	24 rörhöns 1 ex vid Segeåmyningen
3 sånglärka	14 gluttonäppa	25 gräsand
4 gulärta	15 svartsnäppa	26 kricka
5 hussvala	16 rödbena	27 gravand 5 ex
6 ladusvala	17 grönbena	28 skrattnås
7 gök en ♂ ad	18 drillsnäppa	29 fiskmås
8 strandskata 1 ex	19 spovsnäppa 7 ad	30 gråtrut
9 större strandpöpp.	20 <u>kärrsnäppa</u>	31 havstrut.
10 ljungpip 2 ad och 2 andra	21 enkelbeckasin allmän!	
11 vipa	22 vattenrall 2 ad och 1 pull	

III. Dessutom 2 lövsångare sedda i Lund, och en kornspary sedd från tåget strax söder om Malmö. Stare allmän överallt.

Diskussion av dagen: lyckad dag, ganska rikt liv av vadare; dock gjorde vadarlivet inget överväldigande intryck: kärrsnäppflockar av hyfsad storlek syntes inte till, exempelvis.

I. Vellinge strandängar och Eskilstorps holmar.

Vattenstånd mycket lågt, vädret vackert och mycket varmt, men när vi var på väg ut till holmarna kom ett åskväder från V, det passerade helt nära norr om holmarna. Åskan var dock aldrig nära inpå oss, men regnet piskade ned över Klagshamn. Själva fick vi inte en droppe på oss. Ovädret gick in över land i ostlig riktning. När det var som närmast, kom häftiga västliga vindilar, som hastigt pressade vattnet in över sanden. Vattnet rann hastigt fram; det såg mycket lustigt ut.

På sanden i det grunda vattnet mellan stranden och holmarna promenerade gluttsnäppor allmänt omkring. En tätt samlad flock av c:a 25 rödbenor gick för sig själv på ett ställe, dock gick ett par gluttar i närheten. Utåt holmarna gick två unga svartsnäppor i en annan flock gluttar. I grundvattnet gick också några strandskator ad; vid holmarna stod en ung strandskata på en sten. På återvägen från holmarna sågs i grundvattnet en ensam spovsnäppa, den lyfte på långt håll och ~~resten~~ reste utåt väster.

Den enda grönnen, som syntes här, kom flygande, flög runt och fällde ett stycke norr om oss.

Inne på den något dyiga stranden av ängarna gick en del småvadare tillsammans. En flock på c:a 30 kärrsnäppor, av vilka somliga voro svartbukade, andra vitbukade. Ad et juv? Eller, mindre troligt, ad i sommardräkt och ad i vinterdräkt? Dessa kärrsnäppor voro mycket oroliga och lyfte på långt avstånd flera ggr utan att dra strandpiparna med sig. Dessa voro c:a 15-20 till antalet, och alla utom en lyfte när vi nalkades. Alla, eller nästan alla, av dem som lyfte var större strandpipare, de lockade "tuip" på vanligt sätt, hade vitt vingband etc.; den enda kvarvarande var däremot mindre strandpipare ad. Den kom vi helt nära.

Om en stund kom några större strandpipare + kärrsnäppflocken tillbaka; då hade de två unga brushanar i sällskap.

Drillsnäpporna höll sig på en särskild lokal: ute på en av de stora holmarna! Här fanns den ~~stora~~ och icke annorstädes, men här fanns istället en hel mängd: några gick i grusen vid stranden, men de flesta - över 20 ex - lyfte ur gräset och säven och flög ut när vi korsade holmen. - Skogssnäppan, det var bara ett ex, höll sig på helt annan lokal: den lyfte ur ett stort dike, beskuggat av en pilrad, mitt på åkerfälten innanför strandängarna!

Dagens glanspunkt utgjorde kombinationen kustpipare+myrspov. Just när ~~stora~~ åskvädet seglat förbi hördes på långt avstånd de välkända lätena "py - ui" och "vévékå". Efter letande fann jag fåglarna: på fruktansvärd höjd, avtecknande sig mot det mörka åskmolnet, drogo de fram. De kommo i oordnad flock, först 7 svartglänsande kustpipare och 2 grå myrspovar, strax efter dem 2 röda myrspovar, 7 grå eller övervägande grå dito samt ytterligare 2 svartbukade kustpipare. De kom i praktfull solbelysning; ideligen hördes deras läten, omväxlande kustpipare och myrspov, och mot VSV drogo de med långsamma, något hävande vingslag - samma rytm i vingslagen som hos en spelande ljungpipare.

Vipan fanns ej i större flockar. Tvärtom var den förvånande fåtalig på ängarna, och på holmarna fanns bara ett ensamt ex.

Sothönsen låg i stora flockar utanför holmarna. De voro flera hundra till antalet. Männe tidiga ut-till-kusten-flyttare?

Hägern var mycket vanlig. I det grunda vattnet gick hägrar litet varstädes, ofta 5-10 ex tätt tillsammans; dessutom stodo många på de stora stenarna.

1938-08-14 forts.

Gräsänderna stodo först inne på den nästan blottlagda sanden men flög i småetapper utåt när vi nalkades. I gräsandflocken sågs ett par granna bläsänder ♂♂. För årstiden rätt stora krickflockar syntes längre ute, och av stjärtand syntes dels ett ensamt ex, dels en vacker flock på 9 ex.

Den stora knölsvanmassan låg som vanligt i Höllviken. Jag skattade dem som hastigast: där låg med visshet minst 700 ex.

Måsar: skrattnåsar sågs blott i en liten flock på 7 ex, flygande i grann belysning mot åskmolnet. Fiskmåsar några få. Gråtrut och havstrut vanligare, särskilt syntes många gamla havstrutar kretsa omkring högt uppe eller sitta på stenarna.

Småfågel: det trevligaste var de tre ortolansparvarna inne på fastlandet på en telefontråd: två fläckiga ungfåglar och en ♂ ad sutto mycket oskygga och läto sig beskådas; sedan lyfte de och for utan locklåte mot S.

Ute på en av de stora holmarna lyfte en för mig okänd lärkartad fågel. Ungefär så stor som en sånglärka, ljus, gjorde ett brungult sandfärgat intryck. Den lyfte på nära håll i gräsvegetationen i fullt solsken och flög bort. Det är naturligtvis svårt att yttra sig om den exakta färgen, men ryggsidan och vingtäckarna voro sannolikt mörka, bruna, men med breda ljusa, brungula eller rödaktigt (eller) brunaktigt sandfärgade kanter. Att fjädrarna till stor del voro brungula, ja rentav litet "blekt rödbrunt sandfärgade", är säkert. Stjärten var också ljus, jag kan ej erinra mig att dess sidopennor voro vita, men möjligheten finns. Slutligen hade fågeln ett typiskt, klart och lätt härbart låte, som kan skrivas tsivli med tonvikt på båda stavelserna / ungefär lika. Det var ett mycket vackert låte för resten. Fågeln var skygg och flög bort från holmen. Den slog nog ner ett tag strax sedan vi skrämt upp den, men just när vi hade börjat gå i den riktning den tagit hörde vi åter "tsivli" ifrån höjden och såg inte fågeln mera. Korttåad lärka?? Kalandarlärka troligen ej. Stor pip-lärka säkerligen ej: låtet! Tofslärka: låtet stämmer absolut ej. Kan-ske i alla fall det troligaste.

II. Sjölund.

Här var vadarlivet rikt och måsarna voro förfärande talrika.

Strandskata bara en, och storspov bara 6 ex, de kom i flock ut- efter stranden och fällde där. Större strandpipare, gluttsnäppa, svartsnäppa, drillsnäppa fanns i ordinarit individantal, 10 - 15 ex (av varje), svartsnäppa dock ej över 10. Rödbena 6 ex i flock. Kärrsnäppa några få, se nedan under spovsnäppa. Vipan talrik, många flockar på 50, 100 osv.

I en vipflock på ängen strax norr om stadsgränsen gick en ensam ljungpipare juv, och strax efteråt kom ytterligare 2 ad och 1 juv av samma art. Det är alltid roligt att se den.

De trevligaste arterna för dagen voro förutom ljungpiparen: brushane, grönbena, spovsnäppa, enkelbeckasin.

Brushanen frapperade genom sin talrikhet! Inne i krickvattnet och i vattnet mittemot gick inalles c:a 90 ex. Ideligen syntes brushanar flyga på låg höjd över stora landsvägen, som nu på kvällen hade en oerhörd trafik av både bilar och motorcyklar. Många bilar kom med hög fart, motorcyklarna körde ibland med öppet spjäll och 120 km/tim och förde ett fasligt väsen. Därtill naturligtvis tusentals cyklist- ter som kom från Lomma in mot staden på kvällen. Fåglarna skyggade föga för all denna trafik. Endast vid ett enda tillfälle skrämdes både ånder och vadare upp, det var av en ~~svart~~ galen motorcyklist som kom med ett avgrundsväl förbi. Fåglarna återvände emellertid strax igen.

Brushanarna voro av båda könen, ty stora och små voro ungefär lika vanliga. Det föreföll bestämt, som om åtminstone största delen utgjordes av gamla fåglar, ty exempelvis de stora hannarna hade knappast någon rostfärg på krävan utan voro vita med svaga fläckar, (och) ryggsidan och vingarna hade en mycket påfallande ljus grund-

1938-08-14 forts.

(131)

färg med skarpt markerade fläckar. De verkade "fläckiga på vit botten", ej blekt gråbruna i olika valörer som ungfåglarna. Ingen hane hade ett spår kvar av kragen, men en lustig sak såg jag som jag aldrig förut sett: en av hanarna var partiell albino, den hade halsen runtom, även halsryggen, samt en bit av bröstet rent vita! Hjässan och huvudets sidor var däremot inte vita.

Grönbenan var intressant genom sin ovanliga talrikhet. Den tjattrade och flög i flockar omkring i ett enda kör. Över 75 ex fanns, kanske över 100.

Spovsnäppan gick i närheten av brushanarna. Flocken bestod av:

- a) ett växlande antal brushanar
- b) en gammal, svartbukad kärnsnäppa
- c) 7 spovsnäppor, varav minst 5 röda = säkra ad, men jag tror att även de 2 andra var ad, samt
- d) c:a 10-12 drillsnäppor, små, guppande med stjärten.

Spovsnäpporna voro roliga att se igen.

Enkelbeckasinen var också rolig genom sin talrikhet. Ideligen jagade flockar på upp till 15-20 ex omkring vid fiskarkojan, och jag såg också flera stycken stå på dyn i kanten av vegetationen. Det var trevligt.

Vattenrallen sågs jättefint promenera omkring inne på dyn i "krickvattnet". Här gick 2 stycken med sin lustiga ställning med stjärten i vädret. När de vände baken till, lyste undre stjärttäckarna vita. Allra trevligast var emellertid att också en halvvuxen unge av vattenrall gick här, den var svart till färgen och ännu klädd - åtminstone delvis - i dun. Det måste väl ha varit en unge av andra kullen!

F.ö. torde endast göken vara anmärkningsvärd: det var en gammal hane, blågrå till färgen. Den flög över strandängarna åt öster på låg höjd, höjde sig över Sockerbolagets stora magasinsbyggnad och försvann i öster.

Kommentarer till denna dag:

1. Detta var mitt första sammanträffande med Carl-Fredrik Lundevall. Vi skulle senare i livet träffas flera gånger i olika sammanhang.
2. Vellinge strandängar och de utanför liggande små holmarna, ofta kallade Eskilstorps holmar, är utmärkta fågellokaler, som ännu idag finns kvar i någorlunda oförstört skick. Sjölundastranden med närliggande invatten samt Ø Arlövs strandängar är däremot förstörda sedan ungefär 30 år. Jag hoppas att det framgår hur fin lokalen var i gamla dagar.
3. Det var frestande att förkorta texten om fåglarna m l m starkt. Men jag gjorde inte det, eftersom texten visar rätt väl hur man studerade fågel i fält på 30-talet, innan det fanns god litteratur för fältbruk. Jag kände år 1938 till ~~de~~ de flesta svenska fåglar tillräckligt för att bestämma dem rätt i fält. Naturligtvis finns det uppgifter som kan diskuteras, och exempelvis mina härmningar av vissa arters läten förefaller mig nu inte särskilt träffande. Men jag bedömer alla artbestämningar denna dag som fullkomligt riktiga, och jag går inte in på långa kommentarer om åldersbestämningar och dräkter.
4. Lustigt att se en brushane, partiellt albinistisk just på den del av kroppen som undergår särskilt våldsamma förändringar i färg och dräkt under året! Långt senare kom jag att skriva en kort kommentar om detta; ja t.o.m. två kommentarer:
 - a) South African Animal Life, vol. II, 1955, p. 470-471, och
 - b) " " " " , vol. IX, 1963, p. 487-488.
5. Den obestämda småfågeln på en av Eskilstorps holmar får jag ingen klarhet i. Men jag har inte tänkt mycket på fallet på de sista 40 åren. De arter jag nämner som tänkbara förefaller mig nu som mycket misslyckade förslag. År 1938 hade jag föga kunskap om utomsvenska arter. Även om det har bättrat sig i det hänseendet numera finner jag ingen art som passar.

Q 1987-02-07.

1938-08-15, måndag.

Måndagen d. 15/8 på eftermiddagen cyklade Lundevall ut till Kranke-sjön. Jag kunde inte fara ut samtidigt men lånade senare en cykel av Gustafsson på Geologen och for ut. Det var fint och soligt väder, och turen blev skön och fågelrik. Jag for via S Sandby - Silvåkra till Almen och gick sedan här ett par timmars tid. Lundevall var inte där. Men i skymningen såg jag honom på norra stranden av sjön. Vi vinkade ~~äm~~ åt varandra, träffades vid västra änden och kröp sedan i våra sovsäckar på kullen vid Almen omkring kl. 22. (Forts. direkt:)

1938-08-16, tisdag.

Vi klev upp precis innan solen steg över horisonten. Grann morgon. Vi gjorde en runda utefter Krankesjöns sydsida och i Silvåkraskogen, cyklade sedan till Harlösa och fikade, varpå Vombsjön, ängarna vid stora ladan, Vombs Norregård och ängarna därutanför genomsöktes. Därefter cyklade vi på den lilla sandvägen mellan Norregård och Nygård och vidare på den vanliga vägen - med många uppehåll - direkt över ängarna. Sedan fortsatte vi ner till Silvåkrakärret, som gav föga utbyte, och via Krankesjöns Ö och N sida - Fönesjön - Revingehed - S Sandby - Lund, ankomst dit kl. 14,15. - Så artlistan (för dess avvikande utseende se kommentaren!):

Kråka a	Rödhake 1	Småfläckig sumphöna hörd
Råka 1000	Hussvala täml. a	Sothöns 10000
Kaja a	Ladusvala mycket a	Trana 47
Skata a	Backsvala a	Stork 2 ad
Stare 20000	Gök 3	Häger a
Hämpling a	Nattskärre L	Skedand a
Bofink a	Kattuggla 1	Gräsand a
Pjodd a	Lärkfalk 2 juv 2 ad	Bläsand hörd
Pilfink a	<u>Stenfalk</u> 1 ♂ ad	Stjärtand 5
Gulspurv a	<u>Tornfalk</u> flera	Kricka a
Sävspurv a	<u>Ormvråk</u> några	Årta 2 + 4
Sånglärka a	<u>Sparvhök</u> flera	Brunand 1 L
<u>Fältpiplärka</u> 2	<u>Brun kärrhök</u> a	Knölsvan c:a 20
Ångspiplärka ng få	Ringduva a	Skrattmåsnågra
Gulärka a	Skogsduva 1	fiskmåsnågra ad
Talgoxe a	Fasan hörd	Gråtrut 2 ad
Blåmes 1	Större strandpip 1	Havstrut 1 ad
Svartmes flera	Kustpipare 1 ad	Fisktärna a
Tofsmes flera	Tofsvipa a	Skäggdopping a
Kärrmes 1	Storspov 1 + 6	
Törnskata 1	Glutt a	
Svartvit flugsnapp 1	Svartsnäppa flera	
grå flugsnapp a	Skogssnäppa flera	
Lövsångare ytterst a	Grönbenå några	
Törnsångare 1	Drillsnäppa a	
Ärtsångare flera	Spovsnäppa 5 L	
Rörsångare flera	Kärrsnäppa några L	
Sävsångare mycket a	Mosnäppa 1	
Koltrast 2	Enkelbeckasin a	
Buskskvätta 2	<u>Kornknarr</u> hörd	

79 arter i
listan; själv
såg jag dock
bara 74.

FORTS

1938-08-16 forts.

(Från denna dag har jag två artlistor. Se närmare kommentaren härnadan. Den utförliga artlistan ser ut såhär:):

<p>1 Kråka</p> <p>2 Råka ytterst allmän Silv-
åkraskogen osv</p> <p>3 Kaja</p> <p>4 Skata</p> <p>5 Stare. Övernattade i Kr.SD.
Kom på kvällen i stora
flockar förbi Almen mot Ö.
Jag studerade flockarna
allteftersom de kommo för-
bi, men inte en enda gång
såg jag någon rovfågel an-
falla dem. Lärkfalken hör-
des skrika inifrån Silv-
åkraskogen men kom ej till-
synes. Det var kolossala
storflockar som samlades
på kvällen, de kommo först
my. tätt, redan före sol-
nedgången hade huvudsträc-
ket passerat, men väl 20
minuter efter de andra kom
en my. stor flock från V,
c:a 1500 (ex). - På morgo-
nen vaknade jag strax innan
solen gick upp, och precis
i det ögonblick solen kom
till synes lyfte alla sta-
rarna. Det var en ofantligt
imponerande syn. De steg
rätt upp och bredde sedan
hastigt ut sig över sjön,
alldeles likformigt, och
då alla höll sig ungefär
på samma höjd blev faktiskt
på denna nivå en hel kvad-
ratkilometers yta alldeles
svart av starar. De flesta
tycktes dra mot V., (de)
kom rakt över.</p> <p>6 Hämplingen var allmän. Vid
Almen kretsade hela kvällen
en flock på 21 hämplingar.
De syntes i timtal. Tydli-
gen ville de väl övernatta
här i skogen, men det dröj-
de mycket länge innan de
kom till ro.</p> <p>7 Bofink allmän, dock intet
sträck. I Almen matade en
hona sina flygga ungar.</p> <p>8 Pjodd</p> <p>9 Pilfink</p> <p>10 Gulsparv allmän</p> <p>11 Sävspurv också ganska allmän,
hördes och syntes ofta i
Kr., mossen osv....</p> | <p>12 Sånglärka allmän på fälten</p> <p>13 <u>Fältpiplärka</u>: till min stora be-
låttnhet fick jag se två ex. av
denna sällsynta art på en annan
lokal än den vanliga - låt vara
att Revingehed låg blott några
km borta. Det var på de mycket
magra sandfälten mellan Norre-
gård och Nygård. När vi kom cyk-
lande här, lyfte först 1 ex my.
snabbt från vägen, men det andra,
en praktfull, riktigt ljusst
sandfärgad fågel, sprang länge
i ett hjulspår och sedan in på
sandmarken, där den syntes ut-
märkt i den glesa vegetationen
på 15 meters avstånd. Då och då
gjorde fågeln en liten knyck på
stjärten, vilket jag aldrig
sett förut hos någon pipplärka.
- Utan läten. Första höstiakt-
tagelsen för denna fågel.</p> <p>14 Ängspiplärka: några få Vombs
ängar etc. Ännu inget sträck.</p> <p>15 Gulärulan allmän, övervägande ung-
fåglar men ganska många gamla
sågos också, bl.a. (på) Vombs
ängar allm.</p> <p>- En stor mesflock, mycket stor
till och med, kom förbi i ung-
tallarna vid Almen på morgonen
kl. 6,00. En massa av fåglarna
flög också ut och satte sig i
Almen, så att den vimlade av
mesar och sångare ett tag.
Denna flock bestod nämligen ej
enbart av mesar utan även av
sångare, nämligen löv- och ärt-
sångare, samt (av) grå flug-
snappare.</p> <p>16 talgoxen var allmän i denna flock.
En hel mängd unga talgoxar syn-
tes också.</p> <p>- (blåmes ej iakttagen här! Men se
nedan)</p> <p>17 svartmesen och } fanns i flera</p> <p>18 tofsmesen } ex i samma flock.</p> <p>19 blåmesen ej i denna flock, (men)
ett ensamt ex. såg jag uppe vid
Kr. NO i en björk.</p> <p>20 entita: 1 ex (i) flocken</p> <p>21 törnskata 1 ex</p> <p>22 svartvit flugsnappare 1 ex Almen</p> <p>23 grå flugsnappare höll till i mes-
flocken. Jag såg flera ex sitta
på talltopparna och fara omkring
i luften på sitt vanliga sätt.</p> |
|--|--|

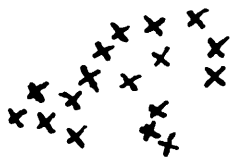
FORTS

- 24 lövsångaren var ytterligt allmän denna dag. Särskilt i buskarna ~~i~~ Krankemossen och i Silvåkraskogen överhuvudtaget fanns den i mängder. I mesflocken följde flera tiotal lövsångare med, och allmän var den överallt. Någon sång hördes jag inte, men locklätet hördes ofta.
- 25 törnsångare: 1 ex i en Salixbuske i Krankemossens kant. God iakttagelse, vilket långtifrån alltid är fallet när det gäller småfågel om hösten.
- 26 ärtsångaren var påfallande allmän. I Silvåkraskogen och Krankemossens buskar sågs flera ex; och åtskilliga var med i mesflocken. Påfallande ljus! Ej svår!
- 27 Rörsångare: flera ex sågs och hördes locka under dagen (i) Krankesjön.
- 28 Sävsångaren var verkligt allmän. En mängd ex sågs och hördes i Kr:s vassar och i buskarna osv i kanten. Även iakttagen ute på Vombs ängar.
- 29 Koltrast: mossen
- 30 Buskskvätta. 2 ex sågs, (varav) ett vid Kr.S. (och) ett på en stolpe vid Vombsjön nära stora ladån. Säkert ad. Färgerna voro visserligen mattare än på våren, men mycket brokig verkade den i alla fall, och ögonstrecket var mycket brett och tydligt.
- 31 Rödhake 1 ex Kr
- 32 Hussvalan täml. allm.
- 33 Ladusvalan mycket talrik
- 34 Backsvalan allmän
- 35 göken var intressant att se: tre ex sågs, alla voro utan tvekan gamla hanar, ty de voro rent och blått färgade. De höllo till, 2 st. i allén utanför Vombs Södergård; den tredje kom flygande över Vombs ängar mot Ö.
- 36 Nattskärre: Lundevall hittade ett dött ex uppat Revingehed, innan jag hade kommit. Jag såg emellertid fjädrar av fågeln, som han stuckit i sin hatt.
- 37 Kattugglan tjöt i Silvåkraskogen på kvällen i mörkret.

- 38 Lärkfalken såg jag i Silvåkraskogen på vanliga platsen bland de höga tallarna. På kvällen såg jag tre ex, men på morgonen var där fyra, som vi beskådade i bästa belysning. Det var 2 ad och 2 juv.
- 39 Stenfalk: 1 ex ♂ ad på Vombs ängar. Jag såg fågeln redan på långt avstånd sitta på ett staket och då och då göra små utfärder över gräsmarken. Ofta sänkte den sig till blott några dm över marken. Jag tyckte det där såg ganska skumt ut, (och) jag började tänka på aftonfalk. Fördenskull gjorde jag, och även Lundevall, en lång och tidsödanDE runda på Vombs ängar. Fågeln var ganska skygg och bytte sittplats flera ggr, men slutligen fick vi syn på honom långt borta på ett staket och gick långsamt och försiktigt ditåt. Det befanns vara en ytterst grann ♂ ad av stenfalk, ljus blå ovan och med röd nacke. Ben gula. Undersidan starkt rödfläckig. Trevligt.
- 40 Tornfalk: flera ex på Vombs ängar.
- 41 Ormvråk: några få ex
- 42 Sparvhök: flera ex iakttagna, bl. a. ett som på morgonen seglade jäms med trädtopparna mitt in bland alla lärkfalkarna, utan att dock någon av rovfåglarna brydde sig om den andra
- 43 Bruna kärrhöken var en allmän rovfågel såväl över Krankesjön på kvällen som över Vombs ängar och Vombsjöns västra strand nästa förmiddag. - Över Kr. syntes hela kvällen 4 årsungar/ fåglar, alla likadant färgade, my. mörka med brandgula hättor. Dessutom 1 ♂ ad. - Över Vombsjöns vassar syntes nästa morgon 1 juv, my. mörk; den seglade länge där. Över Vombs ängar utanför stora ladån sågs samtidigt 2 juv, kolmörka, samt 1 ljus ♂ ad..
- På kvällen vid Kr. höllo sig de unga exx spridda över vassarna en eller två syntes dock ständigt i västra mossen. Längre fram på kvällen samlades alla fyra i väst-ändan (av sjön) och kretsade där tillsammans. De satte sig sedan på stolpar etc. där. Den gamle hannen såg jag där också, men sedan försvann han för att återkomma först my. sent i skymningen; då kom han från Ö och for, även han, till Krankemossen.

- 44 Ringduva allm.
 45 Skogsduva 1 (ex) Almen
 46 Fasan hördes Kr. V.
 47 Större strandpipare: 1 ex hördes locka över sjön kl. 20,50.
 48 Kustpipare: en ad kom på morgonen kl. 5,42 och slog ner nedanför Almen; uppskrämdes och flög en runda men hördes senare åter, om det nu var samma ex.
 49 Vipa allmän på kvällen och morgonen vid Almen. Flockarna voro ganska oroliga och for ut över sjön ibland. Kl. 5,25 på morgonen reste en stor del av vipflocken tillsammans med de 3 unga svartsnäpporna. Se nedan (art 52).
 50 Storspov: 1 ex rastade vid Almen på kvällen men reste under natten. - På Vombs ängar vid Lövdunge I sågs nästa dag 6 ex tillsammans.
 51 Glutten var allmän. När jag kom till Almen på kvällen gick där 4 gluttar. Senare kom en till + 3 unga svartsnäppor och slog ner vid Almen, där de ställde sig på täml. djupt vatten. På kvällen kl. 19,30-21,30 hördes ideligen gluttens läte; mestadels var det med visshet de redan rastande som skrek; men även överflygande hördes. Gluttens vanliga lockton är ju tju tju tju, vanligen tre ggr upprepat, men en av de rastande gluttarna, som timtals ropade i ett kör, höll ej alls så noga på den vanliga ritualen, ty ibland hörde jag tju tju, ibland och mycket oftare kom ropet 5-8 ggr i följd, vilket nog är ganska anmärkningsvärt. Men vad skall man då säga om att samma fågel ett slag just i mörkningen i sin iver ropade regelbundet 10 eller 11 gånger i sträck; ja, vid ett par tillfällen noterade jag 19 - nitton - ggr tju i alldeles tät följd. - Gluttarna reste under natten. Kl. 4,30 inga kvar.
 52 Svartsnäppan. Av denna art sågs endast de 3 ungfåglarna, som på kvällen innan solen gick ner kom från Ö jämte en glutt. De gick sedan och plockade vid Alm-stranden hela kvällen; då och då hördes deras läte tjuitt. Klockan 5,25 nästa morgon reste de mot V jämte en flock vipor. Många vipor gick dock kvar.
 53 grönbenan var allmän på kvällen och på morgonen vid Almen. På morgonen kl. 6 lyfte bl.a. ett ex från en liten gyttjebank under livligt spel!
 54 skogssnäppan rastade icke vid sjön men hördes locka flera ggr på kvällen under färd mot väster: kl. 19,30, 20,00, 20,58. Dessutom: nästa dag, strax innan vi kl 13,40 kom till Sandby lyfte en skogssnäppa ur ett dike på vänster sida om vägen.
 55 Drillsnäppan var allmän vid Almen.
 56 Spovsnäppa. Lundevall såg 5 ex ad vid Almen, när han kom dit. Trevligt.
 57 Kärrsnäppa. Lundevall såg några ex vid Almen. De hade rest när jag kom.
 58 Mosnäppan hördes på kvällen kl. 21 flera ggr vid Almen; och när vi nästa morgon kl. 5,40 gick nere vid stranden här, skrämde vi också upp en mosnäppa. Den flög ett långt stycke åt V men kom senare igen, säkert samma ex, ty det kom från V till sjön.
 59 Enkelbeckasin allmän Kr. och mossen.
 60 Kornknarr hördes nere vid fiskar Bergströms mellan vägen och sjön, strax söder om bron.
 61? Småfläckig sumphöna: i Kranke-mossen på kvällen hördes samma mycket ivriga läte som jag hörde där natten till den 25.5. Det är ej alldeles likt den vanliga härmningen av småfläckig, som jag f.ö. själv har hört, bl.a. i Yddingen, utan låter som ett enda högljutt, skarpt kitkitkitkitkit.... etc., mycket länge. Lundevall påstod att det var småfläckig sumphöna, och det är inte utan att man genom uteslutningsmetoden kommer till samma resultat, men om det är alldeles säkert vågar jag inte säga.
 62 Sothöns: massvis juv et ad i Kr.
 63 Trana. Nere på Vombs ängar gick en tranflock på 47 ex. De voro praktfulla att skåda. Vi gick först på så långt avstånd att tranorna ej lyfte, men för den där stenfalkens skull måste vi slutligen gå närmare. När vi var tranorna som närmast och orörliga stod och

betraktade falcken, lyfte de ej, men när vi vände och lugnt gingo tillbaka, lyfte de tyvärr. Alla 47 stego ropande till väders. Redan på låg höjd upphörde vingslagen, och de seglade i vida kretsar allt högre på alldeles orörliga vingar. De utnyttjade här tydligen en uppåtgående luftström. När de stigit till my. stor höjd började de segla rakt söderut. Någon sträckflykt blev det dock ej tal om, utan de sänkte sig ned, och sedan de "åkt rutschbana" ett par km, landade de någonstans neråt Klingvallsbron. De formerade ej snöplog men kretsade i regelbunden formation så:

- 64 Hägern var allmän. Åtskilliga ex ad stod på ängen helt nära tranorna, men hägrarna stodo mestadels orörliga och gick - naturligtvis - ej som tranorna omkring och sökte föda. - Vid Kr. var hägern också allmän. Bl.a. lyfte 8 ex samtidigt i väständan av sjön. Enstaka andra fanns också.
- 65 Stork: 2 ex gick vid Revingsby 8 på de slagna fälten. Paret utan ungar i år?
- 66 Skedand fanns i relativt stort antal: flockar på c:a 30 ex. Förmodligen fanns flera flockar.
- 67 Gräsanden mycket allmän

- 68 Bläsanden/ hörde jag tidigt på morgonen kl. 5,00 mycket tydligt men fick ej syn på den.
- 69 Stjärtand: kl. 5,40 kom 4 ex från Ö och fällde nedanför Almen
- 70 Kricka: 100-tals i sjöns södra del. Stora flockar vid Almen.
- 71 Årta. 2 ex sågs flyga över vassen nedanför Almen. På morgonen såg jag 4 ex till, som låg på klarvattnet utanför Alm-stranden. De lyfte och for mot V. Dessa fyra torde varit juv.
- 72 Brunand: Lundevall såg 1 ex i sjön.
- 73 Knölsvan: ute i sjön sågs c:a 10 gamla. De båda kullarna lågo nära varandra, och de unga svanarna rätt spridda; jag kan därför ej säga huru många ungar vardera kullen bestod av, men det var inalles 11 årsungar. Bra!
- 74 Skratmås några
- 75 Fiskmås några ad på pålar i Vombsjön
- 76 Gråtrut: 2 ad på pålar i Vombsjön.
- 77 Havstrut 1 ad Krankesjön.
- 78 Fisktärna: över Krankesjön sågs på kvällen 6 ex ad. Klockan 20,50, alltså i fullt mörker, hördes ihållande fisktärneskrin från höjden; de höllo på mycket länge. Det torde ha varit ett sträck mot SV? I varje fall var det en hel mängd tärnor som måste till för en så fyllig konsert.
- 79 Skäggdopping allmän i sjön. Mycket bra dag.

Kommentarer:

Det finns flera skäl att göra kommentarerna till denna dag rätt utförliga.

1. Av anteckningarna för 15 och 16 augusti framgår, att den långa förteckningen över 79 arter gäller vad som sågs inalles under eftermiddagen och kvällen den 15 aug. samt från tidiga morgonen fram till middagstimmarna den 16 aug. Eftersom anteckningarna är så utförliga kan man för de allra flesta arter se vilken dag de blev iakttagna; och den frågan är ju också av föga vikt.
2. I den korta artlistan betyder bokstaven L att arten sågs endast av Lundevall. I den långa listan är samma sak utförligare angiven.
3. Beträffande den småfläckiga sumphönan har jag satt frågetecken redan i originalet. Jag anser nu bestämningen felaktig.
4. Bestämningen av vissa andra arter [redacted] tar jag upp under punkt 6 på nästa sida.

1938-08-16 forts.

Kommentarer forts.:

137

5. Förutom den utförliga redogörelsen, som återfinnes på sidorna 148-172 i originalanteckningarna i dagboken Ornis scanica XIV, har jag för denna dag skrivit en extra, mycket kortfattad artlista. Den står på sidorna 189-190 i samma dagbok. I denna lista står bokstaven a för allmän. Här i renskriften har denna korta lista placerats före den utförliga, långa. Det är intressant att jämföra de båda listorna, ty därav får man rätt gott besked om vad jag år 1938 menade med begreppet "allmän". I den utförliga listan ger jag ju oftast uppgifter, mer eller mindre noggranna, om antalet sedda individer av olika arter.
6. Bestämningsfrågor (förutom den småfläckiga sumphönan, se pkt 3):
- a) Stenfalk. Det förefaller främmande att se en stenfalk i Skåne redan i mitten av augusti. Även beteendet underligt. Men anteckningarna är noggranna, och det framgår tydligt att fågeln inte var en aftonfalk. Jag anser min bestämning riktig; och från 30-talet och kanske 40-talet har jag även andra obsar av stenfalk vid ungefär samma tid på sensommaren.
 - b) Spovsnäppa och kärrsnäppa, båda sedda av Lundevall men ej av mig. Rastande kärrsnäppor är ingen raritet vid Krankesjön, och säkerligen var antalet mycket större på 30-talet än nu, eftersom sjöns stränder på den tiden var mycket mera passande för kärrsnäppor. Rastande spovsnäppor vid inlandslokaler är något mycket sällsynt i Skåne, men orimligt är det visst inte. Eftersom jag inte såg arterna själv, räknar jag inte in dem i min "dagssiffra". Jag brukar vara noggrann med den saken, bland annat emedan dagsutbytet mellan dagar blir bättre jämförbart om man håller sig till vad man själv sett. Även om en exkursion är aldrig så lyckad, ser man ju inte alla de arter som finns i det undersökta området.
 - c) Brunand. Säkert riktig. Underligt faktiskt att jag inte såg den. Men, som sagt, man ser aldrig allt.
7. Antalet av mig sedda, säkert bestämda arter blir alltså 74. Då är nattskär, kärrsnäppa, spovsnäppa, småfläckig sumphöna och brunand (summa 5 arter) borträknade från totalsiffran 79. Gentemot detta skall dock sägas, att bevis förebragtes för förekomsten av nattskär.
8. andra frågor:
- a) Storken häckade på 30-talet på gården Revingeby 8. Eftersom 2 storkar gick i närheten av den gården, spekulerade jag i möjligheten att det häckande paret där blivit barnlöst detta år. Mer än en spekulation är det ju inte.
 - b) OBS att en del uppgifter av allmän natur finns i artlistan mellan art 15 (gulärta) och art 16 (talgoxe).
9. Det förefaller helt klart att individantalet av många arter denna dag var påfallande högt, mycket högre än vad man numera kan uppleva under jämförbara förhållanden. Ej minst gäller detta många småfåglar, såsom sångare, grå flugsnappare, gulärta, sävsparv m.fl.
- GRck 1987-02-14.

Tillägg: skissen av en del av den kretsande tranflocken är inte kopierad efter originalet utan gjord i större skala, men med färre exemplar inritade. Skissen vill tydligen visa att de kretsande individerna, eller åtminstone många av dem, i vissa moment rörde sig åt samma håll, som man ofta ser hos kretsande tranflockar och även i viss mån hos gåsgamar m.fl., men inte hos exempelvis örnar och vråkar.

1938-08-21.

En betydligt sämre fågeldag (än 16 aug.) blev d. 21/8. Jag reste buss ner till Bökeberg kl. 12 för att se efter sträckfågel, och visst var det skönt att komma dit, men något sträckväder var det inte alls. Det var fullkomligt kav lugnt, tjockt molntäcke, ganska varmt, och omkring kl. 13,45 började det falla ett mycket sakta och stilla regn, som höll på ganska länge, men det övergick aldrig till att bli stritt.

Strax innan bussen kom till Staffanstorp, observerade jag:

ladusvalor: my. allmänt vid gårdarna, juv. med korta stjärtar
gök 1 ex, tydlig ♂ ad., strök över fälten i östlig riktning. OBS!

Det har nästan alla gökar gjort, som jag sett i augusti.

tornsvåla: 2 ex vid Staffanstorp

skrattnåsar: några få ex på fälten bland följande art:

fiskmåsar, som funnos i mycket stora flockar. På ett fält säkert 500, de flesta juv., osv.

I Bökeberg gick jag en runda från Eksholm - Trobergamossen, där jag låg stilla en lång stund och förgäves spanade efter något liv, utom flugor, som voro mycket besvärliga. Sedan gick jag ner i björk-skogarna och sumparna väster om Trobergamossen. Här såg jag den stora småfågelflocken. (Sedan) vidare genom skog och delvis oländig och oöverskådlig terräng bort till "Utsikten" och så på den vanliga skogsvägen upp till Bökebergsslättens hållplats, där jag tog 5-tåget tillbaka.

Fågel:

- 1 nötskrika allm.
 - 2 trädpiplärka sträckte över då och då. Det vanliga lätet psēē, eller psii med tjockt och grötigt i-ljud, hördes.
 - 3 talgoxe massvis
 - 4 blåmes allmän
 - 5 entita många
 - 6 stjärtnes: en hel massa, inalles såg jag säkert 40 ex, (men) många fler måste ha funnits
 - 7 lövsångaren var också ytterst allmän, flera dussin ex såg jag, delvis på my. nära håll. Alla som jag såg hade ljusbruna eller ljusröda ben.
- Se särskild redogörelse efter artlistan!
- 8 koltrast
 - 9 taltrast flera ex
 - 10 rödhake sedd, men ej rödstjärt
 - 11 gärdsmyg
 - 12 ormråk hördes skrika över skogen flera ggr i olika riktningar, men det dröjde länge innan jag såg någon. 1 ex kom flygande över Fjällfotasjön mot N, lågt. Mörk.
 - 13 brun kärrhök: 1 juv med rödgul hätta satt på en påle i vasskanten i sjöns östra strand ett stycke S (om) Ebbesjö.

Det var långt håll - tvärs över sjön från näsets ostsida -, och jag observerade den ej till att börja med. En hel massa gräsänder hade samlat sig just här, och med kikare såg jag huru de i hundratals låg i vasskanten. Så småningom simmade de försiktigt ut på klarvattnet. Då och då kom småflockar också över skogen från Yddingen och fällde här; det var tydligen en lugn vrå. Jag studerade änderna länge, men inte förrän efter en lång stund fick jag ögonen på kärrhöken, som satt stilla på sin stolpe med änderna helt nära omkring sig i lugn och ro. Kärrhöken satt my. länge kvar, satt stilla, vred endast huvudet litet åt olika håll

- 14 ringduvor: några ex iakttogs
- 15 sothöns: enstaka ex sedda
- 16 häger: 1 ex fällde vid Näs-stranden, skrämde upp efter en stund och for över gräsändernas tillhåll mot Ö.
- 17 gräsand: se brun kärrhök, no. 13, härovan. - Enstaka småflockar låg uppe vid Trobergamossen. Upprepade ggr sågs också smärre flockar sträcka högt över skogen, förmodligen uppskrämda vid jakt.
- 18 skrattnåsar: enstaka ad på stenar i sjön
- 19 fisktärna: 2 ex flög oupphörligt över sjön, än i SV, än i NO, än nedanför utsiktsberget. De voro my. livliga, och deras fina läten hördes ideligen:

1938-08-21 forts.

139

(Fisktärnornas läten
bokstaverade jag
sålunda)

triiër, triiiwitt triir triiër etc

- 20 grönögling: praktiskt taget den enda fågel jag konstaterade under mitt timplånga uppehåll på Trobergamossen. Den skrek i skogen.
- 21 större hackspett hördes en gång; jag antar att det var den arten. Rådjur sedda, bl.a. en stor röd bock, grann, 6-taggad.

Den lustigaste upplevelsen var den kolossala småfågelflocken i björk- och alskogen vid Trobergamossens sydvästra kant, d.v.s. "Näsets" landfäste. Här kom en flock på flera hundra småfåglar; de rörde sig sakta mot S. men det tog mycket lång tid innan alla hade passerat. Överhuvudtaget voro de lätta att iakttaga, trots att jag denna dag blott hade Löwis' omöjliga 18 x kikare. Min egen har jag lånat ut till Ehnboms bror, som skulle ha den på en fälttävlan i Danmark.

Flocken bestod av följande arter:

- (22) nötväcka flera ex. Om dessa verkligen följde med flocken eller om de inte snarare råkade ~~finna~~ befinna sig i dess väg är kanske inte gott att säga; faktum är emellertid att nötväckorna ej visade samma oro som de andra, ej heller (visade nötväckorna) den starka samhörigheten med de övriga arterna som dessa visade (inbördes).

talgoxe massvis

blåmes allmän

entita många

stjärtmes (se nr 6)

lövsångare (se nr 7).

se arterna 3 - 7 härovan, föregående sida.

Flocken var ialles på >250 individer, sannolikt mycket flera!

Kommentarer:

1. OBS att artlistan inte kan vara helt fullständig. Nog måste jag ha sett kråka och kaja och stare och rimligen ytterligare några arter i Bökeberg. Detta spelar en roll om man önskar undersöka, hur ofta vissa arter, främst mycket vanliga arter, överhuvudtaget har observerats på mina exkursioner.
 2. Renskriften har som vanligt gjorts precis enligt originalet; endast i några få fall har något ord förtydligats, eller skilletecken ändrats, eller dylikt. Avsnittet om den exceptionellt stora småfågelflocken, som införts sist härovan, står emellertid i originalet mellan trädpiplärkan (nr 2) och talgoxen (nr 3). Jag försöker undvika redogörelser av allmänt innehåll under artrubriker enskilda.
 3. Först vid renskrivningen av detta avsnitt finner jag att min numrering av arterna är felaktig. Nötväcken saknar nummer. Därför får den härovan nr 22.
 4. OBS också att arter, som sågs på nedfärden från bussen, inte har blivit numrerade.
 5. Den stora ansamlingen av småfågel, så påtaglig att jag utan reservation kallar den för en flock, synes mig nu vara inte bara "lustig" utan högst remarkabel. Men jag avstår ~~från~~ från längre kommentarer.
- GRck 1987-02-14.

alltså felaktig i originalanteckningarna.

1938-08-24, onsdag.

17 Den 24/8, onsdag, blev en härlig dag, innehållsrik och intressant på många sätt. Carin och jag reste med buss till Genarp på morgonen kl. 8. Vi gick sedan i Häckebergaskogarna hela dagen och kom så småningom rätt långt ner mot söder. Det hela slutade med att vi fick taga bil från överskogsvaktarens på Häckeberga bostad till Genarp för att hinna med 18-bussen. Vi hade dubbelt syfte med utfärden: dels att studera botanik och undersöka de växter vi såg, dels en mera praktisk form av botanik, nämligen björnbärsättning. Vidare skulle vi naturligtvis studera fågelfaunan. Alla dessa verksamhetsgrenar gav gott utbyte, och då vi dessutom fick se dovhjortarna utmärkt fint och fann en ny lokal för lövgroda samt åtskilliga trevliga insekter, måste man förvisso anse dagen lyckad ur alla synpunkter.

Vi stannade först vid sågverket i Genarp, tittade på en del växter, Tragopogon m.fl. och plockade en hopar mestadels döda Oryctes nasicornis, som låg här på sågspånet överallt. Sedan följde vi landsvägen till Häckeberga, stannade vid sjön, såg på småfågellivet och plockade en del nya växter. Gick därefter ut på fälten öster om slottet och söder om vägen till Skurup. Gick länge här, tittade på de seglande rovfåglarna och åt björnbär. Vidare genom skogen fram till en tämligen torr och igenvuxen tjärn, där Calla m.fl. saker växte rikligt. Över delvis sandiga marker, där bl.a. Hypericum humifusum växte, men mestadels genom omväxlande barr- och lövskog kom vi fram till vägen, förmodligen på vägen till torpet 750 m NO "a" i Heckeberga. Vandrade vidare genom grann bokskog upp på högsta punkten. Denna hade tills nyligen varit bevuxen med bokskog, som nu avverkats. Här fanns mycket björnbär. Och i de ett par meter höga björkbuskarna ända uppe på toppen stod fyra dovhjortar, av vilka en hade spetshorn och de tre andra väldiga, granna kronor. Först sågs bara de stora hornen av två djur sticka upp bland björkarna. Vi kom dem så nära att vi kunde se de två andra djuren ligga helt lugnt och vila på marken. När vi stått och sett på dem länge, rusade de plötsligt iväg. Jag vet ännu inte om det var vi eller ett par bärplockande gummor, som kom strax efter oss, som skrämde dem.

Vi stannade länge häruppe och beundrade utsikten. Det var god sikt, men himlen var inte klar, och det blåste riktigt svalt. Vi gick ner en ostligare kurs. Hur vi gick i detalj har jag svårt att reda ut, men vi svängde tydligen från sydlig till alltmera sydostlig riktning. Vände då, efter att ha kommit ut på rätt öppna marker, västerut in i skogen och kom fram vid vägskälet c:a 3,5 km söder om Häckeberga på vägen mot Näsbyholm. Gick mot Häckeberga, ringde efter bil hos överskogsvaktaren på Olstorp. Bilen kom, vi for till Genarp och hann bussen.

Vandringen här genom skogarna neråt Svarvartorp var synnerligen trevlig. Inte nog med att vi fann många växter - Circaea, Hypochaeris glabra, Pyrola secunda m.fl. m.fl. - , vi fick också ännu ett gott mål björnbär. Och i ett litet men rikt givande björnbärssnår på slätten men bara c:a 100 m från bokskog, ungefär 300 - 500 m norr om första "a" i Svarvartorp, befanns lövgroda, Hyla arborea, vara rikligt förekommande. Jag letade upp 8 ex, och vi tittade på de små fina djuren, som hoppade mellan bladen och flera gånger till och med hoppade till de taggiga, grova björnbärsrevorna utan att de tycktes sticka sig.

Neråt Svarvartorp på en stor glänta höll folk på att tröska mitt ute i det fria. Ingen gård låg i närheten. Vi stod och fotograferade det hela, det såg så trevligt ut med de utrykande agnarna o.s.v. Då kom ett stort lass rullande utför den branta backen. Det gick med god fart, och just när jag tog mina bilder av det fredliga tröskverket, välte lasset handlöst. Kusken föll av, och hästarna durkade iväg. Carin kom kvickt åstad och lyckades genskjuta hästarna, som drog den tomma vagnen efter sig över ängen. Hon fick tag i tömmarna, föll omkull utan att skada sig, och hästarna stannade. Men inte att någon enda av de många närvarande så mycket som sade ett ord till tack! Somliga stod och glodde, andra svor, och ett par karlar var

1938-08-24 forts.

genast till hands och började tygla och piska hästarna, trots att jag ger mig fan på att det var kusken som manövrerade fel och lät det höga, tunga lasset svänga för skarpt i den branta backen. Kusken fick överallan söndersliten och ett par stora skråmor på ryggen, men inga farliga skador. - Ja, det var ett riktigt äventyr.

Innan vi kom ut på allmän väg, såg vi dovhjortarna ännu en gång; nu var det 7 stycken, därav 3 stora med granna horn. Av de övriga var ett djur påfallande mörkt, alldeles avvikande från de andra: det var mörkt brungrått utan rött; de andra var kraftigt brunröda.

Dessutom såg vi rådjur: ett rå med två stora lamm, som vi misstänkte var fjolårsdjur. Rået rödbrunt, lammen gråbruna, mycket blackare.

Viktigare fågelarter:

<p>1 Nötskrika flera ex
2 Bofink sågs då och då; ännu ingen flockbildning
3 Sånglärka allmän på fälten
4 Trädpiplärkan visade sig plötsligt vara kolossalt allmän; flockar sågos överallt på fälten, särskilt i närheten av tröskverket på stubbåkrarna uppe på moränkullarna. Arten hördes också ideligen. Flyttningen måste plötsligt ha kommit igång my. kraftigt.
5 Gulärulan var också allmän. På samma ställe som föreg. sågs flera stora flockar, tätt samlade, passera i sydlig riktning.
6 Nötväcka
7 Grå flugsnapp } båda vid Häcke-
8 Svartvit flug } bergasjön, den senare i flera exemplar
9 lövsångaren var allmän, särskilt vid Häckebergasjön, där flera ex kom ut från skogen och fällde i ett <u>Scirpus</u>-bestånd i vattnet; men de vände strax tillbaka till land.
10 gransångaren sedd i ett ex ett par km ONO slottet. Vi kunde båda se my my. lätt med kikare att benen voro alldeles mörka; my fågeln var mycket liten och föga grön och hade särdeles mörka handpennor.
11 snöskata: på öppna sandiga marken, där <u>Hypericum humifusum</u> växte, sågs en flock på 10-12 ex. Flera andra sågs på avstånd. De voro påfallande bleka - ungfåglar!
12 taltrast: några ex i sällskap med föregående art
13 rödstjärt dök också plötsligt upp i stort antal, sågs på många olika platser vid vägranter och i skogsbryn.
14 rödhake sedd på ett par ställen men ej alls så allmän som rödstjärten.</p> | <p>15 hussvala allmän
-16 ladusvala allmän, ad!
17 gök: 1 juv lyfte från ett fält i skogsbrynet
18 <u>ormvråken</u> allmän, sågs många ggr, i regel enstaka seglande eller lyftande från fälten. Ingen flockbildning kunde ses
19 <u>bivråk</u>: 1 ex lyfte ur en liten björk, sågs jättefint. Fågeln var ljus på buken men f.ö. mörk. Tydliga tvärband på stjärten sedda osv. - Över utsiktspunkten kom också en bivråk svävande. Ingen av bivråkarna gjorde sådana typiska rundseglingar som ormvråken ständigt gör.
20 <u>sparvhök</u> sedd ett par ggr
21 ringduva allmän
22 skogsduva flera ex
23 gräsand: några sedda i Häckebergasjön
24 sothöns: som föregående
25 skäggdopping: också som föreg.!
Ett fällhorn av dovhjort, vackert men något musgnavat, anträffades och medtogs.</p> <p><u>Kommentarer:</u>
a) En mycket fin dag!
b) Sommaren 1938 var jag ännu föga tränad på bestämning av exempelvis gransångare och bivråk. Men därmed är förstås inte sagt att alla mina bestämningar av dessa och vissa andra arter var felaktiga. Jag lämnar frågan öppen beträffande bestämningen av dessa arter idag. Även ordvalet om snöskatornas ålder förefaller diskutabelt.
GRck 1938-02-16.
1987-02-16.</p> |
|---|---|

1938-08-27.

Den 27/8 reste jag till Arlövsstranden och gick därifrån norrut via Mellangård - Fälten - Alnarps park - Åkarps station. Eftermiddagstur kl. 14-18.

Viktigast vid Arlövsstranden och på exkursionen för övrigt:

- 1 Blåmes: i en pilrad mitt på slätten mellan Mellangård och Alnarps park minst 8 ex
- 2 Sädessärlan var allmän i Arlöv, det var unga fåglar
- 3 Gulärlan var ytterligt allmän nere på ängarna mellan nya vägen och havet. Ängsmarken formligen full av gulärlor. De allra flesta voro juv. men jag såg åtskilliga gamla; inalles torde c:a 250 individ ha hållits på ängen här. De voro ganska skygga och lyfte från gräsmarkerna på rätt långt håll, flög ett stycke och slog åter ned. Runt kring korna, som gick överallt, slog de ofta ner helt nära och började springa och plocka.
- 4 Åtminstone en gammal fågel såg jag, som hade mörkgrått huvud, det måste ha varit nordisk gulärta
- 5 lövsångare flera ex i Arlöv.
- 6 rödstjärten var allmän, sågs på många platser såväl i Arlöv som uppåt Mellangård.
- 7 ladusvalan var allmän och fanns i hundratal ex, men
- 8 hussvalan fanns i 1000-tal,
- 9 och backsvalan var den utan jämförelse vanligaste, många tusen tillsammans på låg höjd över vattnet och fälten, men även högre uppe. På jättehöjd syntes också talrika svalor, men de flesta bland dessa högflygare var hussvala. F.ö. ~~voro~~ voro de väl blandade, och i de stora backsvalmassorna kom ofta några ladusvalor farande, eller ock såg jag en hel flock hussvalor insprängda någonstans.
- 10 ringduva syntes över Alnarps park och ute på fälten
- 11 en sparvhök såg jag; den var intressant att studera. Den satt mellan Mellangård och havet helt nära stora landsvägen men dold från vägen med dess livliga trafik genom en oxelhäck. Den satt på en staketstolpe alldeles bredvid häcken och bekymrade sig ej alls om trafiken på vägen. Jag kom ju från andra hållet, d.v.

s. nerifrån stranden, och såg den på långt avstånd sitta och kura. När jag nalkades, flög - eller rättare sagt: hoppade - den ned till marken. Det var ett fält med sparris och andra höga örter i sängar, så att höken doldes fullständigt. När jag kom nära, lyfte den helt lågt men ej på den plats där den slagit ned. Den hade tydligen flugit ytterst lågt mellan växterna, och det var också nära att den lyckats smyga sig bort, fast jag fick syn på den i sista ögonblicket, innan den försvann i ett buskage. Det var en stor ♀. - Senare såg jag en annan sparvhök flyga lågt över fälten uppe vid Alnarps park.

- 12 en gök juv. kom över ängarna
- 13 större strandpiparen var ganska allmän och syntes litet varstades, bl.a. en flock på 10 stycken, blandat ad et juv.
- 14 mindre strandpiparen såg jag åter idag; det var två ex som höll ihop. De sprungo ej på sand- och dystranden utan lyfte från den steniga stranden längre åt norr. De fögo söderut och läto höra sitt entoniga läte "piv", som så fullständigt avviker från den större.
- 15 ljungpipare: 3 ungfåglar kom över fältet mellan Mellangård och Alnarp, flygande västerut tillsammans med en grönbena! - När jag sedan satt på Åkarps bangård och väntade på tåget, såg jag på avstånd i V en flock på c:a 20 fåglar flyga mot S, det måste absolut ha varit ljungpipare, (men) jag hann ej få upp kikaren förrän de försvunnit.
- 16 vipa fanns vid stranden i flockar, som dock ej var särskilt stora. Även nära Åkarp en flock på c:a 35 ex på ett fält.
- 17 brushanen var allmän vid stranden. Den fanns såväl neråt fiskarkojan, här flock 12 ex ♂♂, trol. alla juv., blek men utbredd rostfärg, som längre mot norr, på sina ställen flockar på 20-30 ex.

FORTS

- 18 kustpipare: 1 juv på sandstranden bland större strandpiparna
- 19 gluttsnäppa: ganska allmän, sågs och hördes på flera ställen, först 2, sedan 1 i ett dike, sedan ytterl. ett par ex
- 20 rödbena: 7 ex långt uppe i norr på stenstranden, 1 ex längre söderut ihop med grönbenor etc.
- 21 svartsnäppa hördes upprepade ggr, men först långt senare fick jag syn på ett ex
- 22 skogssnäppa: från tåget på utvägen såg jag 1 ex flyga över Åkarps gamla mosse; senare ännu 1 ex vid stranden; detta ex såg ej så svart ut som den brukar göra: (männe) juv?
- 23 grönbena var som vanligt den rikligast förekommande Tringaarten. Dock ej på långt när så allmän som i mitten på månaden, men 40-50 ex fanns kvar ■ ännu. Därtill 1 ex med ljungpipare, se nr 15.
- 24 Drillsnäppan var allmän, näst grönbena den vanligaste Tringa(-arten), eller (vanligaste) storsnäppan skall jag kanske säga, om drillsnäppan förs till ett särskilt släkte. Den sprang både på dyn och på stenarna längre i norr och skrämdes också upp ur ett av de större diken jämt glutt, gröbena och enkelbeckasin. - På stenstranden hölls ej mindre än 12 drillsnäppor jämt 2 mosnäppor och 7 rödbenor
- 25 mosnäppa: 2 ex sprang på dyn innanför tärnorna. 2 ex, möjligen desamma, skrämdes sedan upp från steniga stranden, ■■■ långt uppe i norr, se föregående art.
- 26 enkelbeckasin: åtskilliga, särskilt på ett sumpflak strax norr om fiskarkojan c:a 8-10 ex. Även annorstädes utefter stranden.
- 27 rörhöna: 1 ex vid stranden. Därtill 2 ex iakttaga i en mangelgrav innanför ■ Mellangård.
- 28 sothöns 1000-tals ■■■ ute i vattnet, väldiga flockar.
- 29 skedand: 11 st. samtidigt vid stranden. Övervägande ♂♂.
- 30 gräsand mycket allmän.

- 31 bläsand: 10 ex i flock, föreföll vara juv, i varje fall ej ♂♂.
- 32 stjärtand: 2 ♂♂
- 33 kricka täml. allmän, som vanligt nu.
- 34 skrattmåss my. allmän som vanligt. På e.m. kom stora sträck dels utefter kusten från norr, dels något senare inifrån land. Tusentals fåglar deltog i dessa sträck.
- 35 Fiskmåsen allmän. Kom inifrån land allmänt, sannolikt lika allmänt som skrattmåsen, ty inne på land på fälten vid Åkarp, Staffanstorp etc etc brukar jag snarast se mer fiskmåss än skrattmåss. Men här vid Sjölanda ser jag alltid mycket mer skrattmåss. (Se även diskussion efter artlistan).
- 36 gråtrut: då jag ej var inne i Malmö hamn, såg jag inte så många.
- 37 havstrut: några ad uppåt stranden vid Mellangård.
- 38 fisktärna. Några tärnor höllo länge och väl till ute över grundhavet vid Arlövsstranden ett stycke norr om fiskarkojan. Det var till att börja med omöjligt att avgöra arten, ty jag känner ej alla de läten, som fisk- och silvertärnan utstöta. Men så småningom kommo fåglarna närmare in mot stranden och slog flera gånger till på gamla plåtkannor etc. som låg ett stycke ut i vattnet. Det var iallles 4 ex. De voro mycket livliga och jagade ofta varandra, skrikande i ett. Det läte, som oftast hördes, var ett i oändlighet upprepat
- kriirirrirrirrirrirri.....
- eller
- kiririririririririri....., mycket snabbt, snabbare än det föregående och med kort första stavelse, annars likt det föregående. Lätet ganska högt, melodiskt, men tröttsamt i längden. Fåglarnas utseende: pannan var vit, f.ö. var huvudet ovan svart; denna kalott var stor

1938-08-27 forts.

och gick långt ner på sidorna. Främre vingkant svart = första handpennan? Vingar f.ö. grå med ett ljust silverfärgat fält här:

Näbben var röd vid basen, men spetsen var svart ett ganska långt stycke.

Det rörde sig tydligen om ungfåglar, och då jag ej observerade några mera markerade

144
bruna fläckar på ryggsidan, måste det väl ha varit fisktärna, ty hos denna art är ju dessa ungfågel-fläckar föga iögonenfallande, under det att de äro rätt väl framträdande på en ung silvertärna - mer som på unga måsar!

- 39 dvärgmåsen. Den fågel, som länge flög utanför tärnorna, var dvärgmåss juv, starkt mörkfläckig. Jag underlät först att inskriva detta, men iakttagelsen bergsäker efter 20/10, då jag såg andra dvärgmåsen.

Mås-proportionerna (vid Sjölund) variera naturligtvis med årtiderna. Vid en räkning i vintras fick jag visst: skrattnås c:a 1000, fiskmås c:a 100, gråtrut c:a 2900, havstrut c:a 20.

Nu i augusti har jag haft ett intryck av att proportionerna varit: skrattnås c:a 4000, fiskmås c:a 100-200, gråtrut högst 1000 och havstrut 50.

Havstrutbeståndet är svårt att uppskatta. Denna art är ju skyggast och håller sig alltid något mera på avstånd, längre ute på vågbrytarna osv., även om ett och annat ex brukar vara närgånget på Sjölundas avstjälpningsplats. Havstrutbeståndet brukar nog alltid hålla sig mellan 10 och 100.

För vidare diskussion se ock fredagen d. 2 september.

Kommentarer:

1. Renskriften är ordagrann, så när som på ett fåtal ord som förtydligats. Avsnittet om måsarnas inbördes talrikhet, som placerats sist härövan, står i originalet under fiskmåsen men är f.ö. helt oförändrat.
2. Jag kan inte godkänna min bestämning av fisktärnan. Texten visar ju också en viss grad av osäkerhet, och ett frågetecken borde ha stått vid siffran. Mycket av texten förefaller mig klen eller felaktigt. När detta renskrives (1987-02-18) har jag inte haft träning på lätena hos fisk- och silvertärna på åtskilliga år och vet därför ej om den här angivna härmningen tillåter säker artbestämning.
3. Ja, bestämning i efterhand är ett vanskligt kapitel. Men ifråga om dvärgmåsen denna dag är saken faktiskt klar. Jag var osäker när obsen gjordes och placerade därför inte arten i "vanlig" systematisk ordning. Osäkerheten troligen betingad av att jag var okunnig om ungdräkten. Men senare på hösten lärde jag mig denna dräkt och fick full klarhet att obsen idag 27 augusti gällde en ung dvärgmåss.
4. Som synes numrerar jag ofta de sedda arterna. Eftersom nordisk gulärta - numera kallad nordlig gulärta - och "vanlig" gulärta ~~utgör raser av samma art, är det förstås inkonsekvent att sätta olika nummer på de två raserna.~~ ~~har~~ Många systematiker velat dela upp gulärtelekomplexet i två eller flera arter. Men sådant kände jag nog inte till? och ända från tiden omkring 1930, när jag skaffade mig Lönnberg: Sveriges ryggradsdjur II: Fåglarna, har jag betraktat våra gulärter som geografiska raser av en art (fast fallet är komplicerat!). Antalet sedda arter idag blir därför bara 38, och antalet säkert bestämda arter bara 37 (se ovan om tärnorna).
5. OBS att vissa triviala arter ej antecknats (tyvärr). GRck 1987-02-18.

Pär 1938,

1938-08-28.

145

Sövdetrakten. Tåg till Sövdeborg, ankomst dit 9,43. Gick stationen - skogen - Snogeholmssjöns N sida - ner till slottet, där jag drack kaffe, sedan - till Sövdesjön över sandmarkerna - gamla kvarnruinen - sjöns Ö strand upp till stora udden mitt emot byn - genom skogen - över backen vid Sövdeborgssjön - genom den planterade tall- och gran-skogen ut på fältet söder om "Sövde Ljungar", d v s ett stycke väster om Lottentorps gård - rakt över Ljungarna upp till vägdelningen - Sjöbo. Ankomst dit 17,50. Tåget gick 18,00, och via Malmö kom jag till Lund 19,32. Vädret härligt, soligt, varmt. Jag gick sakta. Fågel-rikedom mycket stor. Artlista:

1 kråkan sparsam, sågs på Sövde Ljungar 2 råkan ej sedd inom (det undersökta) området, men vid Klingvallsbromen fanns en väldig flock 3 kajor över skogarna 4 skator vid ensamma gården på sandmarken 5 nötskrika fanns som vanligt här i skogarna, sedd bl.a. vid Snogeholmssjöns nordända 6 stare: stora flockar vid Sövdeborgs station på morgonen 7 hämpling: enstaka ex över sandmarkerna nära kvarnruinen 8 grönfink: flera ex i sällskap fällde i björk på sandmarkerna 9 bofink: enstaka ex sedda i skogarna; ingen flockbildning sedd. 10 pilfink: stor flock kom över Sövde Ljungar, flera hundra meter från närmsta boningshus 11 gulsparr: flera ex i snåren vid Snogeholmssjöns NV strand 12 sävsparv: 1 ex uppskrämt ur havren på fält på sandmarken, långt från alla kärr och vassar. Den satte sig öppet i björnbärsbuske; hjässan mörk, på vardera sidan ett ljust streck. Från munvinklarna snett nedåt också ett par ljusa streck, som inramade en mörk fläck under näbben. Bröst fläckigt, buk silkesaktigt gråvit. Handpennor kanelröda. Yttre stjärtspennor skarpt vita. Ungfågel. 13 trädlärika: 3 ex uppskrämda på sandmarkerna mellan Snogeholm och Sövdesjön. De höllo ihop och flög bara ett kort stycke, fällde i kort och gles sandvegetation och började springa på sitt karakteristiska sätt. Locklätet det vanliga. Stjärten ytterst kort. 14 sånglärika: på fälten vid Sövde Ljungar några ex. Ej flockvis. 15 ängsbiplärka: några ex på samma ställe som föregående	16 <u>rödstrupig piplärka!</u> På fältet mellan skogen och Sövde Ljungar skrämde jag upp en rödstrupig piplärka, en fågelart som jag aldrig förut sett. Den lyfte på nära håll, flög c:a 75-100 m och fällde i en björkrad. Belysning till en början mygod, och jag såg att fågeln hade en utpräglad, brunröd färg på strupen, en färg som tycktes vara skarpt begränsad åtminstone uppåt. På bröstets sidor mörka fläckar, delvis i kanterna på det roströda fältet. Rostfärgen var här ej lika skarpt avgränsad. - Lätet var ett högt, fint pryr eller bättre prrr med vokal-ljud y. På närmare håll hörde jag sedan ett annat läte, ett melodiskt ptyb eller bättre tyb. Jag bör påpeka att jag ej såg den fågel som utstötte detta läte. Den rödstrupiga var skygg som så många piplärkor under flyttningen. Jag återsåg den ej. Men vad jag sett var ju tillräckligt. Nu gäller det att leta upp den på så många ställen som möjligt och lära känna arten ordentligt. 17 trädpiplärkan var allmän, dess lockläte hördes ideligen under dagen. Sträcket pågår nu. Särskilt talrikt sträckte den vid Sövdeborgs station på morgonen och omkring kl 14 vid Sövdesjön. På Sövde Ljungar såg jag också flera piplärkor som jag ej lyckades bestämma till arten. Somliga lyfte och for iväg högt och långt bort, andra flög bara kort och gömde sig kvickt i ljungtuvorna. OBS: <u>ingen</u> fältpiplärka sågs. 18 gulärla: kl 10,00 sträckte 4 gamla fåglar mot S söder om stationen. Senare sågs på sandmarkerna flera ex därtill.

- 19 sädesärta: 2 ungfåglar vid Sövdesjöns strand, SO delen
- 20 nötväcka hördes flerstädes i skogarna
- 21 talgoxen var mycket allmän och syntes på många ställen; i dungarna på sandmarken mellan sjöarna fanns den my. allmänt. Många unga ex.
- 22 svartmes: flera ex i skogen norr om Snogeholmssjön. Den kulle, som är bevuxen med unggran med breda gator, var särskilt välfyllt med småfågel: talgoxe, svartmes flera ex, kärrmes likaså, lövsångare allmän, gransångare 2 ex osv. Även nära Snogeholms slott. Och på e. m. sågs svartmes my. allmänt i de rätt uppvuxna tall- och granskogarna norr om Sövdeborgssjön.
- 23 tofsmesen var också mycket allmän på sistnämnda plats men sågs f.ö. icke alls.
- 24 kärrmes: se svartmesen!
- 25 kungsfågeln var allmän i grangungarna vid åns utlopp ur Snogeholmssjön
- 26 svartvit flugsnappare sågs på en plats, men där allmänt: i ett par grandungar med i brynet kvarstående ekar, aspar osv., täml. kort bit väster om Snogeholms ~~slott~~ slott, bortom backkrönet. Många ex men ingen ♂ ad.
- 27 grå flugsnappare fanns på samma plats i flera ex; även sedd vid Snogeholms slott. Dessutom fann jag en död ungfågel på landsvägen c 1,5 km söder (om) Sjöbo.
- 28 gransångare såg jag i flera ex idag. Lokal: se svartmes härovan. Lövsångaren var vanlig här, men jag såg också 2 gransångare, lätt igenkännliga på de svartbruna benen, den ringa storleken och den grågröna, ej gulgröna färgen. Allt syntes utmärkt i kikare på kort håll, 8-10 m, ibland mindre, och i idealiskt ljus. - Även sedd nära den ensamma gården på sandmarken, med lövsångare som jämförelse-material.
- 29 lövsångare allmän i skogen. En gång hörde jag ett försök till sång; det blev en lång strof, längre än lövs:s normala visa men ganska hackig i rytmen och med ett par "tvåra krökar". Se även föreg. art.
- 30 ärtsångare: 1 ex i den dunge som omtalas under svartmesen. Visade sig fritt på blott 2 m avstånd i toppen på liten gran
- 31 sävsångare: hörd i liten vassvik i Sövdesjön nära byn. Lätet saf-tigt smackande: zeck. Jag såg aldrig fågeln
- 32 snöskata: 4 ex lyfte från ängen invid bäckens inflöde i Sövdesjön (=bäcken eller snarare kanalen från Snogeholmssjön). Det var ljusa ungfåglar
- 33 dubbeltrasten hördes en gång från en grandunge mellan sjöarna. Lätet var det karakteristiska torra terrrrrrr, som jag inte kan taga fel på
- 34 taltrast sågs och hördes i 2-3 ex på "Vråk-udden" i Sövdesjön, där vråkarna hade bo i maj. Lätet är det korta zp
- 35 koltrast sedd bl.a. vid Snogeholmssjöns NV hörn i busksnåren.
- 36 stenskvätta: 2 ungfåglar på staketstolpar vid Sövdesjön, nära lokalen för snöskata
- 37 rödstjärten var mycket allmän och syntes på en mängd lokaler under dagen
- 38 rödhaken syntes och hördes inne i de skuggiga bokskogarna flera ggr. Ett ex på morgonen i den granna bokskogen lät utom sitt vanliga knäppande låte höra det höga nsiit
- 39 hussvalan var allmän över sandmarkerna och på kvällen över Sövde Ljungar
- 40 ladusvala: en flock gamla fåglar med påfallande långa stjärtar jagade över sandmarkerna nära ensamma gården
- 41 backsvalan syntes ej förrän på kvällen kl. 17,10 då några få ex kom över Sövde Ljungar
- 42 gröngölingen hördes ropa flera ggr under dagen inne i skogarna. Jag såg också 1 ex nära Snogeholmssjön.
- 43 spilkråkan. Inne i skogen vid åns utlopp ur Snogeholmssjön var spilkråkan allmän, flera ex syntes och hördes samtidigt. Bland annat såg jag ~~ett~~ ett ex fälla på en stam på bara 2 meters höjd. Detta

ex hade en vitaktig, något diffus fläck på var vinge, möjligen vita spolar? Det var nog en ungfågel. Jag har svårt att frigöra mig från åsikten att pilkråkan häckat här i år; i så fall är det nog Sveriges sydligaste häckplats.

- 44 pilgrimsfalken sågs flera ggr under dagen. Jag tror att det var samma ex alla tillfällena. Omkr. kl. 12,30 kom en pilgrimsfalk, ett stort ex, flygande över Snogeholms slott mot V, rak kurs och c:a 50-60 m höjd. En stund senare, vid kvarnruinen, när jag letade efter rovfågel högt uppe i skyn, fick jag till min glädje åter syn på en pilgrimsfalk. Den kretsade på oerhörd höjd, osynlig för blotta ögat, över skogarna i NO tillsammans med två lärkfalkar. Jag vågade inte släppa dem ur kikaren. De kretsade länge; väl en kvart studerade jag dem. De kretsade runt varandra, steg ibland och föll ibland brant nedåt. Lärkfalkarna såg ut som svalor; pilgrimsfalken fick den något "kantiga" form, som jag tycker är så lättigenkännlig även på långa håll. Storleksskillnaden var kolossal; särskilt frapperade vingbredden hos de olika arterna. Det var ett förnämt skådespel att se de tre ädelfalkarna tumla om högt uppe i luften.

Senare på e.m. c kl. 16 kom en pilgrimsfalk åter till synes över norra Sövdesjön. Det sköts långt bort i VNV, och änder och andra fåglar voro ganska oroliga. Jag stod just i skogsbrynet vid stranden och såg ut över sjön, då den stora pilgrimsfalken kom ut över trädtopparna. Den steg i snabba ringar över sjön. Jag hann se att den var kraftigt längsstreckad - ung ♀. Ett par hundra meter längre bort kom

just en liten lärkfalk farande med byte i klorna. Den slog till i högsta granen vid Sövde kyrkogård. Pilgrimsfalken vred huvudet åt olika håll, tog några snabba slag - den var nu ganska högt uppe - och ögonblicket därefter drog den ihop vingarna och störtade med ett vinande läte ned och försvann bakom skogstopparna! Men den missade tydligen, ty några minuter senare kom den fram över skogen igen och susade bort mot öster.

- 45 lärkfalk: se även föregående art. Jag såg lärkfalkar kretsa dels tills.m. pilgrimsfalken, dels över Sövdesjön. Här först en smalvingad ♂ ad med byte (se föreg. art), dels en ♀ på ytterst nära håll över skogen och vassen och uddarna nedanför Sövde by. Den kom upprepade ggr rakt över mig på 10 - 12 m höjd. Jag satt i ett buskage i vasskanten. Det var en lust och en glädje att se falkens fina färger och eleganta apparition.
- 46 tornfalken sågs åtskilliga ggr. Omkr. kl. 11,40 kom 1 ex över Snogeholmssjön mot V. Det var en gammal, mycket kraftigt röd fågel. Senare, omkr. kl. 16,30, såg jag 1 ex först sitta i en björktopp, sedan ryttla över den kala kullen vid Sövdeborgssjön.
- 47 fjällvråk. 1 ex iaktogs. På morgonen omkr. kl. 10,15, då inalles 8 ormvråkar under ideligt jamande kretsade på stor höjd ungefär över Sövdeborgs station, kom en fjällvråk utflygande ur skogsbrynet från söder och anslöt till de andra vråkarna. Den var ganska ljus, hade fjällvråkens typiska teckning på vingarnas undersidor och (ett) brett och stort vitt fält på stjärtroten. Vråkarna seglade en bra stund omkring; sedan ströko de mot söder.
- 48 ormvråken var ytterst vanlig. Jag såg inget ex som utmärkte sig genom starkt brunröd färg eller ringa storlek eller dylikt. - På morgonen kretsade 8 ex över Sövdeborgs stn; först 5 i en flock och 3 i en annan, sedan slöto sig alla ihopa. Senare, c:a kl. 12,15, sågs många ex kretsa över Snogeholmssjön och därpå försvinna åt söder. Även såg jag några ex på fruktansvärd höjd dra mot söder utan att

x/ skissen är inte exakt kopierad. Gek

FORTS

företaga kretsflygningar. Arten okänd, men sannolikt var det vanlig ormvråk.

Över Sövdesjön kretsade omkr. kl. 15,00 - 15,30 oavbrutet ormvråkar, särskilt över östra stranden. Vanl. var 5 st. synliga samtidigt, jämte de två glädorna och en och annan lärkfalk. Det var ett mycket grant skådespel. Ett par av dessa vråkar voro påfallande ljusgrå till färgen.

Uppe på Sövde Ljungar var ormvråken också allmän. Här dock inga kretsflygningar utan flera rastande ex., bland dem ett par my. mörka. En var helt och hållet nästan blåsvart till färgen. En stor jäkel var det också.

Inalles fanns säkert 50 ormvråkar i trakten, kanske dubbelt, kanske flerdubbelt. Det är också naturligtvis nästan säkert att man inte ser alla (sträckande) de exemplaren, när de går så högt som de brukar göra.

49 Vråkarna voro mycket livliga, lekte ofta med varandra i flykten och "spände" mot varandra, föllo ett stycke i brant bana nedåt och - något som var särdeles påfallande - de skreko nästan i ett ~~större~~ kör hela dagen. bivråken. 1 ex, mycket långstjärtat med tre tvärband över stjärten gjorde en kretsflygning över Snogeholms slott men fortsatte sedan mot S och försvann. Detta skedde just som pilgrimsfalken första gången kom förbi, och samtidigt passerade även gladan mot V för första gången.

50 gladan sågs ofta över skogarna. Jag såg säkert 3 ex, fastän aldrig mer än 2 samtidigt. Först 1 ex över Snogeholm mot V. Sedan såg jag glador huvudsakligen vid Sövdesjön. Tills.m. ormvråkarna kretsade de över skogen, men 1 ex gjorde en lång flygtur ner till Frihult och SV hörnet av sjön. Troligen var det samma ex som en stund senare kom mot Ö på stor höjd. Detta ex, liksom den andra gladan jag såg här, var utan tvekan en gammal fågel; stjärten var lång och verkligt djupt kluven och alldeles hel.

Senare, när lärkfalkhonan strök

över vassarna, kom en annan glada tillsynes. Det måste ha varit en ungfågel eller en ruggare, ty den hade visserligen ungefär den gamla fågelns färg men var förskräckligt ojämn i stjärten; när den breddes ut, såg den ut som denna skiss visar:

En högst egendomlig syn, denna ojämn stjärt!

51 sparvhöken sågs åtskilliga ggr under dagen. Kl. 11,15 såg jag 1 ex på jättehöjd fara mot S, och samtidigt slog 1 ex till i en grandunge i närheten, där några nötskrikor började skräna vilt.

Omkr. kl. 16 kom sedan en sparvhök från väster över Sövdesjön och slog ner i ett träd nära stranden. 52 ringduvan var allmän

53 skogsduvan fanns i förvånande myckenhet på fälten vid Sövde Ljungar. Här såg jag först 2, sedan ytterligare 2 och sedan 17 ex i flock i en gammal björk. Dessutom sågs ett ensamt ex vid Sövdesjön på sandstranden. 54 raphöns hördes gala på sandmarken på ett fält, precis (samma läte) som på våren! Dessutom stor flock på c:a 16 ex vid lokalen för den rödstrupiga piplärkan.

55 fasan: en ♀ med 3 juv ute på fältet vid Sövde by.

56 större strandpiparen sågs i Sövdesjön. Här var vadarlivet hanska rikt på stranden, och finast var det just nedanför kvarnruinen på en liten sandrevell som gick ut i vattnet. Här gick nämligen 5 större strandpipare, praktfulla att se, vidare en gammal spovsnäppa och en ljusmantlad glutt.

57 storspov: ett enda ex hördes i öster från kvarnruinen, kom sedan flöjtande på stor höjd rakt över mot V men fällde under halsbrytande kast och störtningar vid sjöns V strand nedanför kullen.

58 gluttsnäppa: 1 ex hördes vid Snogeholmssjön, och 1 ex gick tills.m. strandpiparna vid Sövdesjöns strand. Se nr 56.

59 grönbenan gick likaledes vid Sövdesjöns strand nära utflödet från Snogeholmssjön. Inalles fanns där ~~3~~ 3 eller 4 ex.

X) jag var okunnig om ruggnings-tider etc. Rök

- 60 drillsnäppa: 1 ex Snogeholmssjön. Hördes drilla och sågs sedan flyga flera ggr över sjön. - När jag stod här och spanade på vråk, hörde jag plötsligt ett dovt snärpande vingläte och ett förskräckt "hididi". Orsak: drillsnäppan hade avsett att sätta sig just där jag stod på stranden och inte upptäckt "farran" förrän den var på väg att falla. Då blev den häftigt förskräckt och tog några tydligt hörbara vingslag innan den drilande for därifrån. Detta lustiga vingläte har jag aldrig hört förut. - Vid Sövdesjön var drillsnäppan allmän, dussintals exemplar.
- 61 spovsnäppa: 1 ex ad tills.m. större strandpiparna, se art 56. My. vackert och roligt att se på en sådan lokal. Jag har aldrig förut sett arten i inlandet.
- 62 mosnäppa: 5 ex vid Sövdesjöns strand jämte grönbenor och drillsnäppor.
- 63 rörhöna: i en vass i Sövdesjön hörde jag dess typiska "pjorrrrrl".
- 64 sothöns: i Snogeholmssjöns NV del låg som vanligt en del sothöns, fock ej i större antal. I Sövdesjön såg jag ej arten.
- 65 trana: kl 11,30 vid Snogeholmssjön hördes trana flera ggr, men (den mäktiga läten av) först efter långt sökande fann jag en liten grå, ungefär V-formad fläck, som i kikaren upplöstes till 16 tranor. På enorm höjd gled de mot S med liten dragning åt V. Absolut inga synliga vingrörelser; ren glidflykt. Vacker syn. Följdes i kikare tills de försvunno i SSV, fortfarande på fruktansvärd höjd.
- 66 häger: ganska vanlig vid sjöarna, som fallet brukar vara. Vid Snogeholmssjön 1 vacker ad. Vid Sövdesjön flera ex, ofta sågs 3 - 4 ex samtidigt.
- 67 viggen sågs i Sövdesjöns N del. Här låg 3 my. mörka ungviggar med vitt vid näbbrotens sidor samt en ♂ ad, som - såvitt jag kunde se - redan hade full vinterdräkt. Denna ♂ var förresten uppe och flög och syntes my. fint.
- 68 gräsand: några få ex lyfte ur Snogeholmssjöns avlopp. Detta var nästan helt uttorkat, och ändarna lågo i en liten pöl med otaliga skal av Anodonta.

- Sedan sågs gräsand naturligtvis allmänt, dock långtifrån i 1000-tal. Neråt Assmåsa låg emellertid på långt håll en flock på minst ett par hundra ex. Kl. 11,00 kom över skogen en flock på 20 gräsänder och 2 bläsänder, se nr 69.
- 69 bläsand: i nyssnämnda flock på 20 gräsänder, som kom på stor höjd mot Ö, medföljde även 2 bläsänder. Flocken trol. uppskrämd av jakt.
- 70 kricka: i Snogeholmssjön bara 6 ex sedda, men i Sövdesjön allmän nära strandpiparlokalen.
- 71 skrattnås: egendomligt nog såg jag blott ett par ex i Snogeholmssjön.
- 72 skäggdoppingen förvånade mig i allra högsta grad genom sin utomordentligt talrika förekomst. I Snogeholmssjön låg flockar på 30, 50 etc ute på klarvattnet. Och i norra Sövdesjön var skäggdoppingen den absolut vanligaste fågeln. Här fanns hundratals ex, gamla och unga; de lågo i täta flockar.

Dessutom: Procrustes åt på en Arion.
Geotrupes vernalis allmän rådjur
 harar
 kaniner massvis.

Kommentarer: en verkligt innehållsrik och lyckad tur. Roliga uppgifter om bl.a. rödstjärt, spillkråka, pilgrimsfalk, ormvråk, skäggdopping och flera vadare, m fl. Men samtidigt ett antal artbestämningar, som jag nu är my. skeptisk emot. Rödstrupig piplärka säkerligen fel; för mycket önsketänkande, otillräcklig självkritik. Gransångare kanske riktig, men ej mer. Fjällvråken övertygar mig ej, trots att jag bevisligen kände väl till de extremlyusa ormvråkarna (står många ggr i dagboken). Bivråken: dagens ex nog OK. Men först år 1941 lärde jag mig att bestämma bivråkar på stora avstånd. Säkra obsar på närhåll har jag emellertid redan från mina gymnasie-år i Helsingborg, alltså senast år 1931. OBS att jag på 30-talet vanligen skrev "spilkråka" och inte "spillkråka". Den förstnämnda stavningen är ju etymologiskt korrekt, men det visste jag inte då!! - Procrustes (numera Carabus) coriaceus är vår största jordlöpare. Arion = en snigel. Geotrupes vernalis = en vacker Tordryvel.

Ack dessa härliga vandringar i Sövde-markerna på 30-talet; jag tänker så ofta på dem med tacksamhet och vemod.

1938-08-31.

(150)

Den 31/8 reste jag till Sjöholmen och gick ett tag vid stranden och på mossen. Det var varmt och stilla, men klar sol endast i början. Småfågellivet var ganska rikt, annars inga särskilda märkbarheter. Arter:

<p>1 kråka allmän</p> <p>2 kaja stor flock</p> <p>3 skata</p> <p>4 bofink: liten flock på 8-10 ex
vari ingick både ♂♂ och ♀♀,
höll till i albuskarna vid
järnvägsbron men lyfte senare
och for mot söder, men det
blev ej sträckflykt, ty de
slogo till i de höga bokarna.</p> <p>5 gulsparv flera ex</p> <p>6 sävsparv: 5 ex i vassen vid
Ringsjöstranden. Ett ex hade
svarta, breda längsstreck på
ryggen, ej så röda handpennor,
ett annat ex hade ej så breda
streck, men pennor röda.</p> <p>7 trädpiplärkor (flög) mot S
kl. 11,30.</p> <p>- obest. pipplärkor: några ex
flög upp och försvann på stor
höjd utan läten. Belysning
kl 10,30 - 11,45 god, senare
ganska dålig. Inga färger syn-
liga. Många av dessa pipplär-
kor påfallande skygga.</p> <p>8 sånglärka: 1 ex uppskrämdes på
mossen. Märklig lokal!</p> <p>9 sädesärta sedd flera ggr, bl.
a. 1 ad och 1 juv tillhops</p> <p>10 entita: 2 ex my. nära vid
Sjöholmens station</p> <p>11 rörsångare: flera ex i vass-
graven utefter stambanan norr
om bron (över Rönneå). Nära
håll, men sällan väl synliga.
Ett ex dock slutligen väl ob-
serverat, det var enfärgat
gråbrunt, helt utan ögonstreck.
Lätet från fåglarna emellertid
hört ideligen från flera håll;
det var ett typiskt, ganska
torrt tjrrrr, med skärande,
hest ä-ljud.</p> <p>12 svartvit flugsnappare: 6 unga
fåglar vid torvbladan mittemot
Sjöholmens stationshus.</p> <p>13 grå flugsnappare: 1 ex där-
städes på en telefontråd</p> <p>14 röstjärten var allmän</p> <p>15 ladusvala } alla tre my. all-</p> <p>16 hussvala } männa över stran-</p> <p>17 backsvala } den, mossen och
litet varstädes</p> <p>f.ö.; backsvalan dock i allra
störst individantal</p> | <p>18 gök: 1 juv flygande längs Ring-
sjöstranden nära åns utlopp</p> <p>19 tornsvala: efter my. letande i
de stora svalflockarna fann jag
2 ex</p> <p>20 ormvråken var ganska allmän. Omkr.
kl. 10,30 sågs åtskilliga kretsar
på jättehöjd över mossen; <u>andra</u>
sågs samtidigt sträcka mot S
eller SSW. Väder då my. vackert
och soligt men med stora cumulus-
moln som hade vackra "kappor" på
topparna. Vind ostlig. Kl. 11,05,
då vädret fortf. var lika vackert
hade alla ormvråkar försvunnit.
Sedan blev det sämre väder, him-
len my. mörk. Då såg jag bara <u>en</u>
ormvråk, som uppskrämdes ur en
dunge. Men kl. 13,15, när det
lättade något, började vråkarna
komma till synes igen, kretsande
på låg höjd. Ett par ex på nära
håll, dessa var stora och mörka,
ej röda. - Några obestämda
vråkar också sedda på långt håll.</p> <p>21 <u>bivråk</u>: 1 ex kl. 11,45 på låg
höjd mot Ö, my. nära. Var mörk,
och att döma av den smidiga
kroppsformen var det en ♂.</p> <p>22 <u>tornfalk</u> sågs flera ggr, bl.a.
en ad.</p> <p>23 enkelbeckasin: 2 ex stöttes upp
ur torr vass vid sjöstranden</p> <p>24 rörhöns: flera ex låg i ån.
Vassen hade skördats på sidorna,
så att ån var ganska öppen.
Flera rörhöns låg bland vass-
"stubben" och plaskade på nära
håll</p> <p>25 sothöns låg i flockar i Ringsjön.
Långt ute och i dåligt ljus låg
ganska mycket sjöfågel. Jag kun-
de bestämma dem endast delvis.
Sothöns fanns i hundratal. f.ö.
syntes mycket knipa.</p> <p>26 häger: enstaka ex sträckte över
mossen, bl.a. 2 ad mot V kl. 11,20.</p> <p>27 ringduva syntes då och då, men
ej i större flockar</p> <p>28 knipa: täml. nära stranden låg
åtskilliga smärre knipflockar.
Alla (ex) hade brunt huvud. Lång-
re ut låg rätt stora flockar,
men antal ex oklart, och även
bestämning delvis osäker, se
sothöns, n:o 25.</p> |
|---|---|

Kommentarer: föga märkligt utbyte. Artbestämningar säkert genomgående korrekta, men ~~Anders~~ könsbestämningen av bivråken kan inte anses säkerställd! GRck ~~1987-03-13~~ 1987-03-13.

Notiser från juli och augusti 1938

30 och 31 juli hälsade jag på Johan och AnnaLisa i Hittarp. Pappa var där också. Sköna dagar, fina bad, varmt och härligt väder. På kvällarna gick vi sköna promenader utefter stranden. På kvällen 30 juli sträckte gluttar mot S över havet på låg höjd. De följde kusten ett par hundra meter från land. Vi fann både grönfläckig padda och vanlig padda; den senare var på stranden mycket allmän i mycket stora ex. Det största mätte jag upp, det var 106 mm! Grönfläckig padda 1 ex vid stranden. I skogen sjöng gärdsmyg, och där fanns naturligtvis en del småfågel men inga märkligare arter. På fälten vipor, fiskmåsar, skratmåsar.

Natten till 5 augusti sträckte mycket drillsnäppor över Lund.

7 augusti: lövsångaren hördes sjunga i Lund för första gången i höst. Samma dag i Lund svartvit flugsnapp + juv.

8 augusti: lövsångare ånyo hörd sjunga i Lund, och grå flugsnappare + juv sågs.

10, 11 och 12 augusti: tornsvalan mycket allmän i Lund, flög massvis på kvällarna. Och 11 och 12 aug. hördes lövsångare sjunga i staden.

Efter 15 augusti såg jag inga tornsvalor i Lund på en tid. Lunds häckfåglar förefalla därför att ha dragit bort.

22 augusti och följande dagar: tornsvalan, vilken som sagt ej syntes över Lund 15-21 aug., sågs åter över staden 22 aug.: ganska många ex på stor höjd över Bantorget. Och 23 aug. också några ex. - Hus- och ladusvala dagligen i Lund. En hel mängd - minst 7 - grå flugsnappare ha hållit till på Universitetsplatsen ett par veckors tid; flera ex var kvar ännu 25 aug.

26 augusti: på natten kl. 0,30 sträckte trädpiplärkor över Lund. Och på dagen var svartvit flugsnappare allmän i Lund, bl.a. på Zoologiska Inst:s tak! Likaså lövsångare. Hussvala allmän.

Kommentarer:

1. När det härovan talas om "flugsnappare + juv", är måhända innebörden snarast den att även ungfåglar sågs, inte nödvändigtvis att gamla och unga fåglar sågs i sällskap. Jag brukade ofta förkorta anteckningar på ungefär det sättet men kommenterar sådana fall endast vid behov.
2. Beträffande obsarna 26 aug. kan det tänkas, att jag snarast menar att svartvita flugsnapparen var allmän och därvid även sågs på Zool. Inst:s tak. Men rätt troligt är att jag såg flera, eller många, exemplar ~~utan~~ även på den platsen.
GRck 1987-02-15.

Tillägg: natten till 1938-08-31 sträckte
trädpiplärkor över Lund igen.

1938-09-02.

På morgonen var jag inne i Malmö: skulle lämna en del film till framkallning hos Jörjes. Därefter gick jag ute vid Malmö hamn och vidare ut till Arlövs utefter ~~stranden~~ stranden. Det var mycket varmt väder, men stark bläst från SV. Fågelarter, Malmö hamn och Sjöhlunda:

1	stare tusentals	15	skedand enstaka
2	hämpling några	16	gräsand allmän
3	tofslärka ett ex	17	kricka flockar
4	sådesärta: åtskilliga juv på avstjälningsplatsen	18	ejder: en hanne låg på en vågbrytare, på tången
5	gulärta: åtskilliga juv och en ad på samma plats	19	knölsvan: en ad i hamnbassängen!
6	buskskvätta 1 ex där i närheten	20	skrattnås ad massvis
7	stenskvätta 1 juv Arlövs strandängar	21	fisknås allmän
8	ladusvala täml. allmän	22	gråtrut 1000-tals på avstjälningsplatsen, både ad och juv
9	hussvala allmän	23	havstrut: ett femtiotal ad på yttre vågbrytaren. Det var ej sillemås sillmås: alla hade rödgrå ben
10	backvala mycket allmän	24	gravand: 6 unga ex vid Sjöhlunda.
11	vipa: ej många		
12	svartsnäppa: 1 juv kom från Ö, fällde, lockade		
13	brushane: unga fåglar allmänna, flera tiotal sedda, både hannar och honor		
14	sothöns mycket allmänna		

Kommentarer: uppgifterna om fågel renskrivna i oförändrat skick; en notis om svårbestämda måsar dock utelämnad: det gällde säkerligen unga fiskmåsar. GRck 1987-04-19.

1938-09-04.

For till Skanör, ankomst dit kl. 11,30. Gick en lång promenad enligt nedan. Steg på tåget i Höllviken kl. 19,48.

Skanör, revlarna, Skanörs Ljung, Ammarrännan, Ljungens sydkust samt på kvällen upp i många krumbukter genom skogen och över Ljungen till Ljunghusen, varifrån jag fortsatte till Höllviken. Det blev en mycket lyckad dag, men så särskilt många fina vadararter blev det inte. Rovfågel däremot mycket tillfredsställande, både kvalitén och kvantiteten. Arter:

1	Kråka fanns i en stor, samlad flock på Skanörs Ljung vid järnvägslinjen. C:a 60 ex.		lyfte ofta från marken, satt även på telefontrådar osv. Vissa ex my. orädda. Överallt på Ljungen fanns f ö trädpiplärkor; och ofta - även på f m över revlarna - hörde jag locklätet och såg fåglarna sträcka mot S.
2	Hämpling: några ex på revlarna norr om Skanörs hamn		
3	sävspurv: några enstaka ex på Ljungen, ett i ett litet vassbestånd, ett annat ett mitt på ljungmarken söder om vägen	7	gulärta: på middagen omkring kl. 12-13 sträckte den över Skanörs revlar mot S. Jag såg flera gamla ex, my. kraftigt gula. Gulärlorna kommo ofta i sällskap med sådesärlorna här.
4	sånglärka: några ex på fälten nära Skanör		
5	ängspiplärka: 5 ex i flock lyfte från stubbåker nära Skanör, vidare 3 ex i flock på Ljungen + enstaka andra.	8	sådesärlan var nämligen mycket allmän på revlarna, mycket allmännare än gulärlan. Massor av sådesärlor rastade här, och stora flockar drogo kvittrande mot S omkring kl. 12. Måhända voro dessa flockar uppskrämda
6	trädpiplärkan var synnerligen allmän. Vid 15,30-tiden fanns den massvis på Ljungen		

FORTS

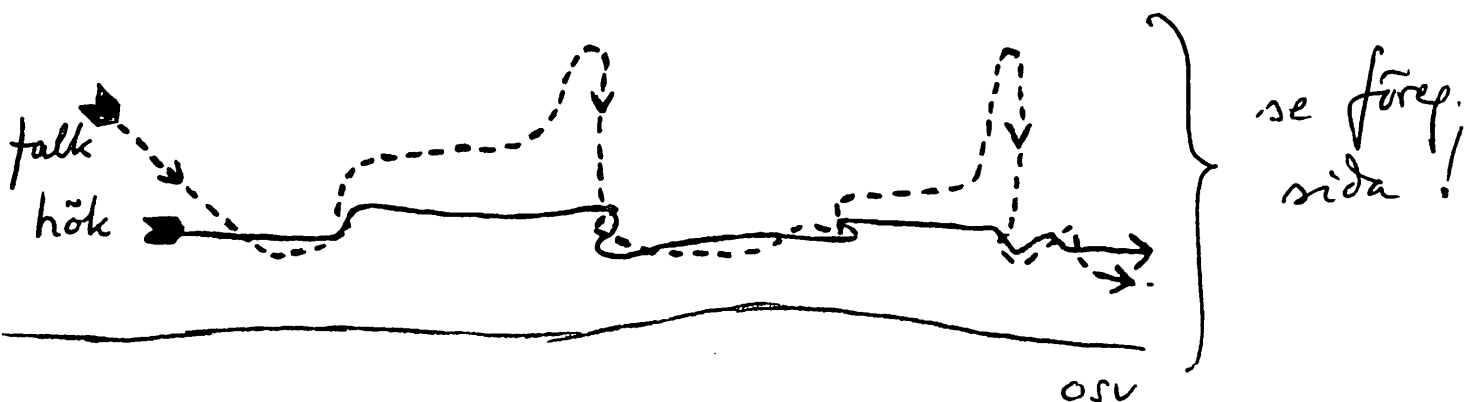
- av en stenfalk, som kom förbi just då; men å andra sidan kommo mängder av sädesärta även senare över mot S på låg höjd.
- 9 kungsfågel hördes på kvällen omkring kl 18-18,30 allmänt i Ljungskogens södra och västra delar
 - 10 stenskvätta: på odlingarna nära Skanör såg jag först 1 ex juv, senare flera andra ex
 - 11 buskskvätta: likaledes några ex. På Ljungen åtminstone 1 ex juv. och på odlingarna
 - 12 rödstjärten var påfallande allmän i Skanör osv
 - 13 hussvalan fanns på middagen kl. 12-14 i massor över Skanörs revlar, vanligen mycket högt uppe. Även när jag var som längst ute från land, sågs många hussvalor komma över havet, än lågt, än högt.
 - 14 tornsvalan fanns ännu, men jag såg blott 2 ex: 1 över Skanörs kyrka med full fart mot S på nära håll, så att den gråvita strupen sågs mycket fint; det andra ex jagade på kvällen ungefär kl 18 över Ammarrännan och öster därom.
 - 15 pilgrimsfalken var relativt sett mycket rikligt företrädd. Jag såg den vid följande tillfällen:
 - a) kl 11,40-11,50 utanför Skanörs hamn ett kretsande pilgrimsfalk-par. Mycket långt håll, men artbestämning lätt, och de båda fåglarna var tydligt olika stora. De kretsade med spända, spetsiga vingar högt uppe i det blå; då och då togo de några klippande vingslag.
 - b) kl 14,30, just när jag studerade de kretsande vråkarna och sparvhökarna (se nedan), kom en pilgrimsfalk från V in över land på stor höjd, dock mycket lägre än de nyss nämnda arterna.
 - c) kl 17,20-18,00 hade jag den praktfulla pilgrimsfalken åter i sikte, nästan oavbrutet i 40 minuter. Jag stod ute på öppna Ljungen, då jag fick se en pilgrimsfalk och en sparvhök svänga om varandra i luften. De var till att börja med på rätt kort

avstånd. Falken my. stor, ^(med) säkerhet en hona, höken av osäkert kön. Båda hela tiden på låg höjd. Höken flög så sakta mot SV, i riktning bort ifrån mig, svängde ideligen åt olika håll. Falken var hela tiden angripare, slog efter höken, som då gjorde ett snabbt kast åt sidan. Samma beteende som när en kråka ofredar en ormvråk. Men ibland kom falken på helt låg höjd ifatt höken, som då gjorde ett snabbt kast uppåt. Eller också använde falken en annan teknik: steg till c:a 10 meters höjd, (upp över höken) men ej mera, och kastade sig sedan rakt ned mot den, varvid höken med ett par mycket tvära kast klarade sig undan och fortsatte sin flykt, varefter samma historia åter upprepades. Det var ett synnerligen elegant skådespel. Att det hela ej alls var någon egentlig strid framgår av att höken aldrig brydde sig om att slå ner, trots att den blev ofredad tjugotals gånger. Vidare försiggick ju det hela på låg höjd, varför falken vid sina lodräta fall ner mot höken aldrig hade någon vidare (hög) fart.

(Se skiss på nästa sida!)

Så småningom försvunno fåglarna i sydväst neråt Falsterbo. Men strax därefter upptäckte jag en pilgrimsfalk över havet söder om Ammarrännan. Ovisst om samma ex som ovan, men detta är högst troligt på grund av dess frejdiga stridshumör. Falken flög ideligen i snabba ringar, kast och krumbukter, ibland vid vattenytan, ibland 10-20 meter upp, sedan åter ned till vattnet osv. Jag kvickt ditåt. Då befanns det att falken slog efter fåglar som låg på vattnet: först mot en gammal gråtrut, som dock lugnt låg kvar, därefter mot en ungtrut ett par gånger, varefter truten till min häpnad lyfte mitt för näsan på falken och flög med tunga vingslag ett litet stycke innan den slog ner. Jag undrar om inte falken blev litet villrådig, ty den följde bara efter truten utan att ofreda den.

Falkens beteende såg faktiskt lekfullt ut, men manne detta är rätt tolkat?

Falken fortsatte nu leken med en skrattnäs ad. Ej heller här gällde det allvar, ty måsen gjorde några kast, varefter falken övergav den. Jag följde falken i kikaren. Den gav sig nu på en liten and som låg på vattnet ett stycke ut. Anden lyfte också! Det befanns vara en kricka. Falken gjorde den intet ont utan övergav det hela och flög bort mot öster. Här låg en båt med några jägare, som redan avlossat ett par skott mot förbiflygande änder, dock utan att träffa. Jag såg med oro på situationen, men dessbättre kom falken ej inom skotthåll utan for in över Ljungen och försvann. Jag fick in en flock på 13 gravänder, som kom förbi jägarnas båt och blev saluterad, dock utan resultat. Hållet var också mycket för långt. Gravänderna fällde nära stranden. Då kom falken på nära håll förbi mig. Det var en ung hona, stor och med breda vingar. Ett par ggr flög den förbi mig på mindre än 30 m avstånd, satte sedan fart mot NV in över Ljungen. Döm om min häpnad, när jag konstaterade att den satte sig på en liten upphöjning på heden, där redan två andra pilgrimsfalkar sutto!!! Det var verkligen ståtligt att se. De sutto länge stilla, och jag ville ej köra upp dem, ty det kunde ju hända att de kommo för nära de där jägarna! Jag vandrade alltså vidare mot öster utefter stranden, såg en del vaddare och studerade jägarna, som

efter många skott lyckades få ner en gräsand och en kricka (se nedan). Därefter gick jag in i Ljungskogen.

d) Kl 18,45 kom en pilgrimsfalk från norr och fällde i skogen ett par hundra meter öster om mig. Jag stod på en uthuggning och såg fågeln fint. Den gjorde en tvär flyktsväng och försvann i en glänta i skogen. OBS den sena tidpunkten på dagen!

16 stenfalk. Ett ex, ej hanne ad utan ganska ljusbrunt ovan, kanske en hona ad, kom omkring kl 12 över revlarna norr om Skanörs hamn. Flera svalor lät höra sitt varningsläte. Falken for mycket snabbt ut över havet mot SV på helt låg höjd. Här kom just en liten flock småvadare med full fart åt motsatt håll. Då vände falken och susade, fortfarande alldeles lågt, österut in över Flommen.

17 tornfalken var allmän på Ljungen. Där såg jag med säkerhet 8 - 10 ex inalles. Även över fälten norr om Skanörs kyrka såg jag tornfalkar, vid ett tillfälle 3 ex samtidigt ryttlande nära varandra.

18 ormvråken syntes ej till att börja med. Jag letade många ggr mellan kl 12 och 14 utan att se en enda. Men kl. 14,30, när jag var långt ute i vattnet vid revlarna norr om Skanörs hamn, fick jag syn på en stor rovfågelflock högt uppe, rakt över mig. Jag kvickt in till närmaste sandrevel, lade mig på rygg och beskådade flocken. Den bestod av 15 ormvråkar och 6 sparvhökar. de seglade om varandra. Ibland kastade sig ett par ormvråkar mot varandra och föllo med indragna vingar

FORTS

1938-09-04 forts.

ett stycke nedåt. Ett par av sparvhökarna, som till att börja med kretsat lägre än de övriga, steg också så småningom uppåt och gjorde likadana angrepp på vråkarna, slog efter dem, gjorde störtlflykter osv. Alla vråkarna voro ormvråkar, de flesta mörka. En hade mycket trasig högervinge men seglade lika bra som de andra. OBS att fåglarna länge höllo på med denna kretsflykt över mig där jag stod i vattnet. Måhända gick det uppåtgående luftströmmar från Flommens uppvärmda sand- och hedmarker. - När vråkarna och hökarna kretsat en ganska lång stund och uppnått stor höjd, försvunno de i glidflykt mot S ut över havet; åtminstone gällde detta ormvråkarna. De fingo då den typiska sträckflyktprofilen med böjda vingar och hoplagd stjärt, ungefär så:

Alla fåglarna gävo sig dock ej på sträckflykt samtidigt. När jag efter en liten stund åter riktade blicken mot höjden såg jag sålunda på kolossal höjd 9 vråkar och en sparvhök; ett par av vråkarna "lösgjorde sig" just och sträckte mot S, flygande med vingslag. Så småningom försvunno även de andra på samma sätt.

På kvällen kl 18,30 när jag gick inne i Ljungskogens SV delar, var det intressant att iakttaga att många vråkar sutto här, säkerligen på nattkvist. De lyfte och flög tyst en liten

bit mellan träden, om jag kom för nära, men slog snart ner igen.

- 19 sparvhöken. Förutom vad som står under pilgrimsfalk och ormvråk skall endast tilläggas: omkring kl 18, samtidigt som pilgrimsfalken kom så nära mig vid Ammar-rännan, drogo tre sparvhökar på låg höjd över Ljungen mot öster. På väg till nattkvist?
- 20 ringduva sedd i Ljungskogen. Ej sedd i större flockar
- 21 strandskata: blott 1 ex nära Skanör, mellan staden och hamnen
- 22 kustpipare: i vadarflocken på den lilla sandreveln, gick i ena kanten en kustpipare ad i alldeles ren dräkt. Flocken bestod f ö av c:a 100 kärrsnäppor, 10-15 större strandpipare och 4 småsnäppor. När jag my. sakta och försiktigt gick ut mot denna flock, var kustpiparen den allra första som lyfte. Den flög mot Ö, lät höra sitt lockläte och fällde vid Knösen. Inga andra vadare följde med. När jag sedan kom närmare, lyfte först en del av kärrsnäpporna och alla större strandpiparna. Sedan kommo kärrsnäpporna tillbaka, sedan reste åter en del av kärrsnäpporna. Ännu när jag kommit upp på sandreveln mindre än 7 meter från de närmaste fåglarna, gick c:a 30 kärrsnäppor och alla 4 småsnäpporna kvar. De lyfte plötsligt, då en av kärrsnäpporna gav till ett litet kort, hastigt varningsläte. Se f ö under resp. arter. .
- Någon timme senare hörde jag åter kustpiparens lockton. Nu var det 8 fåglar, alla gamla, svarta, som kom från ONO på låg höjd i tät flock, passerade något utanför Knösen och vred där till mera SSV riktning.
- Slutligen gick 2 helt unga, my. orädda kustpipare vid Ammar-rännan på kvällen. De lyfte sent och flög lockande ett litet stycke mot V. Ej ett spår svart; säkra årsungar antar jag. Näbb svart, dräkt finvattrad.
- 23 ljungpipare: en ensam, lockande juv kom över Ljungen på helt nära håll mot V kl 16,30

FORTS

- 24 större strandpiparen var allmän, sågs på många ställen i större eller mindre flockar. På en revel fanns c:a 100 ex, både ad och juv. Sågs vanligen i sällskap med kärrsnäppor. Inalles nog 150-200 ex sedda. Se även kärrsnäppa och kustpipare.
- 25 vipa: endast ett ex på Flommen! Det var en gammal fågel med my. lång tofs. - Dessutom på morgonen vid Åkarp stor flock sedd från tåget.
- 26 storspov: kl 15,00 kom 5 ex på långt håll i norr. De kom från öster och fortsatte ut över havet, ivrigt lockande. - Senare, kl c:a 15,45, såg jag 1 ex gå och plocka i ett betstykke öster om Skanör.
- 27 gluttsnäppa: kl 11,30 gick 6 ex i invattnet innanför Flommen nära järnvägen. På e.m. hördes ytterl. ett par ex, och 2 sågs gå vid Ammarrännan
- 28 svartsnäppa hördes kl 11,35.
- 29 drillsnäppa: 4 ex vid Ammarrännan på sandstranden
- 30 kärrsnäppan var täml. allmän, uppskattningsvis sågs inalles 200-300 ex. De syntes litet överallt på revlarna. Somliga hade ännu helsvart undersida, men de flesta voro rent vita (undertill). Jag observerade att fåglarna varierade starkt i storlek, somliga ex voro my. stora. I flocken med den ensamma kustpiparen var åtskilliga högbenta, sirliga ex med blek, något fläckad rostfärg på halsidorna. Dessa ex dock ej särskilt stora; de hade dessutom svart på stjärtbasens mitt. - En liten flock kärrsnäppor sågs vid Ammarrännan. (OBS: spovsnäppa inte sedd idag!)
- 31 småsnäppa: 4 ex på liten revel tillsammans med kustpiparen; se denna art. - Nära Skanörs hamn (senare?) 5 småsnäppor, kraftigt färgade; kanske ingick de 4 i denna flock.
- 32 enkelbeckasin: 1 ex lyfte från fälten öster om Skanör. Den låg i kanten mellan en stubbåker och ett betfält.
- 33 häger: på kvällen kl 18,15 kom 3 hägrar i sällskap på stor höjd ut över Ammarrännan med kurs mot S. Följdes länge i kikare. De sänkte sig så småningom ända till havsytan men vred österut och nådde stranden någon ~~minut~~ km öster om mig.
- 34 småskrak sågs åtskilliga ggr men ej många i taget. Bara några få ex låg m l m nära Skanörs revlar.
- 35 skedand: först sågs en flock på ~~3~~ 3 ♂♂ och 3 ♀♀ på nära håll; senare såg jag en flock på flera tiotal ex, därjämte enstaka ex i den stora gräsandmassan.
- 36 gräsand: massor ute på revlarna. Sutto först delvis på land men voro mycket skygga och reste långt ut till havs i norr när jag ~~blev~~ nalkades. Det var en flock på 1000-talet gott och väl. Både hannar och honor. - Enstaka ex vid Ammarrännan, ett ex sköts av jägarna, se pilgrimsfalk.
- 37 bläsand: en ensam hanne ad med väldiga vita vingfält kom förbi över havet. Senare några ex sedda bland gräsänderna, men dessa ex var inte hannar ad.
- 38 stjärtand: kanske egentligen inte så vanlig, men det var egenomligt att se att nästan hela tiden när jag var ute på Skanörs revlar och vid Knösen etc, d v s ungefär kl 11,40 - 15,00, såg jag ofta småflockar ~~av~~ av stjärtänder dra förbi eller ligga på vattnet. Flockarna dock (mycket) små, 3 - 5 ex. Därtill enstaka ex.
- 39 krickan fanns i smärre flockar litet varstans, bl a vid sydkusten. 1 ex som kom över stranden blev skjutet av en jägare som låg där. ~~Fågeln~~ Fågeln blev träffad och gled in i skogen och försvann. "Jägaren" sade mig, när jag passerade förbi, att det inte lönade sig att söka efter den. Se även under pilgrimsfalk.
- 40 gravanden: 5 juv på en revel norr om Skanörs hamn, och flock på 13 ex vid Ammarrännan.
- 41 knölsvanen hade säkerligen ökat ytterligare i antal. Jag räknade de svanar, som låg i och utanför Höllviken och fick den svindlande siffran 1400, snarast fler!! Nära stränderna av Höllviken lågo

de ganska glest men mitt ute i viken låg huvudmassan, uppdelad på två - dock föga skilda - flockar å resp. 400 och 300 ex, därtill några större eller mindre sällskap. Inalles i Höllviken c:a 775 stycken. Utanför Knösen och i riktning mot Klagshamn låg de andra i långa band, delvis rätt långt borta; men halsarna kunde jag lätt räkna. F.ö. var siffran 1400 sannolikt betydligt för låg.

- 42 skrattnås ad allmänna
- 43 fisknås ad ganska många; även juv sedda
- 44 gråtrut allmän, både ad och juv, inalles ungefär 100 (ex sedda)
- 45 havstruten var avgjort allmännare än gråtruten; dess dova basläte hördes ofta utifrån havet och de yttersta bankarna. Inalles säkert 150 (ex sedda), troligen flera.

- - - - -

Kommentarer till 1933-09-04:

Anteckningarna är förvisso utförliga, men antalet noterade arter är förvånande lågt, så lågt att jag bedömer artförteckningen som ofullständig. Men visst är anteckningarna fylliga ifråga om flyttnings-iakttagelser.

Beträffande enskilda arter vill jag fästa uppmärksamheten på vad som säges om exempelvis trädpiplärka, gulärta, sädesärta, rödstjärt, hussvala, pilgrimsfalk, tornfalk, ormvråk, gräsand, knölsvan.

Tvärtemot vad jag skrev i inledningen tycker jag nu att antalet sedda vadare, både ifråga om arter och individer, var ganska högt.

Havstruten anges som "avgjort allmännare än gråtruten"; detta har med visshet hänt mycket mycket sällan!

Ordvalet beträffande stjärten förefaller mig nu oklart, inte ifråga om bestämningen förstås, men väl om individantalet. Tydligt mycket ofta sedd, och svårt att veta om det var nya ex eller om rätt få ex skrämde upp och sågs många ggr. Jag tror att antalet sedda ex var my. måttligt.

Andjägarnas beteende (se under kricka) föga förvånande. Jägarna har ju sedan länge haft sitt särskilda sätt att värna om naturen, och om djurskyddet; låt vara att det finns undantag.

Vid renskrivandet har jag vanligen följt originalet noga, även i stavningen av ord sådana som "Ammarrännan" i stället för den korrekta formen "Ammerännan". Men en del förkortningar har företagits.

GRck 1987-04-22.

Tillägg:

- a) bestämningen av vråkarna till ormvråk är absolut riktig, vilket bl.a. visas av skissen av det framglidande exemplaret. Tidpunkten hade eljes varit lagom även för bivråk. Men någon sådan iakttog jag inte. Detta är av vikt att notera, eftersom jag år 1938 ännu inte var klar över de bästa fältkännetecknen på bivråk eller över skillnaderna mellan orm- och bivråk, när de ses på långt håll.
- b) OBS hur litet man visste om sträcket år 1938. Nu, 49 år senare, är läget ett annat! GRck 1987-04-22.

Skissen av den framglidande ormvråken är inte särskilt bra, men den visar oenkligen en ormvråk och ej en bivråk. GRck 1987-04-23.

1938-09-07.

Utfärd till Sövdetrakten. Avresa från Lund 8,11. Fikning i Staffans-
torp. Ankomst Sövedborgs station 9,43. Sällskap med Carin. Promenad
ungefär som sist, 28 aug., ehuru hela tiden i sakta fart. Gick i
krokar genom skogen ner till utloppet ur Snogeholmssjöns NV hörn,
vidare utefter stranden och i skogen till Snogeholms slott. Kaffe där.
Sedan över sandmarkerna till kvarnruinen. Rast där. Sedan ner till
Sövedsjöns sydsida, upp utefter östra sidan och slutligen genom
skogen - Sövedborgssjön - barrskogen - vägskiljningen - Sjöbo, an-
komst dit 19,40. En smörgås på järnvägshotellet. Tåg avgick 20,07,
ankomst Lund 21,21. Väder: dagen var inte solig, men det var lugnt
och tämligen god sikt och intet regn. Himlen grå i olika schatteringar.
Viktigare arter:

- 1 nötskrika som vanligt allmän i skogarna
2 stare allmän på fälten
3 grönfink vid Snogeholms slott
4 trädpiplärka allmän även idag
5 gulärta: stora flockar passerade på låg höjd över fältet strax öster om Sövede bykl 17,15. Många gamla gulärter syntes, mycket starkt gula. Även sädesärter kommo här
6 samtidigt med föregående art och och delvis uppblandad med den men även i självständiga, stora flockar kom också sädesärter. De sträckte mot S.
7 nötväcka hördes vid Snogeholms slott
8 svartmes hördes och sågs upprepade ggr
9 entita liksom föregående. Bl.a. vistades 2 entitor inne i den där grandungen mitt inne i bokskogen, där kronhjortarna ha härjat så svårt. Dessa två entitor visade stark sammanhållning, och flera ggr sutto de båda på samma kvist alldeles intill varandra. En gång lät den ena höra en mycket vacker, hastig tonräcka: ett melodiskt, tsittittittitt....., som (högt) något erinrade om slutstrofen i ärtsångarens sång. Det var nog ♂♀?
10 rödstjärt fortfarande allmän hela dagen
11 hussvala } voro alla allmänna
12 ladusvala } över Sövedsjön på
13 backsvala } eftermiddagen. Särskilt vid sydstranden voro de båda förstnämnda arterna övervägande, men ute över sjön var det backsvalar, backsvalar i stora massor,

- många tusen. De andra arterna funnos ej i tusental, men backsvalan fanns säkert i 5000 ex, troligen mycket fler, ty så långt jag kunde se över sjön var det fullt med backsvalar.
14 tornsvalan fanns också här vid Sövedsjön. Den flög i svalflockarna men förekom endast i enstaka exemplar, som vi fick syn på först efter långt letande. 1 ex Sövedsjön nedanför kvarnruinen, ett annat strax därefter i SO-hörnet, om nu denna term kan användas för Sövedsjöns vidkommande. Slutligen 1 ex längre upp över östra stranden.
15 gröngölingen hördes skrika i skogen
16 större hackspett: en ♀ fällde i en ungbok vid gläntan ungefär vid H i Elsetjällshus. Nära håll
17 pilgrimsfalken sågs blott en gång på långt avstånd norrut från kvarnruinen. Den kretsade över skogen och stranden men försvann snart
18 tornfalken sågs flera ggr. Uppe vid Sövedborgs station ryttlade några ex över fälten, och över gläntan vid H i Elsetjällshus kom en ungfågel, mycket litet röd, flygande mot öster
19 ormyråken var allmän, dock ej så allmän som sist. Men den sågs ofta under dagen, både vid stationen och över skogarna. Över Snogeholmssjön flera ex samtidigt, osv. Lätet hördes ofta.
20 fiskgjusen fick vi till min stora glädje se fint idag. Över nyssnämnda glänta (se art n:o 16) kom ett ex sträckande på medelmåttig höjd med kurs mot SV eller kanske mera V.

(Se även art 43 och 44!)

Sedan sågs 1 ex över Snogeholms-
sjön. Detta ex hade vi i sikte en
ganska lång stund; och då solen
just bröt fram - enda tillfället
för dagen! - var den mycket grann
att skåda. Den flög mot S över
sjön och blev, lustigt nog, ofred-
ad av en vanlig ormvärk, som
slog efter den ett par ggr. Andra
ormvråkar och en glada kretsade
i närheten men brydde sig inte
om gjusen. Denna försvann sedan
i SV. Vi såg den ej fiska.

21 gladan sågs idag igen vid följande tillfällen:

- 1 ex kretsade över fälten V om Sövdeborgs stn på morgonen
- 1 ex kretsade länge över Snogeholmssjöns Ö sida omkring kl 11,30, samtidigt med 5 ormvråkar och fiskgjusen
- vid Sövdesjön såg vi idag 3 ex samtidigt, utan tvivel ♂ ad, ♀ ad samt en juv. Ett ex (som jag alltså ansåg vara ♂) var smäckert byggt, vackert i färgen, långt och smalt i kroppen och med mycket starkt kluven stjärt. Ett annat ex (♀ as enl. min bedömning) var större, hade bredare vingar och - proportionellt - ej så lång stjärt. Men färgen vacker, ungefär som förstnämnda ex. - Det tredje exemplaret

hade den ojämna stjärten och var utan tvekan en ungfågel, ty färgerna voro mörkare och vingarna verkade trubbigare.

22 sparvhöken sågs flera gånger under dagen

23 duvhök: 1 ♀ juv iaktogs på sandmarkerna väster om Snogeholms slott. Detta ex satt i ett träd vid kanten av ett stort sandfält och flög en ganska lång sträcka fullt synligt. Det hade påfallande vacker rostfärg på den långs-streckade undersidan. Denna färg var ljus och kraftigt gulröd, nästan orange, stötande i brunrött. Eller kanske bättre: en klar, ljus roströd färg med något inslag av gult. Sydsvenska rasen?

24 brun kärrhök. En ungfågel såg vi slå ner i vassen vid Sövdesjöns ostsida nära den stora nordöstra viken. Den visade sig ej vidare, trots att vi väntade länge på den

25 ringduva tämligen allmän

26 skogsduvan sågs flera ggr, bl.a. kom 3 ex på låg höjd över kvarnruinen mot Ö.

27 fasan

28 skogssnäppa: 1 ex, som troligen just lyft från stranden, flög österut från Sövdesjön, där bäcken från Snogeholmssjön mynnar. Låg höjd.

29 drillsnäppa: hörd vid Snogeholmssjön, och några ex sågs vid Sövdesjön

30 enkelbeckasin: 3 ex lyfte från Sövdeborgssjön och flög mot SV, när vi kom dit kl. 17,30

31 sothöns: i båda sjöarna, dock mycket talrikare i Sövdesjön, dels jämte änderna, dels utefter hela östra stranden

32 häger iaktogs flera ggr

33 vigg: 2 juv, mycket mörka, samt en hane ad, som redan föreföll att ha praktdräkt, låg i Snogeholmssjön nära slottet

34 knipa: enstaka ex i den stora ansamlingen av änder i Sövdesjöns sydsida. Jag såg inalles blott 3 ex; alla voro brunhuvade men hade mycket stora vita vingfält.

35 skedand: i Sövdesjön allmän; flockar sågs flyga över sjön flera ggr, och vi såg den ligga i småflockar vid stranden. Inalles säkert ungefär 75 ex. En av de flockar, som jag såg flyga, var på c:a 43 ex vid hastig räkning.

36 gräsand: en kolossal flock i Sövdesjön, vid sydsidan och i viken i SO. När vi kom ner från kvarnruinen och bara hade det lilla alsnåret mellan oss och vattnet, hörde vi alla änderna lyfta. Vi såg dem fälla ett litet

stycke ut. I öster lågo de ännu inne vid stranden och den lilla ön.

Flocken var på c:a 800 - 1000 ex.

Därtill en ganska stor flock i Sövdeborgssjön, minst 50 ex.

[Signature]

Forts.

1938-09-07 forts.

- 37 stjärtand; ett ex såg jag i gräsandflocken i Sövdesjön
- 38 kricka; något hundratal ex i sistnämnda gräsandflock
- 39 knölsvan: 2 ad vid Sövdesjöns östra sida jämte diverse smärre krickflockar, skedänder, sothöns etc
- 40 gråtrut: 1 ad flög över Sövdesjön
- 41 fisktärna: 2 ex kvar i Sövdesjön, mycket orädda. Den ena kom ideligen my. nära under små fisketurur. Det var nog en gammal fågel; näbben var svart ett rätt långt stycke. Det andra ex satt större delen av tiden på en påle och blev en gång matat av det förstnämnda ex.! Det sittande ex. var säkerligen en ungfågel.
- 42 skäggdopping mycket allmän i båda sjöarna. Över Sövdesjön såg vi även flera flygande ex.
- Tillägg:
- 43 gök: 1 juv vid Sövdesjöns SO del
- 44 lövsångare iakttagen vid Snogeholms slott
- Här var också en annan sångare uppe och hoppade i en häck vid vattnet. Den hade ett lockläte "zäck, zäck", som mycket erinrade om sävsångare, men fågeln flyttade sig upp i ett av Thuja-träden på gårdsplanen, och jag lyckades aldrig få se den ordentligt. Småfågellivet var ej alls så rikt som sist. Vi letade efter växter också och studerade väl ett 50-tal arter, de flesta dock vanliga.

Kommentarer:

- A. OBS att endast "viktigare arter" är antecknade. Tyvärr!
- B. Artföljd och numrering, incl. tillägget, är precis som i original-anteckningarna, men smärre förkortningar har gjorts på några ställen vid renskrivningen.
- C. Alla artbestämningar är säkert riktiga. OBS exempelvis den allmänna förekomsten av rödstjärt även denna dag, vidare massuppträdandet av svalor, särskilt backsvala. Även siffrorna för gräsand och ett par andra änder är m l m höga, under det att vadarna blivit fåtaliga, som väntat.
- D. Förekomsten av rovfågel god. Gladan var vid denna tid ej på långt när så lätt att se som den blivit på sista decennier. Texten om gladan visar att jag var mycket litet hemma på fåglarnas ruggningstider etc., men jag går inte närmare in på den saken här. GRck 1987-04-25.

E. Obs ordvalet under Duvhök! Jag hade börjat intressera mig för geografiska raser. Horklings handbok och Lehm Schiölers praktverk var bland mina första källor, samt, ej minst viktiga: Rensch: Das Prinzip geographischer Rassenkreise und das Problem der Artbildung 1929, och Rensch: Kurze Anweisung für zoologisch-systematische Studien 1934. GRck 1987-04-27.

1938-09-08.

Reste in till Malmö kl. 8,45 för att rådfråga Preislers om kikaren. Igår hände nämligen det tråkiga, att tjänsteanden på Snogeholm slog ner min kikare från bordet, så att den slog i terassgolvet med en väldig smäll. Ebonitskyddet för höger öga tappade en flisa, och värre var att en liten glasbit gick av en av prismorna i höger hälft, dock dessbättre utan menliga följder för synskärpan. När jag nu ser i kikaren, ser jag allra längst till höger i synfältet en liten grumling. Jag brydde mig inte om att söja över saken, ty det är för mig ~~en~~ självklart att jag måste ha en kikare och att de kostnader, som eventuellt uppstå vid en reparation, alltså måste tagas. Preislers trodde inte att den lilla lösa skärvan i kikaren skulle göra någon skada tills vidare men rekommenderade mig att låta sätta in ett nytt prisma när jag fick tillfälle.

Det lustiga var, att denna dag 8/9 blev en ganska god fågeldag.

- 1) Kl 9,00, precis när tåget gled in på Malmö C, kom en fiskgjuse över bangården i riktning mot SO.
- 2) Kl 11, när jag åter var i Lund, kom först 7, sedan ytterligare 7 tranor på stor höjd över staden. De kretsade gemensamt omkring en stund, dock utan att skrika, varefter de fortsatte mot S.
Kl 15,30 kom en ny tranflock. Den var på 43 ex och kretsade en lång stund ivrigt ropande över Zootis, innan de reste vidare mot S.
- 3) en svartvit flugsnappare juv iakttog jag i Lund
- 4) vid Sjölunda kolossala vipflockar sedda från tåget, större än jag förut sett i höst.

Kommentarer: malören med kikaren minns jag mycket väl, även min reaktion därpå och besöket hos optikerfirman Preisler i Malmö dagen efteråt. Men vad som senare hände har jag intet minne av. Nästan säkert fick den lilla glasskärvan ligga kvar, och ögonskyddet fungerade praktiskt taget lika bra fast det fått en flisa utslagen. Det skulle rimligen blivit alltför dyrt för mig att låta reparera dessa skador, och det skulle förresten varit alldeles omöjligt att vara utan kikare längre tid än ett par dagar. GRck 1987-04-27.

1938-09-11, söndag.

Tillsammans med min kusin Olle var jag bjuden ut till Hildelund av Ulla och Jan. På f.m. gick Olle, Jan och jag ner till ängen vid "Svarta Hålan" och plockade 13 liter prima ängschampignoner! Då var vädret mullet men torrt. Efter c kl 13 blev det mest regn.

Rovfågelsträcket synnerligen tillfredsställande. Följande arter sågs:

- 1 lärkfalk: 1 ex, med säkerhet en hanne, kom på låg höjd över fälten och gårdarna nära Svedala. Flög i sydlig riktning men ej i rak kurs, och farten var låg. Vi stannade och beskådade den eleganta falken, som strök rakt över bilen.
- 2 pilgrimsfalken: 1 ex, en stor och ljus hona, kom över det stora fältet mellan Norra och Södra Lindholmen. Korsade vägen på ganska låg höjd, följde skogsbrynet mot NV och höll sig då blott några meter högre än boktopparna, slog efter en i skogsbrynet sittande ormvråk, som dock ej lyfte. Falken vände sedan tvärt mot SSV och susade fram över fältet på blott någon meters höjd, skrämde därvid upp tre tornfalkar efter varandra men brydde sig ej vidare om dem utan vände mot V, fortsatte i krokig kurs över skogen vid Södra Lindholmens gård och försvann snart mot VSV. En ormvråk, som stod på stela vingar över skogstopparna, ignorerades helt av falken.
- 3 tornfalk: 3 ex nära S och N Lindholmen kl 10,40; se pilgrimsfalk. Alla tre exemplaren hade bevisligen suttit på fältet. ~~Ännu en~~ Åtminstone ett av dessa ex var en mycket röd hanne ad! - Senare

FORTS

1938-09-11 forts.

på dagen, omkring kl. 16, när vi åter passerade denna plats, stod en tornfalk ryttlande över fältet, den fällde ~~gammeln~~ strax på en liten hoprafsad hög gräs på stubbåkern.

- 4 ormvråken var vanlig. Redan på utvägen vid Skabersjö sågs flera ormvråkar på avstånd, och nära N och S Lindholmen sågs åtskilliga ex över skogarna. Men just när pilgrimsfalken försvunnit, kom från norr en flock på 22 stycken ormvråkar; de sträckte på ganska låg höjd mot S, trots att vädret var dåligt, blåsigt och helmulet.

När vi kommit fram till Hildelund, sågs många ormvråkar kretsa över gården och dungarna. Alla försvunno dock snart söderut, och sedan såg jag inga ormvråkar alls förrän vi gick att plocka svamp. Då kretsade 5 ex tillsammans över S Lindholmen. Ett par ex av dessa ~~ormvråkar~~ voro mycket stora och alla voro tämligen mörka. Ej ryssvråk.

- 5 sparvhöken var ganska allmän, sågs flera ggr när vi var ute och promenerade. Ett stort ex kom på låg höjd över oss ute på fria fältet. Inalles torde minst 5-6 ex ha iakttagits här under en kort stund.

- 6 rödstjärten iakttogs

- 7 rödhake likaså.

- 8 ringduva iakttogs flera ggr.

Tillägg: redan i lördags 10/9 hörde jag minst 2 rödhakar i Zoologiska Institutionens trädgård.

Kommentarer: anteckningarna om fågel denna dag har renskrivits in extenso. Redogörelsen hur vi färdades, vilka andra personer etc som besöktes etc har däremot utelämnats nästan helt. Olle är = min kusin Olle Rudebeck. Han och jag träffades hos Ulla och Jan i Arlöv på morgonen och åt frukost där. Sedan med bil ut till Hildelund som ligger nära Svedala. Detta är förklaringen till att vi passerade Skabersjö. - Tidsangivelser bristfälliga. Artbestämningar säkert riktiga, kanske med ett undantag: det förefaller underligt att en flock på 22 ormvråkar skulle sträckt på låg höjd i dåligt väder. Beteendet passar bättre in på bivråk! Men ingenting kan bevisas; därför bäst att ej använda obsen, naturligtvis. GRck 1987-04-27.

1938-09-12.

Fram till omkring kl. 12 klart men mycket blåsigt. Jag var i Lund hela dagen. Kl. 11,05 kom ett ganska stort ormvråksträck över staden mot SSV i rak glidflykt, länsande undan för vinden. Det var c:a 20 ex. Kl. 13,50 åter ett plötsligt vråksträck. Det hade nu blivit mulet. Först såg jag en ensam fågel kretsa på medelstor höjd över Zool.Inst. Detta var dock ingen vråk utan en kärrhök. Jag hade ingen kikare just då och ~~ingen~~ kan därför ej säga, om det var en blå eller brun kärrhök. Kärrhöken reste mot söder efter ett par cirklar; strax därefter visade sig ett rätt förnämt ormvråksträck: c:a 25 ex kretsade högt uppe. Jag rusade upp på mitt rum för att hämta kikaren, men när jag kom tillbaka efter någon minut hade alla vråkarna spårlöst försvunnit.

Kommentarer: redogörelsen visar tydligt att jag ännu var ganska nybörjarmässig! GRck 1987-04-27.

1938-09-15.

En härlig klar höstdag. Så fort jag hunnit utanför Zootis, såg jag de första ormvråkarna:

kl. 8,35 sträckte två vråkar i glidflykt mot S tämligen högt. De voro ganska mörka, men vid stjärtröten lyste en mycket ljus fläck. Detta torde dock ha berott på att solljuset ej belyste vingarnas undersida men skarpt föll över stjärten och de ljusa buk fjädrarna vid stjärtröten. Fåglarna var absolut inte fjällvråk. Jag såg en stund senare vid Sjölanda en ormvråk helt lågt över ängarna, och när den vände i solen verkade den påfallande ljus på gumpens sidor.

kl. 8,42 kom från NO ett mycket stort vråksträck, minst 33 fåglar i flock. De kom på stor höjd mot SV. De seglade framåt på orörliga vingar och på så stor höjd att de voro praktiskt taget osynliga utan kikare.

kl. 8,45 såg jag långt bort i öster en flock på c:a 30 ormvråkar kretsa runt. De voro för långt borta för detaljstudier.

När jag var på väg upp till Zool. Inst. efter frukosten, såg jag till min förvåning 2 tornsvalor över Universitetsplatsen. Detta är mycket sent; det blir kanske de sista tornsvalorna för detta året.

Eftersom det artade sig till en god sträckfågeldag, reste jag ner till Sjölanda kl. 10,15. Jag måste åter vara i Lund kl. 13,30 för att diskutera eventuell färd till Skanör följande dag, så jag hann inte så långt. Men det var bara bra, ty fågellivet här var mycket tillfredställande. - Arter vid Sjölanda 10,15 - 12,45:

- 1 stare allmän
- 2 sånglärka några ex
- 3 törnskata: 1 ex satt på en ledningstråd vid svämdammen nära stationen. Var mycket orädd och flyttade sig ej alls, fastän en lastbil och en massa sockerfabrikens arbetare passerade precis under den. Jag studerade den på några få meters avstånd. Det var en ungfågel.
- 4 rödstjärt några ex
- 5 stenskvätta: minst 5 ex. De voro alla starkt rostfärgade. Höllo till vid skjutbanan
- 6 ängsfiolärkan var allmän, tydlig ökning
- 7 trädpiolärkan också ganska allmän
- 8 sädesärlan allmän
- 9 hussvalan särdeles allmän, många hundra
- 10 ladusvalan också ganska allmän. De flesta voro juv. men jag såg ett par gamla exemplar med my. långa stjärtar
- 11 backsvan allmän ehuru ej i större mängder
- 12 pilgrimsfalken: 1 ex, säkerligen en ♂, kom inifrån land med kurs rakt västerut. Vid stranden saktade den farten, vände norrut i rak flykt och försvann.

- 13 tornfalken sågs i åtskilliga ex, (bl.a.) 1 vid Uppåkra och 1 vid Åkarp från tåget. På avstånd över fälten norrut från Arlövsstranden syntes också tornfalkar, och en synnerligen mörk ungfågel, föga röd och med relativt kort stjärt - varför fågeln var ganska otypisk - kom över ängen vid Segeåmynningen. Studerades ganska länge, satte sig flera ggr på gräset eller på små jordhögar. Uppskrämd flög den ej långt. Ovansidan så starkt brungrått fläckig, att den röda grundfärgen praktiskt taget ej alls framträdde ens på 30 m håll.
- 14 ormvråk till att börja med ej sedd trots flitigt sökande. Men senare såg jag på kolossalt avstånd i NO mot ett vitt cumulusmoln kretsande flockar av ormvråkar, inalles c:a 40 ex, sannolikt flera. Och kl 11,30 sträckte 9 ex i segelflykt på medelmåttig höjd rakt över skjutbanan i riktning mot Smörköns kontrollens byggnad i Malmö hamn. Några få ex kom också på låg höjd norrifrån i ideliga kretsar och krokar, och passerade över mig in mot Malmö. Alla voro ormvråkar.

1938-09-15 forts.

164

- 15 sparvhöken var ganska vanlig och sågs i åtskilliga ex komma över mot SV
- 16 större strandpiparen: 3 ex kom i sällskap flygande över ängen vid Segeåns utlopp
- 17 vipan fanns i stora flockar, men inte där jag gick utan flygande inne över land. Många flockar på 50, 100 ex etc etc.
- 18 brushanar juv funnos i småflockar. Inalles dock ej över 15 ex sedda. Alla dessa sågo stora och lika stora ut; troligen voro alla ♂♂ juv.
- 19 gluttsnäppa hördes, inte bara det vanliga lätet utan också skräcklätet "kry kry"
- 20 svartsnäppa: 1 juv gick på dyn och lyfte tillsammans med 4 krickor
- 21 mosnäppa: 1 ex kom flygande österifrån över ängarna. Troligen stadd på långflykt. Passerade alldeles förbi mig
- 22 sothöns låg ute i vattnet i väldiga flockar
- 23 skedand syntes
- 24 gräsand mycket allmän
- 25 kricka likaså
- 26 knölsvan: en ensam låg ute i vattnet
- 27 gravand: flock på 23 unga fåglar stod på stranden tillsammans med gräsänder
- 28 sädgås? På kolossalt avstånd inne över land kom kl 11,05 en flock på 7 fåglar mot S. Det var alldeles säkert vildgäss, men art omöjlig att avgöra
- 29 stormfågel, Fulmarus gl. glacialis L. Ny art! Tyvärr inte något friskt ex, men i gengäld lyckades jag fånga fågeln och taga in ~~den~~ till Lund. Den lyfte ur gräset invid skjutbanan. Den var emellertid inte frisk. Varken benen eller vingarna voro sårade, men flyga kunde den inte ordentligt. Efter en kort stunds jakt fångade jag den. Vilken art det var fråga om såg jag från första början; den lyfte ju precis vid mina fötter. När jag tog den, var den först ganska ilsken och högg efter händerna, men snart lugnade den sig. Jag lade den i låda, gick min runda och hämtade den på återvägen. Jag tog den med mig på tåget, höll den öppet
- den
- en

i handen, lade den sedan bredvid mig på bänken utan att den gjorde minsta försök att fly. När någon människa passerade, hände det att den lyfte huvudet och gapade, men f.ö. ingenting.

På vägen till stationen (i Arlöv) mötte jag några sockerfabrikarsarbetare, som blevo mycket intresserade. En av dem stack fram handen för att stryka den över ryggen, men då fick han ett mycket kraftigt hugg, så att skinnet revs upp på fingret på honom!

Fågeln var ett vackert, felfritt ex, snövit på huvud och hals och undersida, förövrigt grå på vingarna i olika kulörer. Torde knappt vara alldeles utfärgad.

I Lund ringde jag Carin och meddelade fyndet och demonstrerade fyndet (även) för fröken Gräns, professor Hanström, Ander, Ehnbohm m.fl. personer på inst., innan jag ettrade den. Zootis skall få den. Jag tog två mallophagarter på den, och Al Lundström talade om för mig att den var full av cestoder i tarmarna och att den dessutom hade en egendomlig "sten" i tarmen. Konstens ännu okänd. Fågeln skickades till Einfeldt. Jag väntar med noggrannare beskrivning tills jag får hit den stoppad.

När jag tog upp fågeln vid Arlöv och när jag eljes rörde vid den, hörde jag att den hade ett mycket svagt, kvidande läte, hörbart blott på någon meters avstånd. Lätet upprepades tre gånger - - -, men det är nästan omöjligt att härma det med bokstäver.

Mycket trevligt fynd!

- 30 skrattnås ytterst allmän
31 fiskmå
32 gråtrut
33 havstrut.

Kommentarer: se nästa sida.

Kommentarer till denna dag:

1. Ett utförligt protokoll. Visst handlar det till en god del om frågor som nu förefaller oviktiga, men det visar hur jag arbetade med fältornitologiska frågor, innan det fanns brukbara handböcker på det området.
2. Kommentarer om enskilda arter:
 - a) ormvråkar kan ha en m 1 m framträdande ljus fläck "vid stjärt-roten", särskilt tydligt synlig snett bakifrån och underifrån. Detta har jag känt till sedan mina unga dagar. Det är dock ingen fältkaraktär av vikt, och det är väl därför som jag veterligen aldrig sett den diskuterad i litteraturen.
 - b) den unga och rätt otypiska tornfalken har jag alltid ansett vara bergsäkert rätt bestämd, men nu kommer det för mig att det möjligen kan ha varit en aftonfalk, en art som jag då aldrig sett. Ett par veckor senare skulle jag se arten för första gången, nämligen på Rossitten i Ostpreussen.
 - c) sädgåsen är försedd med frågetecken och uttryckligen angiven som osäker. Därför borde den, enligt mina vanliga principer, inte heller ha fått något nummer. Nu i efterhand är arten omöjlig att avgöra. Det må anmärkas, att datum (15 sept.) var mycket tidigt för sädgås på 30-talet, och att grågåsen under dessa år sågs mycket sällan i S Skåne.
 - d) stormfågeln en trevlig nyhet, på 30-talet betraktad som en tillfälligt art. - Jag hade börjat intressera mig för djurarternas geografiska variation. Men ännu på ett omoget sätt! Ty om det vetenskapliga namnet alls skall användas, borde det naturligtvis skrivas binärt, alltså artnamnet Fulmarus glacialis och därmed basta. Till vilken geografisk ras fågeln hörde kunde jag ju inte avgöra, ja, jag gjorde inte ens något försök i den riktningen. - Exemplaret står ännu idag utställt på Zool. Museet.
3. Om stormfågelns "bezoar": Allan Lundström gav meddelandet att fågeln hade en egendomlig "sten" i tarmen. Men senare fick jag veta, inte av honom utan av Löwegren, att det gällde en s.k. bezoar, en klotrund bildning, så stor att den måste hindrat eller försvårat födans passage genom tarmen. Löwegren berättade också, att det fanns bezoarer av olika sammansättning. Eftersom denna bestod av tätt hopfiltade hår, kallades den en "trichobezoar". Det är tänkbart att jag själv fick se föremålet, men mitt minne därav är ytterst diffust; det kan vara en efterkonstruktion. Tydligare minns jag däremot att Löwegren sade att man inte kände till hur sådana bildningar uppkom. De var kända - sade han - från åtskilliga djurarter, bäst från bezoargeten.
4. Intressant att jag samlade Mallophager på stormfågeln. Alla av mig insamlade insekter gav jag till Entomologiska Museet. Kemner var mycket intresserad, dels av att förkovra museets samlingar, dels av parasitiska insekter överhuvudtaget: mallophager, löss, loppor etc. Det skulle vara roligt att veta om materialet ännu finnes bevarat.

GRck 1987-08-16.

S L U T

1938-09-16.

Den 16/9 kom, klar och härlig. Carin och jag reste till Skanör för att studera flyttfågelsträcket. Vi for 7,03 från Lund; på Malmö C åt jag frukost, och kl. 9,05 var vi i Skanör. Vi gick ut till hamnen, ty vi tänkte se på vadarlivet först, men då vi såg ett mycket livligt rovfågelsträck långt nere i söder över Falsterbo - över Skanör passerade däremot ej en enda rovfågel - beslöt vi att gå ner till Falsterbo fyr först och sedan gå upp över Ljungen tillbaks till Skanör. Så skedde också. Vi gick utefter stranden ner till Fyren och Ulanabben, följde sedan sydkusten ett stycke för att öster om bebyggelsen gå upp på Ljungen. Här vilade vi länge i östra brynet av tallskogen och gick sedan över Ljungen till Skanör, där vi fikade. Sedan gick vi ut på revlarna, vände åter, gick tvärs genom Skanör ut på fälten och följde Höllvikens strand till Ljunghusen, där vi gick upp på vägen och fortsatte till Höllviken. Där hann vi få oss litet mat innan tåget gick tillbaka, ungefär 19,50. Det var en lång promenad! Hela dagen det härligaste väder. Det blåste västlig vind, men ej stark; och fågelsträcket var utomordentligt. Jag fick en helt ny uppfattning om sparyhökarnas sträck, och även vråkarnas orm- var mycket intressant att studera.

Artlista:

- kråka
- stare
- x hämpling
- x grönfink
- x bofink
- x grönsiska åtskill. småflr
- x sånglärka
- x ängsfiplärka
- x trädpiplärka
- x gulärta
- () x gråärta
- x sädesärta
- kungsfågel } i tallungen etc.
- talgoxe } vid Falsterbo
- törnsångare 1 ex tallungen
- vid rastplatsen
- stenskvätta flera juv vid
- Falsterbo fyr
- rödstjärt mycket allmän
- hussvala: Carin såg 1 ex
- ladusvala allmän
- backvala tämligen allmän
- x pilgrimsfalk
- x tornfalk
- x ormvråk många hundratal
- rysk ormråk: se nedan
- under ormråk. Ej säker!
- x glada
- x sparyhök > 250
- x blåhök flera
- x ringduva 1
- x skogsduva åtskilliga
- rapphöns
- strandskata

- x större strandpipare
- x kustpipare
- x småspov ett halt ex
- x glutt 4 Höllviken
- x rödbena 1 ex över revlarna
- x kustsnäppa
- x kärrensäppa
- x enkelbeckasin
- x häger
- småskrak enstaka ex
- skedand ganska allmän
- x gräsand
- stjärtand: åtskilliga småflockar
- x bläsand
- kricka tämligen allmän
- knölsvan massvis
- x vanlig labb!
- fiskmåsar }
- skratmåsar }
- gråtrut }
- havstrut }
- allmänna

Enstaka småsångare, som jag ej lyckades bestämma, iakttogos också.

(För arter markerade med x se närmare anteckningar på följande XXXX sidor!)

FORTS

1938-09-16 forts.

Hämplingen var allmän

Grönfink sågs i Skanör

Bofink sågs i smärre sträckande flockar vid ett par tillfällen
sånglärka: rätt många ex uppskrämdes från fälten, men något sträck
iaktogs inte

ängspiplärka allmän

trädpiplärka likaså

gulärka tämligen allmän, syntes vid flera tillfällen, bl a på

kvällen på revlarna, i sällskap med sädesärka

(C) gråärka var sensationellt att få se. Det var två ungfåglar. De voro
enfärgat grå ovan, hade ljusa ytterpennor på stjärten; undersidan
verkade ej gul utan gråvit, en aning brunaktig, men undergumpen
var starkt gul, som lyste på långt håll. Någon strupfläck hade de
ej. Det var 2 ex, de gingo i sällskap med ett par sädesärkor på
en med kort gräs bevuxen äng, alldeles söder om vägen till Skanörs
hamn.

sädesärkan var allmän. Se även gulärka och gråärka.

pilgrimsfalk: 1 ex kom kl. 17,24 över Skanör i västlig riktning men
böjde av mot norr och slog ner på marken ungefär utanför kyrkan.

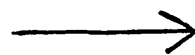
tornfalk allmän på Ljungen, både ad och juv, inalles 10 - 20 ex,
men flyttning verkade ej vara i maximum. De höllo sig på Ljungen
eller på fälten. Jag såg inget enda sträckflygande ex.

ormvråken fanns i alldeles oerhörda massor. En utomordentligt in-
tressant sträckdag! - Vi klev av tåget i Skanör kl. 9,05 och gick
ner mot söder utefter stranden. Redan omkring 9,30 såg vi att det
flög massor av vråk och sparvhök över Falsterbo mot väster, men
över Skanör syntes inte en enda rovfågel! Vi drog den slutsatsen
att ett livligt sträck just följde sydkusten och löpte ut över
havet vid Ulanabben. Så var också fallet. Vi gick ner till fyren
för att studera sträcket. Hela tiden, när vi var på väg dit, sågs
ett ytterst livligt sträck gå ut mot väster. Snart visade sig
sparvhökar: se nedan. Av ormvråk såg vi långt i öster över Ljungen
stora kretsande flockar, och nu omkring (kl.) 10 - 10,20 sågs
också långt i söder över havet massor av ormvråkar, som på stor
höjd sträckte mot SV. Skiss!!

När vi kommit till fyren, såg det till att börja med ut som om
en paus inträtt i ormvråkarnas flyttning, men kl. 11,05 kom 9 ex,
som kretsade över fyren - naturligtvis tillsammans med sparvhök -
innan de sakta seglade ut över havet. Alla vråkarna var ormvråk.

Sedan blev det åter paus i ormvråkflyttningen, men kl. 11,20
sågs en mängd ormvråkar på långt avstånd ute över havet i söder.
Jag räknade över 70. De avtecknade sig som små punkter mot molnen
och försvann i SSV. Och ormvråkar syntes sedan ideligen. När vi
rastade på Ljungen, sågs först endast enstaka ex., men kl. 12,37
kom ett ganska stort sträck på c:a 40 fåglar i gles formering över
oss mot V. De höllo sig alltså över land.

Likaså det stora jättesträcket, som uppgick till inalles c:a
360 ex. Det kom i gles formering kl. 13,30 - 13,50:

FORTS

1938-09-16 forts.

↓
Då och då blev det ett litet uppehåll, men strax efteråt syntes åter vråkar högt mot molnen i öster. Dessa vråkar ströko fram inom ett trångt bälte, begränsat ungefär av Ljungens sydstrand och en linje parallell med denna ett par hundra meter norr därom.

Bland vråkarna sågs inga extremt ljusa eller mörka ex. Den vanliga färgteckningen var den där bruna, med vingens undersida delvis ljus, särskilt ~~.....~~ åt spetssidan. Jag såg dock en del ex, som voro relativt ljusa och hade stjärten ganska röd; det var säkert rysk vråk, men med den lilla erfarenhet jag har av denna fågel vågar jag inte säga så mycket om saken. De flesta ormvråkar jag ser verka vara ganska stora och klumpiga och vanligen rent gråbruna eller mörkbruna. De göra ej alls intryck av smäckert byggda djur. -

På kvällen ända från kl. 15,30 sågs åtskilliga vråkar över Skanör på låg höjd, kretsande fram och tillbaka. Inne över Ljungen flög enstaka vråkar mot VNV då och då.

glada: en gammal fågel, med huvudet vitlysande lång väg, kom gemensamt med det stora vråktåget kl. 13,45. Relativt låg höjd, lägre än de flesta ormvråkarna, mot V.

sparvhöken var alldeles fenomenalt allmän. Redan kl. 9 - 10,30 sågs på avstånd mängder av sparvhök över Falsterbo, och när vi nalkades fyren sågs ofta dussintals sparvhökar komma nästan samtidigt (och) ofta nära varandra mot V. Ibland hade vi 15-20 (ex) inom synhåll på en gång. Nere vid fyren sågs åtskilliga sparvhökar kretsa, somliga gick högt tillsammans med ormvråkar, andra gav sig på låg höjd ut över havet mot VSV. Ideligen kom nya sparvhökar från öster, de började kretsa och tvekade tillsynes något, innan de gav sig ut över havet. Stundom kunde några stycken ge sig ut ungefär samtidigt, men några egentliga flockar såg jag nog aldrig, och sammanhållningen var ej så stark som hos ormvråken.

När vi gick utefter sydsidan vid Falsterbohus och öster därom, kom ideligen sparvhökar utefter stranden, somliga som hade varit ute över havet ett tag kom in från SO över land igen, och så kretsade de runtett tag eller fortsatte direkt mot V. Här blev fåglarna ännu allmännare. Jag räknade flera ggr till 30 ex samtidigt.

Allra intressantast var sparvhöksträcket under rasten (kl.) 13 - 14,30. Då kom de lågt strykande över Ljungen, i regel blott på 1 - 2 meters höjd. Det allra livligaste sträcket gick där vi satt. I medeltal en sparvhök i minuten! Hela tiden. De kommo ofta rakt över oss, ibland svängde de undan i sista ögonblicket och passerade några meter vid sidan. Precis bakom oss började den låga tallskogen, blott 3 - 5 meter hög. Somliga ex lyfte sig över denna, andra dök på helt låg höjd in i skogen. Andra ex följde Ljungen i skogens norra bryn.

Som slutsats kan jag säga att sparvhöksträcket var ytterst livligt hela tiden (kl.) 9,30 - 14,30; och jag vågar bestämt påstå att minst 250 - 300 sparvhökar under denna tid passerade över Ljungens sydsida och Falsterbo för att lämna landet mot VSV. Högst intressant.

blåhöken fanns i ganska stort antal. Vi såg nog 3 - 4 ungfåglar och 1 ♂ ad på kvällen uppe vid Skanörs vångar. Ett par av ungfågeln hade tydliga flyttningstendenser och ströko över mot V. Lågt.

ringduva: 1 ex vid Ljunghusen

skogsduva: åtskilliga ex på Ljungen över dungarna. Några småflockar.

1938-09-16 forts.

strandkata: dels sågs 7 ex flyga mot söder utanför Skanör kl 0920, dels sågs på e.m. på revlarna 6 ex. Alla voro juv med näbbarna svarta i spetsen

större strandpipare tämligen allmän, några dussin sedda. En liten flock på 15 ex sedd på morgonen, f.ö. enstaka

kustpipare: 1 juv på revlarna på e.m.

småspov: 1 ex vid Falsterbo fyr. Studerades länge på nära håll. Var halt på ena benet men kunde flyga normalt. Gick på gräset

gluttsnäppa: vid Höllviken på kvällen 4 ex tillsammans

rödbena: ett enda ex, det flög kl 16,00 mot NO över revlarna

kustsnäppa: 4 ex på revlarna, rätt orädda. Var i renaste vinterdräkt med gröngula ben (vita)

kärnsnäppa: inalles något hundratal. Säkert arktiska, näbb lång.

Vinterdräkt anlagd eller halvfärdig hos nästan alla enkelbeckasin: enstaka ex inne över Ljungen på kvällen

häger: kl 9,45 kom 3 ex med kurs mot SV, över Skanör. De höll nära ihopa. Senare sågs minst 19 ex på stenarna i Höllviken.

gräsand: de stora flockarna lågo långt ute i havet norr om revlarna.

bläsand: dels en flock på minst 20 ex, dels åtskilliga småflockar.

Hade ökat i antal.

vanlig labb: kl. 9,50 såg jag ett ex jaga en fiskmås ute över havet.

Labben gjorde de vildaste vändningar men övergav plötsligt måsen och strök på låg höjd över vattnet mot N. Mörka fasen. Massor av måsar, ungtrutar etc var just då uppe och flög över havet.

Kommentarer till 1938-09-16:

Ur flera synpunkter en anmärkningsvärd exkursion. Visserligen hade jag en del observationer från sträcktiden i Falsterbo även från tidigare höstar, men ~~en del~~ av dessa anteckningar har gått förlorade (bl.a. från 7 oktober 1934). Och åren 1934-37 var jag förstås ännu mera oerfaren än 1938. Dessutom är dagens anteckningar relativt utförliga. Det är faktiskt ganska riktigt att jag denna dag fick en "helt ny" uppfattning om sparvhöksträcket, och även om ormråkningarna erfor jag många intressanta ting, låt vara att jag inte förstod deras relevans förrän senare.

Beträffande artbestämningarna måste en sak genast framhållas: obsen av "gråärla" - numera försärla - är otvivelaktigt fel. Jag blev snart skeptisk på min egen bestämning och skrev kort och gott i kanten ordet "fel". Artkaraktärerna är inte bärkraftiga, och den ekologiska lokalen - ängsmark med kort gräs på Flommen, i sällskap med sädesärlor - stämmer inte alls. Otvivelaktigt var det unga gulärlor. Jag tycker mig t.o.m. minnas att stjärtarna inte var så långa som de "borde" ha varit. Bestämningen till "gråärla" (försärla) utgör ett bevis på min omogenhet och på rester av ett önsketänkande. Övriga artbestämningar absolut riktiga. Beträffande rasbestämningarna se t.ex. mitt försiktiga ordval om "rysk vråk" och om kärnsnäppa m. fl. arter. Jag hade börjat bli alltmer intresserad av frågor rörande geografiska raser (jag uppfattade redan då termen "underart" som likabetydande med "geografisk ras"; och så gör jag fortfarande).

Individantal och beteende: tydligen en utmärkt sträckdag för sparvhök. OBS att en del exemplar varit ute över havet och kom "in från sydost"! OBS också ordvalet om ormråkens sträck, som vid ett tillfälle anges som mycket koncentrerat just längs sydkusten inom en zon bara ett par hundra meter bred. Grönsiska: sträck förekom tydligen av denna utpräglade invasionsart. Röd-stjärt: OBS den rikliga förekomsten, något som upprepades gång på gång under höststräcket i gamla tider. Ringduvan hade tydligen inte börjat sträcka; motsatsen gäller för skogsduvan. Vadarna fortfarande någorlunda väl representerade, men individantalet ej stort, alltså som man kunde vänta.

Ok 1987-05-14

S L U T

1938-09-20.

Jag var inne i Malmö och pratade med Pelle Bergman och tittade på stormfågeln. För sedan till Sjölanda och gick sträckan Sjölanda - Arlöv. Fågelutbyte föga sensationellt, dock ha diverse småfåglar börjat röra på sig.

stare allmän
tofslärika 1 ex
sädesslärika allmän, bl.a. på
Arlövs stationsområde
buskskvätta 1 juv Arlöv
grå flugsnappare 1 ex Arlövs
station, mycket elegant!
blåmes flera ex Arlövs station
kungsfågel " " " "
lövsångare 2 " " "
hussvala allmän
koltrast
obestämd piplärika: 1 ex vid
Segeåns mynning. Lyfte på nära
håll med ett borrande högt
läte prrrr. Trädpip?

brushane juv > 20 ex
gluttsnäppa 1
grönben 1
drillsnäppa 1
vipa 1, skadad i högra benet
enkelbeckasin > 10 åmynningen
rörhöna flera ex
gräsand 1000-tal
kricka 1000-tal
skedand allmän!
stjärtand enstaka
sothöns 1000-tal
fiskmås några få
skrattmås flera tusen
gråtrut tusentals
havstrut många

Denna dag var bofinken talrik i Lund, och några ex av rödhake sågs vid Zool. Inst. Bofinken har börjat sträcka relativt allmänt de sista dagarna. Rödhaken har också ökat i antal.

Kommentarer till denna dag:

Vadarsträcket nästan slut, enkelbeckasinen dock fortfarande i antal, sothöns och änder och måsar talrika, allting som man kunde vänta. Observera den sparsamma förekomsten av fiskmås. -

Pelle Bergman var fil lic i zoologi och chef för naturvetenskapliga avdelningen på Malmö Museum. Han var döpt till Helge men kallades alltid Pelle. Det var en mycket kunnig och vänlig man. Stormfågeln var förstås det exemplar, som jag fångade levande vid Arlöv 15 sept. Jag hade lämnat in det till stoppning på Malmö Museum. På Zootis i Lund var Lloyd Lundström den ende som kunde stoppa upp fågel. Han och jag var goda vänner, men förmodligen var han inte tillgänglig, annars hade jag säkerligen lämnat fågeln till honom.
GRck 1987-05-15.

1938-09-21.

I Lund en svartvit flugsnappare vid Psyket, mycket orädd. Rödhake allmän.

Kommentar: "Psyket" är = Psykiatriska Kliniken, belägen helt nära Zoologiska Institutionen. GRck 1987-05-15.

1938-09-22.

I Lund på morgonen lövsångare vid Universitetet. Den sjöng också! Flockar av bofink och sånglärka mot SSV.

Jag for sedan ut till Krankesjön. Jag var ensam och gick en ganska hastig promenad: Revingeby - Krankesjön V - Krankesjön S - Silvåkra - Vombs ängar, norra delen - passerade förbi Vombs Norregård etc - till Vombsjön. Badade där. Därefter över bron (vid Vombsjöns avlopp) och fram till Harlösa. Jag gjorde en inventering av fågelbeståndet, och följande artlista framkom:

- 1 kråka
- 2 råka
- 3 kaja
- 4 skata
- 5 nötskrika flera ex
- 6 stare
- 7 hämpling sträckte över på morgonen
- 8 grönsiska: mycket allmän. Många flockar sågs; särskilt vid Kr. S for flockar över ideligen
- 9 pjodd
- 10 pilfink Silvåkra
- 11 bofink: något större sträck för- märkte jag ej, men den var påfallande allmän i Silvåkraskogen.
- 12 steglits: 3 ex på telefontråd vid Hjälmared på eftermiddagen.
- 13 sävsparven var lustig att se. Från stubbåkrarna vid Kr. NV lyfte flera ex och slog åter ned där, när jag skrämde upp dem. Det var juv. Ganska skygga. Mycket småfågel i luften då på morgonen: lärka, trädlärka, ängsfiplärka, trädfioplärka etc.
- 14 gulsparr allmän
- 15 nötväcka iakttogs flerstädes, bl.a. vid Kr. S
- 16 talgoxe
- 17 blåmes
- 18 svartmes
- 19 kungsfågel
- 20 lövsångare vid Vombs Norregård
- 21 sånglärka allmän på sträck på morgonen
- 22 flera ex överflyttande samtidigt med sånglärkorna; locklätet hördes (bl.a.) klockan 9
- 23 sädesärla flera ex
- 24 gulärla: 2 ex Kr. N.
- 25 ängsfiplärka var synnerligen allmän, sträckte i stort antal. Jämför de gamla maxima!
- 26 trädfioplärka: flera ex sträckte på morgonen kl 9 omkring.
- 27 blåhake: första gången här! Aven var det första iakttagelsen i Skåne för min del. Jag gick ut på den nya bryggan genom vassen vid Kr. sydsida. Då jag kom ända

ut till spetsen, stannade jag för att se på fåglarna i sjön. Just då lyfte blåhaken, som suttit dold djupt nere i vassen precis vid bryggspetsen. Jag hörde ett torrt läte "tret rrétett". Hur fågeln såg ut på bröstet såg jag aldrig, ty den flög snabbt iväg och kastade sig ned i en hög vass c:a 30 meter bort. Men jag fick en utomordentligt tydlig bild av stjärtens utseende med bashälften röd och spetshälften mörkt och oansenligt brungrå.

- 28 rödhake allmän
- 29 rödstjärt ytterst allmän, både ♂♂ och ♀♀.
- 30 gärdsmyg sedd vid Almen m.fl. ställen
- 31 ladusvala allmän Revingeby
- 32 hussvala flera ex Kr. sydsida
- 33 backsvala tämligen allmän vid Revingeby
- 34 gröngöling hörd i Silvåkraskogen
- 35 pilgrimsfalk: en ♀ ad kom över sjön och ängen vid Almen, just som jag kom ditner. Där låg väldigt mycket fågel: gräsänder, krickor, stjärtänder, sothöns, i vattnet, och falken gjorde snabba flyktsvingar över vattnet och försökte liksom angripa de simmande fåglarna genom att med full fart susa ned mot dem och fara på helt låg höjd över dem; härvid lyfte andflockarna och for skrämde iväg några tiotal eller högst 100 meter alldeles utefter vattenytan. Detta var ganska egendomligt att se, men de lyfte sig aldrig högre än någon decimeter över vattnet, och falken lyckades heller inte få något byte.
- 36 lärkfalken. Suveränt att skåda. 2 ex flög länge omkring i solskenet över Silvåkraskogen, gjorde de elegantaste vändningar och kommo ideligen helt nära. En brun kärrhök juv, som sedan flög bort och ersattes av en gammal av samma art, samt en ormråk

x) trädlärka!

FORTS

1938-09-22 forts.

172

- kretsade helt nära falkarna, och detta pågick mycket länge, men de togo ej någon notis om varandra.
- 37 tornfalk sedd ett par ggr, dels vid Revingeby, dels vid Kr. västsida.
- 38 stenfalk: 1 juv kom över Kr. sydsida och försvann i söder över skogen
- 39 ormvråk allmän, dock ej i större tal. Ute över Vombs ängar seglade 3 - 4 stycken, som då och då följde varandra i eleganta svängar. En slog ner i ett torrträd vid Klingvallsån.
- 40 fiskgjuse: 1 ex satt på påle i vattnet i Kr. NV. Den lyfte sedan och for mot öster över sjön just när pilgrimsfalken kom.
- 41 sparvhök: flera ex sedda
- 42 blåhök: flera juv iakttagna, därav 2 vid Kr. NV.
- 43 brun kärrhök: 3 juv sedda samtidigt vid Kr., dessutom sågs där minst en ad.
- 44 ringduva: 1 + 5 ex Vombs ängar
- 45 blåduva (=skogsduva): flock på 17 ex Vombs ängar
- 46 fasan
- 47 vigg: 3 ex i Krankesjön, ute i sjön. Enda dykand idag.
- 48 skedand: just när tåget stannade i Revingeby, kom en stor flock på > 100 ex från väster på stor höjd och passerade över trakten. Ovisst om de slog ner i Krankesjön, men troligt. Arten var (nämligen) allmän där.
- 49 gräsand: var liksom de övriga änderna allmän i Kr. västra del. Stora flockar.
- 50 kricka (ungefär) som föregående. Stora flockar vid Almen
- 51 stjärtand också (ungefär) som gräsanden. Allmän vid Almen
- 52 bläsand: i Kr. vid sydsidan utanför "öppna stranden" en flock på 9 ex varav 3 ♂♂ ad.
- 53 knölsvan: i Kr. V. 3 ad och 3 juv i Kr. S. 1 ad i Kr. O. 5 juv samt därtill 2 ad, som dock kanske redan inräknats.
- 54 häger: flera ex
- 55 vipa: kl. 9,10 kom en flock på 9 ex från väster ut över Krankesjön. En stund senare sågs 8 ex flyga mot söder. Senare en flock på 17 ex nära invid bläsandflocken.
- 56 enkelbeckasin 3 + några till, Kr.
- 57 kustpipare: 1 ex flög österut över Vombs ängar kl. 13,15, ivrigt lockande. Mycket elegant.
- 58 sothöna: 1000 i Krankesjön
- 59 rall hördes vid Kr sydsida
- 60 rörhöna: 1 ex Kr. SO.
- 61 fiskmås: 4 - 5 ad vid Vombsjön
- 62 skratmås: flock vid Krankesjön
- 63 gråtrut: 1 ad flög västerut kl. 9,05. Senare ännu något ex sett.
- 64 skäggdopping allmän i Krankesjön.

Huvudsakerna klara.

Kommentarer till denna dag:

Fullständig artlista, och alla artbestämningar riktiga. Ganska korta men koncisa uppgifter, och jag tycker att mitt slutomdöme, som kort och gott lyder "Huvudsakerna klara", är berättigat. Sådana slutomdömen brukade jag sällan skriva i gamla dagar.

Jag var mäktigt glad över blåhaken och trodde att den skulle bli sedd litet oftare i framtiden, om man letade i rätt biotop, alltså vassar och/eller täta fuktiga buskmarker. Men därav blev intet. Om jag minns rätt dröjde det flera år tills jag återsåg arten i Skåne, och då blev det i Falsterbo, 1944 tror jag det var. Att arten är sällsynt på genomflyttning i Skåne ansåg jag redan på 30-talet, och den åsikten vidhåller jag än idag. - OBS uppgiften om rödstjärt, den var tydligen mycket riklig på höststräcket över Skåne! OBS också rikedomen på fågel i Krankesjön, inte bara de vanliga änderna och sothönan, vilka sågs i stort antal eller rentav i massor, utan också vissa andra arter, som visserligen aldrig förekom i mängd men dock sågs eller hördes mycket mycket oftare än nu, t ex rall och rörhöna. GRck 1987-05-17.

Tillägg: 1938-09-23: en Tornsvala över Cleveustorp i Lund. Försvann mot SV. Blev den sista för året!

26 september - 8 oktober 1938: Tysklandsresan

Efter noggranna förberedelser hade jag kommit överens med min kollega Erik Montén på Zootis att vi skulle deltaga i en "Lehrgang" i ornitologi på Vogelwarte Rossitten i Ostpreussen. Hur vi kom att anmäla oss, har jag bara otydliga minnen av. Något prospekt om kursen kom dock till vår kännedom i god tid.

Erik Monténs fästmö, Sonja Berg von Linde, deltog i resan till Tyskland men ej i kursen. Hon var jur.stud. i Lund och hade släktingar och/eller vänner i Ostpreussen. Montén med fästmö reste ner ett par tre dagar i förväg via Hamburg. Jag reste ensam raka vägen via Trelleborg - Sassnitz till Berlin. Där träffades vi och hann se en del av staden; mera därom härnadan, efter redogörelsen för vistelsen i Ostpreussen.

Från Berlin for vi i sällskap per tåg till Königsberg/Ostpreussen. Sonja hade vänskapsband med en familj Stadie i Königsberg och en annan familj, vars namn jag glömt; men de bodde i Transsau. Beträffande exkursioner tillsammans med fröken Deta Stadie, som var särskilt nära vän med Sonja, se nedan. Jag har glömt om dessa turer företogs före eller efter kursen på Rossitten.

Erik Montén och jag färdades med tåg från Königsberg till Cranzbeek och därifrån med båt på Kurisches Haff till Rossitten.

Kursen var utmärkt trevlig; den bestod dels av föreläsningar, dels av fältobsar på sträckande och rastande fåglar, och den kom att spela en betydande roll för mitt framtida fågelskådande.

Bland föreläsarna minns jag dessvärre bara en, men det var ingen mindre än Konrad Lorenz! Han redogjorde för sina etologiska undersökningar, främst på grågås och kaja.

Bland deltagarna, eller rättare: bland de närvarande på Rossitten, minns jag därutöver nästan bara en, nämligen herr Friedrich Tischler, jurist till yrket men sedan många decennier en hängiven, ytterst kunnig och aktiv ornitolog med Ostpreussens fauna som specialitet. (Han skulle inom ett par år ge ut verket "Die Vögel Ostpreussens" i två volymer, tryckta sedan andra världskriget börjat, 1940 och -41 tror jag. I tidens fullbordan, d v s efter krigsslutet, lyckades jag köpa detta arbete, som också spelat en stor roll för min ornitologiska utbildning).

- - - -

Sonjas bekanta ägde en stor bil, en Mercedes om jag inte minns fel. och med fröken Stadie som chaufför färdades vi tre svenskar rätt vida omkring i Ostpreussen, besökte bl.a. Elbing, Marienburg, Kalthof, Succase, Cadinen, någon plats vid "Bernsteinküste", icke att förglömma Königsberg och dess gamla fina Blutgericht. Mina minnen från dessa turer är dock svaga.

Erik Montén, Sonja BvL och jag hann också med att se en hel del av Berlin: Pergamonmuseum, Zoo, Haus Vaterland. Nu i efterhand är det roligt att ha sett Berlin före kriget; men jag minns att Haus Vaterland var alltför bullrigt för mig, även om det fanns en viss rätt god stämning därinne.

- - - -

Återfärden från Rossitten via Berlin till Sassnitz - Trelleborg - Malmö - Lund företog vi tre i sällskap. Det var mitt enda besök på kontinenten före kriget.

- - - -

Av ovanstående framgår, att jag inte förde dagbok på denna resa, något som jag i efterhand har beklagat många gånger om.
GRck 1987-05-17.

1938-10-08, lördag.

På morgonen återkommo vi till Lund, trötta men storbelåtna. Jag tjänstgjorde på Entomologiska museet och lyckades hålla mig vaken ganska bra. På eftermiddagen ringde Köhler och berättade att han fått löfte att disponera sin faders bil på söndagen. Vi kom överens om en utfärd. Jag skulle avhämtas i Lund kl. 8. Så skedde även, och

1938-10-09.

i utsövt och belåtet tillstånd startade vi alltså kl. 8 på morgonen med Yddingen och Bökeberg som närmaste mål. (Viktigare arter:)

A. Vid Klågerup kl. 8,20:

livligt sträck av bofink, och en mörk ormvråk.

B. Vid Hammelns gård, Yddingen NV, ungefär kl. 8,30 - 9,15:

hämpling: mycket stora flockar; en av flockarna uppblandad med några bergfinkar.

bofink } påfallande livligt sträck,
bergfink } tusentals fåglar reste mot S och SV. Bergfinken var lika vanlig som bofinken. Se även under hämpling.

grönsiska: 5 ex kom sträckande
sånglärka sträckte mycket allmänt
trädlärka: flock på 12 ex skrämde upp från ett plöjt åkerfält; de reste mot SV.

→ järnsparv sträckte; hördes.

gårdsmyg iaktogs
taltrast flera ex, däremot ej rödvinge.
ringduva stor flock

ormvråk vanlig

sparvhök 1 ex

blåhök 1 juv

pilgrimsfalk: 1 ex på avstånd, som ett skott mot SV.

vipa: 4 ex kom från väster, flög ut över Yddingen och vände sedan mot nordost. OBS flygriktning!
gräsand allmän i sjön.

C. Vi reste sedan till Fjällfotsjöns södra sida. Stod på vägen. Här fanns:

nötskrika

grönsiskor

taltrast 4 ex

sparvhök: några ex på avstånd

duvhök: 1 ex i norr över skogen!

ormvråk: 80 ex stod mot vinden över Bökebergsskogen, seglade sedan mot SO ungefär. Egendomlig flygriktning! Busvädret började nu snart. Alla 80 exemplaren syntes samtidigt. skäggdopping i sjön.

D. Vi for sedan via Börringe till Björkesåkrasjön. Gick inte ner till sjön men såg här en utsökt vacker ormvråk. Den satt i en bokdunge och lyste lång väg. På undersidan var den helt och hållet gräddvit, ljusast på buken. Bröstet hade en svag, mycket förnäm ton av rostfärg. Ovensidan var röd, kraftigt röd; handpennorna mörkbruna. Vissa vingtäckare voro ljust gulröda.

E. Sedan Häckebergasjön. Här sågs blott några gräsänder och sothöns.

F. Fortsatte till Dörröd; här sågs

en sädesärla,

9 ormvråkar samtidigt kretsande, och kort före Dörröd kom 8 stora pipare i full fart högt över oss mot SSV. Det gick med rasande fart, och i den dåliga dagern kunde jag inte se några färger. Vågar dock med tämligen stor säkerhet anta att det var kustpipare.

Vi for så ner till Snogeholm, där vi

åt litet på slottet och sedan under-

G. sökte sjön. Även Sövdesjöns norra del fick en titt:

häger 3 juv

skäggdopping

gräsand

vigg 2 + 4 + 1 + 4 = summa 11 ex

vipa 9 ex på fältet

sävspurv

gulspurv

ängsfiolärka.

H. Och så Snogeholmssjön:

sothöns

skedand

rödake

järnsparv 1

vigg rätt mycket

sothöns

häger

} vid slottet

+ massor av

gräsand

Assmåsaviken

Däremot sågs inga skrakar och inga gäss.

Sedan blev det hopplöst regn och storm och busväder, varför vi reste hem omkring kl. 13,30.

Kommentarer till 1938-10-08 och -09: Återkomsten den 8 gäller resan till Rossitten, en särdeles innehållsrik färd, varvid jag dock tyvärr inte förde någon dagbok. Exkursionen 9 oktober visar stor sträck-aktivitet, och OBS bl.a. uppgifterna om den extremljusa ormvråken. GRck 1987-06-29.

1938-10-20.

(175)

Arlöv, stadsgränsen - skjutbanan. På morgonen. Vind stark, västlig. Solsken. Vattenstånd synnerligen högt, så att ängsmarken i stor utsträckning var alldeles översvämmad.

Redan i Arlöv sågs svartmes, flera ex. Den har varit påfallande allmän i höst, se t.ex. Melanders berättelse om sträckande svartmesar vid Krankesjön 9/10.

Sånglärka flera ex, även flockvis. Fjällvråk: 2 ex lyfte från strandängarna tillsammans och flög mot staden till.

Ute på de öar av gräs, som återstodo av den översvämmade ängsmarken, var en mängd vattenfågel samlad. Här fanns:

kustpipare 13 ex, alla utan spår av svart färg på undersidan

kärrensäppa c:a 55 - 65 ex, rasen oviss

vipa 2

gräsand mycket allmän

kricka " "

gravand 3 ex

skrattnås flera ex ad.

dvärgmåsen kom också här förbi och fortsatte rakt över mig, flygande på blott

4-5 meters höjd. Det var en utomordentligt trevlig iakttagelse. Jag såg redan på långt håll vad det var. Med sin ringa storlek, sina runda vingar och sin mjuka flykt var den lätt igenkännlig. I flykten, men däremot rakt inte i vingformen, erinrade den om en tärna.

Fågeln var ljus på ovansidan, hade övervägande vitt huvud med de vanliga dubbla sidofläckarna. Vingens undersida var ej svart utan tvärtom ljus. Det var nog en fågel med första vinterdräkten fullt utbildad, alltså c:a 4 månader gammal, men jag tycker att vingens ovansida var påfallande ljus; skulle det möjligen kunna vara en fågel i andra vinterdräkt? Mot detta talar det faktum att vingens undersida ej hade fått sin karakteristiska svarta färg. Kort sagt: vid vilken ålder erhåller fågeln ljusa vingpennor, d.v.s. den "gamla fågelns" färg på vingens ovansida? Och när bli övre täckarna ljusa? Fågeln såg ej ut som bilden i Hortling p. 899 på ovansidan! - Och vid vilken ålder erhåller fågeln de för gamla dvärgmåsar så typiska svarta undre vingtäckarna? Före andra vintern? Fågeln såg ej ut som bilden i Hortling p. 898 på undersidan av vingen!

Måsen strök i den starka vinden rakt över mig och reste sedan sakta (och) i vinglande flykt mot norr utefter stranden.

grönfink iakttagen, flera ex

ängsfiolärka allmän.

gråsiska första flocken för i höst. Passerade vid diket i stadsgränsen. Flocken var på högst 15 ex.

fiskmåsa

svan: 11 ex kom flygande från SO och nalkades för att fälla. När de voro ett par hundra meter borta, bröt ett ex ut ur flocken och fällde nära skjutbanan, ganska nära mig. Det var en sångsvan. Den hade ganska litet gult på näbben. Fågel vit.

Jag hade ju då ingen aning om att mindre sångsvanen skulle bli aktuell ett par dagar senare, varför jag inte studerade den närmare.

De andra i flocken voro emellertid gamla knölsvanar, 10 ex. De fällde längre ute. En liten stund senare kom 5 sångsvanar, varav 2 ad och 3 juv, flygande och fällde alldeles bakom knölsvanarna. Dessa 5 ex var utan tvivel vanlig sångsvan, ingen storleksskillnad märkbar. Första sångsvanarna!

stare allmän

ormvråk sträckte: 10,05 6 ex länsade i hård vind med rakare vingar än vanligt
[redacted] mot SV. Sågo stora ut.

10,15 7 exemplar till.

10,48 6 " " !!

11,15 25 " " !!

blåhök: klockan 11,15 kom även en blåhök juv jämte ormvråkarna!

fjällvråk sträckte nog också. Förutom de två (härovan) nämnda såg jag med säkerhet ett ex kl. 10,27, det flög mot söder. Dåligt ljus på de övriga, de kom inne över land.

FORTS

1938-10-20 forts.

sparvhök: 10,06 1 ex flög högt, med snabba vingslag mot SV
10,43 2 ex
10,49 1 ex

bläsand: 10 + 2 ex, ♂♂♀♀

sothöns massvis

havstrut ad

storlom högst intressant: kl 10,07 1 ex } mot väster, rakt ut över havet i
10,12 1 ex } motvinden. Höjd 50 - 60 m
10,24 1 ex }

Lomsträck har jag aldrig sett här förut.

Vidare sågs enstaka bofinkar samt åtskilliga lärkflockar sträcka mot norr i den starka vinden kl. 10,30 - 11.

Kricka stora flockar

stjärtand 1 ex

gravand ytterligare 2 + 8 juv

knipa 1 ♀

grönsiska 5 ex mot norr kl 10,47

gulspurv

kråka

enkelbeckasin

duvflock på långt avstånd inne över land.

Slutligen varfågel 1 ex ad på telefontråd vid Uppåkra station.

Mycket rikt utbyte.

Tillägg: i Lund denna dag hördes på morgonen tidigt { en gråsiskflock passera
de första domherrarna.

Kommentarer:

1. Det syns genast att dagbokförelingen avviker från den vanliga. Arterna anföras ju varken i systematisk följd eller i tidsföljd. Ordalydelsen under svanarna bevisar vidare, att anteckningarna i dagboken inte kan ha gjorts före 22 okt., eftersom jag först denna dag fick besked om mindre sångsvanen. Se följande sidor! Å andra sidan är mina anteckningar från 20 oktober noggranna och ovanligt rika på exakta tidsangivelser, varför de inte kan ha skrivits ned ur minnet i efterhand. Därför måste anteckningarna från 20 oktober ursprungligen ha gjorts på ett löst papper och senare förts in i dagboken. Sådant hände någon gång även i gamla dagar.
2. Observationerna 20 oktober är anmärkningsvärda på flera sätt. Det var tydligen, trots den starka västliga vinden, mycket sträck igång, både av rovfågel och småfågel och sannolikt även duvor och kanske annat. Starkt höststräck i hård motvind har jag upplevt många gånger, men det sker bara under vissa väderleksförhållanden.
3. Uppenbarligen var det invasion av svartmes denna höst.
4. Höstens första obsar erbjuder alltid intresse; idag gällde det bl.a. gråsiska, domherre, sångsvan och kanske andra arter,.
5. Och så dvärgmåsen. Bestämningen är absolut klar. Diskussionen om dräkten är delvis omogen, beroende på att jag var föga hemma på dräktföljder och ruggningstider etc. Men frågan om vid vilken ålder dvärgmåsaarna får sina mörka undervingar (inte svarta, strängt taget, men mörka!!), den frågan är fortfarande aktuell. De flesta handböcker ger dåligt besked eller intet alls, men jag hoppas på Glutz-Bauer-Bezzel (av vilket verk jag ännu inte sett det band som behandlar måsaarna).
6. Även storlommen bör kommenteras. Trots obsar i mer än 50 år i Skåne har jag endast ytterst sällan sett lommar på sträckflykt över Skåne. Jag har länge - länge - långt före tillkomsten av radar etc. - misstänkt att sådant sträck, i den mån det förekommer, går alltför högt för att observeras. Det faktum att tre ex sågs på sträck på denna lokal idag kan bero på att de i den starka motvinden gick extremt lågt! Alltså: lågt över land, ty de kom ju österifrån. Numera vet vi mycket mera om allt detta, men ännu vet vi nog inte hur vanligt det är att lommar sträcker över Skånes inland. GRck 1987-07-02.

1938-10-21.

177

I Lund. Härlig dag, jag arbetade på mitt föredrag om Rossitten. Jag såg idag i Lund: trädkrypare, och kl. 10,50 flög stora sånglärkflockar mot norr. Vidare

fjällvråk 1 ex } kl. 11
ormvråk 6 ex }

sädgäss: 8 ex kommo samtidigt men spridda över staden mot söder.

trädlärka: 6 ex mot norr kl.11

rödvinge allmän

sånglärka

domherre 2 ♀♀ i Zool. Inst:s trädgård.

talgoxe, blåmes, svartmes liksom rödvinge flög mot norr från Zool. Inst:s trädgård, där de rastat!! Det var intressant att åter se detta nordsträck, särskilt av mesarna. Det verkade dock mycket målmedvetet. Ett stort antal mesar hölls - jämte rödvingarna - i grandungen i Zootis' trädgård, lyfte sedan och flög mot norr.

På kvällen Zoologiska Föreningen.

1. Föreningsangelägenheter
2. G.R. Föredrag om Ett besök på Vogelwarte Rossitten, Kurische Nehrung.
3. Berlin: om Mesoplodon bidens
4. Hanström: om Charles Anderson, afrikaforskaren.

Kommentarer:

- ↓
- a) Fågellivet: mest anmärkningsvärt är förstas att så många småfåglar sträckte mot norr. Observera också att detsamma skedde igår, 20 oktober 1938. Jag använder med avsikt ordet "sträckte", ty jag tror verkligen, att fåglarnas beteende bör kallas sträck eller sträckflykt, alltså inte bara förflyttning (som inte är lika tydande med sträck!). Sträck i oktober i ungefär nordlig riktning i stället för den normala riktningen, som för de flesta arter är SV, VSV eller ungefär V, kan ha samband med vindriktningen, kanske (eller troligen) även med andra faktorer. Men eftersom vindriktningen inte är angiven avstår jag från närmare diskussion. Det skall dock sägas, att vissa fåglar, närmast ejder och några andra andfåglar, och kanske lommar m.fl., kan flytta norrut genom Öresund på hösten, låt vara att detta (och alkor) fenomen inte är lika välkänt som ejdrarnas ~~sträck~~ sträck SÖDERUT genom Sundet i april.
- b) Zoologiska Föreningens sammanträde. Jag höll alltså föredrag om mitt besök på Rossitten i Ostpreussen, en resa som kom att spela stor roll för mitt fortsatta arbete. Punkt 3 innebär, att konservatorn på Zootis, Herved Berlin, talade om ett (eller flera?) fynd av Mesoplodon bidens, Sowerbys näbbval. Konservator var dåvarande titel på den som förestod Zoologiska Museet, varvid skall märkas, att Entomologiska Museet inte föll under honom utan under chefen för Entomologiska Avdelningen, doktor N.A. Kemner. Jag var e.o. amanuens på Entomologiska Avdelningen och hade alltså Kemner till chef. - Hanström, institutionens chef, hade bl.a. ett starkt intresse för zoologiska forskningsresor och -resenärer. Han översatte en bok om Charles John Anderson, en bok skriven av en engelsman. Och Hanström tycks ha varit särskilt fängslad av Charles Andersons levnadsöde, vilket ju också är nog så dramatiskt.

I ett senare skede i livet, på 50-talet, fick jag i Sydafrika höra mycket om Charles Anderson. Han efterlämnade tydligen arvingar därnere, ty jag minns att där utdelades ett stipendium, som sades vara instiftat av en son eller sonson till honom.

GRck 1987-07-03.

1938-10-22.

Samling till jättejakten. Jag tjänstgjorde kl. 9 - 12,30. Kemner inte hemma. Sedan var det ~~men~~ att göra sig i ordning. Vi tänkte taga buss, men det befanns vara lika bra att samsas om en hyrbil. Vi hade ju mycket bagage. Löwis med fru, Carin, Härstedt, Arne Klementsson och jag reste ut med bil och kom redan ~~kl. 15~~ ungefär kl. 15 till Sjöbo. På eftermiddagen reste vi ner till Sövdefurett och tittade på gässen. Pelle Swanberg med fru kom farande här. - På kvällen sågs: massvis med sädgäss sträcka till sjön, bläsgäss hördes i två flockar, vidare gräsand allmän, kricka likaså, samt stora granna flockar av bläsand.

Jättemiddagen med det vanliga gänget: Tant Gunhild, Tutte, Mätte, Härstedt, Löwis med fru, Swanberg med fru, Kjellin med fru, Folke Andersson, Bergengren, Klementsson, Sylve Gyllander, Karin Larsson, Carin Eklundh; dessutom var C.T. Holmström närvarande. Aftonen mycket trevlig, men de alltför talrika filmföreläsningarna tyckte jag splittrade kvällen något. Det blev ganska sent, innan vi lade oss. Arne och jag, Carin och Karin bodde på Lillås.

Kommentarer se nedan.

1938-10-23.

Upp kl. 7. Jakten började i Sövde, där en del kaniner och en hare sköts. Sedan fortsatte den i Oran, där det blev ytterligare kaniner före lunch. Efter den förträffliga lunchen sämre utbyte; Löwis sköt en hare, och Mätte och ett par andra fick var sin morkulla. Summa 47 vilt.

Ornitologiskt utbyte:

Sövde på morgonen:

sädgäss flög litet överallt,
havstrut 1 ad,
fjällvråk minst 4 samtidigt,
änder,
hägrar etc,
kungsfågel,.

I Oran:

två varfåglar samtidigt flög över en glänta,
enstaka ormvråkar,
morkullorna: inalles 3 skjutna, dessutom
såg jag en uppskrämd flyga förbi utan
att bli skjuten. Inalles lär minst 7
morkullor iakttagits inkl. de skjutna,
för övrigt nötskrika allmän,
ringduva några ex.

På kvällen utmärkt stämning. Vi reste hem relativt tidigt. Mätte körde om Lund med oss. Där kl. 24.

Kommentarer till 22 och 23 oktober 1938:

Jag tror att alla ovannämnda personer redan presenterats. De (och ett fåtal andra personer, icke närvarande) utgjorde ~~en~~ tillsammans en högst exklusiv sammanslutning, kallad Jättarna eller Jättekлубben. Medlemmarna samlades en gång om året ~~i~~ i det Nordgavistska hemmet, en stor villa benämnd Stenänga och belägen i utkanten av Sjöbo. Här avåts på kvällen en stor galamiddag, Jättemiddagen; där- efter vidtog en angenäm samvaro. Stenänga var rymligt förvisso, men alla gäster fick inte plats där på natten; därför fick några följa med Folke Andersson till hans föräldrahem Lillås, beläget bara någon kilometer bort.

Följande morgon måste alla upp tidigt. Nu - dock först efter en god frukost - blev det Jättejakt. Gunnar och Mårten Nordqvist och kanske även några andra deltagare arrenderade jakten bl.a. vid Sövde och uppe i Oran = Sjöbo Ora. Alla deltog häri, dock ej nödvändigtvis som jägare. Självt jagade jag inte, inte heller Pelle Swanberg; och av damerna var det bara Carin Eklundh som bar bössa och jagade. Vi som inte jagade brukade fungera som klappare när det behövdes, men det var också tillåtet att deltaga helt passivt, stå bredvid någon skytt eller eljest på någon säker plats. - Efter Jättejakten blev det, åtminstone de flesta år, ännu en middag på Stenänga, av samma utsökta kvalitet som dagen innan.

Folke Andersson tog sig senare namnet Lillås, efter fädernegården.

Gunnar, eller eventuellt Gunnar och Mårten (Mätte), ledde jakten med mycket fast hand. - Jättarnas möte på Stenänga var - utan skymt av tvekan - en av årets absoluta höjdpunkter. GRck 1987-07-21.

1938-10-25.

Utfärd till Krankesjön och Vomb med Yngve Melander. Vi gick följande tur: Revingehed - Fönesjön - Fönedungen - Ålabäcks utlopp - Krankesjöns västsida - Almen - sydsidan - "nya bryggan". Här tog vi en båt och rodde ut, rätt långt åt norr och nordväst, sedan tillbaks. Gick vidare via sydosthörnet upp till Harlösa, där vi fikade grundligt. Sedan gick vi ner till Vombsjöns nordvästhörn - utefter västsidan - Bys sjö - Heljesjön - runt densamma ett helt varv - upp till Vombs by. Tog sedan bil till Harlösa och tåg därifrån 17,10 hem till Lund.

Arter: (ordningsföljd ej den vanliga):

kråka mycket allmän, Revinge, Fönesjön osv.

råka

kaja

skata

nötskrika: hördes upprepade ggr; allmän stare: kl 11,10 kom en flock på c:a 40 ex utefter Krankesjöns sydsida mot väster, tämligen högt. Dessutom 6 ex på staketet vid Krankesjön NV.

grönfink

grönsiska flög över Krankesjön under roddturen

hämpling iakttagen vid Revinge

domherre vid Fönesjön, och hördes ofta vid Krankesjöns västsida, sydsida etc. bofink ?

gulsparv Krankemossen

sävsparv: rätt många ex. Kr. nordsida

sånglärka: vid Kr. nordsida massor på fälten

ängsplärka enstaka ex vid Kr.

talgoxe Föneskogen etc

svartmes " "

blåmes " "

entita " "

tofsmes: 2 ex i tallskogen vid Almen.

Trevliga.

kungsfågel allmän Revingehed etc

varfågel: 1 ex i en björktopp i Krankemossen. Mycket rent färgad = ad.

gransångaren: 1 ex hoppade omkring i gårdesgården och de stora pilarna vid Fiskar Bergströms. Nära håll. Föga grön. Trevligt.

snöskata: enstaka ex Krankemossen

rödvingetrast: flera ex över fälten neråt Almen, där de svarta kaninerna bruka hålla till

koltrast Krankesjöns sydsida rödhake ?

gårdsmyg iakttagen flera ggr under dagen gröngöling skrek i Silvåkraskogen

större hackspett: det tydliga ropet "tjick" hördes flera ggr i Silvåkraskogen, men vi fick ej syn på fågeln

mindre hackspett: 1 ex vid Krankesjöns nordsida. Kom flygande alldeles förbi. Ropade det trevliga tjtjtjtjtjtjtj...

spilkråka hördes på avstånd i Vombs Fure kattuggla: 1 ex i Föneskogen, omgiven av vilt skrikande nötskrikor och koltrastar.

ormvråk: några få ex Kr.

fjällvråk: 4 ex samtidigt vid Kr. västsida i björktopparna. Ståttligt att skåda. 2 ex ljusa, sällsynt vackra, 2 ex mörkare.

blå kärrhök: flera ex Krankesjön. Vid ett tillfälle 3 samtidigt; ingen ♂ ad., troligen ♀ ad och 2 juv.

sparvhök: 1 ex över Krankesjön mot S under roddturen.

havsörn: 1 ad satt på slätten nedanför Silvåkra slott. Stor som tusan; flög ut över sjön och skrämde upp massor av änder. Den försvann i NO. Ett annat ex ad sågs samtidigt av Melander över Silvåkra by

häger: flera ex

sädgås: några hundratal vid Stora Ladan etc.

Under roddturen och i Krankesjön för övrigt, exempelvis vid Almen, sågs mycket änder och svan:

gräsand allmän, även Heljesjön

kricka ej i Krankesjön men några ex i Vombsjön och en hel flock i Heljesjön.

stjärtand: 4 ex Almen

bläsand: 10 ex Fönesjön och hel flock i Heljesjön

skedand: en ♂ i Krankesjön S

brunand: mycket allmän, flera hundra under roddturen; även (sedd i) Heljesjön.

vigg likaså, ännu allmännare, även (sedd i) Heljesjön

knipa: i Krankesjön och Heljesjön sågs några par vardera

storskrak: i Krankesjön SO 6 ex varav 3 ♂

salskrak: utanför Almen 4 ex varav 1 ♂ och 3 andra

mindre sångsvan 2 ad
knölsvan 16 ad + 12 juv } se följande sida!

sångsvan 5 ad

skäggdopping Kr: ej så många

ringduva 5 ex över Heljesjön på e.m.

vipa: 1 ex över Fönesjön mot S

enkelbeckasin: 1 ex över Krankemossen, men vid Heljesjön tjogetals i flock!!!

skrattnås: 2 ex Fönesjön, och i Krankesjön drygt 25 ex, ad och juv

fiskmås Krankesjön 2 ad och några juv

gråtrut 1 ad Krankesjön

havstrut 1 ad "

sothöns urvanlig, 1000-tal.

1938-10-25 forts.

Detta var mitt första besök vid Krankesjön efter återkomsten från resan till Rossitten 8 oktober. Tiden därefter ~~har~~ har jag haft mycket annat att göra: dagarna 15 - 18 oktober var jag i Stockholm, och så har det varit det nu lyckligen överståndna föredraget. Men nu hade det tillkommit ett särskilt skäl att besöka Krankesjötrakten snarast möjligt.

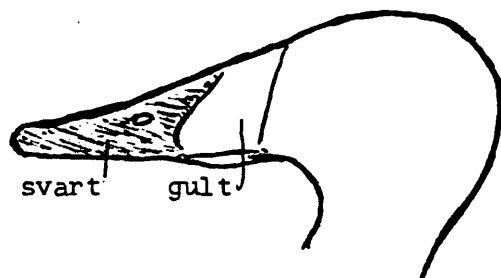
Pelle Swanberg och jag hade förstått mycket att tala om när vi träffades på jättejakten 22-23 oktober. Det var glädjande att konstatera att vi hade ungefär samma åsikt när det gäller naturskyddsfrågor. Swanberg lämnade dessutom ett överraskande meddelande: när han på lördagens eftermiddag (22 oktober) passerade Heljesjön vid Vombs by, hade där legat en mindre sångsvan, *C. bewickii bewickii*. Han har haft turen att se arten förut, både i Kävsjön - en hel flock - och i Hornborgasjön, och han hade redan på avstånd fått misstankar att inte "allt stod rätt till" när han såg svanen i Heljesjön. Och på närmare håll bekräftades hans förmodan. Det gula på näbben nådde ej på långt när ut till mitten!

Naturligtvis ville jag gärna se arten. Jag hade aldrig sett den, och jag hade mycket liten föreställning om hur den skulle se ut. Alltså reste Melander och jag ut på morgonen 25/10. (Artlista se föregående sida!). I Krankesjön, som vi genom-sökte noggrant, även med hjälp av båt, var knölsvanen allmän, vi iakttog 16 ad och 12 juv. Och fem gamla praktfulla sångsvanar med synnerligen mycket gult på näbben låg också ute i sjön. Men någon mindre sångsvan sågs ej. I Heljesjön låg emellertid två vita svanar alldeles vid stranden. Vi smög på dem. Små voro de, det är sant, och när vi studerat dem i timtal och gått runt sjön för att få se dem riktigt noga, så hade vi också sett utbredningen av det gula på näbben. Fåglarna voro mindre sångsvanar. Näbbens teckning från sidan var som följer:

Framifrån syntes att åtminstone den ena hade gult över hela näbbbasen.

Nu efteråt, när intrycket ~~har~~ av fåglarna börjar mogna, så inser jag:

- (1) att jag har mycket att lära om svanarna ännu,
- (2) att mindre sångsvanens storlek nog går att se om man har andra sångsvanar som jämförelsematerial ute i fältet, men att det för en otränad är mycket svårt att se storleksskillnaden när endast ena arten syns,
- (3) att mindre sångsvanens hals är relativt kortare än hos vanlig sångsvan,
- (4) att näbben måste man se ~~tydligt~~ tydligt för att avgöra saken, åtminstone så länge man är otränad. Färgfördelningen av svart och gult är dock utslagsgivande!
- (5) Som slutomdöme: det var betydligt svårare än jag trott att i fält se artskillnaderna. Något väsentligt olika intryck av de båda arterna får man nog ej förrän man är tränad på saken.

Kommentarer till denna dag:

A. Artlistan utom svanarna. Gott utbyte tycker jag. Rikedomen på andfågel stor, som så ofta var fallet under 30-talet (och senare). Alla artbestämningar riktiga. Åldersbestämningen av varfågel dock alltför flyktig för att godkännas. Dessutom syns det av artlistans uppställning att den har tillkommit i hast. Två vanliga arter, nämligen bofink och rödhake, är försedda med frågetecken, vilket är ovanligt. Beror kanske på att de inte antecknades men att jag, när jag i efterhand gjorde upp artförteckningen, tyckte mig minnas att de blivit iakttagna. Kanske också idag relativt ringa intresse för småfågel eftersom vi var "på jakt" efter en speciell art.

FORTS

Kommentarer till denna dag, forts.

B. Svanarna, speciellt mindre sångsvan. När jag skriver denna kommentar, är det snart 49 år sedan iakttagelsen gjordes. Redan på 40-talet, när min fälterfarenhet efter säsongerna i Falsterbo hade ökat mycket starkt, började jag betvivla artbestämningen av mindre sångsvan. Näbbens form på skissen stämmer inte bra med bewickii; detta är dock mindre viktigt eftersom jag alltid varit dålig tecknare. Men utbredningen av det gula på näbben föreföll mig också vara för stor för bewickii; och trots de goda obs-möjligheterna kunde jag inte se att fåglarna var mindre än vanliga sångsvanar, något som ju också tydligt utsäges i mina kommentarer vid obs-tillfället. Därför underkände jag min ursprungliga bestämning. På de sista tre - fyra åren har jag återigen tänkt över saken och gått igenom litteratur rätt noga, bl.a. Bauer och Glutz: Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 2, 1968. Jag finner nu en del skäl för bestämningen till bewickii, men säker är jag inte. -

Observera det stora antalet knölsvanar, och de fem sångsvanarna ad. Alla dessa svanar sågs i Krankesjön, som vi undersökte mycket grundligt.

C. Observera de svarta kaninerna, nämnda snarast i förbigående under rödvingetrast! Vid denna tid var Krankesjöns sydstrand öppen hela vägen från Almen mot sydost. Här var betesmark, med kort gräs och en hel del lågväxta björnbärsbuskar och en del andra buskar. Strandzonen var öppen till c 75 - 150 meters bredd (detta är en skattad siffra). Nedanför Silvåkra slott var det öppna området kanske dubbelt så brett (se ordalydelse under havsörn), men själva byggnaden låg inne i skogen och syntes ej från stranden. På det öppna området, som i sina torra delar var sandigt, förekom kaniner allmänt eller rättare sagt ymnigt; ofta räknade jag 50 - 100 ex samtidigt inom synhåll när jag kom fram utan att ha stört dem. Bland alla normalfärgade exemplar såg jag ibland ett eller två kolsvarta ex. Detta hände visserligen inte särskilt ofta, men det blev dock inalles många gånger på 30-talet.

Dessa kommentarer skrivna 1987-07-15. GRck.

1938-10-30.

Jag reste ner till Malmö Hamn och Sjölunda på morgonen ganska tidigt. Gick från Malmö C ner till hamnen, bassängerna utanför frihamnen etc., sedan ut till Arlövs station på kustvägen. Väder grått men inte regn och inte blåst. Fågel:

A. Malmö hamn

tofslärkan var allmän i Malmö på gatorna i hamnområdet, 6 - 7 ex (sågs) samtidigt, sedan ytterligare flera ex ute på kolupplaget: de presterade ett nytt läte, ett melodiskt krrrui, kruikrrrui, helt olikt det vanliga dydydrä. R-ljudet hårt, rullande!

sånglärka: 11 ex drog över mot NO kl 9,30.

sävsparv 2 ex på frihamsstaketet!

blåmes 1 " " "

talgoxe 1 " " "

grönfink några ex på "

snösparv: 2 ex flög lockande över mot V. Första för i höst.

sothöns: 1000-tals

vigg: några hundra

bergand: ungefär lika talrik som föregående, (men) närmast frihamnen talrikare. Trevligt!!

gräsand: 1000-tal

stjärtand: ♂

knipa: jämnt 20 ex, ♂♂, flög mot V kl 9,50.

skrattnås 1000-tals ad

fisknås 100-tals ad

gråtrut 100-tals ad + juv

havstrut 100-tals ad + juv. OBS!

havstrut synnerligen allmän!

skäggdopping 1 ex

brunand: 6 + 6 (ex) kom flygande

över hamnområdet, nya bassängen

stare: liten flock 8 ex.

järnsparv 1 ex

hämpling enstaka

pilfink

ängsplärka enstaka

B. Utåt Arlöy, från avstjälpningsplatsens bortre ände

kricka: först några få ex, sedan flera hundra i flock vid åmynningen, helt öppet.

gräsand massor

stjärtand: 1 ♂ ad (i) praktdräkt, men stjärt ej helt utvuxen

skedand: 1 ♂ (i) nästan ren praktdräkt.

gråtrut några hundra

vipa: 1 ex, mycket orolig, flög skrikande omkring i stora oregelbundna rundor i kastande flykt. Dräkten verkade blek på ryggen, blekare än utåt vingarna.

Juv?

rörhöns flera ex

rödhake sjungande

skata

kaja

kråka

Kommentarer:

Som vanligt kan konstateras, att lokalen var mycket rik på fågel, främst naturligtvis änder och måsar. Men ~~en del~~ vissa arter, även av andra grupper, är av betydande intresse:

tofslärkan förekom tydligen i avsevärt antal

snösparven: en tidig observation; men arten var vid denna tid regelbunden och inte sällsynt vintergäst i Skåne, främst på strandängar men även inne i landet

→ bergand: observera antalet! Naturligtvis kunde man önskat ännu noggrannare siffror på denna och andra änder; men även den approximativa siffran, som den står, ger klart besked om hur allmän arten kunde vara vid denna tid. Dessutom, skulle jag tro, är det en ovanligt hög siffra så tidigt på hösten.

skrattnås: mycket hög siffra så sent på säsongen (skulle jag tro; har ej gjort närmare undersökning).

havstrut: synnerligen hög siffra.

GRck 1987-07-15.

- 1938-10-10 reste jag in till Malmö på eftermiddagen. Carin var med. Vi gick upp till Jörjes, där jag lämnade mina films från Tyskland till framkallning. Sedan gick vi ner till hamnen och vidare utefter stranden till Sjölund och Arlöv. Vi tittade på en del växter och på fågellivet, som dock ej erbjöd så mycket av intresse:
tofslärka, mycket kricka; gräsänder också mycket allmänna, skedand några. 4 brushanar ♂♂ var det trevligaste. En ensam vipa.
- 10-10 t.o.m. -10-20: koltrast mycket allmän i Lund, ofta dessutom mycket orolig, skrek och levde på olika ställen i staden 10-20 okt.
- 10-11: i Botanicum på morgonen var rödvingetrasten mycket allmän. Järnsparv sträckte över.
- 10-18, -10-19, -10-21 och -10-29 med flera kvällar: "rödvingetrastar flyttade över ofta under nätterna, t.ex. natten till 18, 19, 21, 29 okt. m. fl. kvällar".
- 10-20: sädgäss flyttade över natten till 20 oktober. Stora flockar. Se ock nedan.
- 10-19: en runda i Botanicum. Utöver rödhakar, som varit allmänna sista tiden, rödvingetrastar i massor samt mesar och "det vanliga" sågs bara tre intressanta saker:
svarthätta 2 ex, ♂ och ♀, i köksträdgården. Mycket trevligt!
taltrast ett ensamt ex också i " " .
Några ladusvalor.
- 10-20: se härovan om sädgäss. Se dessutom särskilt protokoll över exkursion till Arlöv.
- 10-21 } se dels notis härovan, dels särskilda anteckningar, dels även sidan
-10-22 } med anteckningar över observationer som gjorts av mina kolleger.
-10-23 }
- 10-24 gick jag en runda utom Pålsjö och avstjälpningsplatsen. Här fanns en ganska stor flock bofink med åtskilliga bergfinkar i.
- 10-25: se särskilt protokoll över utfärd till Krankesjöområdet
- 10-27: en järnsparv i Lund i örtvegetation. Lät flera ggr höra det höga vissellätet
- 10-29: se notis härovan om -10-18 och följande kvällar.
- 10-30: se särskilt protokoll över utfärd till Malmö hamn och Sjölund.

Kommentarer:

1. Jörjes var en fotofirma i Malmö, där jag lät framkalla och kopiera mina flesta bilder. Jag hade fått kontakt med firman genom Gunnar och Mårten Nordqvist, som också var flitiga amatörfotografer. Senare övergick jag till Mattssons i Lund, sannolikt på grund av att Jörjes upphörde.
2. Järnsparvens mjuka, melodiska flyttningssläte "som en liten silverklocka" lärde jag mig på kursen på Rossitten, från vilken jag just kommit hem den 8 oktober. Alltsedan dess har jag hört det mycket ofta på höstarna. Första referensen till detta läte i Sverige: se anteckningarna från Folke Köhlers och min färd till Bökeberg etc. 1938-10-09, sidan 174.
Järnsparvens "höga visselläte", omnämnt härovan under 27 oktober, hörs mindre ofta, men det var bekant för mig sedan ett par år, kanske längre.
GRck 1987-06-30.

Iakttagelser gjorda av andra ornitologer oktober 1938:1938-10-09.

Samma dag som Folke Köhler och jag gjorde en rundtur (se särskilt protokoll!) hade Melander, Swartling, Eva Hansen m.fl. varit ~~varit~~ vid Krankesjön och sett bland annat:

2 kungsörnar, fjällvråk, mycket rödvingetrast; mycket svartmes, även sträckande!!, starkt bofinksträck etc.

1938-10-16, söndag.

Eva Hansen var nere vid Sövde och Frihult söndagen 16 okt. Iakttog (bl.a.): kungsfiskare i Klingvallsåns utlopp ur Sövdesjön!

sädgäss i otroliga massor ankommo och samlade sig vid Frihult just denna dag. Hela dagen lär sädgässen ha kommit norrifrån. Enligt bestämda uppgifter från Eva Hansen måste gåsantalet vid Frihult räknas i 10000-tal. Observeras bör särskilt, att hon var med på exkursionen den 27/10 förra året tillsammans med Gunnar Nordqvist, Erik Montén och mig, då vi såg inalles 5-6000 gäss. Hon påstod bestämt, att gässen voro mer än dubbelt så många nu nere vid Frihult. Hela den stora ängsmarken hade varit fylld av gäss. Den 16/10 alltså ett mycket viktigt datum! *ifr Tischler!*

1938-10-23, söndag.

Köhler m.fl. var nere vid Skanör på söndagen 23/10. Han såg bland annat: havsörn: 1 ex kom från väster in över Knösen.

Dessutom ett förvånande stort antal vadare:

trana 2
storspov 3
myrspov 1

kärnsnäppa stora flockar
kustpipare många
strandskata

Dessutom sträckte sädgäss över mot S.

Närmare upplysningar önskvärda.

Kommentarer till dessa tre exkursioner:

1. Exk. 1938-10-09: tydligen var starkt småfågelsträck att se även här, liksom Köhler och jag hade vid Bökeberg etc.
2. Eva Hansens obsar 1938-10-16 är av extra stort intresse. Det är sällan man får en så entydig rapport om mass-ankomst av sädgäss. Än mer: precis samma dag, 16 oktober 1938, ankom och/eller passerade massor av sädgäss vid olika platser i dåvarande Ostpreussen! Se Tischler: Die Vögel Ostpreussens und seiner Nachbargebiete, 2. Teilband, Ost-Europa Verlag, Königsberg (Pr.) und Berlin W. 62, 1941, sidorna 806 - 812, speciellt sid. 811. - Denna litteraturkälla, som publicerades 1941 och blev känd för mig först efter 1945, har överhuvudtaget varit mycket sannolikt givande när man vill sätta fåglarnas höststräck över södra Sverige i ett större sammanhang.
3. Även Köhlers obsar 1938-10-23 är av intresse. På 30-talet hade man inte klart för sig att enstaka exemplar av många vadare m l m regelbundet stannar kvar i Sverige långt in på senhösten (förutom de arter som regelbundet gör så i betydande antal, exempelvis vipa, kärnsnäppa, i viss mån enkelbeckasin och morkulla etc).
4. Det framgår genast att jag aldrig fått några fullständiga artlistor från mina kolleger från dessa exkursioner. Men vid samtal har jag fått höra det viktigaste. Jag trodde på 30-talet att dessa kolleger skulle publicera sina obsar så småningom, även om jag visste att de rätt ofta slarvade med att anteckna vad de sett. Men det blev nästan intet av deras eventuella planer på publicering. GRck 1987-06-29.

1938-11-04.

Det var vackert väder på morgonen, varför jag kl. 8,11 reste till Holmeja. Redan vid 9,30-tiden började emellertid ett regn, som sedan höll på oavbrutet; det blev igenmulet, mycket mörkt och ogemytligt. (Men jag gick en runda.) Väg: Holmeja - Yddingens nordända, Hammelns gård - utefter Yddingens NV del ner till det stora agbeståndet, som var mycket kraftigt. Därefter en runda inigenom bokskogen, där utbytet dock var mycket klen; åter upp till Yddingens nordspets och sedan hela ostsidan utefter stranden ner till Bökeberg - upp förbi restauranten - till Fjällfotasjön. Här ett hastigt men kortvarigt uppklärnande. Sedan upp till Holmeja. Tåg tillbaka ungefär kl. 14.

Inget fågelsträck iaktogs under dagen. Även i övrigt var fågelfaunan fattig, men det var roligt i alla fall att se det lilla som fanns.

nötskrika allmän
steglits: ett ex Hammelns, lyfte ensamt
och flög mot söder högt och långt,
lockade ivrigt
bofink ej i större antal
gulsparv
sånglärka några ex på fältet vid
Carl XII:s ek
nötväcka Yddingens västsida
talgoxe
blåmes
entita
svartmes, som vanligt allmän
kungsfågel allmän
järnsparv hördes upprepade ggr locka
i betstycket vid gården som jag
tror heter Yddinge gård
koltrast
taltrast hördes locka i buskaget vid
Yddingens östsida. Säker!

ladusvala!! 1 ex flög omkring över
Yddinge gård. Juv. Flög över byggnaderna och ut över fälten i regnet
fjällvråk 1 ex över fälten Yddingen NV.
ormvråk flera ex rastande
sparvhök
blåhök: vid Fjällfotasjön under uppehålls-
vädret sågs samtidigt 3 ex varav 2 ♂
ad och en ♀, som var ljus, säkert en
ad också den. Praktfullt.
ringduva några smärre flockar
fasan
sothöns i Fjällfotasjön
häger åtskilliga
storskrak: en grann flock i Fjällfota-
sjön på 20 ex varav dock blott få ♂.
gräsand allmän Yddingen
sädgås: några få ex samt ett par, som
ej ville lämna sjön. Därtill fann jag
ett nydött ex.

Kommentarer:

Mycket klen utbyte, och dessutom framgår det av anteckningarna, att dessa gjorts slarvigt och ej omedelbart efter hemkomsten. Hammelns gård, numera stavat Hammelen på de kartor jag har tillgängliga, ligger fortfarande nära Yddingens nordända. Yddinge är på kartorna namnet på de hus, som också ligger nära sjön Yddingens nordspets men öster om Hammelen. Carl XII:s ek var en stor, död men kvarstående ek en kort sträcka från Hammelns gård. Runt den döda eken stod fyra yngre ekar. En minnestavla fanns på platsen, men texten minns jag ej. På senare år har jag inte kommit förbi platsen, tror mig dock ha sett att även en eller flera, eller kanske alla, av de yngre ekarna är borta.
GRck 1987-07-15.

1938-11-16.

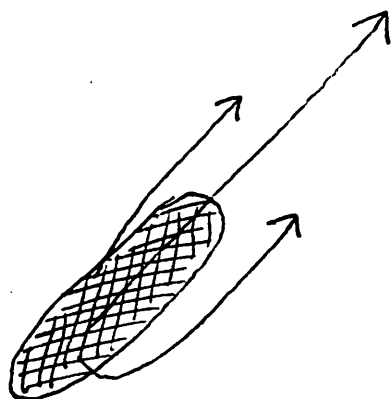
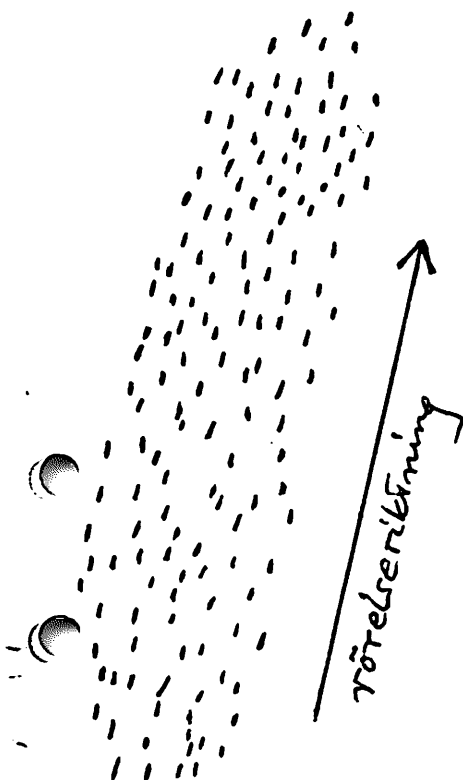
Den 16/11 gjorde Melander och jag en utfärd. Gick Sövdeborg stn - Snogeholms-sjön - Snogeholms slott - Sövdesjön S - Frihult - sjöns västsida - Åmans bro - Sövde by - i mörkret upp till Sjöbo. Bra dag ehuru inga sensationer.

- 1 kråka
- 2 skata
- 3 nötskrika allmän vid Snogeholmssjön i skogen, hela flockar!
- 4 stare: 4 ex på västsidan (av Sövdesjön, de flög) mot söder på eftermiddagen; dessutom skrämde c:a 40 ex upp ur vassen i Sövdesjön NV på kvällen. Rätt lustigt.
- 5 domherre enstaka ex under dagen
- 6 grönfink: 12 ex på kalmarken mellan sjöarna. Ad et juv. Lyfte från ett fält, slog till i en björk
- 7 bofink: liten flock på 7-8 öar vid Sövdesjön S; de flög mot väster
- 8 sånglärka: ett ex mot väster vid Sövdesjöns S sida!
- 9 trädkryppare sågs flera ggr i skogarna vid Snogeholmssjön NV, vid slottet etc etc.
- 10 nötväcka: likaså, påfallande allmän
- 11 talgoxe allmän
- 12 blåmes iakttagen flerstädes
- 13 svartmes allmän
- 14 entita: flera ex vid Snogeholmssjön NV
- 15 kungsfågel allmän vid " NV etc
- 16 snöskata: flock på c:a 15 ex i skogs-gläntan vid Snogeholmssjön NV
- 17 rödvinge: inne i bokskogen i kronorna flock på 8-10 ex
- 18 koltrast
- 19 gärdsmyg flera gånger
- 20 större hackspett: 1 ♀ Sövdeborg på morgonen
- 21 gröngöling sågs flera gånger
- 22 ormråk: blott 1 ex, eller kanske 2, sågs. Det satt på en staketstolpe vid Frihult
- 23 havsörn. Vid en noggrann undersökning av Snogeholmssjöns ostsida befanns det att en ung havsörn satt i trädtopp där. Den satt länge stilla, men när den väldiga storskrakflocken (se nedan) kom fram på vattnet nedanför, lyfte den och seglade ut över denna flock. Skrakarna togo dock föga notis om den, märkvärdigt nog. När den gjorde ett försök att fånga en skrak, dök blott just de ex, som befunno sig alldeles under örnen. Örnen slog sedan ned på ett stort stenblock vid en av de små holmarna. En kråka kom och satte sig där också, och satt sedan och tittade på den mäktiga.

Från Snogeholms gårdsplan kikade vi (senare) ner i Assmåsaviken. Här låg rätt mycket fågel; och en havsörn, gammal vitstjärtad sak, flög oupphörligen över vattnet. Gång på gång hejdade den sig i flykten över en viss punkt och försökte fånga en stor fågel, som låg här i vattnet. Det var en skadad gås. Fångstförsöken misslyckades emellertid, ty var gång örnen kom, slog gåsen med vingarna, och örnen vågade sig inte ner. Plötsligt kom den unge havsörnen också. Den var mycket större än den gamla, säkert var det 3 ad och 2 juv. De flög länge tillsammans här, än över vattnet, än över en hage med några hästar. Ibland satte de sig i en stor ek på sydsidan av viken; slutligen slog de till i ett par grantoppar på norra sidan (av viken). Satt länge.

När vi ätit på Snogeholm gick vi mot Sövdesjön. Då kom en havsörn juv från väster över (oss) mot Snogeholmssjön. Nummer 3?!

- 24 blåhök: 1 juv Sövdesjön V på kvällen
- 25 ringduva: en liten flock kom mot S på morgonen, högt, vid Sövdeborgs stn. Sedan (sågs) en flock på 11 ex flyga högt över Snogeholm mot S.
- 26 fasan
- 27 raphöns: flock på 9 ex på fältet vid kullens fot vid Frihult.
- 28 sothöns var allmänna i Snogeholmssjön vid slottet, flera hundra i flock. Däremot ej Sövdesjön.
- 29 häger: åtskilliga ex Snogeholmssjöns nordsida, 14 ex Assmåsaviken samtidigt. Senare 15 ex sittande vid åutloppet i Sövdesjön SO.
- 30 storskraken var ytterst talrik i Snogeholmssjön. Till att börja med såg vi i norra delen av sjön blott en del småflockar, men så upptäckte vi mitt ute i sjön utanför slottet en oerhört tät och stor flock på c:a 200 ex. Denna flock, som innehöll många öar ad, gav sig simmande utåt. Så småningom blev vi vittnen till hur de fiskade. Flocken låg ej på bred front utan ganska smal med blott c:a 10 fåglar i bredd. Ungefär så (som visas på skissen nästa sida). Av de främsta dök en stor del, kanske 50 - 60 stycken samtidigt. Andra lågo kvar på ytan och simmade framåt. Det föreföll ej vara så, att vissa ordnade "led" doko och andra låg kvar, nej,

(Ovanstående båda skisser är kopierade ur dagboken. Se texten och de vid renskrivningen bifogade kommentarerna. GRck 1987-07-16).

spridda fåglar försvunno samtidigt. Flocken rörde sig så ganska snabbt framåt. Av de bakre fåglarna lyfte somliga, for fram förbi de andra, slog ner och fortsatte att simma framåt eller dyka. Sedan lyfte andra fåglar osv osv. Det var en mycket egendomlig syn.

Andra storskrakar låg inne nära Snogeholms slott, andra flockar i Assmåsaviken etc etc.

I Sövdesjön SO (var arten också) allmän, även i sydligaste viken, ute på klarvattnet osv. Inalles många hundra. Se även under havsörn.

- 31 salskraken: över Snogeholmssjön sågs först 4 ex flyga, säkert 3 ♂♂ juv och 1 ♀. Nere i viken vid slottet låg ytterligare 7 ex, varav blott 1 ♂ ad. I Sövdesjön några ex i SO viken.
- 32 vigg allmän i Sövdesjön, åtskilliga flockar. I Snogeholmssjön däremot blott ett par smärre flockar.
- 33 knipa allmän i Sövdesjön, många flockar. Men i Snogeholmssjön blott 1 ♂ ad + 3 ♀♀.
- 34 gräsand: i Snogeholmssjön ej i större antal utom i Assmåsaviken och dessutom ett par tjog vid Snogeholmsslott. I Sövdesjön ganska talrik, dock ej som vanligt. Högst ett par hundra iakttogos.
- 35 kricka: i Snogeholmssjön 7 ex och i Sövdesjön en hel flock på 50-60 ex (vid) västsidan. Se sädgås!
- 36 bläsand: stor flock i Sövdesjöns sydliga vik, c:a 100 ex (varav) blott ett par ♂♂ ad. Se sädgås!
- 37 sångsvan: i Sövdesjön (dels) 3 ad och 4 juv, (dels) 3 andra ad; alla vid sydsidan.
- 38 bläsgås: se följande art.
- 39 sädgås: småflockar kom över Snogeholmssjön; i Assmåsaviken låg en del, som flög bort när örnarna blev för besvärliga. Vidare fanns c:a 800 ex vid Frihult etc., och kanske ett par hundra till längre uppåt Bläntarp.

På kvällen kom en massa till Sövdesjön norrifrån. Vi stod vid bron då och gjorde upp följande schema:

- Kl. 16,40 kom första flocken från norr. Den bestod emellertid endast av bläsgäss. Antal c:a 80. De kom i snabb flykt, vingslag snabbare än hos sädgåsen, och med ett oerhört gällt och trevligt kacklande. Det lät snarast som en kajflock, ehuru ej fullt så kärvt. Mycket fint. Flocken passerade över Salsbjer.

Mellan kl. 16,42 och 17,00 kom så tio sädgåsflockar från N och NV. Inalles c:a 600 ex.

Kl. 16,50: se nedan!

Kl. 17,00 kom en flock på c:a 200 ex från VNV. Det var sädgäss, (men) i ett par flockar enstaka bläsare.

(Redan) kl. 16,50 började insträcket av änderna från sjön. Till kl. 17,02 kom 9 bläsandflockar. Inalles dock ej över 100 ex.; dessutom en flock kricka (snabbt) som tusan, 25 ex. Dessutom ett par helt små flockar av andra änder, troligen stjärtand.

Beträffande sädgåsen är att anmärka, att jag såg ett ex. med de yttersta 4 - 5 handpennorna i vardera vingen vita. Praktfullt djur, stort ex. Det

höll till vid Frihult och syntes på långt avstånd i flykten, två vita fläckar som for upp och ner. - Enstaka bläsgäss även här.

40 spetsbergsgås: 1 ex ad i en flock vid Frihult. Säker. Silverglänsande på en stor del av vingen.

41 skäggdopping: Snogeholmssjön 12 ex, Sövdesjön allmän vid ön, stor flock på över 30 ex.

Kommentarer till denna dag.

- A. Inte särskilt stort antal arter sedda, men gott utbyte. OBS bland annat, att vissa arter, som passerar Skåne i massor på höststräcket, nu i november ses bara i ringa antal; exempelvis sånglärka, bofink, ringduva.
- B. Havsörnens jaktförsök anmärkningsvärda. Egendomligt att den skadade gåsen klarade sig, och kanske ej minst egendomligt att den gamle örnen gav upp jakten när den unge kom tillstädes. Man kunde väntat att båda gemensamt skulle angripit gåsen (vilket inte behöver betyda att de samarbetade vid jakten).
- C. Storskrakarna. OBS att jag bedömde en flock på c 200 ex som "öerhört; stor". Jag kände då inte till att storskrakarna kan samla sig i flockar som är 50 gånger så stora (visserligen inte i Skåne men i Roxen m.fl. sjöar). - Skisserna är noggrant kopierade efter originalanteckningarna. Stora skissen visar flockens form och rörelseriktning. Lilla skissen har ingen bildtext, men den visar uppenbart hur fåglar i bakre delen av flocken lyfter och flyger framför de andra, såsom anges i texten på föregående sida. Beteendet har kallats att "dra not". Jag minns detta från en ungdomsbok med titeln "Med öppna ögon och tysta fjät", som jag ägde och läste under min skoltid. (Författarens namn har jag glömt, och boken har varit försvunnen i 45 - 50 år). I nyare litteratur finns m l m noggranna redogörelser för storskrakens jakt (eller fiske!) i grupp, men hittills har jag inte ~~funnit~~ funnit någon skildring av så stora fiskande flockar.
- D. Tidtabellen för gässens ankomst till nattplatsen och ändernas avresa är intressant. Obs-platsen var Åmans bro, alltså bron över Klingavälsån helt nära dess avflöde ur Sövdesjön. Det är underligt att jag kallade denna tidtabell för ett "schema", och ännu underligare att jag använder ordet "insträck" om ändernas avresa från sjön. Nu förefaller det mig naturligt, dels att undvika ordet "sträck" i dessa sammanhang som ju inte (behöver ha har, eller) något att göra med sträckflykt i betydelsen flyttning, dels att använda ordet "ankomst" för fåglarna, som kom till sjön, och ordet "avresa" för dem som reser bort från sjön.
- E. OBS den partiellt albinistiska sädgåsen och hur den tedde sig i flykten, när mörkret föll.

GRck 1987-07-16.

1938-11-17.

189

Dagen efter, 17/11, kom jag åter ut på exkursion. Gunnar skulle se efter bewickii i Heljesjön. Vi for ut vid 11-tiden. Heljesjön hyste emellertid ingen bewickii men väl en mängd andra fåglar:

sångsvan 2 ad
gräsand allmän
kricka hel flock
bläsänder några få
knipa allmän

vigg allmän
brunand flock
storskrak 10 - 15
salskrak c:a 25
sädgäss kom över(-flygande).

Vid Stora Ladan (vid Vombsjön): mycket stor sädgäsflock på 700 - 800 ex, praktfull i solen. En gammal pilgrimsfalk kom över gässen, som sprang åt sidan allt eftersom falcken for framåt. Falken satte sig på en staketstolpe rätt nära, övermåttan praktfull.

Vi körde sedan via Övedskloster och in i den stora dalen vid Frualid. Här hölls åtskilliga ormvråkar och ett par fjällvråkar; och ovanför dalen, när vi körde mellan "Helvetesgraven" vid gamla stenbrottet och Brandstad, såg vi över fälten en gammal, alldeles rent färgad blåhökhanne.

Vi kikade sedan på den märkliga bastarden mellan dvärghöns och fasan i Brandstad, varpå vi for till Stenänga och drack té. På kvällen beslöt vi att för omväxlings skull fara till Snogeholmssjön och se när gässen fällde där. När vi passerade Tågra, kom just gässen, de som gått vid Tågra skola, över vägen. De flesta styrde mot Sövedsjön men några flockar mot Snogeholmssjön. Vi körde ikapp med gässen och kom till fiskarens vid sjön, och när gässen kom över skogen, stod vi redo att beskåda dem. Det var en flock på bara c:a 50 ex. De fällde i nordvästra delen nedanför oss, ute vid drillsnäppans holme; men egendomligt nog reste de efter några minuter igen, nu mot väster, (alltså mot) - Sövedsjön!!

Senare, till kl. 17,10, kom dock åtskilliga flockar, så det blev ett par hundra ex som låg här till sist.

Här sågs och hördes vidare:

kattuggla flög över sjön
häger
enkelbeckasin 3 ex
stjärtand: ett ex kom rakt över mig in mot NO
bläsand hördes i sjön
gräsand
sothöns.

Trevlig dag!

Kommentarer till denna dag:

Gunnar Nordqvist hade livligt intresse för tamfågel. Han ägnade mycket tid åt duv-avel, hade ett helt uthus fullt med tamduvor av olika slag och vann många fina priser i tävlingar inom denna gren, dock - om jag minns rätt - inte för brevduvor utan för rasduvor av skilda färger och former. Eftersom han hade goda kunskaper i genetik visste han mycket, säkert mer än de flesta andra duv-avlare, om olika egenskapers ärftlighetsgång bland tamduvor. Han underhöll livliga förbindelser med folk som hade samma intressen, även utanför Sverige. Han fick på så sätt reda på allsköns underligheter, exempelvis verkliga eller förmodade fågelbastarder etc. Bastarden dvärghöns X fasan beskådade vi intresserat. Jag beklagar att ingen beskrivning gjordes av mig.

Observera det rika fågellivet i Heljesjön vid Vombs by, ej minst antalet salskrakar!

GRck 1987-07-21.

1938-11-20.

190

Efter diverse förberedelser blev den länge planerade färden till Hallands Väderö genomförd den 20 november. Deltagare: Carin Eklundh, Eva Hansen, Yngve Melander, Erik Montén, Per Wessner samt undertecknad. Vi färdades i Wessners bil. Start från Lund kl. 5,15 f.m. Vi körde litet fel i hastigheten på vägen upp: Lund - Kävlinge - Annelöv - Ask - Kågeröd - Ekebro - Ängelholm - Torekov. Dit kl. 7,30. Båten beställd i förväg. Omedelbar embarkering. Ut till Sandhamn, kom dit omkr. kl. 9,00. Återresa omkr. kl. 15,00. Middag på Hotel Kattegatt i Torekov. Utmärkt stämning. Åter i Lund ungefär kl. 20. En förträfflig dag, vädret fint och fågellivet rikt och delvis av något oväntad prägel, dock inga sensationer. Vi gick från Sandhamn söderut och utefter stranden runt precis hela ön; gick dessutom in till Hälledammen, där vi intog medförd matsäck i den vackra skogen. Fågelarter:

kråka ej sällsynt
råka många ute på ön
kaja allmän, flera flockar
skata flera ex
grönsiska hördes på morgonen i skogen
bofink fanns här och där, dock aldrig i större antal. Inga honor.
bergfink: 1 ex skrämades upp från stranden vid Sandhamn. Satte sig och kväkte i en gran. Enda exemplaret
hämpling: hel liten flock Sandhamn
sädesärta! 1 ex med stor svart fläck på bröstet (!) vid Sandhamn.
skärpiplärkan var allmän vid stranden på stenar etc. Mycket orädd och lätt att studera. Ganska stor. Höll sig deciderat till stranden och flög från ena stenen eller klippan till den andra. Lätet liknar visserligen ängsplärkans ganska mycket, men det börjar med ett "stötande" konsonantljud p eller t, och ej på vokal. Ängsplärkan säger ju ungefär ist ist, mycket vasst och speditigt och något nervöst; men skärpiplärkan säger snarare "pisch" eller tisch eller tis med ett tydligt konsonantljud i början. Vokalen är i, och s-ljudet är - ofta åtminstone - något "suddigare", liknande sch-ljud.
Ängsplärka sågs ej på ön.
- - - - -

mesar: vilka?
koltrast flera ex
gårdsmyg sedd flera gånger
större hackspett sedd vid Hälledammen
gröngöling iakttogs
fiällvråk: flera ex mycket fint.
ormvråk sedd vid Hälledammen
duvhök: förvånande nog sågs duvhöken ideligen under dagen, vid flera tillfällen 2 - 3 ad samtidigt över skogen. Säkert fanns 6 ex på ön. Mycket intressant att se. 1 ex flög också ut från ön över havet mot SO på helt låg höjd.
sparvhök 1 ex
tornfalk 1 ex ((?)) juv nära fyren
pilgrimsfalk: 1 ex slog miste i en kajflock på morgonen.
ringduva flera ex
sothöns?
häger: stor flock på minst 23 ex på stenarna i öster.
småskrak allmän
ejder allmän
gräsand mycket allmän
kricka: några ex(?)
grågås? Hur var det i Torekov?
fiskmås
gråtrut
havstrut
alkfågel: vilken art?
storlom: flera ex på ditfärden.

Vita harar mycket allmänna, verkade oskygga och slöa.

kommentarer:

1. Renskriften följer originalet mycket noga, Befintliga parenteser och frågetecken finnas även i originalet.
2. Såväl av handstil som blyertsens hårdhetsgrad som ock av texten framgår mycket tydligt att anteckningarna fram till och med skärpiplärkan och dess text har förts noga och omedelbart efter exkursionen, troligen samma kväll. Resten av anteckningarna har tillkommit mycket senare, när jag glömt åtskilligt av vad vi såg. Detta har jag observerat redan vid tidigare genomläsningar; det finns skriftligt dokumenterat i dagboken, med datum 1975-06-25. Och därefter finns fem blanka sidor, där jag borde ha infört noggrannare anteckningar från Väderön. Men de blev aldrig skrivna, något som jag finner högst beklagligt, eftersom observationer från Väderön under höst och vinter torde vara ytterst fåtaliga. Även i befintligt skick innehåller anteckningarna dock åtskilligt av intresse, se t.ex. skärpiplärka, duvhök och de sedan gammalt omtalade vita hararna! GRck 1987-07-22.

1938-11-27, söndag.

(191)

Söndagen 27/11 gjorde Ringdahl, Swartling, Köhler och jag en stor rundtur i Skåne med Köhlers bil. Mycket trevlig och givande tur. Köhler körde från Malmö vid 7-tiden och hämtade oss andra vid Zootis i Lund. Sedan körde vi raka vägen till Ilstorp, där vi blott stannade helt kort för att studera gåsfloekarna, som dock ej voro vidare stora. Sedan for vi ner till Snogeholm men stannade ej länge utan fortsatte i akt och mening att undersöka Assmåsaviken. Därav blev dock intet, ty vägen var spärriad på grund av mul- och klövsjuka på Assmåsa gård. Vi stack därför ner till Ellestasjön, där vi såg en havsörn och gick utefter norra sidan ner till Björkemossen. Här fanns dock inte så mycket, ty här gick en otrevlig karl med bössa. Han påstod att allt vilt var till för att skjutas och inte för att tittas på. Vi kvaddade honom grundligt, fick honom mör och gick sedan en liten runda på den mark, från vilken han försökte köra bort oss. Sedan gick vi tillbaka till bilen och körde upp mot norr. Gick så ner till Sövdesjön och tittade, fortsatte därefter över Ilstorp till Heljesjön, som vi gick runt. Vid Vombsjöns hörna påträffades de båda bröderna Melander samt Eva Hansen. Vi pratade en stund, varefter vi fortsatte. Mötte strax därpå Carin Eklundh, som var ute och tog en promenad ensam för att komma i form efter revyn, där hon och jag kvällen innan varit tillsammans. Vi tog med henne och körde till Harlösa, där vi fikade. Sedan for vi ner och stannade strax väster om Silvåkra, där vi tog en titt på Krankesjön, dock endast på avstånd, ty vi gick inte ner (här). Däremot gick vi ner till Almen och stod här en stund. Det var lugnt och stilla och mycket skön kvällsstämning. Här var mycket fågel: pilgrimsfalken kom i sträckflykt förbi med högsta hastighet. Se nedan. Sedan körde vi till Lund. Mycket skön dag.

Viktigare fågelarter:

kaja }
råka } se pilgrimsfalk

nötskrika: allmän vid Sövdeborg, gamla jägarbostället. Vi gick in här på ängen för att leta efter mellanspetten, dock utan resultat. På ängen stod en hökbur med en levande vit duva. Buren desarmerades av oss.

gulnäbbad hämpling: stor flock på fältet några hundra meter norr om Ilstorps kyrka.

vanlig hämpling: några exemplar i denna flock! OBS!

gråsiska hördes vid kvarnruinen, Sövde bofink fanns vid Sövdesjön SO

gulsparv " " " "

trädkryppare vid Snogeholm

nötväcka " "

gröngöling " Sövdesjön och Heljesjön

spilkråka hördes vid Snogeholm

större hackspett }
mindre hackspett } sedda, men ovissat var.

ormvråk: flera ex sågs

blåhök: Carin hade sett flera ex på Vombs ängar. Ej sedd av oss andra

duvhök: 1 ex satt på den lilla ön i Sövdesjön SO och flög därifrån mot ONO

havsörn: 1 juv kom på morgonen flygande rakt norrifrån över slätten ut över Ellestasjön. Vid norra sidan av denna sjö skrämde den upp den största sädgåsflock vi såg under dagen, det var c:a 350 sädgäss däri.

pilgrimsfalk: när vi på kvällen stod vid Almen och tittade ut över Krankesjön, kom på stor höjd över sjön mot väster en stor mängd råkor och kajor, tydligen på väg mot nattkvisten. De skorrade och tjtade var efter sin näbb, men plötsligt såg vi huru de blevo oroliga; kajflocken kastade sig faktiskt helt om under utstötande av vilda tjut. Vi sökte efter orsaken, och den kom också: från öster, över oss på låg höjd och in över Silvåkraskogen kom en pilgrimsfalk med till det yttersta uppdriven hastighet. Den flög i horisontell led och med rak kurs; ett vinande läte hördes när den passerade. Den hade en egendomlig framåtlutad hållning, så att det verkade som om den vore på gränsen att slå en kullerbytta framåt. Vingslag snabba, ovanligt djupa.

häger: flera ex vid Heljesjön, även flera vid Snogeholmssjön, Sövdesjön och Ellestasjön!

sångsvan: några få ad i Sövdesjön och åtskilliga ex i Krankesjön

sädgås: fanns som vanligt i höst litet varstans, men ingenstades i imponerande massor. Vid Ilstorp gick småflockar på fälten. Vid Ellestasjön stor flock, se under havsörn. Vid Vomb?

bläsgås: 1 ex iakttogs vackert i liten gåsflock vid Ilstorp.

FORTS

gräsand allmän överallt. Låg (bl.a.) i viken vid slottet, Snogeholm
 bläsand: vacker flock vid Snogeholms slott, c:a 18 ex i olika dräkter, (bland annat) flera ♂♂ ad.
 kricka: i Heljesjön rejäl flock på bortåt 50 ex
 brunand: Heljesjön enda lokalen, men här sågs åtskilliga ex av båda könen
 vigg allmän
 knipa allmän, dock ej som vighen; men både ♂♂ och ♀♀ iakttagos i de flesta sjöar.
 storskrak allmän. Mängder kommo sträckande från Snogeholms- till Sövdesjön, mest ♀♀.

salskrak: i Snogeholmssjön i viken vid slottet c:a 70 ex! Räknares. (Antalet) i Sövdesjön svårare att uppskatta, dock ej under 15 ex. Heljesjön c:a 30, Krankesjön 12; och i Ellestasjön sågs bara ett ex, en ♂ ad.
 skäggdopping särdeles allmän. I Sövdesjön stora flockar ute på vattnet
 enkelbeckasin: 1 ex i mossen vid Heljesjön. Uppskrämdes.
 gråtrut: 2 ex juv vid Assmåsaviken, på avstånd.
 skratmås?
 fiskmås?
 sothöns mycket allmänna Snogeholmssjön, Heljesjön (och) Krankesjön. Men bara några ex i Ellestasjön.

Kommentarer till denna dag:

1. Alla nämnda personer är redan presenterade.
2. Färdvägen är, som vanligt, noga angiven. Men artlistan är - vilket uttryckligen säges - inte fullständig. Detta framgår även av ordvalet under vissa enskilda arter och av att några arter nämns utan uppgift om lokalen, ja, ett par arter omnämns ju endast med frågetecken. Kort och gott, anteckningarna om utbytet är delvis slarviga. Uppgifterna om några arter är dock av intresse. Särskilt gäller detta salskraken, med en dagssiffra på drygt 125 ex! Även andra andfåglar rikliga, liksom skäggdopping och sothöna.
3. OBS-platsen "väster om Silvåkra" måste betyda att vi stannade i Silvåkra allé, alltså väster om byn, och skådade ut över Krankesjön därför. Då kan man omöjligt se vad som ligger i sjön, åtminstone kan inte många arter bestämmas på det avståndet. Men kort därefter obsade vi ju från Almen, alltså nere vid sjön.
4. På lördagskvällen 26 november var det stor "studentrevy". Jag var där med Carin. Säkertligen en mycket trevlig kväll, men jag minns intet av revyn.
 GRck 1987-07-29.

1938-12-04.

Med Carin och pojken Fürst på Rönneholms mosse och vid Ringsjön. Väder mestadels dåligt, dimmigt, men vi fick se en del i alla fall.

I och utefter Rönneån från sjön till Rönneholms slott samt på mossen fanns:

- 1 domherre i buskarna vid ån
- 2 sävsparv: 1 ex sågs och hördes i buskarna
- 3 stjärtmes: stor flock i björkarna på mossen, över 30 ex. Alla vita huvuden
- 4 snöskata: stor flock på den öppna gräsmarken vid ån
- 5 blåhök: 1 ex juv, mörkt, över mossen
- 6 gräsand åtskilliga flockar
- 7 vigg allmän
- 8 knipa allmän, många ♂ ad
- 9 salskrak: flera ex, ♂♀
- 10 skrattnås allmän; ad
- 11 fiskmås flera ex ad

Vid sjöstranden och i Ringsjön:

- 12 enkelbeckasin 1 ex i vassen
- 13 ormyrak 1 ex i en buske, satt länge.
- 14 gråtrut flera ex
- fiskmås } allmänna även här
- skrattnås }
- 15 sothöns i alldeles oerhörda massor i sjön, flera tusen
- 16 häger: vid sjöstranden
- 17 knipa mycket allmän
- 18 vigg " "
- 18 storskrak flera flockar
- 19 salskrak 1 ex i sjön, ej ♂ ad
- 19 skäggdopping 1 ex vid åutloppet.

Kommentarer:

1. OBS att numreringen är inkonsekvent eller snarare felaktig. Några få arter sågs både utefter ån och i (eller vid) Ringsjön. Detta gäller knipa, salskrak, skrattnås och fiskmås. Knipan har fått två nummer, de övriga bara ett vardera. Totala antalet sedda - eller rättare: antecknade - arter är alltså 18.
 2. Beklagligt att inte alla arter antecknades. Artlistan innehåller inga märkvärdigheter, men den mycket höga siffran för sothöns är värd att uppmärksamma. Stammen av sothöns i landet gick säkerligen ner mycket kraftigt åren 1940-42, eftersom sothönsen just stannade kvar mycket sent på hösten eller snarare långt in på vintern. Och därav följde säkerligen en starkt ökad dödlighet bland dem som stannade "för länge" under de tre kalla vintrarna 40-42. Jag tror inte att stammen någonsin [redacted] efter 1942 nått upp till den numerär den hade före 1940.
 3. OBS den även i originaltexten understrukna uppgiften om stjärtmesarnas huvudfärg. Så här långt i efterhand kan jag inte avgöra om jag redan år 1938 kände till att kontinentala stjärtmesar har kvar mycket svart på huvudets sidor även när de blivit adulta. Kanske ville jag bara markera att alla exemplaren i flocken var utfärgade.
 4. "Pojken Fürst" har jag praktiskt taget intet minne av. Men det måste ha varit en son till överläkaren Fürst på Orups sanatorium, detta så mycket mera som jag vet att familjerna Eklundh och Fürst umgicks flitigt.
- GRck 1987-07-29.

1938-12-09.

Zootis' julfest.

1938-12-10, lördag.

Denna dag skulle den där danskan Harriet Jørgensen komma över för att komplettera sin lista över svenska fågelnamn. Löwis och jag lade fram litteratur åt henne och satte henne på Löwis' rum. Hon arbetade där hela eftermiddagen. Hon omtalte att åtskilliga danskar voro pigga på en [redacted] utfärd nästa dag, om vädret var bra, och att de tänkt sig att hyra en buss för ändamålet. Jag fick en massa besvär nu - klockan var över 18 på lördagskvällen - för att hyra en buss, men till slut gick det i Malmö. Jag frågade efter priset och måste alltså uppge vår väg: Malmö - Dalby-Veberöd-Sövedsjön-Snögeholm-Sjöbo-Övedskloster-Vombsjön-Heljesjön-Åter Harlösa-Silvåkra by-Lund-Malmö. 126 km, 70 kr. Start från Malmö vid Färjestationen kl. 7,17 när färjan kommit, åter kl. 16,30 så att deltagarna hunno med 16,36-båten. Villkoren och priset meddelades till Köpenhamn [redacted] och blev antagna fast jag tyckte det var dyrt. Bussen beställdes för 20 personer. Mindre fanns inte. 12-15 väntades komma. För att fylla bussen och göra resan billigare för alla parter beslöt jag att meddela mig med några svenska kamrater på kvällen och fick telefonledes tag på Löwis, Wessner, Melander och Eva Hansen, vilka alla sade sig skola komma eller åtminstone sade att de praktiskt taget säkert kunde påräknas. - Jag sade åt fröken Jørgensen att äta frukost på Evas kondis på söndagsmorgonen. - Kommentarer: se följande dag.

1938-12-11, söndag.

Söndagen kom. Harriet Jørgensen kom till stationen i tid. Vi for in till Malmö med tåget 6,45 och mötte vid färjan. Ingen annan svensk hade orkat upp, och med färjan kom blott nio danskar, bl.a. Løppenthin, Falkenberg-Rasmussen, Drucker, Meitz och några andra, alla mycket trevliga. De flesta voro "grosserer" och tydligen ganska förmögna. Dock var jag till att börja med inte särskilt glad, ty jag tyckte att det blev en dyr färd för danskarna. Jag fick ej betala något, och de 10 danskarna måste alltså betala 7 kr. pr person + dricks. Emellertid blev dagen synnerligen givande, och danskarna förklarade sig vara mycket belåtna, dessbättre.

Viktigare arter:

entita: Sövdeshjörstranden, kvarnruinen

blåmes: " "

trädkryp: Snogeholms slott

nötväcka: " "

järnsparv: " ", ett ex

snöskata: 1 ex Salsbjer

varfågel: 1 ex praktfullt vid lilla viken

(vid) Sövd kyrka och inne på kyrkogården. Satt omväxlande i en hög gran och i låga buskar. När vi beundrade örnnarna kom varfågeln flygande alldeles förbi längs sjöstranden.

stenfalk: 1 ex kom över kyrkviken vid Sövd mot söder på morgonen.

havsörn } Vi hade oerhörd tur med örnnarna. Bussen stannade första gången vid Åmans bro omkring kl. 8,45. Wessner, som för-

sovit sig, kom här efter i bil och följde sedan med (oss) hela tiden till Vomb. -

När vi tittade ut över sjön - det var ännu ganska skumt - kom en ung havsörn flygande söderifrån mot Salsbjer, där den satte sig efter några cirklar. Vi gick ditåt. Då kom en ung kungsörn från Sövdeshjörns V sida rakt över sjön till Salsbjer. Vi gick uppför berget, och medan vi ännu voro på väg mot krönet, sågs då och då en örnvinge fläkta över kanten. När vi försiktigt kikade över krönet, såg vi kungsörnen och havsörnen just lyfta alldeles bredvid varandra och ej mer än 50 meter från oss. De gjorde några trånga varv runt varandra helt lågt över marken men steg sedan och flög ut över sjön, havsörnen mot SO, kungsörnen på låg höjd mot S, så (att) vi såg den ovanifrån. En mängd storskrakar och knipor samt påfallande många hägrar - väl 15 - blev uppskrämda; de senare sträckte iväg över skogen mot SO med havsörnen mitt ibland sig.

Vi reste så ner till Sövd kyrka (och) såg på fågellivet i viken här. Hägrarna hade nu delvis återkommit, eller också var det ytterligare andra ex som satt här, > 20 ex fanns emellertid sittande på grenar i skogen vid vattnet, m.l.m. högt uppe.

194 Sövd + K

Här sågs f.ö. salskrak, vigg, gräsand och storskrak. Se nedan. Vi gick nu till lilla viken på andra sidan kyrkan. Här sågs enkelbeckasiner och varfågel; se nedan. Dessutom på avstånd i söder i "gattet" mellan träden två unga kungsörnar, en med trasig vinge, det var säkert samma ex som nyss, (och) en lika färgad men med hela vingar. Hägrarna, som blivit uppskrämda, passerade just förbi här, vi räknade 23 ex samtidigt.

Vi såg nu örnar på långt avstånd i söder och gick över kyrkogården ner till stranden för att se på dem. Nere över den stora kala kullen vid Frihult seglade fem örnar. Jag kunde visserligen se, att två av dem voro unga kungsörnar och de andra havsörnar, en gammal och två unga; men de voro alltför långt bort för att man skulle ha något större utbyte (av) att studera dem. Men det blev snart annat av! Inom kort visade sig alla tre havsörnarna över udden i söder, alltså blott på ett par hundra meters avstånd. Det var två unga och en gammal vitstjärtad. De började en otroligt praktfull uppvisning över den vackra, av gamla ekar och bokar bestående skogsudden. Ibland stego de rätt högt, men i regel höllo de sig lågt över trädkropparna, ja, flera gånger kommo de ännu lägre ned över vattnet. Det var härliga flygkonster de presterade. De två unga havsörnarna, två väldiga, mörka kolosser, höllo troget ihop. De seglade runt om varandra, mot varandra, väjde undan i sista ögonblicket, sträckte klorna mot varandra, gjorde volter, så att de gula klorna slängde runt som klubbor, o.s.v., för att så åter lugna sig och segla fram och åter över skogen. När de blevo riktigt ivriga, hände det att de "spärrade" mot varandra med klorna och föllo jämsides flera tiotal meter med vingarna "oordnat" hängande och slängande - så, strax ovanför skogstopparna, bromsade de, tog luft under vingarna och började åter segla.

Den gamle havsörnen hade rent vit stjärt men var f.ö. ej påfallande ljus på rygg och huvud - det var alltså säkert

ingen urgammal fågel. Den höll sig i regel för sig själv, seglade lågt omkring och tycktes bära något mindre byte i klorna. Flera gånger seglade den med vingarna rakt utspända, sträckte ned huvudet till högra klon och plockade något där, men om det verkligen var något matnyttigt kunde jag inte se; i så fall måste det bara varit någon mindre rest av en fågel. Slutligen satte den sig på en torr ekgren med skogen som bakgrund. Här satt den en stund stilla. De två unga exemplaren seglade nu för sig själv så lågt att de stundom voro halft dolda bakom träden. Då och då kommo de dock tillsynes i all sin prakt.

Ett tu tre dök ytterligare en örn upp över skogen - det var en av de unga kungsörnarna, som vi ej sett till på en stund. Den gjorde några eleganta flyktsvängar, sänkte sig något - och för plötsligt sakta och lugnt rakt mot den gren, där den gamle havsörnen satt. Denna lyfte och kungsörnen intög hans plats. Men den lyfte snart igen, och örnarnas kretsflygningar fortsatte. Någon större osämja arterna emellan kunde vi ej konstatera. Men övermåttan ståttigt, ja, gigantiskt var det att se de fyra örnarna segla över skogen, hela tiden på ett mycket begränsat område.

Om en stund satte sig den gamle havsörnen igen, och ännu när vi, efter att ha studerat skådespelet väl en timmes tid, återvände till bussen, voro örnarna kvar. Ett par hade slagit ner på de kraftiga grenarna, ett par kretsade fortfarande runt.

Vi for så till Snogeholm och drack kaffe där. Här låg rätt mycket fågel i vattnet: skrakar, änder etc., se nedan. Vi återvände därpå till Sövdeborgs gamla jägarboställe och gick ner till Sövdesjön samt upp till kvarnruinen. Vi studerade fåglarna här. Örnarna kommo till synes även nu. De två unga havsörnarna kretsade över samma skogsudde som förut, men den unge kungsörnen kom alldeles över vattnet rakt ner till den kala kullen vid Frihult. Den skrämde upp massor av fågel. Om en liten stund kom havsörnarna efter, och när vi stod uppe vid kvarnruinen voro åter fem örnar samlade vid denna kulle. De sutto länge stilla på marken.

Vi lämna därmed örnarna.

ormvråk sågs flera gånger, bl.a. 2 ex tillsammans vid gamla jägarbostället osv. Däremot iakttogs under dagen inte en enda fjällvråk.

duvhök sågs också, mycket nära. Den kom farande från sydost mot kvarnruinen, där vi då stod. När den passerade - det hela gick mycket hastigt - fick en kråka i närheten syn på den och råkade i fullständigt desperat ilska. Med verkligt dödsförakt kastade den sig efter höken, under upphävande av de mest hysteriska vrål.

häger: mycket allmän. Se under örnarna
sångsvan: några få ex ad i Sövdesjön, på vanliga stället vid bäcken från Snogeholmssjön. Även 2 ex på översvämning i en kanal! fr. Bergströms

sädgås: vi såg gäss på åtskilliga ställen, bäst dock när vi just passerat Harlösa, mellan samhället och bron över ån. Här kom på kvällen flockar på minst ett par hundra mot öster.

gräsand allmän Snogeholmssjön, Krankesjön, Heljesjön etc.; även jämte gässen mot öster.

kricka: rätt stor flock i Heljesjön

bläsand: liten flock kvar i Snogeholmssjön vid slottet. Ej över 10-15 ex.

knipa: Snogeholmssjön, Sövdesjön, Heljesjön, Krankesjön. Allmän

vigg allmän, särskilt Snogeholmssjön och Heljesjön.

brunand: Heljesjön åtskilliga 33???

storskrak allmän. Kolossal, tät flock i Sövdesjön där bäcken utmynnar, > 300 i flocken, många 33 ad. Även annorstädes i denna och övriga sjöar.

salskrak: snarast allmän; stort antal (i) Snogeholmssjön och Heljesjön

skäggdopping: Sövdesjön många ex vid SO-stranden, även (längre) norr(-ut i samma sjö).

enkelbeckasin: i lilla viken mellan Sövde kyrka och kyrkogård befanns en synnerligen stor och trevlig becksinflock hålla till. Först lyfte ca 10 ex och strök iväg, sedan lyfte flera andra lika stora flockar; de första kommo tillbaka, lyfte åter etc. Vi stod och betraktade dem icke utan häpnad: upprepade gånger syntes flockar på 25 - 30 ex fara fram i luften under ivrigt lockande: tscheep och i snabb flykt och täta vändningar som en kärrsnäppflock. Antal i denna vik: > 60, kanske 80 - 100. Mycket märkligt! De slog ned och höllo till på dyn inne i växtligheten i vikens innersta ända.

gråtrut: 2 ex över Sövdesjöns norra del på morgonen. Det var ej gamla individ. Över kvarnruinen kom sedan på e.m. en ad samt en gammal sillmås. Märkligt! Kom från öster.

sillmås: se föregående! Märkligt!

skratmås: Krankesjön många ex

sothöns: massvis Krankesjön etc.

Kommentarer till dessa dagar:

1. Personer: De svenska har redan presenterats flera gånger. De danska förtjänar en utförligare presentation, särskilt Harriet Jørgensen. Det var en egendomlig och ganska komplicerad typ. Hon var fanatiskt fågelintresserad, . Särskilt var hon också en stor idealist; hon arbetade med en lista över europeiska fågelnamn på många språk. Den publicerades år 1940 under namnet "Nomenclator Europae Avium", om jag minns rätt. Jag äger boken med dedikation från författarinnan men har den inte tillgänglig när dessa rader skrivas. Jag tycker mig minnas att hon i sitt företal spinner på temat om bättre förståelse mellan folken i Europa. - Harriet Jørgensen var entusiastisk och vänlig, ibland översvallande vänlig, så att det blev för mycket av det goda. Hon var också påträngande och efterhängsen som en fästing och drog sig inte för att lägga stor arbetsbörda på andra, vare sig det nu berodde på obetänksamhet eller andra egenskaper. Faktiskt tror jag dock att det var obetänksamhet. Slutligen skall sägas, att hon var oerhört liten och tunn och tillsynes bräcklig. Före krigsutbrottet 1939 såg jag henne inte så många gånger, men kort efter krigsslutet 1945 tog hon nya kontakter med ornitologer i Skåne och besökte bl.a. Falsterbo på sensommaren och hösten sistnämnda år. Hon var engagerad i Dansk Ornithologisk Forening. - Min hänförelse inför lilla Harriet var sval från början, och efter 1945 blev den obefintlig.
Redan på 30-talet hade jag en del kontakter med medlemmar i Dansk Ornithologisk Forening. Av de i anteckningarna nämnda herrarna var Berndt Løppenthin ornitolog; han skrev talrika uppsatser i föreningens tidskrift och annorstädes. Falkenberg-Rasmussen var advokat. Holger Drucker var förmögen affärsman. Preben Metz var ung studerande, blev så småningom biolog. Drucker och Metz var av judisk släkt; båda kom till Sverige som flyktingar hösten 1943, när nazisterna skärpte sin politik mot det ockuperade Danmark. Drucker bodde sedan i Malmö och var en ofta och gärna sedd gäst i Falsterbo; det måste varit höstarna 1943 och 1944. Han och jag trivdes alltid väl tillsammans. Metz träffade jag mycket litet i Sverige under 40-talets mörka år, men senare har vi sammanstrålat vid spridda tillfällen, senast 1986-08-26 på Hammarsnäs: se min dagbok för 1986, sidan 114. Vi var alltid goda vänner men kom aldrig att umgås flitigt. Däremot vet jag att Metz umgåtts mera med min gode vän Folke Köhler, vars föräldrar ägde en sommarvilla i Falsterbo. Folke och jag exkurrerade ofta tillsammans åren 1937-39 och även på 40-talet, i Falsterbo, när inte krig och inkallelser lade hinder i vägen.
2. Exkursionen 11 december gick nästan exakt såsom angivits under 10 december i samband med att jag beställde bussen.
3. Observera priserna för bussresan! Och observera vidare min stora ängslan för att priset per deltagare skulle bli alltför högt. Jag minns ännu mycket tydligt hur detta kändes. Jag var verkligen orolig och lade ner mycken möda på att reducera kostnaderna, inte genom att pruta - sådant har jag alltid varit klen på - men genom att försöka få fram flera deltagare. Som synes misslyckades jag med detta. Men allt gick ju bra ändå, tack vare örnarna.
4. Utbyte: Även denna dag har jag dessvärre begränsat mig till att nämna "viktigare arter". Men visst blev många obsar intressanta, exempelvis dessa:
 - a) Trots bristen på sifferuppgifter är det tydligt att andfåglar av många arter var rikliga, likaså vattenfåglar av andra grupper, främst sothöna och skäggdopping. Observera att salskraken tydligen förekommit ovanligt rikligt denna höst.
 - b) Enkelbeckasin: aldrig i mitt liv har jag sett så många enkelbeckasiner i december månad, och bara någon enda gång i mitt liv har jag överhuvudtaget haft en så hög dagssiffra. Helt exceptionellt! Alla deltagare insåg också hur märklig observationen var. Svårt att veta vad som gjorde deras rastplats så attraktiv och fått dem att stanna så länge.
 - c) Vinterobservationer av silltrut har jag inte många från Sverige, och nästan inga alls från inlandet, såvitt jag minns. Observera att jag fortfarande använde artnamnet sillmås! Iakttagelsen är absolut säker. Flera av de danska deltagarna var både skickliga och kritiska och skulle absolut ha anmält avvikande åsikt - om de haft anledning därtill.

Kommentarer forts.:

- d) Iakttagelserna av havsörn och kungsörn stod faktiskt i särklass. Det är sannerligen inte ofta man ser dem så bra och så länge och får så goda möjligheter att demonstrera dem för andra exkursionsdeltagare. Redan på 30-talet var danskarna särskilt intresserade av örnar, och deras belåtenhet idag var inte att ta miste på. Örnarnas beteende också intressant, exempelvis de två unga havsörnarnas "lek". - På något ställe har jag använt fel glosa: det står "klon" när det borde stå "foten".
- e) sångsvan: ena lokaluppgiften är oklar, men [redacted] ordet "Bergströms" visar entydigt att obsen gjordes nära "Fiskar Bergströms", d.v.s. vid Kävlingeåns utlopp ur Vombsjön (där fiskar Bergströms hus låg, och fortfarande ligger, ehuru mycket förändrat).
5. Slutanmärkningar: originalet har som alltid följts noga vid renskrivandet. Det var frestande att förkorta texten. Men det finns två motskäl. Dels var observationerna av örnar ovanligt noggranna och fåglarnas beteende av intresse. Dels nalkas renskrivandet av [redacted] år 1938 sin fullbordan; det återstår bara en kort tur till Sjölund 18 december; se nästa sida. När år 1938 är färdigt, är därmed hela fyra-års-perioden 1935-1938 renskriven. Dagboken över dessa år ger förhoppningsvis en rätt god bild av fågelfaunan i sydvästra Skåne på 30-talet, med huvudvikten lagd snarare på vinterhalvåret än på häckningstiden; kanske också en bild av tankebanorna [redacted] hos en ung zoolog med fåglar som huvudintresse. Observera, att denna inriktning fanns från början: ett brett intresse för ämnet som helhet men allra mest för entomologi under gymnasieåren och ornitologi därefter, utan att fördenskull ge upp entomologin. Ingen människa har rekommenderat mig att studera fågel, snarare tvärtom. Naturligtvis framgår det också hur angelägen jag var att lära känna de enskilda arterna, att bestämma dem rätt, och att studera deras vanor, ej minst flyttning och övervintring. En negativ faktor syns också: min litteraturkännedom var dålig dessa år, dock började den bättra sig särskilt år 1938.
- Dagböcker av liknande typ som 1935-38 förde jag också åren 1939-42. Hösten 1941 började jag mina sträckstudier i Falsterbo, rätt noggrant men fullt klar över att det skulle bli en "provsäsong". År 1942, den 13 augusti, började jag på allvar i Falsterbo; och dessa studier fortsatte höstarna -43 och -44 samt, med friare program, hösten -45.
- När denna kommentar renskrives, 1987-08-03, vet jag ännu inte vad jag helst vill renskriva härnäst. Kanske åren 1939-40, kanske den på flera sätt givande säsongen 1945. Den bästa säsongen i Falsterbo, perioden 1 augusti - 13 november 1944, är renskriven sedan några år; det jobbet blev klart 12 februari 1981, närmare bestämt.
- Mer vore att säga här, men det får vänta. GRck 1987-08-03.

1938-12-18, söndag.

Söndagen d. 18/12 var jag ute vid Sjölund ett tag. Dagen innan hade första snön kommit. Kylan kom ungefär 15/12. Idag söndag snöade det delvis. Marken var i Lund täckt av ett ganska tjockt snötäcke; i Arlöv var det däremot tunt. Vattenståndet var påfallande lågt: dystranden med sina otaliga fågelspår var torrlagd och hårdfrusen, och i varje spår låg litet snö. Det var mycket vackert. Jag hade också tur med vädret, ty under den stund jag var därute rådde uppehållsväder. Men på återvägen till stationen blev det snöstorm igen. - Arter:

kråka mycket allmän

grönfink allmän. Vid skjutbanan hade en sparvhök tagit en grönfink ad. Vacker färg mot snön, de klart gulgröna fjädrarna!

snösparv: stor flock flög förbi på avstånd.

sånglärka: 3 eller 4 ex hölls på ången närmast vattnet, de lyfte med typiskt läte "prit-irrt-rrt", när jag kom, men flög ej långt.

ängspiplärka: 2 ex höll till här också tillsammans hela tiden; de höll sig just där ängsmarken slutar och övergår i dystranden, där den av gräsrötter sammanhållna jorden står som små branta öar upp över dyn och flintstenarna. Jag studerade de båda fåglarna länge för att vara säker på att det ej var skärpip-lärka. Det var det inte.

sparvhök: en stor ♀ skrämde jag upp vid skjutbanans mål. Den hade tagit en grönfink.

blåhök 1 ex, ♀ eller juv. Kom rakt utifrån havet in över land, från VNV.

gravand: 1 ex fanns bland gräsänderna och uppskrämdes tillsammans med dem. Det var ett stort och grant färgat ex, verkade fullt friskt.

kricka: likaså 1 ex bland gräsänderna, flög bort med dem.

gräsand mycket allmän

ejder: några mörka ex fällde långt ute. skrattnås många ad

fiskmå

gråtrut

havstrut.

Dessutom spår av rörhöns på isen på en liten vattensamling vid skjutbanan.

Kommentarer:

Sista exkursionen år 1938. OBS snösparvflocken. - Vinterobsar av sånglärka och ängspiplärka inte märkvärdiga i Skåne, allra minst vid kusten. Köld och snö hade ju just satt in. Vinterfynd av gravand sparsamma, men enstaka ex säger ju föga. Se f.ö. kommentarerna till närmast föregående exkursion, sidorna

1938-12-30.

Hovrättens frikännande kom 30/12! Alla frikända! Där fick den lumpne gubbstuten Ramel. Och den korrumperade Ulfsparre.

Kommentarer: Detta var finalen till målet om Vombs ängar. Tillsammans med mina kolleger Ehnbohm och Klingberg på Zootis hade jag anmärkt skriftligen mot behandlingen av de fridlysta Vombs ängar i samband med regleringen av Kävlingeån. Som hämnd hade vi tre blivit polisanmälda av ägaren till Övedskloster, Hans Otto Ramel, vars son Otto var en av initiativtagarna till detta ödesdigra torrlägningsföretag. Det blev rättegång mot oss inför häradsrätten i Sjöbo. Domare: härads-hövding Knut Ulfsparre. Vi blev bötfällda alla tre. Vi överklagade domen. Jag befann mig därvid i allvarigare läge än de andra, eftersom jag hade erkänt att jag beträtt den fridlysta ängsmarken. Hovrätten frikände oss dock, till vår stora glädje. Ärendet väckte mycket uppseende i Lund och bland naturintresserat folk i landet i övrigt. Svenska Naturskyddsföreningens ordförande tog ställning på ett oväntat sätt. Se denna dagbok, sidorna 9, 16, 17, 18, 19 och 49.

Detta är sista anteckningen från år 1938. Notiser från månaderna november och december 1938 finnas dock på följande sidor. En del kommentarer av m l m allmänt intresse finnas på sidorna 166-167.

Qeb 1987-08-04.

Nov. 1: svartmes allmän i Zootis' trädgård i Lund. Anteckningen lyder i original, där den står införd under 20 oktober, sålunda: "Senare, t.ex. 1/11, i Zootis trädgård i Lund, allm."

Nov. 7 och senare: Sädgäss hördes på nätterna upprepade ggr i november. En kväll, 10/11, kom en stor flock mot V kl. 22. Även 7/11 etc. Se även kattuggla.

Nov. 7: två rödhakar sjöng ikapp vid Geologen. Omväxlande den ene och den andre.

Nov. 10: natten till 11/11 hörde jag för första gången sångsvan på nattsträck. Klockan 23,55 hörde jag över ~~████~~ Zool. Inst. upprepade ggr mycket tydliga, sonora sångsvanlåten.
Se även härovan under sädgäss nov. 7. och senare.

Nov. omkring 13: större hackspett 1 ex i Biskopsträdgården.

från till Nov. 16: kattuggla flera ggr ~~██████████~~ (i) början av november fram till 16/11.

November omkring mitten: nötväcka, rödhake, svartmes, övriga vanliga mesar och troligen även trädkrypare finns konstant i U.B.-parken; rödhake ännu 26/11, dock ej ^(mer) än ett eller ett par ex.

Fortsatta notiser november och december 1938

Nedanstående notiser är för ovanlighetens skull ordnade efter arter och inte efter datum. De gäller huvudsakligen tiden efter 20 november. Även en del negativa uppgifter medtagna. Ett antal obsar som gjorts av andra personer också införda här, alltid med uppgift om källan eller, om denna är obekant, med besked att jag ej gjort iakttagelsen själv.

stenknäck: trots relativt regelbundna promenader i Botanicum har jag ej sett en enda stenknäck i höst. Ej heller har jag fått rapporter från andra.

grönsiska: en morgon, det var antingen 3 eller 5 december, mellan kl. 9 och 10,30, hörde jag grönsiskans locktoner mycket ivrigt, när jag satt och läste på mitt rum. Söderflyttning?

domherre: ute i markerna blott sedd en enda gång under hösten, nämligen 4 december; se särskilt protokoll från den dagen. Men inne i Lund, både vid Zool. Inst. och vid U.B., ha domherrar hållit till regelbundet ända sedan oktober. Många ex. har det ej varit. - I Botanicum fanns åtskilliga domherrar 19 dec.

korsnäbbar: ha ej alls iakttagits av mig eller, såvitt jag vet, av några andra här verksamma ornitologer denna höst. Enda undantaget utgör en observation av mig i augusti. På Helgoland lär ett ganska livligt sommarsträck ha iakttagits, enligt uppgifter i Vogelzug.

bofink: hela hösten har bofinkar funnits i Lund, vid Biskopshuset, vid U.B. m.fl. ställen. Det stora snöfallet, som började 17/12 och i huvudsak kom 18-19/12, sedermera enligt tidningarna även 23/12, inträffade så omedelbart före min hemresa (till Stockholm) att jag ej hann bilda mig någon uppfattning om fågellivets förändringar i ~~██████████~~ samband därmed. Före snöfallet såg jag även ett par bofinkhonor vid Biskopshuset; efter snöfallet såg jag inga honor, däremot en ♂ på U.B.-dammen den 19/12. Snötäcke mycket tjockt.

bergfink: bortsett från ett enda exemplar på Väderön 20 november har jag ej sett bergfink sedan oktober månad.

gulsparv: som vanligt en allmän stannfågel, som syns litet överallt, även i städerna ~~████~~ osv.

Fortsatta notiser november och december 1938, forts.

tofslärka: denna art har jag i höst iakttagit regelbundet i Lund. Den finns alltid vid Stortorget och ses ej blott på gatorna utan ibland även sittande uppe på taken vid torget, något som jag sett flera gånger i höst.

trädkrypare: finnes regelbundet i Lund. I U.B.-parken har jag sett den då och då under hela hösten, ibland två ex. tillsammans. I Botanicum 1 ex 20/12, oerhört orädd, jag kom den på 1/2 meters avstånd. Den var intressant att studera. Den nonchalerade mig fullständigt, klättrade på en grov, skrovlig björkstam på låg höjd; och ur de många springorna, dit snön ej trängit in, plockade den ideligen ut små matbitar. I ett par fall tyckte jag mig tydligt se, att det var runda äggsamlingar av spindlar eller insekter.

nötväcka: hörs och syns då och då i U.B.-parken, och jag tvivlar ej på att ett eller annat ex finns där regelbundet. Hela hösten.

talgoxe: allmän fågel i staden.

blåmes: som föregående; kanske ej fullt lika individrik. Men i Lund, särskilt i U.B.-parken, ser jag ofta några blåmesar tillsammans utan sällskap med andra arter.

svartmes: har varit påfallande allmän i höst. Även Melander observerade detta oberoende av mig. Ofta har jag i höst sett mesfloccar ute i skogarna, som till större delen bestått av svartmes. Även inne i Lund har svartmesen uppträtt, något som jag visserligen sett även förut om åren, men i höst även här talrikare än vanligt. Så t.ex. under november månad upprepade gånger på Zool. Inst.:s tomt, ofta flera ex samtidigt.

varfågel: jag har blott sett den ett par gånger. Flera av mina kamrater, Gunnar Nordqvist, Melander, Eva Hansen, Köhler, ha dock sett den ganska ofta; och den förefaller att vara lika allmän som föregående vinter. Vintrarna före 1937-38 var den mycket fåtalig, det framgår tydligt av kortregistret.

sidensvans har jag ej iakttagit i höst. Först den 24/12 såg jag en stor flock i Stockholm utanför Värtavägen 14, där vi bor.

Två olika gånger har arten emellertid iakttagits härnere: vid Krankesjöns sydsida 5 ex (vid osäkert datum i) november månad av Melander, och (texten slut).

trastar: inget anmärkningsvärt. Särskilt stora mängder av rödvinge och snöskata har ej iakttagits någonstades på senare tid. Ett tag i oktober var dock rödvingen mycket vanlig i Botanicum. (Inga närmare data angivna).

I Stockholm under julhelgen var snöskatan synnerligen vanlig.

koltrasten intar dock en särställning. Den har varit mycket allmän i Lunds stad hela hösten, ända till in i december. Snöstormarnas påverkan ej iakttagen, det får jag se när jag kommer ner i januari. Men, som sagt, i höst har den varit mycket vanlig. Ofta har jag sett **15-20 ex.** på en enda gräsplan, t.ex. vid Allhelgonakyrkan i december och på Geologens stora plan nästan dagligen. I Botanicum (dock) allmännast, säkerligen 100-tals exemplar.

När jag är ute på landsbygden ser jag aldrig koltrast i större mängder. Vid Krankesjöns sydsida brukar den finnas, det har jag lagt märke till sedan gammalt, likaså naturligtvis vid Snogeholm i slottsparken, men annars ser jag den inte påfallande allmänt ute i markerna. Om de mängder av koltrastar, som synas i Lunds stad, äro stationära stannfåglar eller om de ha kommit norrifrån, vet jag inte. Kanske är det båda delar. Inte heller vet jag hur stor del av våra skånska koltrastar som flyttar bort på vintern. Att de koltrastar, som häcka norr om Skåne, till stor del flytta, är ju säkert, men troligen är väl även där tendensen mot övervintring tillfinnandes. Denna tendens är utan tvivel mycket vanlig, och jag tror mig kunna spåra den hos ej blott tättingar utan även hos änder, måsar, vissa dagrovfåglar, sothöns etc., och skall gå närmare in på detta spörsmål längre fram.

Fortsatta notiser november och december 1938, forts.

rödhake: har hela hösten ända in på senaste tid uppehållit sig i U.B.-parken, i buskarna vid Geologen eller (och) på Zool. Inst:s tomt. Undrar hur det blir efter snöfallet. Kanske kan den inte klara sig. Men i varje fall iaktogs den in i december.

gårdsmyg: har iakttagits som föregående, men mindre ofta. Däremot såg jag ännu 20/12 en gårdsmyg lockande hoppa omkring i de branta kanterna vid U.B.-dammen, där snön ej lagt sig överallt. Det var kallt och tjockt med snö, men gårdsmygen var pigg.

kungsfiskare: har i höst ej iakttagits av mig, ej ens vid besöket vid Sjöholmen den 4/12 på den gamla lokalen från förra vintern. Däremot upptäckte Eva Hansen en kungsfiskare vid Klingvallsåns utlopp ur Sövdesjön i slutet på oktober. Här höll den visst till en tid och blev iakttagen av flera lundensare. Jag såg den (dock) ej vid mina besök på platsen 27/11 och 11/12. Se anteckningarna från dessa utfärder!

kattuggla finnes alltid i Lund. Uppe i U.B.-parken har jag hört den flera gånger i höst. Ett par nätter i november tjöt den hemskt.

större hackspett: en ♀ vid Biskopshuset i Lund i november, datum ovisst.

sparvhök: 1 ex sågs flera gånger i december över Lunds stad, vid U.B. eller vid Universitetet. Sista gången den 19/12, alltså mycket sent. Den stannar där nog vintern över.

I Stockholm såg jag sparvhök över Karlaplan den 25/12, där den skrämde upp alla duvorna, och över Strandvägen den 26/12, där den jagades av en kråka.

pilgrimsfalk: sedd en gång under december månad: Den 13/12, när jag satt och läste i läsrummet på Zool. Inst. och tittade ut genom fönstret klockan 14, kom en pilgrimsfalk i lugn flykt rakt över institutionen mot söder.

sångsvan: 26/11 på morgonen kl. 8 kom 2 ex ad över Universitetsplatsen mot söder.

sädgås: en iakttagelse av visst intresse. Snö föll ju 17/12, dock ej särdeles mycket och (enligt besked från min syster och svåger) nästan ingenting i Arlov. Den 18/12 kom ej särskilt mycket snö på dagen i Lund, men natten till 19/12 kom stora massor, likaså den 19/12 en stor del av dagen. Gunnar ~~Wordqvist~~ talade om för mig, att rätt mycket gäss var kvar på kvällen, lördagen 17/12. De betade på Salsbjers topp, där vinden blåst rågstycket fritt; och ganska stora flockar kom till Sövdesjön på kvällen. På söndagen den 18/12 vid middagstiden, när vädret var klart ett tag, kom 5 sädgäss rakt över Zool. Inst. i riktning rakt mot väster. De flydde tydligen för den myckna snön.

Ytterligare notiser från samma period:

storskrak allmän under senhösten i alla sjöar

salskrak likaså

sothöns oerhört allmänna. Ringsjön! Krankesjön!

ormvråk snarast allmän hela hösten i skogarna

häger mycket allmän Snogeholms- och Sövdesjön

Det skall tilläggas, att det stora snöfallet var kombinerat med rätt stark frost. Snön föregicks av ett par kalla dagar med temp. under noll. Sedan kom snön under oavbruten frost, som var ganska bister, särskilt 19/12, då det enligt uppgift var minus 9° C. Även dagarna efter snöfallet var det mycket kallt, men på kvällen före min avresa (till Stockholm) var ~~det~~ det mycket mildare, ungefär noll grader, men stark ostlig storm. Detta var alltså 21/12 på kvällen. Nästa dag, när jag åkte hem, var Kävlingeån vid Örtofta helt frusen, likaså Rönneån vid Sjöholmen och hela Ringsjön, såvitt jag kunde se. - Tydligt är, att alla vattenfåglar måst dra sig bort, ej endast gässen. Dessa äro ju ej beroende av öppet vatten men väl av barmark!